



**Heerhugowaard**  
**Stad van kansen**

# Jaarstukken 2019

Behorende bij onze  
verklaring d.d.  
17-06-2020

**astrium**  
overheidsaccountants b.v.

## Inhoud

Aanbieding.....	4
Resultaat op hoofdlijnen.....	5
Leeswijzer.....	8
Programmaplan.....	9
Programma 0: Bestuur en ondersteuning.....	10
Wat hebben we bereikt?.....	12
Welke prestaties hebben we geleverd?.....	12
Wat heeft het gekost?.....	22
Algemene dekkingsmiddelen.....	27
Overhead.....	28
Programma 1: Veiligheid.....	29
Wat hebben we bereikt?.....	30
Welke prestaties hebben we geleverd?.....	30
Wat heeft het gekost?.....	35
Programma 2: Verkeer en Vervoer.....	36
Wat hebben we bereikt?.....	37
Welke prestaties hebben we geleverd?.....	37
Wat heeft het gekost?.....	42
Programma 3: Economie.....	44
Wat hebben we bereikt?.....	46
Welke prestaties hebben we geleverd?.....	46
Wat heeft het gekost?.....	49
Programma 4: Onderwijs.....	50
Wat hebben we bereikt?.....	51
Welke prestaties hebben we geleverd?.....	51
Wat heeft het gekost?.....	54
Programma 5: Sport, cultuur, recreatie en openbaar groen.....	55
Wat hebben we bereikt?.....	56
Welke prestaties hebben we geleverd?.....	56
Wat heeft het gekost?.....	61
Programma 6: Sociaal domein.....	63
Wat hebben we bereikt?.....	65
Wat heeft het gekost?.....	74
Programma 7: Duurzaamheid.....	77
Wat hebben we bereikt?.....	78
Welke prestaties hebben we geleverd?.....	78

Wat heeft het gekost? .....	82
Programma 8: Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing.....	83
Wat hebben we bereikt? .....	84
Welke prestaties hebben we geleverd? .....	85
Wat heeft het gekost? .....	89
Paragrafen .....	91
Lokale heffingen.....	91
Weerstandsvermogen en risicobeheersing .....	97
Financiering .....	104
Bedrijfsvoering .....	113
<i>Personeel en organisatie</i> .....	113
Juridisch .....	115
Informatie .....	116
Budgetcyclus en risicomanagement .....	118
Communicatie .....	119
Verbonden partijen .....	121
Grondbeleid .....	140
Raadsthema's.....	145
Jaarrekening.....	154
Waarderingsgrondslagen.....	154
Balans .....	159
Toelichting op de Balans.....	164
Overzicht toevoegingen en onttrekkingen reserves .....	213
Overzicht baten en lasten .....	215
Overzicht baten en lasten .....	215
Overzicht incidentele baten en lasten .....	217
Overzicht gerealiseerde baten en lasten per taakveld .....	219
WNT .....	222
Verantwoording specifieke uitkeringen.....	226
Gebeurtenissen na balansdatum.....	227
Bijlagen .....	229
Classificatie begrotingsafwijkingen .....	230
Kaderstellende nota's.....	233

## Aanbieding

Het moment waarop de gemeente de jaarstukken 2019 aanbiedt, zitten we midden in de crisis als gevolg van het coronavirus. Deze crisis heeft op tal van terreinen grote consequenties op denk daarbij aan het sociaal, economisch en maatschappelijk vlak.

Het raakt ons allemaal, zowel inwoners, bedrijven en instellingen in onze stad op korte termijn en zeer waarschijnlijk ook op langere termijn. Maar het raakt ook de eigen organisatie en hoe wij hier vanuit onze rol als lokale overheid op kunnen en moeten reageren.

Het laat onverlet dat de impact van de COVID-19 uitbraak ook zijn weerslag heeft gehad op het afgelopen jaarrekeningproces. Dit complexe proces en de samenwerking daarin met onze accountant is een hele opgave geweest. De in eerdere jaren geboekte kwaliteitslagen m.b.t. planning en procesgang heeft ons nu geholpen bij de totstandkoming hiervan

Voor u liggen de jaarstukken 2019. Hierin beschrijven we hoe het afgelopen jaar verlopen is, zowel wat betreft de beleidsuitvoering van het coalitieprogramma als de bijbehorende financiële gevolgen. Met deze jaarstukken leggen wij als college van B&W verantwoording af over het jaar 2019.

De jaarrekening vormt met alle financiële specificaties, de bijlagen en de toelichtingen op de beleidsprogramma's over het gevoerde beleid de financiële en beleidsmatige verantwoording over 2019. De accountantsverklaring geldt voor deze uitgebreide financiële verslaglegging met de jaarrekening, het resultaat en het proces.

De gemeente Heerhugowaard heeft het jaar 2019 financieel afgesloten met een negatief resultaat voor bestemming van € 9,0 miljoen en na bestemming van € 4,0 miljoen negatief. In de laatste Bestuursrapportage 2019 was het verwachte resultaat na bestemming ca. € 4,0 miljoen negatief.

Wij vertrouwen er op u met deze jaarstukken adequaat te informeren.  
Namens het College van burgemeester & wethouders van Heerhugowaard.

Bert Fintelman,  
wethouder Financiën

## Resultaat op hoofdlijnen.

Het college van B&W heeft in het afgelopen jaar wederom verder invulling gegeven aan de uitvoering van het coalitieakkoord. In de voor u liggende jaarstukken verantwoorden wij ons aan u over hetgeen in 2019 is gerealiseerd. Samen met de stad is gewerkt aan onze toekomst. In de hierop volgende paragrafen geven wij inhoudelijk een beeld van de bereikte resultaten. Uit de verantwoording op de beleidsprogramma's blijkt verder dat Heerhugowaard op koers ligt met het realiseren van de in de begroting 2019 geformuleerde doelen.

De gemeente Heerhugowaard heeft het jaar 2019 financieel afgesloten met een negatief resultaat voor bestemming van ca. € 9,0 miljoen. Na bestemming van de reserves bedroeg het resultaat ca. € 4,0 miljoen negatief.

*Bedragen x € 1.000*

Beleidsprogramma's 2019	Gewijzigde begroting	Realisatie	Vershil
Pr.0 Bestuur en ondersteuning	-6.655	-7.215	-560
Pr. 1 Veiligheid	-5.551	-5.493	58
Pr. 2 Verkeer en vervoer	-9.329	-8.957	372
Pr. 3 Economie	-300	-312	-12
Pr. 4 Onderwijs	-6.243	-6.247	-4
Pr. 5 Sport, cultuur en recreatie	-11.664	-11.560	104
Pr. 6 Sociaal domein	-52.380	-53.204	-824
Pr. 7 Duurzaamheid	1.518	1.687	169
Pr. 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	-3.906	-3.580	326
Overhead	-15.073	-15.460	387
Algemene dekkingsmiddelen	100.733	101.257	-524
Onvoorzien	-	-	-
<b>Totaal voor bestemming</b>	<b>-8.851</b>	<b>-9.085</b>	<b>-234</b>
Mutatie reserves	4.820	5.097	277
<b>Totaal na bestemming</b>	<b>-4.030</b>	<b>-3.987</b>	<b>43</b>

In de laatste Bestuursrapportage 2019 was het verwachte resultaat na bestemming ca. € 4,0 miljoen negatief. Het werkelijke resultaat sluit aan bij het eerder verwachte resultaat en bedraagt ca. € 4,0 miljoen. Toch zijn er binnen de afzonderlijke programma's verschillen te duiden. Deze worden op hoofdlijnen hieronder verder toegelicht.

### Programma 0 Bestuur en ondersteuning:

#### *Taakveld Bestuur*

Er is een extra dotatie aan de voorziening pensioenen voor ex bestuurders geweest van ca. € 1,4 mln.(n) in verband met de jaarlijkse actualisatie en lagere stand van de rekenrente waarmee het fonds calculeert. Daarnaast fungeert de gemeente als administratief coördinatiepunt voor de regiegroep Alkmaar. De regiegroep Alkmaar heeft hogere kosten gemaakt. Deze hogere kosten waren verwacht maar nog niet in de gemeentelijke begroting opgenomen. Dit bedroeg ca. € 0,2 mln.(n). Daartegenover staat dat er ook extra inkomsten waren. Ook hiervoor geldt dat deze nog niet waren begroot. Dit bedroeg € 0,3 mln. (v).

*Taakveld Overige baten en lasten*

Het taakveld "Overige baten en lasten" wordt gekenmerkt door een grote diversiteit aan begrotingsposten. Per saldo resulteert op dit taakveld een voordelig resultaat van ca. 0,5 mln. (v) Onder het programma bestuur en ondersteuning vindt u een meer uitgebreide toelichting op de betreffende elementen.

Programma 2 Verkeer en vervoer:

*Taakveld verkeer en vervoer*

Wegens weersomstandigheden kon een deel van de werkzaamheden met betrekking tot het preventief asfaltonderhoud en het onderhoud wegmarkeringen in het najaar niet meer worden uitgevoerd ca. € 130K (v)

Daarnaast zijn er een tweetal projecten (Herinrichting Smaragd en aanpassing voetpad Oostertocht) uitgesteld wegens een langere voorbereidingstijd in verband met afhandeling van procedures en een zorgvuldig participatietraject ca. € 101K (v).

Programma 6 Sociaal domein:

*Taakveld Inkomensregelingen*

De lagere lasten op inkomensregelingen worden voor het grootste deel veroorzaakt door:

- Lagere instroom en meer mensen zijn parttime gaan werken. Ook zijn er meer mensen met loonkostensubsidie aan het werk gegaan. Dat heeft een positief effect op de uitkeringskosten ca. € 212K (v).
- De uitgaven voor minimeleiden zijn in totaal lager dan geprognoseerd ca. € 145K (v). De voornaamste redenen hiervoor zijn dat er minder aanvragen voor bijzondere bijstand zijn ingediend.

*Taakveld arbeidsparticipatie*

In 2019 is er extra inzet op de ondersteuning bij het vinden of het behouden van werk van cliënten waarbij sprake is van beperkt arbeidsvermogen geweest. Dit leidde extra uitgaven op het participatiebudget. Het afgegeven signaal bij Burap verandert hierdoor. Het nadeel bedraagt ca. € 230K (n)

*Taakveld Maatwerkdienstverlening 18-/geëscaleerde zorg 18-*

In het najaar van 2019 lieten de cijfers zien dat we op een overschrijding van de jeugdzorgkosten zouden uitkomen. In de Bestuursrapportage (Burap 15 oktober 2019) is een voorlopige overschrijding van € 3,2 mln. gemeld voor het jaar 2019. In het eerste kwartaal 2020 is de daadwerkelijke overschrijding voor 2019 duidelijk geworden. De totale overschrijding voor het jaar 2019 op jeugdzorg is gestegen naar € 4,8 miljoen ten opzichte van de oorspronkelijke begroting. Hiermee komt de overschrijding na de bijgestelde begroting op € 1,6 miljoen

Programma 7 Duurzaamheid:

*Taakveld Riolering*

Door meer opbrengsten vanuit huisaansluiting en nagekomen heffingen vanuit 2018 ontstaat een voordeel van ca. € 107K (v).

*Taakveld Milieu*

De ontvangen subsidie Stad van de Zon valt vrij binnen de exploitatie omdat aan de voorwaarden m.b.t. tot deze subsidieverlening is voldaan. Het voordeel is ca. 180K (v).

Programma 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing:

*Taakveld Ruimtelijke Ordening*

Een aantal initiatieven op gebied van ruimtelijke ordening zijn uitgelopen tot in 2020. De kosten die in 2019 vallen hierdoor lager uit ca. € 142K.(v)

*Taakveld Overhead*

Ter voorbereiding op de fusie zijn er extra kosten gemaakt. Het overgrote deel van deze kosten had te maken met extra inhuur en onderzoekskosten ca. € 1,0 mln.(n). Deze kosten zijn niet alleen door de gemeente Heerhugowaard opgebracht. De gemeente Langedijk heeft hierin voor ca. € 0,5 mln. (v) aan bijgedragen. Ook de Provincie heeft een middels een subsidie hier een bijdrage van ca. € 75K aan geleverd. Daarnaast viel er een voordeel te melden op afschrijvingen van investeringen. ca. € 0,1 mln.(v).

Algemene uitkering en overige inkomsten:

In het afgelopen jaar heeft de gemeente Heerhugowaard ca. € 0,3 mln., bovenop de reeds gemelde bedragen vanuit zowel mei als septembercirculaire, extra vanuit het Rijk mogen ontvangen. (zie voor een uitgebreide toelichting programma bestuur en ondersteuning onder kopje Algemene dekkingsmiddelen )

Mutatie reserves: Dit is het saldo ca. € 5,1 mln. van alle dotaties c.q. onttrekkingen van de reserves t.o.v. de gewijzigde begroting (was ca. € 4,8 mln.). Het verschil geeft aan dat er meer onttrokken is aan de reserves. Een verdere toelichting per reserve wordt gegeven bij de ontwikkeling van het eigen vermogen.

**Voorstel resultaatbestemming bij vaststelling jaarrekening 2019**

Conform de bestendige gedragslijn wordt bij de vaststelling van de jaarstukken ook de resultaatbestemming voorgesteld. Deze worden door het college middels een separaat voorstel aan de raad aangeboden.

## Leeswijzer

### **Programmaverantwoording.** (onderdeel van het jaarverslag)

In dit deel komen de resultaten op de programma's en programmaonderdelen aan bod. We geven een beschouwing per programmaonderdeel en beschrijven de resultaten op de voorgenomen activiteiten uit de programmabegroting 2019. Hierbij duiden we hoe dat verlopen is; daarbij hebben we de aspecten resultaat, planning en middelen mee laten wegen. Ook zijn de resultaten op de indicatoren bij de doelen opgenomen voor zover op dit moment beschikbaar. Overige effectindicatoren zijn te raadplegen op: [www.waarstaatjegemeente.nl](http://www.waarstaatjegemeente.nl).

Ten slotte worden beknopt de financiën weergegeven. De toelichting op de programmaverantwoording bevat per programma en programmaonderdeel de afwijkingen bij de jaarrekening ten opzichte van de gewijzigde begroting. Dit is conform het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). In de toelichting op bij de diverse financiële overzichten duiden we de verschillen aan met voordeel (v) of nadeel (n) aan. Afrondingen kunnen tot kleine verschillen in tellingen leiden. De uitkomsten op de indicatoren zijn aangepast aan de meeste recente, definitieve cijfers. Dit betekent dat op sommige plaatsen de indicator af kan wijken van eerdere jaarstukken of programmabegroting.

### **Jaarrekening.**

Dit deel bevat de gemeentelijke jaarrekening over 2019. Dit is enerzijds de balans en de toelichting op de balans, anderzijds de programmarekening en de toelichting daarop. Een verklaring m.b.t. topinkomens maakt hiervan ook onderdeel uit.

### **Paragrafen.**

In dit deel komen de verplichte specifieke paragrafen aan bod. Deze geven een toelichting op de bedrijfsvoering en verdere informatie over onder andere financiële aspecten, risico's en verbonden partijen. Ook de paragraaf Grondbeleid is hier opgenomen.

### **Bijlagen.**

Dit deel bevat o.a.: de classificatie van de opgetreden begrotingsafwijkingen; per programma de relevante kaderstellende nota's; en tot slot de controleverklaring.

## Programmaplan

## Programma 0: Bestuur en ondersteuning

Goede dienstverlening aan de inwoners en bedrijven is essentieel en een kernopgave van de gemeente Heerhugowaard. In de raadsagenda is hier dan ook expliciet aandacht voor. Binnen dit programma krijgt dat vorm door een passend ingericht bestuur en organisatie.

### Dienstverlening

TOP dienstverlening is ons uitgangspunt. Uitgangspunt van de gemeente Heerhugowaard en de gemeente Langedijk is dienstverlening digitaal te doen waar dat kan, en (persoonlijk) maatwerk te leveren waar dat beter is.

### Informatisering & ICT-ontwikkeling

In de raadsagenda is ook aandacht gevraagd voor het verbeteren van onze digitale dienstverlening met als doel de informatievoorziening verbeteren. Er ontstaan nieuwe mogelijkheden voor dienstverlening via digitale kanalen. Digitaal veilig werken en privacy bescherming zijn in deze ontwikkeling belangrijke aspecten.

### Informatiebeveiliging (IB) & Privacy

#### *Disclaimer*

Het bereiken van volledige informatieveiligheid, waarbij zich geen incidenten voordoen zonder gevolgen voor de organisatie, is helaas een illusie. De maatregelen op het gebied van informatiebeveiliging bieden vaak alleen bescherming tegen bekende bedreigingen en lopen daardoor achter op de realiteit. Daarnaast is de invloed van menselijk handelen op informatieveiligheid groot. Een alerte signalering van en ingrijpen bij daadwerkelijke incidenten zijn daarom zo mogelijk van nog groter groot belang dan het preventief beveiligen van informatie.

De dreiging voor de informatieveiligheid van de (lokale) overheid is momenteel permanent. Vrijwel alle vitale processen en systemen in Nederland zijn deels of volledig gedigitaliseerd waarbij er nauwelijks terugvalopties of analoge alternatieven zijn. Deze factoren maken de (lokale) overheid kwetsbaar voor digitale aanvallen. Het beeld is dat de dreiging in zowel omvang als complexiteit is toegenomen. In dit kader is weerbaarheid een belangrijk instrument om incidenten te voorkomen en schade te beperken. In 2019 heeft ook onze gemeente ervaren hoe belangrijk het is alert te zijn op actuele dreigingen en de juiste maatregelen te nemen.

Op 1 januari 2020 heeft de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG) definitief vervangen. Het doel is te voldoen aan de minimumvereisten van landelijke en Europese wet- en regelgeving en de aanpak te baseren op een risicoafweging. De implementatie van de BIO is in 2019 gestart en wordt in 2020 voortgezet. Bij aanbestedingen, zoals voor de Hoofdader, wordt reeds gewerkt volgens de risicoaanpak van de BIO.

#### *Beheersmaatregelen*

Een belangrijke beheersmaatregel is het opzetten van de beleidscyclus. Naast het bewustmaken van het management en de medewerkers binnen de gemeentelijke organisatie van hun verantwoordelijkheid op het gebied van informatieveiligheid en privacy. Door deze borging ontstaat een stabiele basis, die een voorwaarde vormt voor de vervolgstappen naar technische en organisatorische voorzieningen en/of aanvullende procedures. Het is daarnaast van belang dat het strategisch beleidskader wordt geactualiseerd en de uitvoering meer wordt vastgelegd en geborgd.

## **Fusie met Langedijk**

### *Ambtelijke fusie*

2019 stond in het teken van de voorbereiding van de ambtelijke fusie van Heerhugowaard en Langedijk. Op 23 april 2019 heeft de Raad de ambtelijke fusie als voorbereiding op de bestuurlijke fusie bekrachtigd. De fusie is per 1 januari 2020 gerealiseerd met de start van Werkorganisatie Langedijk en Heerhugowaard (WLH).

### *Bestuurlijke fusie*

In 2019 is de besluitvorming rond de bestuurlijke fusie tussen de twee gemeenten voorbereid. Op 26 februari 2019 heeft de raad het principebesluit genomen om met de gemeente Langedijk te fuseren, het Arhi proces te starten en een herindelingsontwerp op te stellen.

## **Organisatieontwikkeling en -verstevinging**

De doorontwikkeling van onze organisatie is belangrijk gezien de voortdurend veranderende context waarin de gemeente werkt. In 2019 is de voorbereiding van de hele organisatie voor de ambtelijke fusie de laatste fase ingegaan. De gehele periode zijn ontwikkeling, aanpassing en verandering constante factoren in de organisatie geweest.

## **Huisvesting**

De Parelhof 1 in Heerhugowaard is een gastvrij gebouw waar wij en andere instellingen op een open en moderne manier diensten verlenen aan de inwoners van Heerhugowaard en Langedijk.

## **Democratische vernieuwing**

In de raadsagenda 2018 – 2022 is het verder vormgeven van democratische vernieuwing als prioriteit benoemd. Na de besluitvorming in januari 2019 is in april 2019 gestart met de commissie Meespraak.

### **Wat hebben we bereikt?**

Doel: Gemeente Heerhugowaard levert een goede dienstverlening en goede informatievoorziening.

### **Organisatieontwikkeling/dienstverlening**

In 2019 zijn medewerkers verder opgeleid en getraind om de klaar te zijn voor de eisen die worden gesteld aan een TOP dienstverlening.

### **Welke prestaties hebben we geleverd?**

2019 is voor onze medewerkers een jaar met veel ontwikkelingen geweest. Met name de aankomende fusie met de gemeente Langedijk heeft invloed gehad op de organisatie in haar geheel. Minimaal hetzelfde niveau of verbeteren van de dienstverlening is dan ook een prestatie waar we trots op mogen zijn.

### **Informatisering & ICT-ontwikkeling**

Sinds het voorjaar van 2019 werken de gemeenten Heerhugowaard en Langedijk op een gezamenlijke "ICT-bodemplaat". Heerhugowaard stapte in november 2018 over, Langedijk volgde in april 2019. De bodemplaat is de noodzakelijke technische basis voor samenwerking en harmonisatie.

### **Welke prestaties hebben we geleverd?**

1. Door de bodemplaat, de voorbereiding van de ambtelijke fusie en de voorbereiding van de hoofdader is in 2019 de samenwerking geïntensiveerd op het gebied van systeem- en applicatiebeheer.
2. Enkele bedrijfsvoerings applicaties zijn in 2019 inhoudelijk geharmoniseerd, bij andere applicaties was dit nog niet mogelijk omdat de twee gemeenten verschillende applicaties voor hetzelfde werk gebruiken.
3. Eind 2019 heeft een selectie plaatsgevonden van een bureau dat ons gaat ondersteunen in de verdere aanpak en implementatie van datagedreven werken.
4. Nadat de ICT-bodemplaat in werking is gegaan, zijn de voorbereidingen gestart voor de aanschaf van een nieuwe "Hoofdader" voor documentcreatie, -afhandeling en -opslag voor de WLH.

### **Informatiebeveiliging (IB) & Privacy**

In 2019 is een start gemaakt met het uitvoeren van risicoanalyses (zgn. Data protection impact assessment, DPIA's) op nieuwe processen/systemen. Dat geeft inzicht en leidt tot maatregelen die de risico's verkleinen. Ook zijn er zijn flink meer incidenten gemeld dan in 2018 (zie kopje Beveiligingsincidenten/datalekken). De ingezette weg van het creëren van (continue) bewustwording werpt zijn vruchten af: men (h)erkent incidenten sneller als zodanig en meldt ze zonder schroom. We leren ervan en groeien daarmee meer en meer naar een volgende volwassenheidsfase.

### **Welke prestaties hebben we geleverd?**

1. Het nemen van de juiste maatregelen begint bij het vroegtijdig meewegen van informatieveiligheid en privacy bij nieuwe of gewijzigde processen. Een voorbeeld hiervan is de aanbesteding van de Hoofdader waarbij op basis van een risicoanalyse beveiligingsmaatregelen zijn geformuleerd.
2. Vanuit de aanjaagrol zijn projecten opgestart om risico's te verkleinen. Het project 'Veilig uitwisselen van informatie', waarvan veilig mailen, onderdeel uitmaakt, is een voorbeeld van zo'n project dat in 2019 is geïnitieerd.

3. Er zijn stappen gezet richting meer compliancy ten aanzien van informatieveiligheid en privacy. In 2019 is een start gemaakt met het uitvoeren van risicoanalyses (zgn. DPIA's) op nieuwe processen/systemen; 18 in totaal.
4. In 2019 is in de afdelingsoverleggen, het MT en het college aandacht besteed aan informatieveiligheid en privacy en de consequenties voor de organisatie.
5. In 2019 zijn binnen Heerhugowaard 45 unieke beveiligingsincidenten gesignaleerd en geregistreerd. In overleg met de verantwoordelijk manager worden passende maatregelen genomen om van deze incidenten te leren en ze in de toekomst mogelijk te voorkomen. Deze incidenten hadden betrekking op de volgende categorieën:
  - 51% Mens (23)
  - 27% ICT (12)
  - 13% Procedure (6)
  - 9% Extern (4)

Als gevolg van de inzet op bewustwording binnen de organisatie zijn in 2019 meer incidenten als zodanig herkend en gemeld. De verwachting is dat door verdere investering in bewustwording het aantal incidenten de komende jaren nog verder gaat toenemen zonder dat dit betekent dat het niveau van informatieveiligheid afneemt.

## **Fusie met Langedijk**

### *Ambtelijke fusie*

Begin september 2019 zijn de medewerkers van Langedijk verhuisd naar het gemeentehuis van Heerhugowaard. Het gedeeltelijk verbouwde gemeentehuis heeft de formele samenvoeging van beide organisaties vier maanden later vergemakkelijkt. Per 1 januari 2020 is de nieuwe werkorganisatie Langedijk en Heerhugowaard een feit.

### *Bestuurlijke fusie*

1. Op 8 oktober 2019 heeft de gemeenteraad – gelijktijdig met de raad van Langedijk - het herindelingsontwerp vastgesteld. Dit ontwerp heeft tot 16 december 2019 ter inzage gelegen. Iedereen die dat wilde, kon een zienswijze indienen.
2. Het herindelingsadvies incl. de reactienota en de naam van de nieuwe gemeente Dijk en Waard wordt in maart 2020 aan de raad aangeboden.

## **Welke prestaties hebben we geleverd?**

### *Ambtelijke fusie*

1. De fusie is onder leiding van de projectleider door een projectgroep en diverse werkgroepen voorbereid, aangestuurd door de stuurgroep "ambtelijke fusie". Veel eigen medewerkers van Heerhugowaard en Langedijk, ondersteund door enkele externe adviseurs, hebben hier werk aan verricht.

### *Bestuurlijke fusie*

1. Het herindelingsontwerp is - mede op basis van diverse consultatierondes met inwoners, bedrijven en instellingen in beide gemeenten - tot stand gekomen.
2. Op 30 oktober 2019 heeft de raad daarnaast een procesvoorstel vastgesteld om tot de naam van de nieuwe gemeente te komen. Dit gebeurde direct na behandeling van het voorstel in de eerste fusieraad met de gemeente Langedijk. Alle inwoners van Langedijk en Heerhugowaard hadden de mogelijkheid namen aan te dragen. Een naamcommissie heeft uit de longlist die dat opleverde een selectie van zes namen gemaakt. In een tweede ronde zijn de inwoners van Langedijk en Heerhugowaard met een enquête gevraagd welke naam hun voorkeur heeft voor de nieuwe gemeente

## **Organisatieontwikkeling en -verstevinging**

Een nieuwe structuur is neergezet. Gedurende dit proces zijn medewerkers goed meegenomen. Los van de fusie is de organisatie in 2019 verstevigd.

### *Welke prestaties hebben we geleverd?*

1. Er zijn maandelijkse bijeenkomsten voor werknemers georganiseerd met de gemeentesecretarissen.
2. Van de inhuizing van de Langedijkse medewerkers in het gemeentehuis van Heerhugowaard is een speciale kick-off bijeenkomst geweest.
3. Er zijn trainingen geweest om te kunnen omgaan met de verandering.
4. Er is veel gedaan aan communicatie middels een personeelsblad en spreekuren
5. In 2019 is gewerkt met een meer gestructureerde aanpak van leer-, ontwikkel- en verandertrajecten van professionals en teams. Dit gebeurde in samenwerking met de gemeente Langedijk. Dit heeft ons geholpen onze organisatie vitaal te houden, wat de raad in de raadsagenda specifiek als doel noemde.

## **Huisvesting**

Op 2 september is op een feestelijke manier het samenwonen van de medewerkers uit Langedijk en Heerhugowaard ingeluid. Na 4 maanden gewenning is per 1 januari 2020 de formele ambtelijke fusie gestart

### *Welke prestaties hebben we geleverd?*

1. Tussen april 2019 en 2 september 2019 zijn 5 vloerdelen verbouwd.
2. De fietsenstalling is aangepast, 80 extra werkplekken, stilteruimtes en extra vergaderruimtes zijn gecreëerd.
3. De bestuursvleugel, onderdeel van de 5 vloerdelen, heeft een flinke metamorfose ondergaan.
4. Alle aanpassingen in het gebouw zijn gedaan met duurzame materialen (bv. het tapijt is gemaakt van voormalige visnetten) en veel materiaal uit de bestaande situatie hergebruikt.
5. Duurzame aanpassingen, zoals luchtbehandelingskasten, zijn ook in deze periode gedaan.

## **Democratische vernieuwing**

De raad heeft in oktober 2019 een bestuursopdracht aan het college verstrekt. Ook is in 2019 de aanzet geweest om de commissie Meespraak te beëindigen als orgaan voor democratische vernieuwing. Het voorstel om een werkgroep op te richten is in januari 2020 aangenomen door de raad.

### *Welke prestaties hebben we geleverd?*

1. De leden van de commissie Meespraak zijn gestart met het zoeken naar innovatieve vormen om onze inwoners te betrekken bij wat we doen. Een inspiratiesessie met Marije van den Berg is hier onderdeel van geweest. Ook heeft de commissie eerder toegepaste vormen van participatie geëvalueerd.
2. Uit de bestuursopdracht wordt de opdracht gegeven om te komen tot een procesaanpak Centrumwaard met als resultaat een gedragen gebiedsvisie. Dit zal in 2020 worden uitgewerkt als onderdeel van het kernenbeleid.

### **Regionale en bovenregionale ontwikkeling**

1. In 2019 is het proces afgerond om tot een focus te komen voor de Regio Alkmaar. De zogenoemde Focusagenda Regio Alkmaar is door elk van de 7 gemeenten vastgesteld. De drie focuspunten zijn wonen, bereikbaarheid en energie innovatie.
2. Voor de niet-focuspunten wordt nog in regionaal verband afgestemd in welke vorm de samenwerking kan blijven plaatsvinden.
3. Door het vervullen van de rol als bestuurlijk trekker door de college leden van de Gemeente Heerhugowaard, worden de belangen goed behartigd.

### ***Welke prestaties hebben we geleverd?***

1. Vanuit de gemeente Heerhugowaard is veel ambtelijke en bestuurlijke inzet geweest om tot deze focusagenda te komen.
2. Bestuurlijk trekkers zijn er op verschillende dossiers zoals op jeugdzorg, participatie, doelgroepenvervoer, bereikbaarheid en klimaatadaptie

*Verbonden partijen per taakveld*

Taakveld	Verbonden partij	Vestigingsplaats	Openbaar belang (doel)	Financieel belang jaarlijkse bijdrage	Realisatie 2019 (bedragen x € 1.000)
0.1 Bestuur	Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland-Noord NV	Alkmaar	Optimale benutting van de economische potenties van Noord-Holland Noord door professionele wervingskracht en versterking van de kernkwaliteiten van de regio, die moeten leiden tot extra autonome groei van arbeidsplaatsen in de regio en meer nieuwe vestigingen.	€ 121.497	

Taakveld	Verbonden partij	Vestigingsplaats	Openbaar belang (doel)	Financieel belang	Realisatie 2019
				jaarlijkse bijdrage	(bedragen x € 1.000)
	Vereniging van Nederlandse Gemeenten	Den Haag	<p>1. De Vereniging heeft ten doel haar leden collectief en individueel bij te staan bij de vervulling van hun bestuurstaken.</p> <p>2. De Vereniging heeft voorts tot doel voor de leden of groepen van leden afspraken te maken met andere overheden over het arbeidsvoorwaardenbeleid in de overheidssector en overeenkomsten inzake de arbeidsvoorwaarden van personeel in de sector gemeenten aan te gaan met werknemersorganisaties. De Vereniging bindt een lid dat zijn lidmaatschap heeft opgezegd gedurende de in artikel 6, sub b, bedoelde opzeggingstermijn niet aan overeenkomsten waarvoor de onderhandelingen zijn aangevangen op of na de datum van de opzegging, voor zover het lid in de kennisgeving daarvan de wens niet langer gebonden te worden nadrukkelijk heeft aangegeven.</p> <p>3. De Vereniging heeft tevens ten doel het behartigen van de belangen van haar leden welke samenhangen met de door hen uitgevoerde bestuurs- en beheerstaken alsook de met deze taken samenhangende:</p> <p>a. voorwaarden, tarieven en prijzen voor (onder andere energie gerelateerde) producten en diensten, alsmede;</p> <p>b. de overige aan het gebruik van hierboven genoemde producten gerelateerde kosten en voorwaarden.</p> <p>Dit alles in de meest ruime zin des woords.</p>	€ 76.568	
0.4 Overhead	Regionaal Historisch Centrum Alkmaar Alkmaar		<p>Het laten uitvoeren van de wettelijk verplichte taak tot beheer van het gemeentearchief.</p>	€ 2.17.916	€ 0

Taakveld	Verbonden partij	Vestigingsplaats	Openbaar belang (doel)	Financieel belang jaarlijkse bijdrage	Realisatie 2019 (bedragen x € 1.000)
0.5 Treasury	NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) Alliander NV	Den Haag Duiven	Uitoefening van het bedrijf van bankier ten dienste van de overheden. Alliander staat voor een energievoorziening die iedereen onder gelijke condities toegang geeft tot betrouwbare, betaalbare en duurzame energie.		
0.61 OZB woningen	Cocensus	Alkmaar	Samenwerking (uitvoeringswerkzaamheden) op het gebied van belastingen. Het betreft de uitvoering van de wet WOZ (herwaardering), de aanslagoplegging, de afhandeling van bezwaaren beroepschriften, de (dwang)invordering en de afhandeling van verzoeken om kwijtschelding, alsmede de contacten met de Waarderingskamer, CBS, dataland en de gemeentelijke afnemers (belastingdienst en waterschap).	€ 868.000	€ 99

### **Rekenkameronderzoek**

#### **Informatisering & ICT-ontwikkeling**

In 2018 heeft de rekenkamer een onderzoek gedaan naar privacy en informatieveiligheid in het sociaal domein. Na de verbouwing van het gemeentehuis in de zomer van 2019 is één vleugel bestemd en ingericht voor privacy gevoelige werkzaamheden van medewerkers in het sociaal domein. Hiermee is uitvoering gegeven aan het besluit om de aanbeveling van de rekenkamer op dit punt over te nemen. Ook de andere aanbevelingen zijn opgepakt. Medewerkers hebben in 2019 specifieke trainingen gehad over privacy-aangelegenheden. Ook is aangevangen met het actualiseren van het informatiebeveiligingsbeleid, waarbij rekening wordt gehouden met de BIO en de NEN/ISO 27001 en NEN/ISO 27002. Door de WLH wordt het beleidskader in 2020 afgerond.

#### **Fusie met Langedijk**

In 2019 heeft de rekenkamer een onderzoekstraject uitgevoerd naar de rol van de gemeenteraad in het herindelingsproces. De periode van zienswijzen kan de raad aanvullend inzicht geven in onderwerpen die voor inwoners en ondernemers belangrijk zijn in de nieuwe gemeente. De fase na vaststelling van het herindelingsadvies noemt de rekenkamer de "Realisatiefase" waarin de herindeling daadwerkelijk wordt voorbereid. Hier komt (voorbereiding van) harmonisatie van beleid aan de orde, maar ook de beoogde werkwijze van de nieuwe gemeenteraad, voorbereiding van verkiezingen e.d.

**Effectindicatoren**



x €1.000	Heerhugowaard	Nederland
<b>WOZ-waarde woningen</b>	<b>227</b>	<b>248</b>



## Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Lasten	Rekening 2018	Begroting 2019	Rekening 2019	Afwijking
Bestuur	3.272	3.302	4.764	-1.462
Burgerzaken	1.452	1.607	1.665	-58
Beheer overige gebouwen en gronden	1.537	683	702	-20
Overhead	14.325	16.011	16.951	-940
Treasury	3.422	3.198	3.171	28
OZB woningen	0	0	0	0
OZB niet-woningen	0	0	0	0
Parkeerbelasting	0	0	0	0
Overige belastingen	410	446	449	-4
Algemene uitkering en overige uitk.	0	0	0	0
Overige baten en lasten	1.625	3.682	3.074	608
Onvoorzien	0	0	0	0
<b>Totaal lasten</b>	<b>26.044</b>	<b>28.929</b>	<b>30.776</b>	<b>-1.847</b>
<b>Baten</b>				
Bestuur	408	397	773	376
Burgerzaken	1.022	736	764	29
Beheer overige gebouwen en gronden	1.623	528	628	101
Overhead	489	938	1.491	553
Treasury	5.600	5.677	5.763	86
OZB woningen	5.740	5.915	5.916	1
OZB niet-woningen	5.367	5.798	5.834	37
Parkeerbelasting	264	254	275	21
Overige belastingen	97	101	146	45
Algemene uitkering en overige uitk.	80.175	86.632	86.943	311
Overige baten en lasten	246	958	820	-138
Onvoorzien	0	0	0	0
<b>Totaal baten</b>	<b>101.032</b>	<b>107.933</b>	<b>109.354</b>	<b>1.421</b>
<b>Totaal programma exclusief mutaties reserves</b>	<b>-74.989</b>	<b>-79.004</b>	<b>-78.577</b>	<b>-426</b>
Toevoeging reserves	7.136	3.374	5.262	-1.888
Onttrekking reserves	12.619	5.974	7.796	1.822
<b>Totaal programma inclusief mutaties reserves</b>	<b>-80.471</b>	<b>-81.604</b>	<b>-81.112</b>	<b>-492</b>

## Toelichting

### Toelichting op de Lasten

#### *Taakveld Bestuur*

- Er is een extra dotatie aan de voorziening pensioenen voor ex bestuurders geweest van ca. € 1,4 mln.(n) in verband met de jaarlijkse actualisatie en lagere stand van de rekenrente waarmee het fonds calculeert.
- De gemeente fungeert als administratief coördinatiepunt voor de regiegroep Alkmaar. De regiegroep Alkmaar heeft hogere kosten gemaakt. Deze hogere kosten waren verwacht maar nog niet in de gemeentelijke begroting opgenomen. Dit bedroeg ca. € 0,2 mln.(n). Daar tegenover staat dat er ook extra inkomsten waren. Ook hiervoor geldt dat deze nog niet waren begroot. Dit bedroeg € 0,3 mln. (v).

#### *Taakveld Burgerzaken*

Er zijn het afgelopen jaar een drietal verkiezingen gehouden. In de gemeentelijke begroting was met 2 verkiezingen rekening gehouden. Daardoor is het budget met ca. € 43K (n) overschreden.

#### *Taakveld Overhead*

Er zijn extra kosten gemaakt ter voorbereiding op de fusie. Deze kosten zijn niet alleen door de gemeente Heerhugowaard opgebracht. Onder het kopje baten zijn de extra inkomsten vanuit de provincie en de gemeente Langedijk verantwoord. Het overgrote deel van deze kosten had te maken met extra inhuur en onderzoekskosten ca. € 1,0 mln.(n). Daarnaast viel er een voordeel te melden op afschrijvingen van investeringen. Hierdoor viel ca. € 0,1 mln.(v) vrij.

#### *Taakveld Overige baten en lasten*

Algemeen: Het taakveld "Overige baten en lasten" wordt gekenmerkt door een grote diversiteit aan begrotingsposten. Per saldo resulteert op dit taakveld een voordelig resultaat van € 470.000. In de tabellen hieronder wordt dit verschil op hoofdlijnen verklaard, daarnaast wordt het verschil per onderdeel nader toegelicht:

#### 1 Budget College Uitvoeringsprogramma.

Voor het uitwerken van de raadsagenda was in de begroting 2019 een bedrag beschikbaar van € 582.000. Hiervan was € 250.000 afkomstig uit de Kaderbrief 2018 en € 332.000 (te dekken uit de Reserve Uitvoering raadsagenda en bedrijfsvoering") uit de Voorjaarsnota 2019. In 2019 is slechts € 126.431 uitgegeven; dit bedrag is ten laste gebracht van de reserve "Uitvoering raadsagenda en bedrijfsvoering". Dit betekent dat het bedrag ad € 250.000 uit de Kaderbrief 2018 niet is aangewend, dit leidt derhalve tot een voordelig resultaat in de jaarrekening. Bij de bestemming van het jaarrekeningresultaat zal worden gevraagd om dit bedrag over te hevelen naar 2020 zodat de benodigde onderzoeken in dit jaar alsnog kunnen worden uitgevoerd.

## 2 Dekking grondexploitatie / investeringen

In de Voorjaarsnota 2019 is onder de post OBV02 "Doorbelasting kosten naar grondexploitaties" gemeld dat de inzet van personeel steeds meer verschuift van grondexploitaties naar binnenstedelijke en infrastructurele opgaven. Dit betekent dat minder uren kunnen worden doorbelast naar grondexploitaties en dat de exploitatie van de gewone dienst hierdoor zwaarder wordt belast. Om dit nadeel op te vangen is in de begroting 2019 een bedrag van € 500.000 opgenomen. In 2019 werd echter € 155.000 minder naar grondexploitaties geschreven waardoor per saldo een voordeel resteert van € 345.000.

## 3 Ontwikkeling gebiedsvisie opschaling Centrumwaard

Voor de ontwikkeling van een visie over de leefbaarheid en ontwikkeling van Centrumwaard is in de Voorjaarsnota 2019 een projectorganisatie-, onderzoeks- en communicatiebudget beschikbaar gesteld voor een bedrag van € 250.000. Bij de Burap werd reeds gemeld dat door vertraging in de uitvoering €150.000 niet zou worden aangewend. Bij het opmaken van de jaarrekening is gebleken dat dit ook voor de resterende € 100.000 geldt.

## 4 Loonkosten

De overschrijding op de loonkosten wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door het financiële effect van de nieuwe CAO Gemeenten 2019-2020 welke in september 2019 werd bekrachtigd. De financiële effecten van deze CAO waren nog niet in de begroting opgenomen.

## 5 Werkkostenregeling

In totaal is hier een overschrijding van ca. € 161K (n) te melden. Binnen de post 'vorming en opleiding' is dit het gevolg van een aantal activiteiten die samenhangen met de voorbereiding op de ambtelijke fusie. (opleidingen en ontwikkelassessments voor medewerkers, de begeleiding van externe bureaus op diverse bedrijfsonderdelen zoals de invoering van de AVG). Dit zijn incidentele kosten.

Daarnaast zijn er op het budget 'consumpties werkplek' meer kosten gemaakt deze zijn als volgt te verklaren:

1. per 1 september 2019 zijn 120 collega's van de gemeente Langedijk ingetrokken in de Parelhof met als gevolg een hogere koffieconsumptie;
2. Om voorgaande reden zijn ook extra koffiemachines bijgeplaatst in het gebouw;
3. Op de Binding zijn twee extra nieuwe koffiemachines geplaatst;
4. Op de werf zijn de koffiemachines vervangen door de machines van DE.

## 6 ICT-budgetten

De overschrijding van ca. € 151K (n) is het gevolg van:

Vertraging in de voortgang van de doorontwikkeling van de digitale generieke informatievoorziening (harmonisatie van de gebruikte applicaties binnen Heerhugowaard en Langedijk o.a. zaaksysteem, datadistributie etc.) De verwachting was dat deze in 2019 zou starten en deels al zou draaien. Dit bleek niet haalbaar vanwege technische en organisatorische beheersbaarheid van de implementatie nieuwe bodemplaat. Dit is in twee i.p.v. één fase uitgevoerd: in Heerhugowaard eind 2018, in Langedijk tegen de zomer van 2019. Hierdoor waren de voorbereidingen van het vervolgtraject ook vertraagd.

Resume bij taakveld overhead (lasten)	ca. bedragen
1 Budget College Uitvoeringsprogramma	€ 250.000 (v)
2 Dekking grondexploitatie / investeringen	€ 345.000 (v)
3 Ontwikkeling gebiedsvisie opschaling Centrumwaard	€ 100.000 (v)
4 Loonkosten	-€ 310.000 (n)
5 Werkkostenregeling	-€ 161.000 (n)
6 Onderuitputting ICT-budgetten	€ 151.000 (v)
	<b>€ 375.000 (v)</b>

## Toelichting op de Baten

### *Taakveld Bestuur*

Zoals eerder gemeld fungeert de gemeente Heerhugowaard als administratief coördinatiepunt voor de regiegroep Alkmaar. De regiegroep Alkmaar heeft hogere kosten gemaakt. Deze hogere kosten waren verwacht maar nog niet in de gemeentelijke begroting opgenomen. Dit bedroeg ca. € 0,2 mln.(n). Daartegenover staat dat er ook extra inkomsten waren. Ook hiervoor geldt dat deze nog niet waren begroot. Dit bedroeg € 0,3 mln. (v).

### *Taakveld beheer overige gebouwen en gronden*

Er zijn extra inkomsten als gevolg van verkopen van primeurfondswoningen ca. € 0,2 mln. (v). Daar staat tegenover dat er lagere inkomsten zijn van grondverpachtingen en verhuur van gronden bij panden van commerciële partijen ca. € 0,1 mln. (n).

### *Taakveld Overhead*

Voor de extra kosten die we gemaakt hebben ter voorbereiding op de fusie hebben we een subsidie ontvangen van de provincie ca. € 75K (v) Ook wordt een deel van de lasten betaald door gemeente Langedijk ca. € 0,5 mln. (v)

### *Taakveld Treasury*

Door financiering met kasgeldleningen (kortlopend vermogen) waarop een negatief rentepercentage van toepassing is ontvangen in plaats van dat we betalen rente op de leningen ca. € 0,1 mln.

### *Algemene uitkering en overige inkomsten*

In het afgelopen jaar heeft de gemeente Heerhugowaard ca. € 0,3 mln., bovenop de reeds gemelde bedragen vanuit zowel mei als septembercirculaire, extra vanuit het Rijk mogen ontvangen. (zie voor een uitgebreide toelichting onder kopje Algemene dekkingsmiddelen)

### *Taakveld Overige baten en lasten*

#### 7 Inhouding WIA-premie

Op het salaris van het personeel vindt een inhouding plaats ter gedeeltelijke compensatie van de WGA(Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsongeschikten)-premie die de gemeente aan het UWV betaalt. Aangezien deze inhouding niet is begroot levert dit een voordelig resultaat op in de jaarrekening. De inhouding vervalt overigens in 2020 i.v.m. de nieuwe lokale arbeidsvoorwaarden.

### 8 Verhuur gemeentehuis

In de begroting van de gemeente is rekening gehouden met huurinkomsten betreffende de verhuur van de E3 vleugel. Als gevolg van de ambtelijke fusie en de inhuizing van de ambtenaren van de gemeente Langedijk is deze huur opgezegd. Aangezien de gemeente Langedijk een groter deel van het gemeentehuis gebruikt dan de vorige gebruiker zijn de huurinkomsten gestegen.

Resume bij taakveld overhead (baten)	ca. bedragen
7 Inhouding WIA-premie	€ 77.000 (v)
8 Verhuur gemeentehuis	€ 62.000 (v)
	<u>€ 139.000 (v)</u>

### Algemene dekkingsmiddelen

De algemene dekkingsmiddelen betreffen de gemeentelijke inkomsten die vrij besteedbaar en waar dus een bestuurlijke afweging kan worden gemaakt. De besteding van deze inkomsten is niet gerelateerd aan een vooraf bepaald doel (programma). In onderstaande tabel is een specificatie opgenomen van de algemene dekkingsmiddelen.

Bedragen x € 1.000

Algemene dekkingsmiddelen	Rekening 2018	Begroting 2019	Rekening 2019	Afwijking
Algemene uitkering en overige uitk.	80.175	86.632	86.943	311
OZB woningen	5.740	5.915	5.916	1
OZB niet-woningen	5.367	5.798	5.834	37
Treasury	2.177	2.479	2.592	113
Parkeerbelasting	264	254	275	21
Overige belastingen	-313	-345	-304	41
<b>Totaal algemene dekkingsmiddelen</b>	<b>93.411</b>	<b>100.732</b>	<b>101.257</b>	<b>525</b>

### Toelichting

#### Algemene uitkering gemeentefonds

De geraamde algemene uitkering gemeentefonds is gebaseerd op de septembercirculaire 2019 (zie Bestuursrapportage 2019). Hierna is de decembercirculaire 2019 verschenen. Als gevolg hiervan zijn er een aantal mutaties opgetreden. De belangrijkste hiervan is het verlagen van de uitkeringsfactor van 1,548 naar 1,537 als gevolg van het actualiseren van twee maatstafgegevens (nadeel: € 586.000). Daarnaast zijn in de loop van het jaar een aantal verdeelmaatstaven definitief vastgesteld (voordeel: € 249.000). In de decembercirculaire 2019 zijn ook een aantal decentralisatie-uitkeringen toegekend aan gemeenten. Het gaat hierbij onder andere om uitkeringen in het kader van het Klimaatakkoord 2019 zoals bijdragen voor Transitievisie Warmte, Energieloket en Wijkaanpak (totaal € 257.000) en een bijdrage in 2019 van € 68.000 voor het Deltaprogramma Ruimtelijke adaptatie (zie ook raadsinformatiebrief Bij19-592 Klimaatrobustheid).

De suppletie-uitkering overheveling IUSD is € 184.000 hoger vastgesteld dan bij de septembercirculaire.

Ook zijn in 2019 nog nabetalingen ontvangen over de uitkeringsjaren 2016, 2017 en 2018 (voordeel: € 62.000).

**Overhead**

Bedragen x € 1.000

<b>Overhead</b>	<b>Begroting</b>	<b>Realisatie</b>	<b>Afwijking</b>
<i>Lasten en baten</i>			
Budgetten ambtelijke fusie	850	1.011	-161
Uitvoering lopende begroting	34	0	34
Afschrijvingen (vrijkomende middelen)	0	118	-118
Exploit.-bijdrage gemeenschap. regeling	216	216	0
Doorbelasting loonkosten	10.605	10.605	0
Doorbelasting goederen en diensten	3.374	3.374	0
Kapitaallasten	1.728	1.728	0
Doorbelasting goederen en diensten	-696	-696	0
Doorbelasting overdrachten	-242	-242	0
<b>Totaal lasten en baten</b>	<b>15.870</b>	<b>16.116</b>	<b>-246</b>
<i>Doorbelastingen naar grondexploitaties en investeringen</i>			
Doorbelasting verrekeningen	-797	-655	-141
<b>Totaal overhead</b>	<b>15.073</b>	<b>15.460</b>	<b>-387</b>

## Programma 1: Veiligheid

Het zorgen voor een veilige gemeente is één van onze kerntaken. Ons streven is dat inwoners, ondernemers en bezoekers in de gemeente veilig zijn, zich veilig voelen en bereid zijn samen met onze professionele partners de veiligheid te vergroten.

### Fysieke en sociale domein

Veiligheid en openbare orde strekken zich uit over vele terreinen. Bij fysieke veiligheid (fysiek domein) zijn de hoofdpunten brandveiligheid, verkeersveiligheid en crisisbestrijding, maar ook een sociaal veilige inrichting van de openbare ruimte.

Bij sociale veiligheid (sociaal domein) gaat het om maatschappelijke onderwerpen, zoals woonoverlast, overlast in de openbare ruimte, maatschappelijke onrust, jeugdoverlast, personen met verward gedrag, woonfraude, ondermijning en drugshandel.

Oplossingen voor vraagstukken op het gebied van veiligheid en openbare orde vragen in veel gevallen om een brede aanpak, zowel in het fysieke als het sociale domein. Het is daarom belangrijk dat de samenwerking tussen de diverse partners binnen en tussen deze twee domeinen goed verloopt. Deze verbindingen en samenwerkingsvormen worden steeds belangrijker voor een effectieve aanpak van maatschappelijke vraagstukken. Het vraagt ook binnen de gemeente om een goede verbinding tussen het sociaal en fysiek domein.

De BOA's en andere handhavers zijn door hun dagelijkse contacten met inwoners, bedrijven en organisaties een steeds belangrijker schakel tussen beide domeinen. Bredere inzet van de BOA's en handhavers krijgt in deze periode dan ook aandacht.

### Beleidsplan Veiligheidsregio

Het beleidsplan van de Veiligheidsregio is een verplichting vanuit de wet Veiligheidsregio's. Daarin staat vermeld wat het plan moet bevatten. Het hoofddoel is het vastleggen van het beleid ten aanzien van de taken (wettelijk en overgedragen door gemeenten) van de veiligheidsregio. Een heel belangrijk onderdeel is het regionale risicoprofiel. In het plan van de Veiligheidsregio is het beleid gericht op het verminderen van leed en schade.

### Integraal Meerjarenbeleidsplan Veiligheid (IMV)

Voor de veiligheid in het sociaal domein wordt de manier van samenwerking tussen politie, het OM en gemeenten vastgelegd in het Integraal Meerjarenbeleidsplan Veiligheid (IMV). De aanpak van veiligheidsissues start meestal op lokaal niveau. Het vereist een goede samenwerking met andere partners, zoals de politie, het openbaar ministerie (OM), de hulpverlening, het Veiligheidshuis, de veiligheidsregio en soms ook andere gemeenten.

Het IMV 2018-2022 (mogelijke verlenging tot 2023), dat door het Regionaal Beheersoverleg Politie (RBOP) wordt vastgesteld, bevat vier thema's die gezamenlijk worden opgepakt. Het is tot stand gekomen met inbreng van burgemeesters, gemeenteraden, politie en OM:

1. Aanpak van criminaliteit met een ondermijnend effect op de samenleving;
2. Versterken ketensamenwerking tussen zorg- en veiligheidsdomein;
3. Contra-terrorisme en (tegengaan van) radicalisering en extremisme (CTER);
4. Aanpak cybercrime en gedigitaliseerde vormen van (vermogens)criminaliteit.

Het IMV is de basis voor het Integraal Veiligheidsplan Heerhugowaard (2019-2023). De aanpak van ondermijning staat als eerste geprioriteerd; inmiddels zijn ondermijningsbeelden opgesteld. Aan de hand van die ondermijningsbeelden is door de Driehoek een keuze gemaakt in prioriteiten. Voor de vier gemeenten in het RBOP zijn dat naast de aanpak van drugshandel en arbeidsuitbuiting, het versterken van de informatiepositie rondom zorgfraude en de versterking

van het Bibob-beleid en uitvoering. Daarnaast blijven de gemeenten zich inzetten op de interne bewustwording.

### **Betrokkenheid van inwoners**

Aan de thema's van het IMV worden lokale thema's toegevoegd, waaronder onderwerpen die blijvend onze aandacht vragen, zoals jeugd, woninginbraken en aanpak van kleine ergernissen. Een belangrijk aandachtspunt is het betrekken van de inwoners bij het creëren van een veilige woon- en leefomgeving. Die betrokkenheid is van belang bij bijna alle genoemde thema's.

Betrokkenheid van inwoners kan het veiligheidsgevoel verbeteren. Dit kan onder meer door de ondersteuning van de Whatsapp-groepen voor buurtpreventie.

Om gevoel van veiligheid te meten wordt elke twee jaar een onderzoek uitgevoerd door middel van de Veiligheidsmonitor. De genoemde punten worden uitgewerkt in een plan van aanpak voor 2019 – 2022.

### **Wat hebben we bereikt?**

#### **Doel lokaal niveau**

Inwoners, ondernemers en bezoekers voelen zich veilig in de gemeente Heerhugowaard en zijn bereid samen met onze professionele partners de veiligheid te vergroten.

#### **Doelen regionaal niveau**

- Criminaliteit met een ondermijnend effect op de samenleving wordt aangepakt;
- Ketensamenwerking tussen zorg- en veiligheidsdomein wordt versterkt;
- Contra-terrorisme en radicalisering en extremisme (CTER) wordt tegengegaan;
- Cybercrime en gedigitaliseerde vormen van (vermogens)criminaliteit worden aangepakt.

### **Welke prestaties hebben we geleverd?**

Het afgelopen jaar is de kadernota integrale veiligheid 2019-2023 door u als gemeenteraad vastgesteld. Met de Kadernota integrale veiligheid 2019-2023 spelen we in op de trends en ontwikkelingen van nu en biedt het richting waarlangs we veiligheid de komende tijd willen gaan vormgeven. Veiligheid is niet altijd maakbaar en daarom is er voldoende ruimte gelaten in de nota om in te kunnen spelen op nieuwe trends en ontwikkelingen.

### **Ondermijning**

We hebben een start gemaakt met een structurelere aanpak van criminaliteit met een ondermijnend effect op de samenleving door de bewustwording van de gemeentelijke organisatie te vergroten.

### **Welke prestaties hebben we geleverd?**

- Op het thema ondermijning hebben wij het afgelopen jaar en projectleider ondermijning aangesteld. Voor de aanpak is een integraal projectplan in ontwikkeling. In de aanpak van ondermijning wordt ingezet op zowel de lokale aanpak als samenwerking met andere gemeenten. Op het niveau van de eenheid Noord-Holland (politie) zijn we aangesloten bij diverse projecten met als doel onze lokale aanpak te versterken.
- Naast het aanpakken en het behandelen van diverse casuïstiek hebben we ook ingezet op het vergroten van de bewustwording bij de medewerkers van de gemeentelijke organisatie. Dit hebben we gedaan door het organiseren van twee bijeenkomsten en het geven van trainingen. Je gaat pas de effecten van ondermijning op de samenleving herkennen als je het weet

- Op het gebied van een veilige woon- en leefomgeving hebben we diverse acties ondernomen om de veiligheid te vergroten dan wel te herstellen. Het is belangrijk dat inwoners, ondernemers en bezoekers zich veilig voelen in Heerhugowaard.

### **Zorg- en veiligheidsdomein**

Er is een nauwere samenwerking ontstaan tussen zorg- en veiligheidsdomein.

#### *Welke prestaties hebben we geleverd?*

- De voorgestelde formatie-uitbreiding van Boa's is door u toegekend.
- Op het gebied van een veilige woon- en leefomgeving spelen we als gemeente in op de actuele problematiek. Samen met onze partners hebben we ingezet op woonoverlast en de vernielingen op schoolpleinen. Zijn er overvalpreventietraining gegeven en hebben we samen met de politie interventies gedaan om het aantal woninginbraken aan te pakken. In de aanpak is het betrekken van de gemeenschap een aspect dat we zo goed mogelijk proberen te doen. Zo betrekken we omwoners bij ernstige overlast casuïstiek en communiceren we regelmatig over aan veiligheid gerelateerde onderwerpen in de krant en op social media. Enerzijds voor het vertrouwen en het vergroten van het veiligheidsgevoel en anderzijds het stimuleren van zelfredzaamheid in de samenleving.
- Op het gebied van zorg- en veiligheid waren de twee centrale thema's: de aanpak van personen met verward gedrag en de invoering van de Wet verplichte GGZ. Op beide onderwerpen is nauw samengewerkt met het sociaal domein.

### **Jeugdoverlast/risicjongeren**

We hebben de inzet op jeugdoverlast en de aanpak van risicjongeren gecontinueerd.

#### *Welke prestaties hebben we geleverd?*

- Jeugd is al jaren een centraal thema binnen veiligheid waar wel veel samen met onze partners op inzetten. Zo kent de gemeente de inzet van toezicht door mobiele surveillance (particuliere beveiliging) op risicogebieden. De inzet van het jongerenwerk en een integrale aanpak van risicjongeren in het zorg- en veiligheidshuis, waaronder de persoonsgerichte aanpak (PGA).

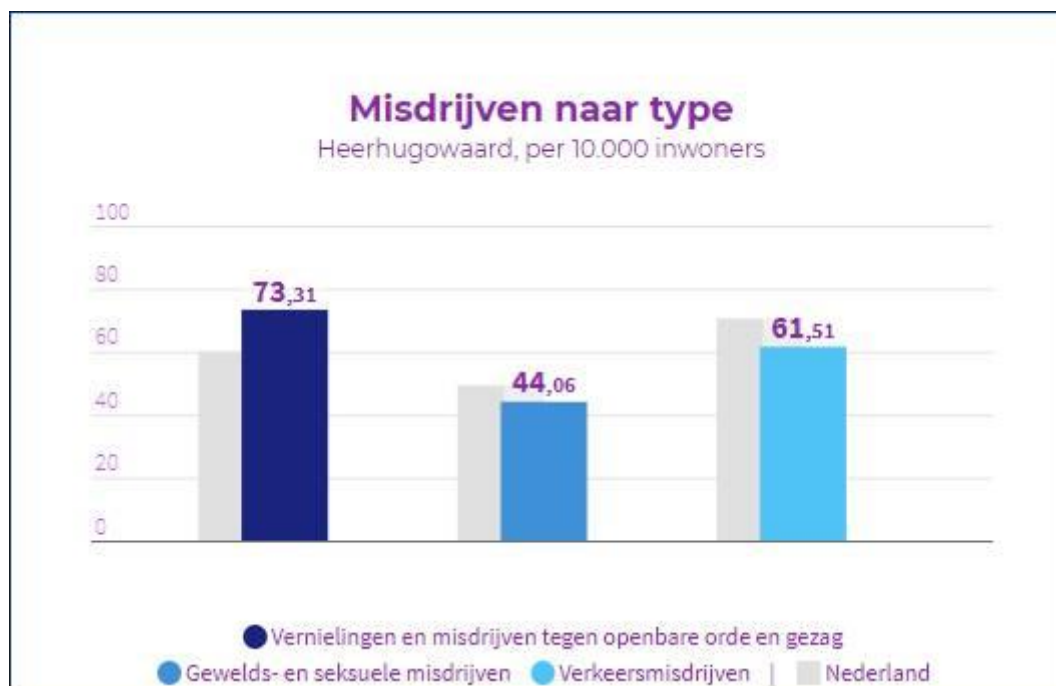
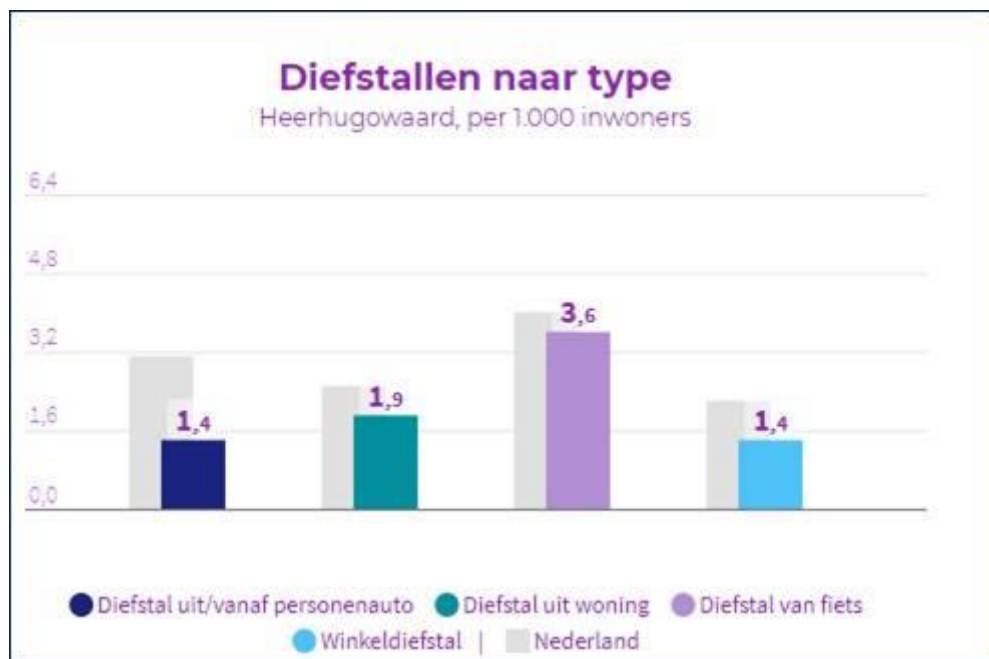
### **Veiligheidsgevoel**

Het veiligheidsgevoel van de burger verbeteren.

#### *Welke prestaties hebben we geleverd?*

U heeft als gemeenteraad afgelopen jaar middels een motie opdracht gegeven tot een verdiepend onderzoek naar de veiligheidsbeleving in Heerhugowaard. Samen met I&O research zijn we in 2019 gestart met het onderzoek. Naast dit onderzoek hebben we afgelopen jaar als gemeente weer meegedaan aan de tweejaarlijkse landelijke veiligheidsmonitor.

*Effectindicator*



	Heerhugowaard	Nederland
<b>Netto arbeidsparticipatie</b>	<b>69,0%</b>	<b>67,8%</b>

	Heerhugowaard	Nederland
<b>Functiemenging</b>	<b>50,6%</b>	<b>53,2%</b>

**Verbonden partijen per taakveld**

Taakveld	Verbonden partij	Vestigingsplaats	Openbaar belang (doel)	Financieel belang jaarlijkse bijdrage	Realisatie 2019 (bedragen x € 1.000)
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer, 1.2 Openbare orde en Veiligheid	Veiligheidsregio Noord-Holland Noord	Alkmaar	Het gezamenlijk behartigen van belangen die de schaal van de individuele gemeenten te boven gaan, ten behoeve van de veiligheid van de bevolking in het samenwerkingsgebied.	€ 3.077.041	€ 3

**Wat heeft het gekost?**

Bedragen x € 1.000

<b>Lasten</b>	<b>Rekening 2018</b>	<b>Begroting 2019</b>	<b>Rekening 2019</b>	<b>Afwijking</b>
Crisisbeheersing en brandweer	3.238	3.303	3.298	5
Openbare orde en Veiligheid	2.135	2.312	2.293	19
<b>Totaal lasten</b>	<b>5.373</b>	<b>5.615</b>	<b>5.591</b>	<b>24</b>
<b>Baten</b>				
Crisisbeheersing en brandweer	0	0	0	0
Openbare orde en Veiligheid	57	64	98	34
<b>Totaal baten</b>	<b>57</b>	<b>64</b>	<b>98</b>	<b>34</b>
<b>Totaal programma exclusief mutaties reserves</b>	<b>5.316</b>	<b>5.551</b>	<b>5.493</b>	<b>58</b>
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	10	10
<b>Totaal programma inclusief mutaties reserves</b>	<b>5.316</b>	<b>5.551</b>	<b>5.483</b>	<b>68</b>

**Toelichting**

N.v.t.

## Programma 2: Verkeer en Vervoer

Bereikbaarheid is een belangrijke voorwaarde voor de aantrekkelijkheid van Heerhugowaard, of het nu gaat om wonen, werken, ondernemen of bezoeken. Alle modaliteiten leveren daarin hun deel: auto, openbaar vervoer en fiets. Daarbij gaat het niet alleen om toegang tot Heerhugowaard vanuit de regio, maar ook om directe, snelle verbindingen tussen regio's en om comfortabele en veilige verkeersbewegingen binnen onze gemeentegrenzen. Minder congestie, frequent, betrouwbaar en snel openbaar vervoer en parkeervoorzieningen voor auto en fiets dragen bij aan een bereikbare en gastvrije stad.

### Wegen

We zijn als regio en als gemeente een belangrijke economische en infrastructurele schakel tussen Noord-Holland Noord en de metropoolregio. Met de N194 (Westfrisiaweg), N241 en N242-A9 hebben we belangrijke randwegen langs onze stedelijke kern en door de regio lopen. De N241 en N242 hebben knelpunten waarover we met de provincie Noord-Holland in overleg zijn om deze op te lossen. Tegelijkertijd is onze hoofdwegenstructuur met onze tangenten-stadsring weliswaar af, maar neemt de congestie op het zuidelijke deel van de Oosttangent toe. Automobilisten en het openbaar vervoer hebben hier last van.

Een toekomstgerichte oplossing voor de Zuidtangent in het stationsgebied is vanuit een participatieproces met veel draagvlak tot stand gekomen. De uitwerking naar een concreet project is onze volgende stap. Deze gaan we samen met provincie, ministerie en spoorpartijen zetten.

Als het gaat om al deze infrastructurele projecten, wordt samenwerking tussen regio, provincie en rijk steeds belangrijker. We richten ons zo op het bereikbaar houden van locaties die van essentieel belang zijn voor de economische ontwikkeling en de vitaliteit van Heerhugowaard, voor zowel personen- als vrachtvervoer. We zorgen voor een goede en veilige doorstroming van het verkeer binnen de gemeente en regio en we zetten ons voortdurend in voor goede verbindingen met ons omliggende regio's.

### Meer gebruik openbaar vervoer en fiets

Openbaar vervoer en fietsers krijgen in ons drukke deel van Nederland en met het oog op duurzaamheidstrends een steeds belangrijker rol. Deelfietsen en deelauto's worden algemener. In belangrijke steden nabij ons, zoals Amsterdam en Haarlem, wordt de auto steeds meer teruggedrongen, met name in de binnensteden waar ook onze bewoners werken en ondernemers komen. Bezoekers van deze steden zullen steeds vaker het openbaar vervoer gebruiken en de fiets als voor- en natransport. Voor lagere afstanden zijn de e-fietsen en speedbikes in opkomst.

Het belang van Heerhugowaard als één van de regionale knooppunten zal daarom blijven groeien. Daarbij zullen de verschillende ruimtelijke en economische ontwikkelingen in onze stad en regio, steeds meer een sturende rol krijgen op verbeteringen in het OV-systeem, inclusief voor- en natransport. Ons NS-station is niet alleen een opstapleek; onze werklocaties en (onderwijs)voorzieningen zijn ook belangrijke bestemmingen in Noord-Holland.

Het consistent kiezen voor binnenstedelijk ontwikkelen in de nabijheid van ons NS-station en bij de N242 vormt een solide basis voor toekomstige vervoersmodellen, verbeterde dienstregelingen, concessies, aanbestedingen voor OV en mogelijke nieuwe vervoersmodaliteiten.

### Aantrekkelijk voor iedereen

Infrastructuur kan ook barrières opwerpen, maar dat zien wij direct als kansen om onze stad te verbeteren. Investeren in infrastructuur dient ons inziens namelijk meerdere doelen: niet alleen het verbeteren van de bereikbaarheid van de stad, maar ook het leveren van een bijdrage aan

het leefbaarder, verkeersveiliger, groener en beter toegankelijk maken van gebieden. Met verbeteringen in doorstroming op de provinciale wegen rond Heerhugowaard en op de invalswegen Zuidtangent en Oosttangent, dragen we ook bij aan een betere doorstroming, snelheid en comfort van het openbaar vervoer.

De gefaseerde aanpak van de Zuidtangent leidt ook tot meer veiligheid en een betere onderlinge verbinding van alle gebieden die eraan grenzen. Het verbeteren van de verbindingen voor het langzaam verkeer (met name de verbindingen naar het Stadshart, NS-station en met Alkmaar en Langedijk) en het bevorderen van de verkeersveiligheid, moeten het aangenamer maken om in onze stad voor korte ritten de fiets te gebruiken. Want als we de stad inrichten voor zowel 8- als 80-jarigen, is deze aantrekkelijk voor iedereen. Dat geldt zeker in het verkeer, waarin iedere inwoner, jong of oud, zich veilig zelfstandig moet kunnen bewegen: naar school, werk, winkel, vrienden of familie.

### **Middenweg**

Onze geliefde Middenweg heeft straks een nieuw ingericht zuidelijke deel. Naast de verkeerskundige randvoorwaarden is de kenmerkende bomenstructuur uitgangspunt van het ontwerp: een groener Heerhugowaard. De volgende verbetering aan de Middenweg zal in dat kader de verkeerssituatie en uitstraling in Centrumwaard zijn. Dat pakken we wederom met bewoners en ondernemers op. In onze wijken maken we werk-met-werk als het gaat om een goed afgestemd ontwerp voor infrastructuur (wegen, parkeren, herinrichting openbare ruimte), groen en leefbaarheid.

### **Parkeren**

Met een toename van binnenstedelijke ontwikkelingen neemt vaak ook de parkeervraag op die plekken toe. Parkeeroplossingen zijn voor ons altijd integraal onderdeel van nieuwbouwontwikkelingen, die we vervatten in parkeernormen en steeds vaker met aanvullende afspraken. Daarbij is in diverse wijken de parkeerdruk groot; we willen daar met wijkbewoners over in gesprek.

Met het oog op maatschappelijke, economische en mobiliteitstrends, blijven we aandacht houden voor maatwerkoplossingen en innovaties. Diverse binnenstedelijke vernieuwingsprojecten lenen zich ons inziens voor innovatieve oplossingen. Gedeelde parkeervoorzieningen, koppeling met de deeleconomie en het stimuleren van duurzame alternatieven ten opzichte van de auto worden daarom altijd betrokken bij particuliere ontwikkelinitiatieven.

Het is bovendien niet uit te sluiten dat meer parkeerregulering in de openbare ruimte noodzakelijk zal zijn, ook om innovatieve oplossingen te kunnen stimuleren. Met meer focus op binnenstedelijke vernieuwingsprojecten, waar ruimteclaims alom aanwezig zijn maar ruimte schaars is, neemt het belang van advisering op mobiliteitsoplossingen, verkeerskundig ontwerp en parkeren toe.

### **Wat hebben we bereikt?**

Doel : Wij verbeteren de bereikbaarheid van Heerhugowaard voor huidige en toekomstige inwoners, bezoekers en bedrijven.

### **Welke prestaties hebben we geleverd?**

#### **Verbeteren infrastructuurnetwerken**

- **In 2019: Meerjarenplan verkeer en vervoer actualiseren;**  
In oktober 2019 is een bureau opdracht verstrekt om een Mobiliteitsprogramma op te stellen. Dit bureau trok zich half december 2019 terug. Met een ander bureau wordt het Mobiliteitsprogramma opgesteld.

- **In 2019:** *De verbinding tussen het stationsgebied en het Stadshart verbeteren, door Masterplan Stationsgebied en Ontwikkelvisie Stadshart;*  
De verbinding tussen Stadshart en stationsgebied maakt onderdeel uit van het in voorbereiding zijnde Masterplan Stationsgebied en de herijking van de ontwikkelvisie Stadshart. Ontwikkelingen op het gebied van energietransitie en klimaatadaptie maken inmiddels deel uit van beide plannen.  
Met (nieuwe) inwoners en andere stakeholders is voor de zomervakantie 2019 ons voorstel voor de herinrichting van het Koraalgebied besproken. Suggesties voor verbeteringen nemen we mee in een volgend ontwerp.  
Met de ontwikkelaar van de tangentlocatie voerden we vanaf maart 2019 intensieve gesprekken over de ontwikkeling van dit gebied, waar de verbinding tussen het stationsgebied en het Stadshart deel van uit maakt.
- **In 2019:** *Visie op knooppaarde van Heerhugowaard (openbaar vervoer, auto, fiets) helder hebben;*  
Vanuit de woningbouwopgave hebben we samen met de regio het Ontwikkelbeeld Mobiliteit regio Alkmaar opgesteld. Dit ontwikkelbeeld verwoordt de visie op de knooppaarden in de regio op hoofdlijnen. Daarenboven leverden we inbreng voor het (regionale) OV-toekomstbeeld 2040. Samen met de regio continueerden wij ons pleidooi bij de NS in het kader van de dienstregeling 2022 om vooral de frequentie van de treinen te behouden. Met deze activiteiten verbeterden we in 2019 de knooppuntwaarde van Heerhugowaard.
- **In 2019:** *Voorstellen doen aangaande de verbetering van de ontsluitingswegen en de bereikbaarheid van Heerhugowaard, met prioriteit voor het zuidelijke deel van de Oosttangent, N242 en Alton-gebied;*  
Voor wat betreft het Alton-gebied is samen met de stakeholders gewerkt aan een verkeersplan, gericht op het verbeteren van de bereikbaarheid van en de verkeersveiligheid binnen het Alton-gebied. Het verkeersplan is opgesteld door Sweco. Het plan is in het eerste kwartaal van 2020 afgerond.  
In het tweede kwartaal 2019 is de eerste onderzoeksfase voor het verbeteren van de doorstroming op de Oosttangent afgerond met de conclusie dat het wegennet in en om Heerhugowaard tijdens de spitsuren overbelast is. De slechte afwikkeling van verkeer op het provinciaal wegennet versterkt het toch al overbelaste gemeentelijke hoofdwegennet. Om die reden is een vervolgonderzoek geïnitieerd naar maatregelen die de congestievorming verminderen. Dit onderzoek is eind december gereed gekomen. Parallel hieraan hebben ons pleidooi bij de provincie gecontinueerd voor een verbetering van de doorstroming op de N242
- **In 2019 e.v.:** *Uitwerken van regionale doorfietsroutes;*  
Samen met de gemeenten in de regio Alkmaar en de provincie startten we met een onderzoek naar het meest wenselijke tracé op verbinding tussen Schagen en de IJmondgemeenten. Het tracé voert in ieder geval langs station Heerhugowaard en loopt via Beveland en de spoorbrug richting Alkmaar. Deze doorfietsroute kent een hoge prioriteit in het provinciale Perspectief Fiets beleid. Een tweede doorfietsroute vanuit Heerhugowaard voert via de Middenweg-zuid.
- **In 2019 e.v.:** *In participatie (verkeerscirculatie)plan Centrumwaard en inrichtingsplannen opstellen;*  
In oktober 2019 heeft de Raad de bestuursopdracht Democratische Vernieuwing vastgesteld. In Centrumwaard wordt deze bestuursopdracht in de praktijk gebracht. In het derde kwartaal 2019 is gestart met de voorbereidingen voor het opstellen van een gebiedsvisie waar inwoners, ondernemers en vastgoedeigenaren bij worden betrokken.

- **In 2019** : De evaluatie van de pilot eenrichtingsverkeer Dreef toont aan dat de maatregel werkt. Betrokkenen zijn in het algemeen positief over de maatregel.
- **In 2019-2022**: *De reconstructie van de hoofdwegenstructuur in het stationsgebied voorbereiden, inclusief de kruispunten van de Zuidtangent en de spooronderdoorgang*; In 2019 startten we samen met ProRail de voorbereidingen voor de aanpassing (in 2022) van de Zuidtangent (inclusief spooronderdoorgang).
- *Het inventariseren van onveilige wandel- en fietspaden en plan van aanpak schrijven voor verbetering van verkeersveiligheidsgevoel, met aandacht voor onderhoud, verlichting en tweerichtingsverkeer op rotondes*;  
Gestart is met het in beeld brengen van de hoofdwandelroutes.  
Parallel hieraan werkten we sinds begin 2019 mee aan de implementatie van het Strategisch Plan Verkeersveiligheid. De in dit plan gepromote risicogestuurde aanpak maakt helder dat onveiligheidsrisico's in Heerhugowaard ook in woonwijken voorkomen. Met deze verkeersveiligheidsanalyse brengen we ook het in twee richtingen mogen bereiden van fietspaden, inclusief die op rotonden, in beeld.
- *Jaarlijks: uitbreiden laadinfrastructuur voor elektrische voertuigen*.  
In 2019 is het aantal laadpalen in Heerhugowaard met 25 uitgebreid. Eind 2019 bedroeg het aantal publieke laadpalen 70 stuks. Het netwerk waar elektrische auto's kunnen opladen is hierdoor ook fijnmaziger geworden.
- **Parkeren**  
**In 2019**: Vaststellen parkeernormen (conform Wet ruimtelijke ordening en Omgevingswet) ten behoeve van binnenstedelijke vernieuwingsprojecten, inclusief stationsgebied en Stadshart;  
**In 2019**: Opstellen parkeerstrategie stationsgebied, met als uitgangspunt een samenwerking met bestaande en nieuwe stakeholders in het gebied, ontwikkelingen rondom P+R, fiets parkeren op het Stationsplein, gedeeld autogebruik, et cetera.  
Het vaststellen van parkeernormen is onlosmakelijk gekoppeld aan het opstellen van een parkeerstrategie. Met verschillende ontwikkelaars hebben we gesproken over wat wenselijk en nodig is om te komen tot een werkbare parkeerstrategie.
- *Jaarlijks: Actualiseren nadere regels bij parkeerverordening*  
In 2019 was het niet noodzakelijk om regels te actualiseren.

### Hoogwaardig OV-netwerk

- **Doorlopend, intensief in 2019**: *Intensivering regionale samenwerking en ambtelijke inzet op het langjarige spoordossier, waarbij we inzetten op meer treinen naar Amsterdam (ook buiten de spits), het versnellen van treinverbindingen naar Amsterdam en Haarlem en de komst van het PHS-Opstel terrein De Vaandel. Naast Programma Hoogfrequent Spoor is het OV Toekomstbeeld 2040 een belangrijk strategisch proces van provincie, metropoolregio en rijk waar Regio Alkmaar en Heerhugowaard in participeren*;  
Bestuurlijk en ambtelijk is er in 2019 stevig geacteerd als het gaat om de spoorverbindingen. Zowel als Heerhugowaard en als regio hebben we een inbreng geleverd in het (regionale) OV-toekomstbeeld 2040. Met NS zijn intensieve gesprekken gevoerd over de dienstregeling 2022. Het gezamenlijke standpunt van de regio Alkmaar, 'frequentie boven snelheid' hebben we helder en duidelijk onderbouwd bij NS neergelegd.

De ruimtelijke reservering voor het PHS-opstelsterrein en de ontsluiting van het terrein maakt ook onderdeel uit van de ontwikkelingen in het Alton-gebied.

- **In 2019: Verkennen mogelijkheden busverbinding Langedijk - Heerhugowaard;**  
In augustus 2019 is de buurtbus Heerhugowaard – Langedijk (lijn 409) van start gegaan. Vrijwilligers van de HugoHopper rijden de bus. Het voertuig zelf is van Connexxion; de provincie financiert. De eerste maanden laten een groeiende belangstelling van gebruikers zien. Na de herfstvakantie stapten er wekelijks 350 tot 400 mensen in de buurtbus, waarmee de ondergrens van 300 reizigers per maand ruim is gepasseerd. Meer inwoners hebben van de HugoHopper gebruik gemaakt. In 2019 zijn 21.790 passagiers via de lijndiensten vervoerd (stijging van 11% ten opzichte van 2018) en 8.894 passagiers via deur-tot-deur-vervoer (24% stijging ten opzichte van 2018).
- **Inventarisatie van behoeften voor een mogelijke uitbreiding van routes HugoHopper (vanuit de ambitie 'Heerhugowaard inclusief en zorgzaam').**  
De vervoersvereniging is in 2019 gestart om samen met allerlei betrokkenen te kijken naar kansen en mogelijkheden voor de komende jaren.

#### **Niet in de begroting 2019 geplande onderwerpen:**

- **Strategisch Plan Verkeersveiligheid**  
In december 2018 presenteerde de minister van Infrastructuur en Waterstaat het Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030. De provincies startten samen met de inliggende gemeenten met de implementatie van de nieuwe risico-gestuurde werkwijze. Eind 2019 maakten de eerste onderzoeksresultaten inzichtelijk dat vooral in woongebieden relatief hoge verkeersveiligheidsrisico's zijn.
- **Ontwikkelbeeld Mobiliteit regio Alkmaar**  
De regio Alkmaar investeert fors in het versterken van de kwaliteiten van de regio. Met het Ontwikkelbeeld Mobiliteit geven we uitwerking aan het focuspunt bereikbaarheid. Het Ontwikkelbeeld biedt antwoorden op mobiliteitsvraagstukken voor alle vervoerswijzen binnen de regio, tussen regio's met een accent op de relatie tussen de regio Alkmaar en de Metropoolregio Amsterdam.
- **Voorbereidingen 'bid' (bod) bereikbaarheid Holland boven Amsterdam / Noord-Holland Noord**  
Als inbreng voor het bestuurlijk overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (BO MIRT) van eind 2020 / begin 2021 startten de drie regio's in Noord-Holland Noord de voorbereidingen voor een gezamenlijke visie op bereikbaarheid. Hiermee maakt de regio Noord-Holland Noord helder welke mobiliteitsmogelijkheden er liggen.
- **Regionaal Mobiliteitsplan**  
Als uitwerking van het hoofdstuk Mobiliteit uit het Klimaatakkoord trekken de provincies het proces om samen met gemeenten te komen tot regionale plannen voor duurzame mobiliteit. In 2019 hebben we geparticipeerd in dit project dat medio 2020 tot resultaat moet leiden.

*Effectindicator*

per 10.000 inwoners	Heerhugowaard	Nederland
<b>Ziekenhuisopnamen door ongevallen</b>	<b>68</b>	<b>72</b>

aantal	Heerhugowaard	Nederland
<b>Ziekenhuisopnamen door ongevallen</b>	<b>381</b>	<b>124.087</b>

**Wat heeft het gekost?**

Bedragen x € 1.000

<b>Lasten</b>	<b>Rekening 2018</b>	<b>Begroting 2019</b>	<b>Rekening 2019</b>	<b>Afwijking</b>
Verkeer en vervoer	9.392	9.897	9.520	377
Parkeren	265	317	304	13
Economische havens en waterwegen	433	431	400	31
<b>Totaal lasten</b>	<b>10.090</b>	<b>10.645</b>	<b>10.224</b>	<b>421</b>
<b>Baten</b>				
Verkeer en vervoer	1.131	1.304	1.254	-50
Parkeren	13	12	13	1
Economische havens en waterwegen	0	0	0	0
<b>Totaal baten</b>	<b>1.144</b>	<b>1.316</b>	<b>1.267</b>	<b>-50</b>
<b>Totaal programma exclusief mutaties reserves</b>	<b>8.946</b>	<b>9.328</b>	<b>8.957</b>	<b>371</b>
Toevoeging reserves	0	2.931	2.980	-49
Onttrekking reserves	0	2.926	2.930	4
<b>Totaal programma inclusief mutaties reserves</b>	<b>8.946</b>	<b>9.334</b>	<b>9.008</b>	<b>326</b>

**Toelichting****Toelichting op de Lasten***Taakveld verkeer en vervoer*

Wegens weersomstandigheden kon een deel van de werkzaamheden met betrekking tot het preventief asfaltonderhoud ca. € 75K (v) en het onderhoud wegmarkeringen ca. € 57K (v) in het najaar niet meer worden uitgevoerd.

Daarnaast zijn er een tweetal projecten (Herinrichting Smaragd en aanpassing voetpad Oostertocht) uitgesteld wegens een langere voorbereidingstijd in verband met afhandeling van procedures en een zorgvuldig participatietraject ca. € 101K (v).

Doordat een aantal projecten m.b.t. Nederland Schoon (periode 2013-2017) niet konden worden uitgevoerd vallen de lasten lager uit. Als gevolg hiervan dient een deel van de verkregen subsidie (€ 50K) terugbetaald te worden (zie ook de afwijking bij de baten). In 2019 is hier onder andere een educatief programma voor het basisonderwijs, voorlichting op scholen en het verwijderen van betonbanden ten bate van onkruidbestrijding mee gefinancierd. Daarnaast zijn de kosten van onkruidbestrijding op verharding lager uitgevallen ca. € 38K (v). Een groot deel hiervan is te verklaren doordat kosten van materieel m.b.t. onkruidbestrijding (o.a. borstels) op de kostenplaats materieel verantwoord zijn.

**Toelichting op de Baten**

*Taakveld verkeer en vervoer*

Een deel van de verkregen subsidie m.b.t. Nederland Schoon over de periode 2013-2017 is niet besteed en moet terug worden betaald. Dit betreft een bedrag van € 50K. Hierdoor vallen de baten lager uit (zie ook de lasten).

### **Programma 3: Economie**

Een aantrekkelijke stad is een stad waar mensen graag wonen, bedrijven zich graag vestigen en bezoekers graag komen. Heerhugowaard zet in op een gezonde economische positie als belangrijke schakel in Regio Alkmaar, Noord-Holland Noord, goed verbonden over de weg en met openbaar vervoer met andere stedelijke regio's. Daarom is één van de doelstellingen van onze gemeente om een stad te zijn met een goed investerings- en vestigingsklimaat, dat kansen biedt voor iedereen. We willen dat doen door een goede bereikbaarheid en een kwalitatief goed woningaanbod te bieden, het ondernemersklimaat te verbeteren, de leefbaarheid en het voorzieningenniveau te handhaven en waar mogelijk uit te breiden. Verbeteringen bereiken we bovendien door dat in harmonie te doen met een mooie natuurlijke omgeving, zowel in als net buiten onze stad. Wij versterken en bouwen Heerhugowaard uit als complete, aantrekkelijke, gastvrije en bruisende stad. Duurzaam en innovatief met een goede balans tussen levendigheid en leefbaarheid.

#### **Samenwerking**

Economische ontwikkelingen manifesteren zich op verschillende schaalniveaus en de gemeente heeft daarin een belangrijke rol. Trends en ontwikkelingen in de regio noodzaken ons voortdurend na te denken over de positie, de betekenis en de ambitie van Heerhugowaard in de regio. Van daaruit zal tactisch en strategisch naar samenwerkingen gezocht worden. De gemeente blijft zich daarom manifesteren in de regio met een houding die is gericht op samenwerking, op het niveau van Noord-Holland Noord, Regio Alkmaar en steeds vaker in relatie tot de metropoolregio. Tegelijkertijd neemt de gemeente een rol aan van verbinder, facilitator en verleider om mee te kunnen bewegen met de ontwikkelingen in de stad zelf: van vernieuwingen in de glastuinbouw, activiteiten in de regio op het gebied van toerisme, de vitaliteit van de grote werklocaties en de transformatie naar gemengde woon-werklocaties in en om ons stationsgebied.

#### **Bruisend centrum**

Een bruisend Stadshart en Centrumwaard zijn belangrijk voor onze stad en bieden onze inwoners en bezoekers een mix aan winkels en voorzieningen. We zijn zo niet alleen een prettige stad om groen-stedelijk in te wonen, maar ook een belangrijk detailhandels- en voorzieningencentrum. Als gemeente versterken we continu onze rol in de dialoog met bewoners, onderwijs en ondernemers om onze werk- en centrumgebieden vitaal te houden. Daarom spelen we een aanjagende, stimulerende en faciliterende rol in het accountmanagement van bedrijven. Anderzijds is het belangrijk om de drijvende kracht van de gemeenten meer naar ondernemers en bewoners te brengen. De wijk- en sociale economie neemt bijvoorbeeld aan belang toe, in de wandelgangen ook wel de circulaire economie genoemd. We versterken daarom ook onze rol in de dialoog met onderwijs en ondernemers. Want tegelijkertijd creëert een goed werkende arbeidsmarkt met bijbehorend opleidingsaanbod nieuwe kansen, met werk voor ieder opleidingsniveau. Door samen te werken, werken we zo aan een duurzame, innovatieve en inclusieve arbeidsmarkt waarin iedereen die kan werken, werkt en meedoet.

#### **Innovatie & duurzaamheid**

Met een toenemende regionale oriëntatie zullen we beter in staat blijven ons goed te positioneren en uit te dragen wat we te bieden hebben. We werken in Regio Alkmaar en Noord-Holland Noord zo aan een toekomstbestendige, innovatieve en duurzame economie, waar vraag en aanbod naar

(werk-)locaties in evenwicht zijn. Daarbinnen willen wij Heerhugowaard actief onder de aandacht blijven brengen als interessante stad in Noord-Holland met innovatie en duurzaamheid hoog in het vaandel. Want (innovatieve) duurzaamheidsinitiatieven binnen de energietransitie zijn een rode draad aan het worden in heel veel economische activiteiten in onze stad. De energietransitie

is economie en mede daarom wordt onze rol in de dialoog met ondernemers, instellingen en bewoners in de stad steeds belangrijker om initiatieven plek te blijven geven en om flexibel op economische trends in te kunnen blijven springen.

### **Accountmanagement bedrijven**

Wij werken aan een duurzame, ontwikkelingsgerichte en inclusieve arbeidsmarkt waarin iedereen die kan werken, werkt. Daarom speelt Heerhugowaard een aanjagende, stimulerende en faciliterende rol in het accountmanagement van bedrijven. Beoogd is om binnen de gemeente de verbinding te leggen tussen het sociale en economische domein en daarnaast in gezamenlijk verband met de gemeenten in Regio Alkmaar en Noord-Holland Noord. Partners in de samenwerking zijn de overheid, werkgevers, werknemers en het onderwijs, aan de hand van het Triple Helix model. In verschillende sectoren wordt een tekort aan gekwalificeerd personeel verwacht. De transitie naar duurzame energievoorzieningen speelt hier een grote rol in. Enerzijds heeft dat te maken met de beperkte instroom van studenten richting die sectoren en anderzijds met het opleidingsaanbod dat niet goed aansluit op de vraag vanuit het bedrijfsleven.

## Wat hebben we bereikt?

### Doelen

- De gemeente Heerhugowaard is niet alleen een prettige plek om groen-stedelijk te wonen, maar is ook aantrekkelijk voor bedrijven en een belangrijk detailhandels- en voorzieningencentrum.
- De economie binnen de gemeente is toekomstbestendig en duurzaam, waar vraag en aanbod naar werklocaties in evenwicht zijn en er meer aandacht wordt gegeven aan wijk- en sociale economie.
- De gemeente Heerhugowaard vervult een aanjagende, stimulerende en faciliterende rol in het accountmanagement van bedrijven. De gemeente brengt partijen bij elkaar, legt verbindingen, geeft een eerste aanzet en biedt een podium om dit vervolgens over te dragen aan de ondernemers zelf. We werken zo op veel gebieden al samen. Die samenwerkingen tussen overheid, ondernemers en onderwijs moeten de komende jaren meer organisatorisch bestendig gaan worden.
- Heerhugowaard is een complete, aantrekkelijke, gastvrije en bruisende stad met een goede balans tussen levendigheid en leefbaarheid.
- Heerhugowaard is geen uitgesproken toeristische bestemming, maar kan goed profiteren van haar omgeving.
- Binnen Heerhugowaard wordt op het gebied van toerisme intensief samengewerkt in de Regio Alkmaar.
- Door de samenwerking met Langedijk is de aantrekkelijkheid en gastvrijheid voor bezoekers verbeterd.
- Door Heerhugowaard te profileren als jonge stad in een oude droogmakerij samen met het waterrijke Langedijk, wordt een onderscheidend toeristisch aanbod geboden.

## Welke prestaties hebben we geleverd?

### Economie

- Wij hebben het opdrachtgeverschap met het Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord voortgezet. Vanuit het Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord is gestart met een onderzoek naar toekomstbestendige bedrijventerreinen.
- Wij zijn gestart met het opstellen van de Visie Detailhandel. Een extern bureau is ingeschakeld om ons daar bij te begeleiden. Een eerste bijeenkomst met ondernemers heeft plaats gevonden.
- Wij zijn gestart met het opstellen van een Visie voor onze werklocaties. Daarnaast heeft het college een aantal versnellingslocaties rondom het stationsgebied aangewezen.
- Om aantrekkelijker te worden als woongemeente voor hoger opgeleiden, wordt ingezet op het verleiden van hoger opgeleiden door de combinatie van arbeid, scholing en wonen en het zorgen voor bijpassende voorzieningen & belevingswaarden (o.a. door evenementen, cultuur), specifiek voor verschillende leefstijlen.
- Wij hebben met initiatiefnemers samengewerkt aan nieuwe initiatieven die een bijdrage leveren aan de stad, waarbij functiemenging het uitgangspunt is.
- Wij leggen regelmatig bedrijfsbezoeken af en organiseren netwerkbijeenkomsten.
- Het opzetten van een "rode loper aanpak" voor bedrijven.
- De gemeente is betrokken bij verschillende commissies van de Bedrijfskring Heerhugowaard.
- De gemeente werkt met één aanspreekpunt voor ondernemers, die initiatieven en vragen van ondernemers wegzet in de organisatie. Via dit aanspreekpunt voor ondernemers is de gemeente vertegenwoordigd bij diverse commissies van de Bedrijfskring.

### Gastvrije stad

- De gemeente is gestart om met geïnteresseerde inwoners en ondernemers een plan van aanpak voor City Marketing Plan vorm te geven. Hierin nemen we de gedachte mee van een Waards Innovatie Platform, wanneer we ons focussen op de doelgroep Bedrijven. De samenwerking met gemeente Langedijk wordt hier opgezocht.
- Het verbeteren van de marketing van Heerhugowaard, gericht op bezoekers en bedrijven. In het Stadshart is de Stichting Zeg maar Hugo opgericht, een samenwerking tussen Werelhave, horeca, Cool en gemeente, die tot doel heeft de vele mogelijkheden en functies die het Stadshart biedt, krachtig en inspirerend onder de aandacht te brengen van inwoners en lokale/regionale bezoekers
- Wij hebben de toeristische samenwerking met Langedijk geïntensiveerd. We gaan daarbij niet uit van onze gemeentegrenzen maar werken samen met Langedijk. Een mooi voorbeeld van deze samenwerking is de Broekervaart, een vaarverbinding tussen stationsgebied HHW en sluisje Langedijk. In 2019 is dit voor de tweede keer georganiseerd.
- Wij hebben het evenementenbeleid geheroriënteerd. In 2019 is een nieuwe subsidieregeling Evenementen Heerhugowaard (m.u.v. Stadshart) is opgesteld om de levendigheid in Heerhugowaard te vergroten en vanwege het bindende karakter van evenementen. In 2020 zal een evaluatie plaatsvinden.
- Wij geven uitvoering aan de regionale doelstellingen Waterrecreatie en Verblijfsrecreatie
- Wij hebben onderzoek gedaan naar de bereikbaarheid van gemeentelijke gebouwen. 'Ongehinderd' heeft het gemeentelijk vastgoed getoetst op bereikbaarheid en toegankelijkheid en de informatie hierover ontsloten via de app 'Ongehinderd'. Per locatie is een advies opgesteld met daarin praktische verbeteradviezen (inclusief kostenraming).

### Verbinding leggen tussen werkgevers en onderwijs

- De gemeente Heerhugowaard en andere gemeenten werken samen met onderwijsinstellingen en ondernemers, het Regionaal Platform Arbeidsmarktbeleid NHN en Ontwikkelingsbedrijf NHN om een opleidingsaanbod te creëren dat aansluit op de vraag van werkgevers in de regio. Het arbeidspotentieel wordt optimaal benut door het creëren van een sluitende aanpak van (kwetsbare) jongeren richting de arbeidsmarkt en het uitbreiden van plaatsingsmogelijkheden;
- De gemeente Heerhugowaard versterkt haar rol in de verbinding met onderwijsinstellingen en ondernemers door een leidende positie te pakken in het project 'Heerhugowaard maakt werk door verbinding' in de triple helix. Er is belangstelling vanuit de regio (o.a. RPA) om mee te doen. Onder andere met het samenwerkingsverband TALENZ (4 O's) is concreet invulling gegeven aan het versterken van de relaties, door ondertekening van een intentieovereenkomst. Zo wordt gebruik gemaakt van bestaande netwerkverbanden.
- Het Expertisecentrum Terra Technica wordt in regionaal verband opgezet en zorgt ervoor dat technische opleidingen en de arbeidsmarkt beter op elkaar aansluiten. Door het verbinden van onderzoek, onderwijs en het praktijkveld voor innovatieve toepassingen is het de bedoeling dat kansrijke en succesvolle initiatieven uit de regio worden mogelijk gemaakt en versneld, vooralsnog met de focus op duurzame energie. Hierbij liggen connecties met *big data/data science* en, in mindere mate, *health*. Doel is om nieuwe 16 tech-opleidingen te realiseren: de HBO Masters Sustainable System, Robotica, Biomimicry en Big Data. In Alkmaar draait hiervoor een pilot. Na de evaluatie hiervan besluit Heerhugowaard wel of niet aan te sluiten;

Terra Technica wordt gedurende een aantal jaren financieel ondersteund door de provincie NH en de gemeente Alkmaar met de bedoeling dat Terra Technica dat uiteindelijk op eigen kracht redt. Op de korte termijn heeft de regio zich gecommitteerd om passende opdrachten te vinden waarin Terra Technica zich kan bewijzen en haar onkosten kan dekken. Inmiddels voert Terra Technica al opdrachten uit voor Alkmaar. Vanuit Heerhugowaard zijn verkennende gesprekken gestart voor het benoemen van projecten.

- Vanuit "Heerhugowaard maakt werk door verbinding", zijn in 2019 de bijeenkomst VMBO on Stage en het Banenfestival georganiseerd. Deze bijeenkomsten waren een succes en zullen een vervolg krijgen. Het On Stage Beroepenfeest faciliteert een nieuw, duurzaam, persoonlijk en lokaal ondernemersnetwerk voor jongeren van het VMBO en draagt bij aan kansgelijkheid, toekomstperspectief, beroepsoriëntatie en ondernemersvaardigheden.

*Effectindicator*

aantal per 1.000 inwoners van 15-74 jaar	Heerhugowaard	Nederland
<b>Vestigingen</b>	<b>104,9</b>	<b>129,6</b>

aantal per 1.000 inwoners van 15-74 jaar	Heerhugowaard	Nederland
<b>Banen</b>	<b>563,0</b>	<b>677,1</b>

**Wat heeft het gekost?**

*Bedragen x € 1.000*

Lasten	Rekening 2018	Begroting 2019	Rekening 2019	Afwijking
Economische ontwikkeling	75	119	123	-3
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	3.130	2.104	2.104	0
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	37	37	37	0
Economische promotie	16	220	243	-23
<b>Totaal lasten</b>	<b>3.258</b>	<b>2.480</b>	<b>2.506</b>	<b>-26</b>
<b>Baten</b>				
Economische ontwikkeling	0	0	0	0
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	3.130	2.104	2.104	0
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	31	26	31	5
Economische promotie	44	50	60	11
<b>Totaal baten</b>	<b>3.205</b>	<b>2.179</b>	<b>2.195</b>	<b>16</b>
<b>Totaal programma exclusief mutaties reserves</b>	<b>53</b>	<b>301</b>	<b>311</b>	<b>-10</b>
Toevoeging reserves				
Onttrekking reserves				
<b>Totaal programma inclusief mutaties reserves</b>	<b>53</b>	<b>301</b>	<b>311</b>	<b>-10</b>

## Programma 4: Onderwijs

De gemeente Heerhugowaard vindt het belangrijk om in te zetten op kwalitatief goed onderwijs, toegesneden op de behoefte van ieder kind. Daartoe wordt samengewerkt met de schoolbesturen in onze gemeente en regionale samenwerkingsverbanden binnen het onderwijs. Het voorkomen en verhelpen van onderwijsachterstanden, bijvoorbeeld door taalondersteuning voor zowel jonge kinderen als ouders, staat hoog op de agenda. Er wordt ingezet op voor- en vroegschoolse educatie en het voorkomen van verzuim en schooluitval.

De gemeente faciliteert en stimuleert, in samenwerking met het onderwijs, jongeren bij het behalen van een startkwalificatie voor een goede aansluiting op vervolgonderwijs en de arbeidsmarkt.

### Samenwerkingsagenda

Het bieden van passend onderwijs is een belangrijk speerpunt in onze gemeente. Als gemeente hebben we niet zozeer een taak in het onderwijs zelf maar des te meer in het zorgen voor een goede samenhang tussen passend onderwijs en (jeugd)hulp.

Om de leer- en ontwikkelomstandigheden voor leerlingen zo gunstig mogelijk te maken is een samenwerkingsagenda opgesteld met de samenwerkingsverbanden onderwijs in onze regio. Die agenda wijst de thema's aan waarin samenwerking nodig is om te komen tot een gezamenlijk aanbod op het gebied van onderwijs en jeugdhulp. De thema's die daar onder meer in staan zijn:

- Voorkomen van thuiszitten: Er wordt een aanpak ontwikkeld zodat er geen leerling langer dan drie maanden thuis kan komen te zitten zonder een passend aanbod.
- Het ontwikkelen van onderwijszorgarrangementen: gericht op groepen leerlingen die jeugdhulp nodig hebben in combinatie met onderwijszorg. Gemeenten en samenwerkingsverbanden onderwijs maken in een onderwijszorgarrangement afspraken over de inzet en bekostiging van benodigde onderwijszorg en jeugdhulp in en om het onderwijs.
- Een heldere routekaart voor onderwijs(zorg) en jeugdhulp: dit om de toeleiding en doorstroom te verbeteren en efficiënter te maken.
- Een gezamenlijke visie op onderwijszorg en jeugdhulp: gemeenten en samenwerkingsverbanden onderwijs stellen een gezamenlijke visie op over de aansluiting en doorstroom binnen onderwijs en jeugdhulp.

### Toegankelijkheid

Het bevorderen van de toegankelijkheid van ondersteuning aan jeugd en gezinnen is ook een onderdeel van de samenwerking rond onderwijs en jeugdhulp. School kan een vindplaats en werkplaats zijn voor jeugdhulp als dat de kwaliteit, effectiviteit en laagdrempeligheid bevordert. Daarnaast is ook de letterlijke toegankelijkheid belangrijk in de uitgangspunten van de onderwijshuisvesting van de scholen in onze gemeente.

### Onderwijshuisvesting

Een goed schoolgebouw is een randvoorwaarde om het primaire onderwijsproces goed te faciliteren. Allereerst door het bieden van een, zowel kwantitatief als kwalitatief, adequate werk- en leeromgeving voor docenten en leerlingen. Daarnaast kan het realiseren van huisvesting noodzakelijk zijn om specifieke onderwijsarrangementen (denk aan expertisecentrum passend onderwijs) mogelijk te maken.

Uiteraard is er aandacht voor duurzaamheid bij het realiseren van nieuwe huisvesting. De laatste tien jaar worden alle nieuwe gebouwen voorzien van warmte-koude-opslag en zonnepanelen en zijn daarmee in beginsel 'van gas los'. De uitdaging wordt om ook de bestaande voorraad verder te verduurzamen.

Onderwijshuisvesting is altijd een (wettelijk bepaalde) gezamenlijke verantwoordelijkheid van gemeente en schoolbesturen. De aanwezige goede samenwerking tussen het scholenveld en gemeente op dit punt dient dan ook gewaarborgd te worden.

### **Wat hebben we bereikt?**

#### **Doel lokale onderwijsthema's**

Onderwijsachterstanden worden zoveel mogelijk voorkomen en verholpen. Verzuim en schooluitval wordt voorkomen en tegengegaan.

#### **Lokale onderwijsthema's**

In samenwerking met het basisonderwijs en de kinderopvang zijn er vier gezamenlijke speerpunten benoemd om (onderwijs)achterstanden zoveel mogelijk te voorkomen en te verhelpen. Aan deze thema's wordt in 2020, 2021 en 2022 concreet uitvoering gegeven.

In de regio is bestuurlijk draagvlak bereikt voor de methodiek Medische Advisering Ziekgemelde Leerlingen in het voortgezet onderwijs, de zogeheten M@ZL methodiek. In 2020 wordt een start gemaakt met de gefaseerde invoering.

### **Welke prestaties hebben we geleverd?**

- *Bijeenkomst onderwijskansen*  
In april 2019 is een bijeenkomst georganiseerd over het gemeentelijk onderwijskansenbeleid 2019-2022. Onder leiding van de gemeente hebben basisscholen, opvangorganisaties en Jeugd- & gezinscoaches hun wensen en behoeften geformuleerd hoe onderwijsachterstanden in Heerhugowaard voorkomen kunnen worden.
- *Subsidieregeling voorschoolse educatie*  
De gemeentelijke regeling is in overleg met de opvangorganisaties aangepast naar de nieuwe wettelijke kwaliteitseisen en de invoering van de verhoogde urennorm van 16 uur voorschoolse educatie.
- *Lokale onderwijsthema's*
  - In november 2019 heeft het beroepenfeest Heerhugowaard on Stage plaatsgevonden. Naast een financiële bijdrage heeft de gemeente Heerhugowaard beroepsbeoefenaars betrokken om een inhoudelijke bijdrage te leveren op de informatiemarkt.
  - Er is een bijeenkomst georganiseerd voor jeugdartsen en leerplichtambtenaren uit de regio Alkmaar om de voor- en nadelen van de methodiek Medische Advisering Ziekgemelde Leerling (M@ZL) te bespreken onder begeleiding van het Nederland Centrum voor Jeugdgezondheidszorg (NCJ) en de branchevereniging voor leerplichtambtenaren Ingrado.
  - Er is een regionale verkenning gedaan naar de mogelijkheden om het leerlingenvervoer en de WMO regiotaxi in 2020 gezamenlijk aan te besteden.

#### **Doel Passend Onderwijs**

Er is een sluitende aanpak tussen jeugdhulp vanuit de gemeente en passend onderwijs zodat jeugdigen zich zo goed mogelijk kunnen ontwikkelen binnen het onderwijs, ook wanneer zij jeugdhulp nodig hebben.

#### **Passend Onderwijs**

Er is bestuurlijke overeenstemming bereikt over de concept uitvoeringsagenda passend onderwijs - jeugdhulp. Dit is een gezamenlijke agenda van de regiogemeenten en het primair en voortgezet onderwijs.

### **Welke prestaties hebben we geleverd?**

Met de portefeuillehouders passend onderwijs is in diverse regionale bestuurlijke sessies gesproken over vraagstukken die spelen rondom passend onderwijs. De sessies hebben bestuurlijke richting opgeleverd ten aanzien van piketpalen passend onderwijs en onderwerpen waarop de bestuurders wensen samen te werken met de samenwerkingsverbanden primair en voortgezet onderwijs.

### **Doel onderwijshuisvesting**

Het doel van onderwijshuisvesting is om het primair onderwijsproces zo goed mogelijk te faciliteren. De gemeente biedt vanuit haar wettelijke taak voor het primair, voortgezet en speciaal onderwijs een - zowel kwantitatief als kwalitatief- adequate werk- en leeromgeving voor docenten en leerlingen.

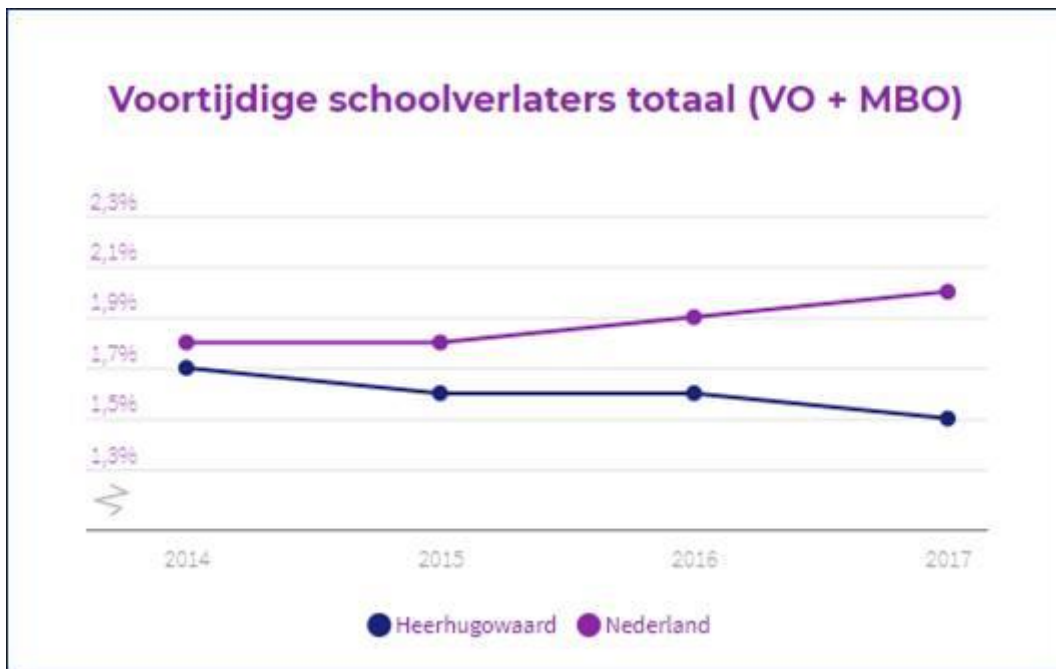
### **Onderwijshuisvesting**

De hieronder opgesomde prestaties dragen bij aan het voorzien in adequate huisvesting, waarbij voor docenten en leerlingen een goede werk- en leeromgeving kan ontstaan en specifieke onderwijsarrangementen mogelijk worden gemaakt.

### **Welke prestaties hebben we geleverd?**

- *Nieuwbouw van het Huygens College*  
De nieuwbouw van het Huygens College is opgeleverd en met ingang van het schooljaar 2019/2020 in gebruik genomen. Het oude schoolgebouw is gesloopt en met de toegangsweg voor langzaam-verkeer vanaf de Middenweg is begonnen.
- *Expertisecentrum passend onderwijs*  
In januari 2019 hebben we met Heliomare, Aloysius en Stichting Maatschappelijk Vastgoed (SMV) een samenwerkingsovereenkomst gesloten voor de realisatie van het expertisecentrum passend onderwijs. In november 2019 is het aanbestedingsproces van start gegaan. SMV ontwikkelt, financiert en beheert het gebouw, de scholen huren en wij vergoeden de huur aan de scholen.
- *Huisvesting in De Draai*  
De ontwikkeling van de wijk De Draai gaat snel, net als de groei van het aantal leerlingen in deze wijk. In 2019 is de uitbreiding van basisschool De Helix aanbesteed en is een start gemaakt met de bouwwerkzaamheden. Eveneens in 2019 is de tijdelijke huisvesting van basisschool De Nieuwe Draai aanbesteed. Beide werken zullen in de loop van 2020 worden opgeleverd.
- *Motie VNG-congres voor adequate bekostiging van onderwijshuisvesting*  
In 2019 is de expertgroep VNG van start gegaan n.a.v. onze motie op het VNG-congres voor een adequate bekostiging van onderwijshuisvesting vanuit het rijk. In deze expertgroep heeft wethouder Does zitting. Er wordt gewerkt aan een rapportage, waarmee het VNG-bestuur in gesprek kan gaan met het rijk voor meer geld voor onderwijshuisvesting. Deze wordt begin 2020 afgerond.
- *Doordecentralisatie Blosse*  
De gesprekken met stichting Blosse over een algehele doordecentralisatie zijn zover gevorderd, dat nu gewerkt wordt aan een overeenkomst voor fase 1: de overdracht van de schoolgebouwen door gemeente HHW aan stichting Blosse. Het streven is om de besluitvorming hierover in de 2e helft van 2020 in de raad te agenderen.

Effectindicator



**Wat heeft het gekost?**

Bedragen x € 1.000

<b>Lasten</b>	<b>Rekening 2018</b>	<b>Begroting 2019</b>	<b>Rekening 2019</b>	<b>Afwijking</b>
Openbaar basisonderwijs	143	171	196	-25
Onderwijshuisvesting	5.603	5.362	5.349	13
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.096	1.435	1.431	4
<b>Totaal lasten</b>	<b>6.843</b>	<b>6.969</b>	<b>6.977</b>	<b>-8</b>
<b>Baten</b>				
Openbaar basisonderwijs	240	115	133	18
Onderwijshuisvesting	647	370	357	-13
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	117	240	239	0
<b>Totaal baten</b>	<b>1.005</b>	<b>725</b>	<b>729</b>	<b>5</b>
<b>Totaal programma exclusief mutaties reserves</b>	<b>5.839</b>	<b>6.244</b>	<b>6.248</b>	<b>-4</b>
Toevoeging reserves	0	581	581	0
Onttrekking reserves	0	827	825	-3
<b>Totaal programma inclusief mutaties reserves</b>	<b>5.839</b>	<b>5.998</b>	<b>6.004</b>	<b>-6</b>

## **Programma 5: Sport, cultuur, recreatie en openbaar groen**

Met dit programma wil de gemeente dat iedere inwoner van Heerhugowaard actief en passief kan deelnemen aan het vraaggerichte aanbod op het gebied van cultuur, sport en recreatie.

De gemeente faciliteert en stimuleert daarom het gebruik van passende en aantrekkelijke sport-cultuur en recreatievoorzieningen die toegankelijk en laagdrempelig zijn voor iedereen die er gebruik van wil maken

### **Sport**

Sporten betekent plezier! De gemeente Heerhugowaard beoogt een hogere sportdeelname die (mede) bijdraagt aan gezonde en vitale inwoners van Heerhugowaard. Voorwaarde hiervoor is het aanbieden van een actueel en kwalitatief goed aanbod van sport- en beweegactiviteiten in duurzame sportaccommodaties, dat door de inwoners hoog wordt gewaardeerd en bijdraagt aan een prettige leefomgeving. Sporten brengt niet alleen maatschappelijke en gezondheidsvoordelen met zich mee, maar is gewoon een manier om je te ontspannen, jezelf uit te dagen en contacten te leggen met diverse mensen.

De gemeente stimuleert sportbeoefening in Heerhugowaard niet alleen als vorm van vrijetijdsbesteding, maar ook vanwege de gunstige maatschappelijke effecten op de gezondheid, participatie en persoonlijke ontwikkeling van onze inwoners.

Sport biedt daarbij kansen voor veranderingen in het sociaal domein. Onder de juiste voorwaarden en in een positieve context kan sport een aanzienlijke bijdrage leveren aan het bieden van ondersteuning, ontwikkelingskansen en meer vitale en gezonde inwoners in Heerhugowaard.

### **Kunst & cultuur**

Kunst en cultuur vergroot de levendigheid van de gemeente en het kan de wereld van mensen vergroten. Actieve en passieve deelname aan kunst en cultuur draagt dan ook bij aan succesvol functioneren in de samenleving. Cultuur biedt ontspanning, ontplooiing, zingeving en nieuwe manieren om de stad te ontdekken. Bovendien biedt het inwoners de kans elkaar te ontmoeten en kans op verrijking. Dit geldt voor zowel de inwoners van Heerhugowaard als bezoekers van de stad.

### **Recreatie**

Naast het bieden van aantrekkelijke sport-en cultuurvoorzieningen, is het van belang om Heerhugowaarders een attractief en gevarieerd recreatieaanbod te verschaffen. Heerhugowaard is een stad waar het prettig wonen, werken en leven is en daarbij hoort attractief recreatieaanbod waar mensen kunnen ontspannen. Hiermee wordt ook een impuls gegeven aan het trekken van bezoekers naar onze stad, bijvoorbeeld naar het Park van Luna.

### **Openbaar groen**

Openbaar groen draagt bij aan een gezonde leefomgeving waarin bewoners kunnen recreëren. Groen versterkt de ruimtelijke structuur, de leefbaarheid en klimaatbestendigheid van de stad. Groen draagt bij aan sociale doelstellingen en doelstellingen op het gebied van gezondheid, biodiversiteit, luchtkwaliteit en reductie van hittestress en waterdoelstellingen (zie ook programma 7 duurzaamheid).

## Wat hebben we bereikt?

### Doelen Sport

- Er is een kwalitatief goed aanbod van sport- en beweegmogelijkheden in de gemeente Heerhugowaard.
- Iedere inwoner van Heerhugowaard heeft de mogelijkheid om een leven lang plezier te hebben van sport en beweging.

### Welke prestaties hebben we geleverd?

- We hebben opdracht gegeven aan een onderzoeksbureau voor het uitvoeren van een behoefte en capaciteitenonderzoek van de sportvoorzieningen in Heerhugowaard. Het onderzoek wordt breed uitgevoerd, met verenigingen en inwoners en gericht op de binnensport en buitensport, alsmede naar de sport- en beweegmogelijkheden in de openbare buitenruimte. Daarnaast wordt de (potentiële) ontmoetingsfunctie van de sportaccommodaties meegenomen in het onderzoek. Het onderzoek wordt medio 2020 met een rapportage afgerond. De resultaten dragen bij aan het nemen van gefundeerde besluiten over gemeentelijke investeringen. Het streven is om besluitvorming hierover in het vierde kwartaal in de raad te agenderen.
- Heerhugowaard Sport N.V. is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van de gemeentelijke sportaccommodaties. Op basis van jaarlijkse inventarisatie van de staat van de accommodaties wordt het Meerjarenonderhoudsplan geactualiseerd. Hiermee blijft het onderhoudsniveau van de accommodaties op peil en er is geen sprake van achterstalligheid onderhoud.
- De aanbouw bij sportcomplex de Waardergolf, bestaande uit een therapiebad, fysioruimte en dagopvang is medio 2019 opgeleverd en in gebruik genomen. Hiermee is een aanvullende voorziening gerealiseerd die uitnodigt tot sport en bewegen en gezond gedrag voor met name kwetsbare inwoners.
- Het faciliteren van sportverenigingen in het versterken van de vereniging en verstevigen van samenwerking met andere partijen is een continu proces. Heerhugowaard Sport N.V. speelt hierin een belangrijke rol. Zij ondersteunt en adviseert verenigingen over relevante maatschappelijke en demografische ontwikkelingen. Zo lag in 2019 de focus onder andere op verduurzaming, het vrijwilligersbeleid, het anticiperen op ledenverloop en de mogelijkheden om nieuwe doelgroepen te betrekken zoals mensen met een beperking en senioren.
- De gemeente Heerhugowaard is in 2019 aangesloten bij het Jeugdfonds Sport en cultuur. Hiermee bereiken we dat nog meer kinderen uit minimagezinnen kansen hebben om mee te doen aan sport en cultuur activiteiten.
- De openbare ruimte is beweegvriendelijker gemaakt door de aanleg van vijf beweegroutes. Deze worden met veel enthousiasme gebruikt door onze inwoners. Sport en bewegen in de openbare buitenruimte is onderdeel van het brede onderzoek naar de sportvoorzieningen. Op basis van de onderzoeksresultaten volgt een advies over uitbreiding door bijvoorbeeld het plaatsen van beweegtoestellen.
- Via het regionale samenwerkingsverband Aangepast sporten en de aansluiting bij het landelijk online platform Uniek Sporten worden meer mensen met een beperking gestimuleerd en gefaciliteerd om deel te nemen aan sportvoorzieningen in de eigen regio. De website Unieksporten.nl is steeds beter bekend en vindbaar; het bezoekersaantal blijft stijgen en het aantal verenigingen in de regio dat aangepast sporten aanbiedt, neemt toe. Ook is hiervoor een gebruiksvriendelijke app beschikbaar.
- In 2019 is in navolging op het Nationaal sportakkoord gestart met het ontwikkelen van een Lokaal Sportakkoord 2020. Met het lokaal sportakkoord bevorderen we de samenwerking en verbinding met en tussen maatschappelijke partners binnen de sport

en versterken we de sportinfrastructuur met als doel nu en in de toekomst zoveel mogelijk Heerhugowaarders te laten sporten en bewegen.

### **Doel Kunst & Cultuur**

De gemeente Heerhugowaard heeft een gevarieerd en aantrekkelijk cultuuraanbod dat breed toegankelijk is en openstaat voor innovatie. Het doel is om kunst en cultuur meer te verbinden met de leefwereld van iedereen, zodat deze meer zichtbaar is en op natuurlijke wijze gemakkelijker toegankelijk is voor iedereen. Actieve kunstbeoefening werkt preventief op het beroep op de jeugdhulp. Dit vraagt om samenwerking en co-creatie met vele partijen.

#### *Welke prestaties hebben we geleverd?*

- Cool en de bibliotheek Kennemerwaard zoeken nadrukkelijk de verbinding met jongeren, scholen en kinderopvang. Via de programma's Cultuureducatie Met Kwaliteit, Veilig Puberen, Mediawijsheid, Bibliotheek op School en Boekstart in de kinderopvang bereiken zij veel Heerhugowaardse jongeren en kinderen.
- De gemeente heeft de samenwerking voortgezet met verschillende culturele organisaties en verenigingen, zodat zij een variërend cultuuraanbod hebben kunnen creëren voor verschillende doelgroepen. Hierbij hebben we altijd oog voor de continuïteit en kwaliteit van deze organisaties. Dit heeft er onder andere toe geleid dat we met de lokale omroep Heerhugowaard a Life een proces in zijn gegaan door een belangrijke stap te zetten richting een streekomroep om zo een kwaliteitsslag te maken. Daarnaast hebben we ook ruimte gegeven voor nieuwe culturele ontplooiingen, zoals de Karavaan die met locatietheater de verbinding legt tussen kunst en de leefwereld van bewoners.
- Met betrekking tot kunst in de openbare ruimte is in 2019 de Belevingstuin aangelegd in de Draai. De tuin dient als ontmoetingsplek voor mensen uit de wijk en zorgt met name voor verbinding met cliënten van Esdégé-Reigersdaal.
- Het faciliteren van culturele organisaties in het verstevigen van samenwerking met andere partijen is een continu proces. Vormen van samenwerking uiten zich onder andere in deelname van Cool in de werkgroep Stadshart samen met ondernemers en Cool's inspiratiedag voor en door de amateurverenigingen.
- Waardse Senioren In Beweging (WSIB) is een project dat steeds meer uitbreidt in samenwerking met lokale aanbieders in sport, cultuur, recreatie, welzijn en participatie.

### **Doel Recreatie / Erfgoed**

- Heerhugowaard heeft een attractief recreatieaanbod.
- Erfgoed is een inspiratiebron voor ruimtelijke ontwikkeling. Dat doen we door de bekendheid te vergroten, de kennis verdiepen en te borgen en inspireren.

#### *Welke prestaties hebben we geleverd?*

- In 2019 is door het recreatieschap een start gemaakt met een visie voor het recreatieschap Geestmerambacht. Hiervoor zijn vier recreatieve activiteiten belangrijke uitgangspunten: bewegen, ontspannen, verblijven en ontmoeten. Met behulp van Swipocratie en een aantal inloopmomenten hebben bezoekers en niet-bezoekers van de recreatiegebieden de mogelijkheid gehad hun mening over de gebieden te geven. In 2020 wordt de visie met een uitvoeringsprogramma afgerond en aan de gemeenteraden voorgelegd. In het visietraject worden verschillende ontwikkelscenario's opgesteld en doorgerekend. De inkomsten uit die ontwikkelingen vormen samen met de gemeentelijke bijdragen de inkomsten om de recreatiegebieden te kunnen beheren.

- De overgang van de Erfgoedwet naar de Omgevingswet vraagt verdere aanpassing van het gemeentelijke erfgoed beleid in de overgang van sectoraal naar maatschappelijk belang. In samenwerking met het onderwijsveld is de Leerlijn Cultureel erfgoed opgesteld en in gebruik met ingang van schooljaar 2019-2020.
- De bovenregionale doelstelling Waterrecreatie wordt lokaal vertaald in het verbeteren van de doorvaarbaarheid. Het project Verbeteren doorvaarbaarheid vaarweg Rustenburg – Verlaat wordt in 2020 afgerond. Door het verhogen van de brug van Veenhuizen is het mogelijk met een sloep een rondje te varen.

### **Doelen Openbaar groen**

In Heerhugowaard is een robuuste stedelijke groenstructuur aanwezig die zich vanuit het buitengebied fijnmazig vertakt tot diep in de wijken.

### ***Welke prestaties hebben we geleverd?***

- Om invulling te geven aan de wensen en ambities uit de raadsagenda, moet groen nog meer in samenhang worden gezien met andere producten en domeinen. Dit vraagt om een verdiepingsslag en verbreding van de huidige visie en beleid. Groen als basis voor een toekomstbestendige leefomgeving. In 2019 zijn stappen gezet om te komen tot een nieuwe groenvisie. Om dit te doen zijn de wensen en beelden rondom groen opgehaald bij inwoners, groenprofessionals en raadsleden met een interactief traject. Dit met een digitale flitspeiling, aanwezigheid in de wijken met een 'groene bakfiets' en een interactieve raadsbijeenkomst. De opbrengst hiervan zal de basis vormen voor de nieuwe groenvisie en het bijbehorend groenbeleid.
- Bij groot onderhoud van wijken wordt het uitgangspunt 'Grijs waar het moet, groen of blauw waar het kan' toegepast. Samen met inwoners wordt bekeken hoe de kwaliteit van de openbare ruimte kan worden verhoogd, onder meer met het toevoegen van groen. Hierbij kan worden gedacht aan het weghalen van betegeling op ongebruikte stukken grond en het toepassen van grasbetontegels voor parkeerplaatsen (conform motie 11 Klimaatadaptatie parkeerplaatsen, 3 juli 2019). Daarnaast wordt in Stad van de Zon gekeken naar onnodige verharding, denk aan overmatig brede voetpaden of twee voetpaden die parallel aan elkaar liggen en daardoor weinig gebruikt worden. Per locatie wordt daarbij gekeken hoe dit vergroend kan worden.

Effectindicator



**Verbonden partijen per taakveld**

Taakveld	Verbonden partij	Vestigingsplaats	Openbaar belang (doel)	Financieel belang jaarlijkse bijdrage	Realisatie 2019 (bedragen x € 1.000)
5.2 Sportaccommodaties	Heerhugowaard Sport NV	Heerhugowaard	Het beheren en exploiteren van (binnen) sportaccommodaties, voorts al hetgeen met één en ander verband houdt, alles in de ruimste zin van het woord.	€ 2.336.285	€ 0
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Recreatieschap Geestmerambacht	Haarlem	Als gemeenschappelijk openbaar lichaam invulling te geven aan: <ul style="list-style-type: none"> <li>• het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie;</li> <li>• het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu;</li> <li>• het tot stand brengen en onderhouden van een landschap, dat is afgestemd op het hiervoor geformuleerde. Het gebied is aangegeven in de regeling.</li> </ul>	€ 113.441	€ 0

**Wat heeft het gekost?**

Bedragen x € 1.000

<b>Lasten</b>	<b>Rekening 2018</b>	<b>Begroting 2019</b>	<b>Rekening 2019</b>	<b>Afwijking</b>
Sportaccommodaties	4.906	6.396	6.301	95
Cultuurpresentatie, cultuurproductie	2.825	2.878	2.875	3
Musea	218	229	229	1
Cultureel erfgoed	28	27	29	-2
Media	2.057	2.072	2.112	-40
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.783	3.787	3.836	-49
<b>Totaal lasten</b>	<b>13.817</b>	<b>15.389</b>	<b>15.381</b>	<b>8</b>
<b>Baten</b>				
Sportaccommodaties	1.922	2.769	2.841	72
Cultuurpresentatie, cultuurproductie	420	422	420	-2
Musea	0	0	0	0
Cultureel erfgoed	0	0	0	0
Media	281	315	309	-6
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	964	219	252	32
<b>Totaal baten</b>	<b>3.587</b>	<b>3.726</b>	<b>3.822</b>	<b>96</b>
<b>Totaal programma exclusief mutaties reserves</b>	<b>10.230</b>	<b>11.663</b>	<b>11.559</b>	<b>104</b>
Toevoeging reserves	0	96	74	21
Onttrekking reserves	0	437	653	216
<b>Totaal programma inclusief mutaties reserves</b>	<b>10.230</b>	<b>11.322</b>	<b>10.981</b>	<b>341</b>

**Toelichting****Toelichting op de Lasten***Taakveld sportaccommodaties*

De afwijkingen op de lasten en baten van de sportaccommodaties zijn dusdanig met elkaar verbonden dat er voor is voor gekozen het totale voordeel op het taakveld (€ 167.000) in één keer toe te lichten. Het verschil kan op hoofdlijnen als volgt worden verklaard:

- In de begroting zijn budgetten opgenomen voor de exploitatie van het therapiebad. Dit bad is in het najaar 2019 in gebruik genomen en het is gebleken dat voor dit jaar niet het volledig beschikbare budget hoefde te worden aangewend. Per saldo levert dit een voordeel van € 200.000.
- Door de uitbreiding van doelgroepen, toename van recreatief zwemmen en de verkoop kaartjes therapiebad vallen de inkomsten € 80.000 hoger uit dan begroot.
- Het vervangen van de toplaag van de atletiekbaan leidt tot een overschrijding van € 165.000. Dit bedrag kan worden gedekt uit de reserve die daartoe bij de bestemming van het rekeningresultaat 2017 in het leven geroepen reserve.

- In 2019 zijn de toplagen van 2 kunstgrasvelden vervangen. De verwijderde toplagen stonden echter nog op de balans voor een bedrag van € 79.000; dit bedrag is versneld afgeschreven.
- Sportstimulering en de toenemende vraag naar sportbuurtcoaches vanuit het onderwijs en buitenschoolse opvang zorgt er voor dat de inkomsten € 88.000 hoger uitvallen dan begroot.

Door een veranderende BTW-wetgeving ten aanzien van de sport is het niet langer mogelijk om Sportaccommodaties BTW-belast te exploiteren. Omdat de BTW niet langer aftrekbaar is werkt dit kostprijshogend, hiertegenover staat echter een compensatie in de vorm van de Specifieke Uitkering Stimulering Sport. Bij de Burap was de verwachting dat dit per saldo een nadeel van € 104.000 zou opleveren. Bij het opmaken van de jaarrekening blijkt het nadeel uiteindelijk € 54.000 te bedragen, een voordeel derhalve t.o.v. het eerder gepresenteerde perspectief van € 50.000

#### *Taakveld openbaar groen en (openlucht) recreatie*

Voor 2019 is er een hogere bijdrage gegeven aan Esdégé Reigersdaal voor het beheer van de kinderboerderij. De kosten voor een goed beheer zijn hoger dan in eerste instantie verwacht (BW19-0632). Het totale nadeel is € 30.000.

#### *Taakveld media*

De overschrijding van € 40.000 bij het onderdeel 'Media' zijn onvoorziene kosten van de bibliotheek. Bij de beoordeling van de burap is hier geen rekening mee gehouden en onterecht een voordeel gemeld van € 26.000.

#### **Toelichting op de Baten:**

##### *Taakveld sportaccommodaties*

Zie de integrale toelichting bij de lasten.

##### *Reserves*

Er is € 165.000 onttrokken aan de reserve Dotatie sportvoorziening. Dit bedrag is conform het raadsbesluit (RB2018083) om, via het rekeningresultaat 2017, een bestemmingsreserve te vormen voor het herstel van atletiekbaan Hera. Daarnaast is er een bedrag onttrokken aan de reserve werkvoorraad College Uitvoeringsprogramma (CUP).

## Programma 6: Sociaal domein

Met dit programma willen we bijdragen aan voldoende ontplooiingsmogelijkheden voor alle Heerhugowaarders binnen hun eigen leefomgeving. De Heerhugowaardse samenleving is een inclusieve en zorgzame samenleving voor jong en oud waar niemand vanwege herkomst, geaardheid of welke reden dan ook wordt buitengesloten. Kinderen groeien veilig en gezond op en we brengen de vernieuwingen in het sociaal domein in samenwerking met maatschappelijke partners vlot tot stand, zonder dat er mensen buiten de boot vallen.

In Heerhugowaard doet iedereen mee op eigen wijze en naar eigen vermogen. Kwetsbare inwoners kunnen rekenen op laagdrempelige zorg en ondersteuning waar mogelijk dichtbij in de wijk.

### Betere dienstverlening

Na de transitieperiode, waarin de gemeente verantwoordelijk werd voor de Wmo, participatie en jeugd, staan we voor de opgave om een verdergaande transformatie te realiseren. De transformatie is reeds in gang gezet. Het gaat hierbij om de verandering van de structuur en de verandering van werkwijze en houding.

De komende periode zetten we sterk in op een verdere verbetering van de integrale samenwerking in onze toegang tussen jeugdhulp, Wmo, participatie en onderwijs.

Dat doen we vanuit de leefwereld van mensen en vanuit de 'bedoeling' in plaats vanuit systemen en protocollen. En vanuit de beweging: van ingewikkeld naar eenvoudig en slim organiseren.

Er ligt de komende tijd een gezamenlijke opgave voor aanbieders en gemeenten om invulling te geven aan verbeteracties. Een van de acties is gericht op het verstevigen van de regierol van de gemeente.

### Regionale samenwerking

Met oog voor lokale belangen is regionale samenwerking gewenst en noodzakelijk. Om de ondersteuning en zorg voor onze inwoners goed en duurzaam te regelen, werken we samen met, in en voor de regio. Die samenwerking is nuttig vanwege de slagkracht als opdrachtgever in de richting van de zorgaanbieders die regionaal werkzaam zijn. Ook trekken we op onderdelen gezamenlijk op in beleidsvorming en uitvoering.

### Algemene uitkering

Vanaf 2019 zal de integratie uitkering sociaal domein gefaseerd worden opgenomen in de algemene uitkering. De uitkering zal niet langer gelabeld worden en volgens de verdeelmaatstaven van de algemene uitkering over gemeenten worden verdeeld. Tot 2018 waren de budgetten jeugdhulp en Wmo nog apart inzichtelijk in de integratie uitkering sociaal domein. Deze specificatie verdwijnt dus in 2019.

In 2019 zal Heerhugowaard daar al op anticiperen door het weghalen van de financiële schotten in de middelen die voor het sociaal domein beschikbaar zijn. Hiermee wordt de koppeling losgelaten tussen inkomsten algemene uitkering en ook specifieke uitkering BUIG aan de ene kant, en de uitgaven in het sociaal domein aan de andere kant. In de uitvoering van de begroting betekent dit dat mee- en tegenvallers worden opgevangen binnen het generieke financiële kader van het sociaal domein. Vanzelfsprekend wordt de Raad daarover via de Burap geïnformeerd.

### Hulp op maat

Inwoners van Heerhugowaard kunnen zelfstandig wonen en meedoen aan de samenleving. Zij staan voor elkaar klaar en helpen elkaar. Hierbij wordt gedacht aan de vele vrijwilligers die onze gemeente rijk is en de mantelzorgers die dagelijks grote inspanningen leveren aan zorgbehoevenden. Het accent wordt gelegd op vroegsignalering en preventie om een (dure) zorgvraag zo mogelijk te voorkomen. We bieden een passend ondersteuningsaanbod voor inwoners die dat nodig hebben en we realiseren een verschuiving binnen het

voorzieningenaanbod van maatwerkvoorzieningen naar voorliggende voorzieningen en preventie. Tevens zetten we in op indicatie-arm / vrij werken met als doel laagdrempelig en administratieve lastenverlichting.

### **Beschermd wonen**

Beschermd Wonen valt naar verwachting vanaf 2022 in fasen onder de verantwoordelijkheid van regiogemeenten. Beschermd wonen is er voor mensen die niet zelfstandig kunnen wonen vanwege psychische en/of psychosociale problematiek. In een instelling of wooninitiatief worden de bewoners intensief ondersteund en wordt er gezorgd voor een stabiele omgeving en zinvolle dagbesteding.

De gemeenten in de Regio Alkmaar zijn zich in regioverband hierop aan het voorbereiden. Er zijn uitgangspunten ontwikkeld op basis waarop de invulling van deze taak en de samenwerking in de regio vormgegeven zal worden. De colleges spreken zich in 2020 over deze uitgangspunten uit, op basis waarvan de gemeente zich gaat voorbereiden op de verantwoordelijkheid voor deze taak. De beweging naar meer Beschermd Thuis gaat ondertussen door.

### **Eenzaamheid**

Als gevolg van de verdergaande vergrijzing en individualisering van onze maatschappij zal eenzaamheid onder alle leeftijdsgroepen de komende jaren eerder toenemen dan afnemen. Tevens neemt het aantal dementerenden toe en mensen moeten langer thuis wonen. De vraag naar dagbesteding, begeleiding, huishoudelijke hulp, vervoer en woningaanpassingen zal toenemen.

### **Jeugdhulp**

Voor het college staat voorop dat ieder kind of jongere passende jeugdhulp krijgt. De beschikbaarheid van alle nodige vormen van jeugdhulp (van zwaar tot licht) zijn van groot belang. Daarnaast willen we de jeugdhulp zoveel mogelijk 'normaliseren' en 'demedicaliseren'. Met de juiste inzet van werkelijk passende jeugdhulp, lichte vormen van hulp waar het kan en zwaardere vormen van hulp waar het moet, voorziet de gemeente de optimale inzet van de beschikbare middelen.

### **Armoedebeleid**

Het huidige armoedebeleid is onderverdeeld in twee onderwerpen: voorzieningen voor minima en schuldhulpverlening. Voor beide onderwerpen zijn recent beleidskaders vastgesteld door de Raad en voor beide onderwerpen is een uitvoeringsagenda opgesteld.

Er is echter ook een groep inwoners die door een gebeurtenis, bijvoorbeeld echtscheiding, in een armoedesituatie terecht komen, maar die niet in aanmerking komen voor de huidige voorzieningen. Ook deze inwoners willen we bijstaan en helpen.

### **Afstand arbeidsmarkt**

Voor elke bijstandsklant wordt gezocht naar een passend aanbod. De leefsituatie van de klant is hierbij bepalend voor de integrale benadering, waarbij geredeneerd wordt vanuit de klant en zijn behoeftes. Klanten worden zo mogelijk direct verbonden aan werkgevers.

## Wat hebben we bereikt?

### Doelen :

- Het op orde houden van een goed basisniveau van ondersteuning.
- Het ontwikkelen van een integrale aanpak met als basis het vormgeven van een strategische integraal beleidsplan Sociaal Domein in 2019.
- Evaluatie en herziening van ons subsidiebeleid.

### Welke prestaties hebben we geleverd?

- De start van het nieuwe integraal beleidskader sociaal domein is uitgesteld tot na de bestuurlijke besluitvorming over de bestuurlijke fusie Heerhugowaard - Langedijk. We beogen het proces zorgvuldig en samen met Langedijk op te pakken hetgeen aansluit bij de uitvoering van de bedrijfsvoeringsorganisatie. Het proces krijgt in 2020 een vervolg.
- De huidige subsidieverordeningen worden jaarlijks geëvalueerd en op onderdelen aangepast en geactualiseerd waar nodig en wenselijk. De start van het proces om in gezamenlijkheid met gemeente Langedijk tot een nieuw subsidiekader te komen vindt volg tijdelijk en als deelopdracht van het nieuwe integrale beleidskader sociaal domein in 2020 plaats.
- MET Welzijn speelt een belangrijke rol bij het faciliteren van vrijwilligers, bijvoorbeeld via het vrijwilligerspunt. Zij stimuleren en ondersteunen mensen die vrijwilligerswerk willen doen.  
Daarnaast kunnen inwoners via het leefbaarheidsfonds subsidie aanvragen voor hun initiatieven. Mantelzorgers worden ondersteund door MET Welzijn, zowel individueel als via projecten. Een zo'n project is 'zorgmaatjes', waarin mantelzorgers tijdelijk ontlast worden.
- Thuisondersteuning is een goedlopend product waar weinig klachten over zijn. Het contract is daarom met een jaar verlengd. Hierdoor was er geen noodzaak voor nader onderzoek naar toekomstbestendigheid en vernieuwing.
- Er wordt gewerkt aan een regionale inzet op fraudepreventie en -bestrijding en toezicht op kwaliteit van de geleverde zorg ;  
De regionale pilot toezicht Wmo loopt, gemeentelijke medewerkers worden getraind op fraude alertheid/signalering. Evaluatie van de pilot vindt in 2020 plaats.
- Om de transformatie vorm te geven bieden we ruimte aan experimenten.  
De lokale pilot Life Center met innovatieve vormen van maatschappelijke opvang, beschermd thuis en ambulante begeleiding voor kwetsbare inwoners is een mooi voorbeeld. De activiteit wordt voortgezet en gesubsidieerd.
- Beschermd Wonen valt naar verwachting vanaf 2022 in fasen onder verantwoordelijkheid van regiogemeenten. Beschermd wonen is er voor mensen die niet zelfstandig kunnen wonen vanwege psychische en/of psychosociale problematiek. In een instelling of wooninitiatief worden de bewoners intensief ondersteund en wordt er gezorgd voor een stabiele omgeving en zinvolle dagbesteding.  
De gemeenten in de Regio Alkmaar zijn zich in regioverband op de doordecentralisatie Beschermd wonen aan het voorbereiden. De beweging naar meer Beschermd Thuis gaat ondertussen door.
- De regionale aanbesteding Wmo begeleiding is afgerond. Op basis van de positieve resultaten van de pilot 'Beschermd thuis' is besloten dit per 2020 als product in te kopen.
- De regionale aanbesteding Hulpmiddelen is afgerond (2020-2027). Er is gestuurd op kwaliteit van de zorg, op informatievoorziening en op grotere inbreng van de doelgroep bij de uitvoering.

### **Doel : 'Heerhugowaard inclusief en zorgzaam'**

Heerhugowaard is een stad waar iedereen zich prettig en geborgen voelt en zo lang mogelijk actief aan de samenleving kan blijven meedoen, ook als ouderdom, beperkingen of ziekte dat lastiger maken. Waar dat nodig is kunnen inwoners rekenen op adequate (aanvullende) zorg en ondersteuning.

#### **Welke prestaties hebben we geleverd?**

- Het hebben van voldoende toegankelijke ontmoetingsplekken voor jong en oud is van belang omdat het onderdeel is van een duurzame aanpak van het voorkomen en tegengaan van eenzaamheid onder zowel jongeren als ouderen. Gestart is met de onderzoeksopdrachtformulering naar het gebruik en de behoefte aan toegankelijke ontmoetingsplekken in Heerhugowaard. Dit onderzoek loopt parallel aan het capaciteitsonderzoek in het kader van de sport dat ook een beeld geeft van de (potentiële) ontmoetingsfunctie in de sport.
- Bij de dagbesteding voor ouderen en voor de GGZ-doelgroep zijn pilots positief afgesloten. Resultaat: Deze dagbesteding is in bijna alle gevallen laagdrempelig toegankelijk (indicatieloos, gratis en geen beperking in aantal dagdelen) . Over deze nu algemene voorziening vindt in de eerste helft van 2020 definitieve besluitvorming plaats. Dit draagt ook bij aan het bestrijden van zorgmijding en eenzaamheid en aan de ondersteuning van mantelzorgers.
- Er heeft een startbijeenkomst dementievriendelijke gemeente plaats gevonden waar alle betrokken inwoners en organisaties konden aangeven wat er moet gebeuren om dementievriendelijk te worden. De hieruit voortvloeiende uitvoeringsagenda 2020-2024 wordt eerste helft van 2020 vastgesteld. Wij trekken hier samen met de gemeente Langelijk in op.
- Medewerkers van Burgerzaken, klantcontactcentrum en Sociaalplein zijn getraind in het herkennen van en leren omgaan met mensen met dementie.
- De voorbereidingen om de bekendheid met onafhankelijke cliëntenondersteuning te intensiveren is uitgesteld tot begin 2020 omdat de mogelijkheden ontbraken om een goede voorlichtingscampagne te starten.
- De app ongehinderd is in gebruik genomen. In deze app kunnen mensen met een beperking zien welk gebouw voor hen toegankelijk is of juist niet en is er ruimte voor het geven van feedback.
- Sinds augustus is er een buurtbusverbinding Langedijk – Heerhugowaard waarmee er een halfuurdienst is tussen het station Heerhugowaard, het bedrijventerrein en meerdere locaties in Langedijk. Vrijwilligers van de vervoersvereniging Heerhugowaard (HugoHopper) rijden de busdienst met een bus van Connexion en met financiering van de provincie. Verder is de vervoersvereniging gestart om samen met allerlei betrokkenen te kijken naar kansen en mogelijkheden voor de komende jaren.
- Meer inwoners hebben van de HugoHopper gebruik gemaakt. In 2019 zijn 21.790 passagiers via de lijndiensten vervoerd (stijging van 11% ten opzichte van 2018) en 8.894 passagiers via deur-tot-deur-vervoer (24% stijging ten opzichte van 2018).

**Doel Jeugdhulp** : ieder kind of jongere, die dat nodig heeft, krijgt passende jeugdhulp.

**Welke prestaties hebben we geleverd?**

- In 2019 zijn de activiteiten gecontinueerd die gericht zijn op tijdig signaleren en voorkomen dat omstandigheden leiden tot grote problemen. Dit zijn de activiteiten van de jeugdgezondheidszorg, opvoedspreekuren, Homestart en jongerencoaching door Z11.
  - We hebben bereikt dat meer jeugdigen en hun families op een andere manier zijn geholpen door de inzet van Beschermjassen en het starten van een Beschermjassenhuis. Hierdoor is voorkomen dat gezinnen doorgestuurd werden naar 2<sup>e</sup> lijnszorg. Deze families konden op eigen kracht verder na één of meerdere sessies met zorgprofessionals van het Sociaalplein.
  - Veilig Puberen is gecontinueerd en er zijn nieuwe acties uitgezet:
    - Door het overleg met professionals van scholen ontvangt de gemeente tijdig signalen over hoe het gaat met jeugdigen, waarmee beleid mede bepaald wordt;
    - Door de ingezette activiteiten van Veilig Puberen is o.a. bereikt dat ouders en leerkrachten bewuster zijn van waar de jeugd mee in aanraking komt, hoe zij met jeugdigen in gesprek blijven en hen kunnen begeleiden;
    - Door de lessen vanuit Veilig Puberen zijn leerlingen vanaf groep 4 t/m voortgezet onderwijs van alle scholen in Heerhugowaard zich bewuster van hun gedrag op internet en de risico's.
1. De Jeugd- & gezinscoaches (J&G coaches) zijn verbonden aan het voorveld en beschikbaar voor consultatie en advies voor de primair onderwijs scholen, peuterspeelzalen, kinderopvang en jeugdgezondheidszorg. Ook sluiten zij op uitnodiging aan bij het multidisciplinair overleg op deze scholen. Zij bieden korte interventies aan als er opvoed- en opgroevragen zijn. Als dit niet toereikend is verzorgen zij een intake voor specialistische zorg.
  2. Er is via een pilot vanuit het Onderwijskansenbeleid een J&G coach voor de doelgroep 0 tot 4 jaar gestart. Deze J&G coach sluit laagdrempelig aan om de doelgroepkinderen Voorschoolse Educatie en hun gezinnen te bereiken en belemmeringen weg te nemen om deel te nemen aan het voorschoolse aanbod. De J&G coach werkt outreachend richting jeugdgezondheidszorg, peuterspeelzalen en basisscholen.
  3. Er zijn door de open house inkoop veel meer zorgaanbieders bijgekomen, waardoor met name het aanbod aan ambulante hulp en jeugdhulp met verblijf is toegenomen. Vooral in ambulante (meer dan 140 aanbieders) is de keuzevrijheid en mogelijkheid voor passende ondersteuning voor de jeugdige en het gezin toegenomen. Hierdoor kan ambulante ook frequenter worden ingezet.
  4. Er is meer maatwerk mogelijk. Afhankelijk van de behoeften en eigen mogelijkheden van jongeren kan er passende zorg en verblijf aangeboden worden.
  5. Er is ingezet op een intensievere samenwerking met de huisartsen. Het aantal Praktijkondersteuners Huisartsen (POH) is uitgebreid van twee naar drie. Regionaal is met behulp van transitiegelden Jeugd op uitvoeringsniveau kennisgemaakt en afgestemd met POH Jeugd, waardoor er wederzijds bekendheid is met de werkwijze van de lokale teams en de POH-ers.
  6. De pilot 10 gezinnen is van start gegaan. Daarin is de problematiek van 10 gezinnen geanalyseerd die de meeste zorg hebben ontvangen, onderzocht wat er heeft gespeeld en hoe de gezinnen zijn ondersteund. De betrokken J&G coach adviseert voor een aantal van deze gezinnen collega's in het veld.
- Uit de analyse van de pilot 10 gezinnen is gebleken dat de problematiek het domein Jeugd overstijgt en dat een gezinsgerichte aanpak nodig is. De integrale werkwijze wordt verder uitgewerkt. Onder meer door het werken met gebiedsteams.
  - Er zijn nieuwe woonplekken bij gekomen in Heerhugowaard (zowel woon- als verblijf-/behandelplekken en een gezinshuis). Hierdoor is het onder andere gelukt om alle jeugdigen die nog in gesloten jeugdzorg binnen Transferium verbleven, door te laten stromen.

- Hugo Oord dient in 'het PACT Wonen met ondersteuning en commitment op leefbaarheid' in de regio als goede voorbeeld voor het huisvesten van bepaalde overwegend jonge doelgroepen (18-23 jaar). De pilot geeft inzicht in wat wel en niet werkt als het gaat om huisvesten van verschillende doelgroepen, zorg en ondersteuning, doorstroming naar vervolghuisvesting, leefbaarheid (de wijk wordt daarbij meegenomen) en veiligheid. Gebleken is dat goede communicatie met bewoners en zorgaanbieders belangrijk is en daarbij is de rol van de regievoerder van groot belang.

### **Doel armoedebeleid**

We streven ernaar dat niemand als gevolg van armoede niet mee kan doen en beperkt wordt in zijn/haar sociale leven. Onze aandacht is niet alleen gericht op het oplossen van financiële problemen in het kader van schuldhulpverlening en minimabeleid, maar ook op de omstandigheden die op enigerlei wijze in verband kunnen staan met de armoedesituatie zoals psychosociale factoren, relatieproblemen, de woonsituatie, de gezondheid, de verslaving of de gezinssituatie.

### **Welke prestaties hebben we geleverd?**

#### *Haltewerk*

Haltewerk is verantwoordelijk voor de communicatie naar haar (potentiële) klanten. Dat doet ze in de vorm van directe communicatie (brieven, mailing, persoonlijke gesprekken en online dienstverlening) en de communicatie via intermediairs, zoals scholen, welzijnsorganisaties en buurtorganisaties en via netwerkbijeenkomsten waaronder de bijeenkomst Van armoede maar actie.

Daar waar mogelijk ondersteunt de gemeente Heerhugowaard de communicatie met haar eigen kanalen om het bereik te vergroten en de diensten te promoten. Zo wordt o.a. aangehaakt op regionale en landelijke campagnes en wordt rondom het minimabeleid o.a. communicatie ingezet op de social media accounts en het Stadsnieuws. Door intensivering van de communicatie is onder andere het aantal deelnemers aan de collectieve ziektekostenverzekering voor minima toegenomen en is meer gebruik gemaakt van de Huygenpas. Er wordt momenteel gewerkt aan het verfijnen van doelgroepen, zodat de communicatie nog effectiever ingezet kan worden.

#### *Evaluatie armoedebeleid*

Het actualiseren van het armoedebeleid zal de mogelijkheden en perspectief vergroten voor mensen die moeite hebben met het deelnemen aan de maatschappij.

- Het huidige minimabeleid is geëvalueerd. Eind 2019 is een klantervaringsonderzoek in gang gezet. De resultaten van de evaluatie en het klantonderzoek zal op de schaal van regio Alkmaar in beeld worden gebracht. Dat beeld wordt in de eerste helft van 2020 verwacht.
- De opdracht is gegeven tot het uitvoeren van de armoedemonitor en de inkomenseffectmeting, waarvan rapportage wordt verwacht in de eerste helft van 2020.
- In 2019 heeft Haltewerk een vernieuwd interactief Dashboard ontwikkeld waarin op basis van KPI's de effecten en resultaten van beleid inzichtelijk zijn gemaakt. Enkele onderdelen zijn geïntegreerd in het 'Dashboard sociaal domein' van de gemeente Heerhugowaard
- Door aanvullend gefaseerd onderzoek in combinatie met de resultaten uit landelijke, regionale en lokale onderzoeken en diverse pilots in het kader van schuldhulpverlening, zal in 2020 een geactualiseerd beeld ontstaan over het onderwerp armoede. De feitelijke uitwerking vraagt echter om beleidskeuzes en/of kaderstelling. Het streven is om besluitvorming hierover in de tweede helft van 2020 in de raad te agenderen.

#### *Schuldhulpverlening*

In 2019 is in HAL-verband een aantal pilots gestart in het kader van schuldhulpverlening. Dit zijn de pilots Meldpunt vroegsignalering, Virtuele financiële coach, Procesverbetering bewindvoering

en het Noodfonds. Op basis van evaluatie in het eerste kwartaal 2020 onderzoeken we op welke manier deze pilots kunnen worden verbreed, omgezet in vast beleid en welke fasering daarbij wenselijk is.

Voor bewoners van Heerhugowaard die hulp nodig hebben bij het invullen van formulieren is het Formulierenpunt ingericht op Het Sociaalplein. De resultaten zijn positief, het aantal bezoekers dat hiervan gebruik maakt stijgt.

### Doel afstand arbeidsmarkt

Om klanten met een afstand tot de arbeidsmarkt (als doelgroep binnen het gehele bijstandsbestand) te activeren wordt aansluiting met het gehele sociale domein gezocht. Het credo voor dit doel luidt: "ken je klant". Hierbij worden de vijf leefgebieden wonen, gezondheid, financiën, participatie en scholing/werk gehanteerd

### Welke prestaties hebben we geleverd?

#### *Pilots regionale samenwerking*

In 2019 zijn drie pilots regionale samenwerking Participatiewet gestart die door Halte Werk en het WNK gezamenlijk zijn opgezet en uitgevoerd. Dit zijn de pilots 1) Mens in beeld, 2) Vergroten mogelijkheden vergunninghouders en 3) Creëren doorzettingsmacht en uitwisseling kennis en ervaring rond de integrale aanpak complexe zaken waarbij de inwoner centraal staat.

Het doel van de pilots is de mogelijkheden te optimaliseren om mensen naar vermogen deel te laten nemen in de samenleving en perspectief te bieden op deelname, door maatwerk, aansluiten bij de leefwereld en een nieuwe en integrale werkwijze. De drie pilots worden in januari 2020 afgerond met een rapportage. Op basis van de uitkomsten wordt in het eerste kwartaal van 2020 een onderzoek gestart naar een best passende uitvoeringsstructuur. Dit onderzoek wordt medio 2020 afgerond.

#### *Inburgering*

Met ingang van 1 januari 2021 wijzigt de wet Inburgering en komt de uitvoering van deze wet bij de gemeenten te liggen. Om kennis en ervaring op te doen met verschillende onderdelen van deze nieuwe wet, zijn we reeds in 2019 gestart met een evaluatie onderzoek en pilots, zoals 'Brede intake' en 'Open Embassy'. Om ons goed voor te bereiden op deze nieuwe wet, is het ook essentieel dat het Rijk snel duidelijkheid geeft over de financiële en inhoudelijke randvoorwaarden zodat we ons in 2020 zo goed mogelijk kunnen voorbereiden op de implementatie en uitvoering van de nieuwe wet.

#### *Jongerenloket*

In 2019 is op basis van een projectplan een uitvoeringplan voor een nieuw Jongerenloket opgesteld en zal in de loop van 2020 operationeel worden. De dienstverlening wordt als netwerkorganisatie ingericht. Hiermee wordt beoogd nog beter de verbinding tussen de verschillende partijen op het gebied van werk, inkomen, onderwijs en zorg tot stand te brengen en zo een laagdrempelige en sluitende aanpak te realiseren voor (kwetsbare) jongeren van 16-27 jaar.

#### *Arbeid/onderwijs*

Het WerkgeverServicepunt draagt zorg voor het efficiënt matchen van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. De gemeente is betrokken bij het WerkgeversServicepunt via deelname aan het Regionaal Platform Arbeidsmarktbeleid. Een mooi voorbeeld van verbinding tussen arbeid en onderwijs is de implementatie van Route Arbeid met als doel een sluitende aanpak te garanderen voor kwetsbare jongeren uit de regio die uitstromen vanuit onderwijs.

De gemeente stimuleert de samenwerking met het onderwijs en het bedrijfsleven waar mogelijk. Zo is vanuit 'Heerhugowaard maakt werk door verbinding' in 2019 de bijeenkomst VMBO on Stage en het Banenfestival georganiseerd. Deze bijeenkomsten waren een succes en zullen in 2020 een vervolg krijgen.

**Doel volksgezondheid**

Iedere inwoner wordt gestimuleerd en ondersteund bij het bevorderen van zij of haar gezondheid. Dit wordt gedaan middels preventieve acties en passende ondersteuning.

Is feitelijk go-ing concern. Aandacht gaat eveneens uit naar actieve voorlichting onder andere op scholen over bijv. alcohol en drugs, gezonde leefstijl.

Effectindicatoren

per 10.000 jongeren	Heerhugowaard	Nederland
<b>Verwijzingen Halt</b>	<b>156</b>	<b>132</b>

	Heerhugowaard	Nederland
<b>Jongeren met een delict voor de rechter</b>	<b>1%</b>	<b>1%</b>



aantal	Heerhugowaard	Nederland
<b>Maatwerkarrangementen Wmo startdatum 1 jan: Totaal</b>	<b>120</b>	<b>117.665</b>

	Heerhugowaard	Nederland
<b>Kinderen in uitkeringsgezin</b>	<b>4%</b>	<b>7%</b>

	Heerhugowaard	Nederland
Werkloze jongeren	2%	2%

	Heerhugowaard	Nederland
Jongeren met jeugdhulp (aandeel jongeren tot 18 jaar)	11,8%	10,5%

% totaal Jeugdzorgtrajecten	Heerhugowaard	Nederland
Jeugdzorgtrajecten - Jeugdreclassering (in % totaal Jeugdzorgtrajecten)	0,9	1,5

% totaal Jeugdzorgtrajecten	Heerhugowaard	Nederland
Jeugdzorgtrajecten - Jeugdbescherming totaal (in % totaal Jeugdzorgtrajecten)	8,9	8,0

**Verbonden partijen per taakveld**

Taakveld	Verbonden partij	Vestigingsplaats	Openbaar belang (doel)	Financieel belang	Realisatie 2019
				jaarlijkse bijdrage	(bedragen x € 1.000)
6.3 Inkomensregelingen	Werkvoorzieningschap Noord-Kennemerland (WNK)	Alkmaar	Het uitvoeren van de vernieuwde 'Wet Sociale Werkvoorziening' vanaf 2008.	€ 82.000	€ -414
	Bedrijfsvoeringsorganisatie Halte Werk	Alkmaar	Het uitvoeren van de Participatiewet en daaraan verwante regelingen.	€ 3.326.936	€ 0
7.1 Volksgezondheid	GGD Hollands Noorden	Alkmaar	Het gezamenlijk behartigen van belangen die de schaal van de individuele gemeenten te boven gaan, ten behoeve van de gezondheid van de bevolking in het samenwerkingsgebied.	€ 2.723.362 (algemene bijdrage, bijdrage JGZ en VT)	€ 180

## Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Lasten	Rekening 2018	Begroting 2019	Rekening 2019	Afwijking
Samenkracht en burgerparticipatie	5.911	6.410	6.341	69
Wijkteams	2.712	3.237	3.218	19
Inkomensregelingen	16.076	16.176	15.617	560
Begeleide participatie	3.855	3.801	3.826	-26
Arbeidsparticipatie	2.279	2.201	2.445	-244
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	981	1.210	1.184	26
Maatwerkdienstverlening 18+	6.425	7.438	7.571	-133
Maatwerkdienstverlening 18-	19.404	20.725	18.805	1.920
Geëscaleerde zorg18+	507	824	815	9
Geëscaleerde zorg 18-	45	1.500	4.882	-3.382
Volksgezondheid	2.373	2.609	2.489	120
<b>Totaal lasten</b>	<b>60.568</b>	<b>66.131</b>	<b>67.193</b>	<b>-1.063</b>
<b>Baten</b>				
Samenkracht en burgerparticipatie	185	106	146	40
Wijkteams	0	0	0	0
Inkomensregelingen	13.693	13.335	13.493	158
Begeleide participatie	0	0	1	1
Arbeidsparticipatie	83	0	0	0
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	2	0	5	5
Maatwerkdienstverlening 18+	579	310	344	33
Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	0
Geëscaleerde zorg18+	0	0	0	0
Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0
Volksgezondheid	0	0	0	0
<b>Totaal baten</b>	<b>14.543</b>	<b>13.751</b>	<b>13.990</b>	<b>239</b>
<b>Totaal programma exclusief mutaties reserves</b>	<b>46.025</b>	<b>52.380</b>	<b>53.204</b>	<b>-824</b>
Toevoeging reserves	0	750	750	0
Onttrekking reserves	0	236	258	21
<b>Totaal programma inclusief mutaties reserves</b>	<b>46.025</b>	<b>52.893</b>	<b>53.696</b>	<b>-803</b>

## Toelichting

### Toelichting op de Lasten

#### *Taakveld Samenkracht en burgerparticipatie*

De overschrijding op het budget kinderopvang (2019) is het gevolg van de landelijke harmonisatie peuterspeelzaalwerk en kinderopvang. Sinds 2018 hebben gemeenten enkel nog een maatschappelijke verantwoordelijkheid in het faciliteren van peuteropvang voor kinderen van ouders die niet in aanmerking komen voor de Rijksregeling Kinderopvangtoeslag. Hierdoor is het aantal peuteropvangplaatsen wat jaarlijks door de gemeente wordt bekostigd afgenomen. Het voordeel is ca. € 60K (v).

#### *Taakveld Inkomensregelingen*

De lagere lasten op inkomensregelingen worden voor het grootste deel veroorzaakt door:

- er is sprake van minder instroom en meer mensen zijn parttime gaan werken. Ook zijn er meer mensen met loonkostensubsidie aan het werk gegaan. Dat heeft een positief effect op de uitkeringskosten ca. € 212K (v). De verhoging voorziening oninbare debiteuren als vermeld in de burap blijkt niet nodig te zijn ca. € 331K (v).
- Het aandeel van Heerhugowaard in de naheffing op de loonheffing 2015 die Halte werk is opgelegd door de fiscus is als nadeel in de jaarrekening verwerkt ca. € 88K (n).
- De besteding levensonderhoud, kapitaalverstrekking en onderzoekskosten voor zelfstandig gevestigden zijn in totaal hoger.ca. € 20K (n). Daar staat tegenover dat voor BBZ de baten ook hoger zijn
- De uitgaven voor minimabeleid zijn in totaal lager dan geprognosticeerd ca. € 145K (v). De voornaamste redenen hiervoor zijn dat er minder aanvragen voor bijzondere bijstand zijn ingediend. Door de lagere taakstelling zijn minder vergunninghouders opgevangen waardoor ook minder bijzondere bijstand voor inrichtingskosten is verstrekt. Vergoeding kinderopvang in verband met medische indicatie wordt niet meer verstrekt vanuit bijzondere bijstand. Daarentegen is door intensivering van de communicatie meer gebruik gemaakt van de Huygenpas en is aantal deelnemers aan de collectieve ziektekostenverzekering voor minima toegenomen ca. € 33K (n).

#### *Taakveld arbeidsparticipatie*

De belangrijkste oorzaak van de hogere lasten op het participatiebudget kan worden gevonden in een aantal kostenposten die als gevolg van een systeemtechnische omissie eerder niet zijn meegenomen:

- o Dienstencatalogus WNK;
- o Overig, zoals inzet subsidioloog, ondersteuning werkzoekenden, zorgbestand;
- o Onkostenvergoedingen aan personen;
- o Meer mensen met verminderde loonwaarde aan het werk;
- o Extra inzet klantmanagers;

In 2019 zijn veel klanten in de uitkering die geen volledig arbeidsvermogen hebben en daardoor extra ondersteuning nodig hebben bij het vinden en/of behouden van een baan. Dit heeft mede gezorgd voor extra uitgaven op het participatiebudget. Het signaal dat bij de Burap is afgegeven verandert daardoor. Het nadeel bedraagt ca.€ 230K (n)

#### *Taakveld Maatwerkdienstverlening 18+*

De overschrijding binnen de Wmo komt door de toename van de maatwerkvoorziening Thuisondersteuning. Deze toename wordt grotendeels veroorzaakt door de invoering van het

abonnementstarief(afschaffing inkomensafhankelijke eigen bijdrage) ingaande 01-01-2019. Het nadeel is ca. € 100K.(n)

*Taakveld Maatwerkdienstverlening 18-/geëscaleerde zorg 18-*

In het najaar van 2019 lieten de cijfers zien dat we op een overschrijding van de jeugdzorgkosten zouden uitkomen. In de Bestuursrapportage (Burap 15 oktober 2019) is een voorlopige overschrijding van €3,15 miljoen gemeld voor het jaar 2019. In de begroting 2020 is het risico van een overschrijding op jeugdzorg opgenomen van €3 miljoen over 2 jaar met een kans van 70%. In het eerste kwartaal 2020 is de daadwerkelijke overschrijding voor 2019 duidelijk geworden. De totale overschrijding voor het jaar 2019 op jeugdzorg is €4,8 miljoen ten opzichte van de oorspronkelijke begroting.

Als we kijken naar de oplopende kosten in Heerhugowaard, dan zien we de kostenstijging met name op de categorieën: integraal ambulante jeugdhulp en jeugdhulp met verblijf (zie grafiek 15 in Dashboard Sociaal domein 2019 Q4). We zien bij deze categorieën dat het aantal cliënten en de gemiddelde uitgaven per cliënt toeneemt. In 2019 heeft een kostenstijging plaatsgevonden op integraal ambulante jeugdhulp en jeugdhulp met verblijf van €3,1 miljoen. Daarnaast zijn er nog een aantal andere ontwikkelingen die relevant zijn om de totale overschrijding van €4,8 mln te duiden. Het gaat hierbij om afgerond €2 miljoen aan onderhanden finale afrekeningen, afrekeningen uit oude boekjaren, een bijdrage aan de lege bedden compensatie in Transferium, de jeugdhulpkosten aan asielzoekerskinderen en overige zaken zoals kosten voor sociaal medische indicaties en de crisisdienst.

In de rapportage 'Analyse kostenstijging jeugdzorg en beheersmaatregelen' (CBB200207 / Bij20-266) wordt nader ingegaan op deze financiële analyse en maken we een onderscheid tussen autonome (niet beïnvloedbare) oorzaken en beïnvloedbare oorzaken van de kostenstijging. De gemeentelijke grip op de kosten is per definitie beperkt, doordat de Jeugdwet een openeinderegeling is en er sprake is van andere wettelijke verwijzers naast de gemeentelijke toegang.

*Taakveld Volksgezondheid*

Er is een onderbesteding van het budget Jeugdgezondheidszorg ca. € 92K (v).

Voor ca. € 48K is dat incidenteel. De reden daarvan is dat bepaalde activiteiten dit jaar niet door zijn gegaan i.v.m. de organisatie van een groot congres. Daarnaast is de bibliotheek voor uitvoering van Veilig Puberen overgegaan van een boekhouding op schooljaar naar boekjaar, waarmee eenmalig ca. € 10K minder subsidie nodig was.

Voor ca. € 44K is de onderbesteding min of meer structureel. Dit budget zal geleidelijk in de loop der jaren besteed worden. De reden hiervan is dat er in de Voorjaarnota extra budget was toegevoegd om indexeringen vanuit de GGD voor diverse maatwerkproducten en een groei van VoorZorg/Stevig Ouderschap in de aankomende jaren op te kunnen vangen

**Toelichting op de Baten**

*Taakveld Inkomensregelingen*

De hogere baten worden veroorzaakt door een hogere Rijksbijdragen BUIG dan bij de Burap was voorzien ca. € 119K (v). Voor BBZ gevestigden hebben wij per saldo ca. € 36K (v) meer aan eigen bijdragen ontvangen.

## Programma 7: Duurzaamheid

De gemeente Heerhugowaard werkt aan een toekomstbestendige duurzame stad. Duurzaamheid gaat in Heerhugowaard over meer dan energie. We werken aan een gezonde stad, voor de mensen die nu in Heerhugowaard wonen, maar ook voor de toekomstige bewoners. Een gebalanceerde groei op zowel sociaal, economisch, als ruimtelijk vlak is voor een duurzame stad cruciaal. We werken aan initiatieven die elkaar versterken en bijdragen aan deze gebalanceerde groei. Tegelijkertijd heeft de gemeente een belangrijke streven; namelijk CO<sub>2</sub>-neutraliteit in 2030. Samen met alle relevante partners werken we aan de ambitie om in dat jaar evenveel duurzame energie op te wekken als we energie verbruiken. Ondanks deze inspanningen, zien we de gevolgen van klimaatverandering nu al in de dagelijkse praktijk. De temperatuur in Nederland stijgt en extreem weer komt steeds vaker voor. In de toekomst zullen extreme hitte, droogte, waterveiligheid en wateroverlast thema's zijn waar we op zullen moeten inspelen. Dit betekent dat we ook moeten werken aan een klimaatrobuste stad.

### Regionale samenwerking

Landelijk is er veel aandacht voor de energietransitie. Het Klimaatakkoord is opgesteld met als doel om in 2030 bijna de helft (49%) minder broeikasgassen uit te stoten dan we in 1990 deden en uiteindelijk in 2050 CO<sub>2</sub> neutraal zijn. Verder wordt in akkoord ingezet op regionale samenwerking en wordt de regie over de energietransitie bij de gemeenten neergelegd. De energietransitie is niet binnen de eigen grenzen op te lossen. Het aanbod van duurzame energiebronnen en de distributie van energie is namelijk gemeentegrens overstijgend: samenwerking in de regio is dus essentieel. Daarom wordt er een Regionale Energie Strategie voor Noord-Holland Noord opgesteld. Hierin wordt duidelijk wat de totale energievraag is, wat de potentiële duurzame energieopwekking bedraagt.

### Slim Energienet Heerhugowaard

Om de energietransitie tot een succes te brengen, zullen we moeten samenwerken met alle stakeholders die te maken hebben met de energietransitie. In Heerhugowaard heeft de gemeente deze partijen samengebracht in het Slim Energienet Heerhugowaard. Dit is een samenwerkingsverband met als doel om de energietransitie op een slimme, duurzame manier vorm te geven. Leden zijn onder andere HVC, het Waerdse Energiecircuit, Woonwaard en de ondernemersvereniging OVAL van het Altongebied. Gezamenlijk werken we aan het verduurzamen van de bestaande woningbouw, de bedrijventerreinen, het stationsgebied, het gemeentelijk vastgoed en waar nodig nieuwbouw.

### Op naar een aardgasvrije wijk

We zijn in Heerhugowaard gestart met het loskoppelen van een woonwijk van het aardgasnet. De woningcorporatie Woonwaard gaat haar woningen in Rivierenwijk-Zuid aansluiten op het warmtenet van HVC. Dit is een goede aanleiding om met de particuliere woningeigenaren in deze wijk in gesprek te gaan over de transitie naar een aardgasvrije toekomst en mogelijke aansluiting van hun woning op het warmtenet van HVC. Zo doen we praktijkervaring op hoe we de energietransitie in de bestaande bouw vorm kunnen geven, kunnen we ervaringen uitwisselen met anderen en opschalen naar andere wijken en gebieden in Heerhugowaard.

### Draagvlak bij inwoners

De energietransitie heeft gevolgen voor de manier waarop de inwoners van Heerhugowaard wonen, leven en zich verplaatsen. De opgave heeft daarom ook sterke raakvlakken met het sociaal domein, het woondossier en stedelijke vernieuwing met mobiliteitsvraagstukken. Een energieneutraal Heerhugowaard kunnen we alleen bereiken met draagvlak bij onze inwoners. De komende jaren zullen we werken aan bewustwording, het stimuleren van bewoners om zelf bij te dragen aan de energietransitie (verantwoordelijkheidsgevoel) en het intensief begeleiden bij wijken die losgekoppeld zullen worden van het aardgasnet. We zien kansen bij al lopende participatieprocessen in stedelijke vernieuwing om de energietransitie bespreekbaar te maken en versneld naar resultaten te brengen. In deze projecten zijn we als gemeente al actief in het gebied aanwezig. Daarbij bereiden we momenteel de functie 'energiecoach' voor, waarbij ambassadeurs van de energietransitie ingezet worden om bewoners te stimuleren voor het

nemen van verduurzamingsmaatregelen en te begeleiden bij het loskoppelen van het aardgas in de wijken.

### **Klimaatrobuust**

Tenslotte werken we in Heerhugowaard aan een klimaatrobuuste stad. Om extreme hitte, droogte en wateroverlast tegen te gaan, zullen we slim om moeten gaan met ons waterbeheer en voldoende aandacht moeten besteden aan groen in de stad. In 2019 hebben we gewerkt aan klimaatstresstesten waarin de thema's en risico's van klimaatverandering voor Heerhugowaard per gebied in kaart zijn gebracht. We werken hierbij samen met de gemeenten in regio Alkmaar, het waterschap en PWN. Op basis van de resultaten van de klimaatstresstesten zullen fysieke aanpassingen in de openbare ruimte gevraagd worden. Bij stedelijke vernieuwingsprojecten zal aandacht voor de klimaatrobuustheid noodzakelijk zijn. We zoeken hiervoor samenwerking met andere gemeenten, waterschappen, bedrijven en inwoners om invulling te geven aan deze opgave.

### **Openbaar groen**

Openbaar groen draagt bij aan een gezonde leefomgeving waarin bewoners kunnen recreëren. Groen versterkt de ruimtelijke structuur, de leefbaarheid en klimaatbestendigheid van de stad. Groen draagt bij aan sociale doelstellingen en doelstellingen op het gebied van gezondheid, biodiversiteit, luchtkwaliteit en reductie van hittestress en waterdoelstellingen. (zie ook programma 5 sport, cultuur, recreatie en openbaar groen).

### **Wat hebben we bereikt?**

#### *Regionale EnergieStrategie*

Heerhugowaard heeft binnen RES-regio Noord-Holland Noord en in samenwerking met subregio Alkmaar een formele start gemaakt met het RES-proces door vaststelling van de startnotitie in de Raad op 26 november 2019. In 2019 is een 'foto' gemaakt van de ruimtelijke situatie in de RES-regio en is een analyse gemaakt van de knelpunten in de netwerken. In samenspraak met stakeholders zijn verschillende bouwstenen en scenario's voor zon en wind op land uitgewerkt die in het begin van 2020 aan inwoners worden voorgelegd voor de 'lokale verrijking'.

### **Welke prestaties hebben we geleverd?**

- Opleveren 'foto' met kansen en beperkingen
- Opleveren systeemanalyse
- Besluit startnotitie RES
- Opleveren scenario's en bouwstenen

#### *Lokale EnergieStrategie*

Door Engie is een technische inventarisatie gemaakt van de opgaven in elektriciteit-, warmte- en overige duurzaamheidstransities en de mogelijke oplossingen die op basis van beleid en doelstellingen gegeven kunnen worden voor die opgaven. Deze technische inventarisatie is met stakeholders besproken en zal een bouwsteen vormen van de Lokale EnergieStrategie.

### **Welke prestaties hebben we geleverd?**

- Afronden technische inventarisatie
- Afronden analyse uitgangspunten

Aanzet communicatie- en participatiestrategie wijkaanpakken

#### *Van aardgas Los - Wijkaanpak*

In de Rivierenwijk-Zuid is een start gemaakt met de aansluiting van 500 woningen van Woonwaard op het warmtenet van HVC. Het Duurzaam Bouwloket en Buurkracht zijn nauw betrokken bij deze opgave en de uitbreiding naar de woningen in particulier eigendom in deze wijk. Een aanvraag voor de landelijke subsidie proeftuin aardgasvrije wijken is voorbereid en in samenspraak met een werkgroep financiering wordt een voorstel voorbereid op welke manier inwoners gefaciliteerd kunnen worden in de energietransitie.

### **Welke prestaties hebben we geleverd?**

- Start uitvoering 'van aardgas los' bij woningen Woonwaard
- Samenwerking in werkgroep financiering

#### *Regionale samenwerking*

In werkgroepverband wordt een voorstel voorbereid voor de samenwerking in de warmte- en energietransitie met stakeholders en regionale overheden. Deze samenwerking vormt een voortzetting van het Slim Energienet Heerhugowaard waarin uitvoering wordt gegeven aan de verschillende duurzaamheidsopgaven.

In Regio Alkmaar is de Focusagenda aangenomen, waarbij het focuspunt "energie-innovatie" direct in verbinding staat met de duurzaamheidsambities van Heerhugowaard. Voor de uitvoering van de regionale focusagenda wordt in 2020 een uitvoeringsstructuur opgezet.

### **Welke prestaties hebben we geleverd?**

- Voorbereiding regionale governancestructuur uitvoering warmte en energie
- Focusagenda aangenomen, voorbereiding uitvoeringsstructuur
- Samenwerking klimaatadaptatie

#### *Klimaatadaptatie*

De basisinventarisatie van klimaatkwetsbaarheden (klimaatstresstesten) is uitgevoerd. In de regionale projectgroep is inmiddels een planning uitgestippeld tot de zomer, voor de uitvoering van de tweede ambitie uit het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie, namelijk het voeren van de risicodialogen. Deze dialogen vinden plaats met verschillende groepen stakeholders en zullen gericht zijn op risicoafweging, ruimtelijke visie, en het opstellen van een kansenskaart.

### **Welke prestaties hebben we geleverd?**

- Opleveren klimaatstresstesten
- Regionale afstemming en voorbereiding klimaatdialogen

#### *Gemeentehuis / gemeentelijk vastgoed*

De voorstellen voor het verder verduurzamen van het gemeentehuis en het gemeentelijk vastgoed zijn in december 2019 door de gemeenteraad vastgesteld. Voor de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed is een strategie vastgesteld die in 2020 verder wordt uitgewerkt.

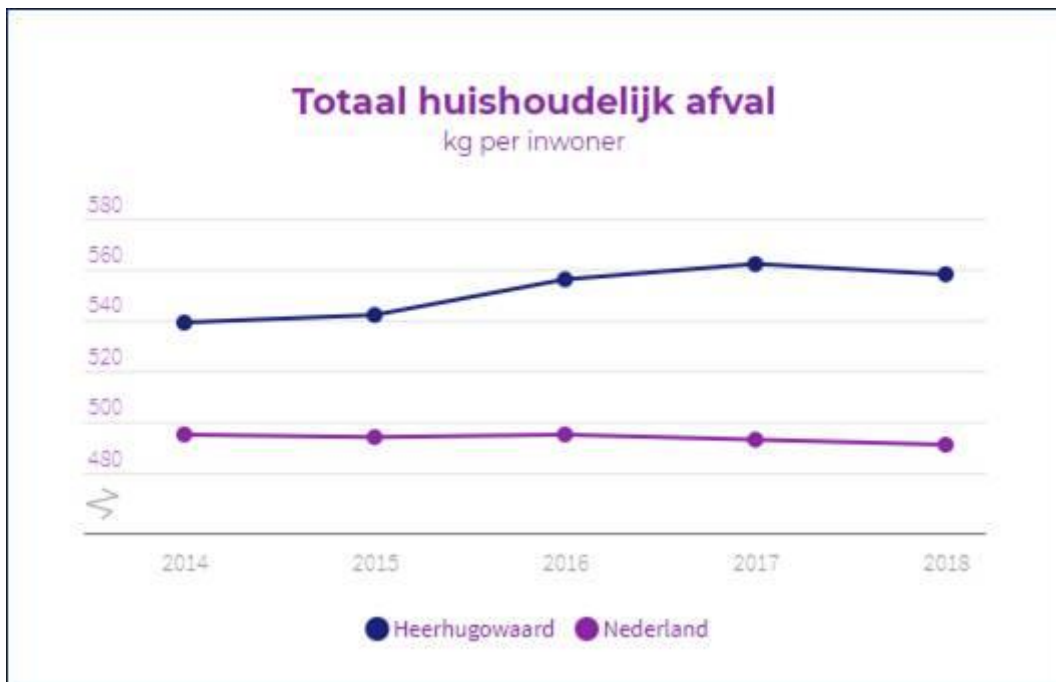
### **Welke prestaties hebben we geleverd?**

- Besluit verduurzaming gemeentehuis
- Besluit strategie verduurzaming gemeentelijk vastgoed

#### **Overig**

- Samenwerking HVC bij uitrol warmtenet, onder meer Gemeentehuis en De Draai
- Voorbereiding opgave verduurzaming in Stationsgebied, De Vaandel, Altongebied en bedrijfsterreinen

Effectindicatoren



	Heerhugowaard	Nederland
Hernieuwbare energie	4,3%	6,8%

**Verbonden partijen per taakveld**

Taakveld	Verbonden partij	Vestigingsplaats	Openbaar belang (doel)	Financieel belang jaarlijkse bijdrage	Realisatie 2019 (bedragen x € 1.000)
1.2 Openbare orde en Veiligheid	Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN)	Hoorn	De regeling is getroffen ter ondersteuning van de deelnemers bij de uitvoering van hun taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving. De taken betreffen in elk geval de wettelijk bepaalde taken op het gebied van het omgevingsrecht in het algemeen en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in het bijzonder, alsmede de taken op het terrein van vergunningverlening, handhaving en toezicht op grond van de in artikel 5.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht genoemde wetten.	€ 635.839	
7.3 Afval	Vuilverbrandingsinstallatie Alkmaar en omstreken (VVI)	Alkmaar	Het behartigen van het belang van de verwerking van de door de deelnemende gemeenten in gevolge de 'Afvalstoffenwet' verkregen afvalstoffen.	€ 1.928.900	€ 0
7.4 Milieubeheer	Coöperatie Coöperatief Stimuleringsfonds Duurzame Energie Coöperatie Regio Alkmaar U.A.	Alkmaar	De Coöperatie heeft als doel te voorzien in bepaalde stoffelijke behoeften van haar Leden, krachtens met hen gesloten Leden Inbreng Overeenkomsten, in het bedrijf dat voor hun behoefte uitoefent of doet uitoefenen, met betrekking tot de doelen zoals opgenomen in artikel 2.1 van de oprichtingsakte van de coöperatie.		

## Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Lasten	Rekening 2018	Begroting 2019	Rekening 2019	Afwijking
Riolering	4.203	4.605	4.704	-99
Afval	4.839	5.746	5.754	-8
Milieubeheer	388	461	426	35
Begraafplaatsen en crema	113	108	106	2
<b>Totaal lasten</b>	<b>9.543</b>	<b>10.921</b>	<b>10.990</b>	<b>-69</b>
<b>Baten</b>				
Riolering	4.887	5.333	5.440	107
Afval	6.039	6.902	6.834	-68
Milieubeheer	138	63	279	215
Begraafplaatsen en crema	136	140	124	-16
<b>Totaal baten</b>	<b>11.200</b>	<b>12.438</b>	<b>12.676</b>	<b>238</b>
<b>Totaal programma exclusief mutaties reserves</b>	<b>-1.657</b>	<b>-1.517</b>	<b>-1.686</b>	<b>169</b>
Toevoeging reserves	0	114	193	-79
Onttrekking reserves	0	84	163	80
<b>Totaal programma inclusief mutaties reserves</b>	<b>-1.657</b>	<b>-1.487</b>	<b>-1.656</b>	<b>169</b>

### Toelichting

#### Toelichting op de Lasten

##### Taakveld Riolering

Door een extra storting in de voorziening voor versnelde afschrijving (conform RB2013059) ontstaat een nadeel van ca. € 99K (n)

#### Toelichting op de Baten

##### Taakveld Riolering

Door meer opbrengsten vanuit huisaansluiting en nagekomen heffingen vanuit 2018 ontstaat een voordeel van ca. € 107K (v).

##### Taakveld Afval

Door lagere vergoedingen voor grondstoffen (met name kunststoffen) ontstaat een nadeel van ca. € 68K (n)

##### Taakveld Milieu

De ontvangen subsidie Stad van de Zon valt vrij binnen de exploitatie omdat aan de voorwaarden m.b.t. tot deze subsidieverlening is voldaan. Het voordeel is ca. 180K (v).

## **Programma 8: Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing**

De afgelopen decennia is Heerhugowaard sterk gegroeid tot een jonge stad met 57.000 inwoners. Het uitbreiden aan de grenzen van de bebouwde omgeving vindt nu nog plaats binnen projecten als De Draai, Heerhugowaard-Zuid en De Vaandel, waar de gemeente door grondposities directe financiële belangen heeft en waar de organisatie op ingericht is.

### **Stationsgebied en Centrumwaard**

Het duurt nog jaren voordat een wijk als De Draai gereed is en toch zal de aandacht voor stedelijke ontwikkeling zich steeds meer gaan verleggen naar de bestaande stad. De gebieden in een ruime straal van 1.200 meter rondom ons stationsgebied (inclusief het Stadshart) en Centrumwaard worden meer de podia van onze veranderende stad. Voor deze gebieden willen we een duidelijke langjarige ontwikkelrichting vastleggen. We willen met ondernemers, bewoners en ontwikkelaars in gesprek gaan om nieuwe initiatieven een plek te kunnen geven.

Het verleggen van die accenten in gebiedsontwikkeling komt enerzijds door beleid van hogere overheden: binnenstedelijk en bij ov-knooppunten ontwikkelen. Tegelijkertijd leiden behoeften in de stad zelf tot meer binnenstedelijk ontwikkelen: vergrijzing, (geclusterde) woon-zorg opgaven, langer thuiswonen, jongerenhuisvesting, een trend van kleinere huishoudens en kleinere woningen en ook de behoefte aan tijdelijke woonoplossingen. Er is nu eenmaal een grote diversiteit aan doelgroepen en leefstijlen in onze gemeente en regio.

### **Participatieve aanpak**

De grote projecten met grondexploitaties zijn uiteindelijk eindig. Daarmee droogt in gebiedsontwikkeling ook het ons bekende verdienmodel van waardevermeerdering van grond de komende jaren op. Daar zullen we ons op moeten voorbereiden, met nieuwe ontwikkelstrategieën en ook organisatorisch. Want het werken aan de stad en de rol van de gemeente daarin houdt niet op, integendeel: binnenstedelijke initiatieven komen veelal op een intensievere, meer participatieve en complexere manier tot stand. Een complicerende factor in ontwikkeling vormt bovendien de toenemende onvoorspelbaarheid waarmee binnenstedelijke gebiedsontwikkeling tot stand komt in het licht van de rol die wij als gemeente willen vervullen. Een uitnodigende, faciliterende houding van ons met een groei aan initiatieven vanuit de stad zelf, maakt de beheersbaarheid van de inzet van mensen en middelen steeds een uitdaging. Binnenstedelijke projecten vereisen een brede, participatieve aanpak met ruimte voor initiatief. De invoering van de Omgevingswet zet daar ook op in.

### **Verschuiving binnen begroting**

Daarnaast is het 'verdienmodel' in een bestaande omgeving lager en ook dat heeft organisatorische consequenties. Er zal daarom de komende jaren een verschuiving op gaan treden binnen de begroting doordat personeelslasten, voortkomend uit stedelijke vernieuwingsprojecten, niet meer exclusief ten laste kunnen worden gelegd aan de grote grondexploitaties, maar op de algemene dienst gaan drukken. Kosten kunnen weliswaar deels op ontwikkelaars verhaald worden, maar vaak is dat op een ander moment dan binnen een budgetcyclus met begrotingsjaren. Bovendien zullen de opbrengsten van stedelijke ontwikkelingen indirecter worden, maar daarmee zeker niet minder. Initiatieven in binnenstedelijk ontwikkelen lenen zich vaak goed om doelstellingen in het sociaal, fysiek en economisch domein van de stad met elkaar te combineren.

### **Nieuwe manieren van samenwerken**

Gebiedsontwikkeling is niet een doel op zich, maar een instrument om sociaal-maatschappelijke doelen te bereiken. Het leent zich voor nieuwe manieren van samenwerken die een direct

verband kunnen hebben met actief burgerschap, bestuurlijke vernieuwing en bijvoorbeeld innovatieve oplossingen in het Sociaal Domein. En met name is de woningbouwopgave in de regio en de gemeente een dossier dat zich in dat kader in binnenstedelijke vernieuwingsprojecten zal manifesteren.

### **Divers woningaanbod**

In Heerhugowaard moet het aantrekkelijk wonen zijn voor iedereen. Het is belangrijk dat we beschikken over een divers aanbod aan woningen: betaalbare woningen voor jongeren, starters, ouderen en voldoende beschikbaarheid van woningen in de verschillende prijklassen. En dit alles duurzaam ontwikkeld.

### **Trends**

Het woondossier is een complex dossier met soms afwijkende inzichten in ons land over wat trends zijn en een juiste aanpak is. Lange-termijn-planners voorzien bijvoorbeeld een voortdurende trek naar de grote steden in ons land, maar wordt prijsontwikkeling, financierbaarheid van woningen en ontwikkelingen in die ons omringende woningmarkten ook geanalyseerd? Er is ook een praktijk van vandaag en morgen in onze stad en regio, met een oververhitte woningmarkt en een lastige toegankelijkheid voor woningzoekenden met een diversiteit aan leefstijlen. Naast de opgave die bijvoorbeeld de vergrijzing betekent, levert de opgave van binnenstedelijk bouwen in een hogere dichtheid ook woningen op voor 'open huishoudens': bijvoorbeeld jongeren en alleenstaanden. Jonge mensen, die we willen binden aan onze stad.

Meer inzicht in alle aspecten van het wonen zijn nodig om kansen te verzilveren en met de markt en corporaties het juiste te ontwikkelen. Bouwen naar behoefte, waarbij ontwikkelen in en om ons ov-knooppunt onze troef zal zijn. Het samen met de markt en de academische wereld verzamelen, analyseren en monitoren van data voor onze woonagenda zal ons meer inzichten gaan geven.

### **Druk op woningmarkt**

Noord-Holland Noord en Regio Alkmaar, met Alkmaar en Heerhugowaard voorop, zijn in beeld om problemen op zowel onze eigen als omringende woningmarkten aan te pakken. Het is ook niet verwonderlijk dat zowel de minister als gedeputeerde regio's hebben gevraagd woningbouwprojecten te versnellen. Binnenstedelijk ontwikkelen vereist veel van een gemeentelijke organisatie, terwijl de druk op de woningmarkt toeneemt en versnelling in bouwprojecten op alle bestuursniveaus wordt uitgedragen. Al onze opgaven in bestaand stedelijk gebied zijn lastiger te realiseren in geld, organisatie en tijd. De relatie tussen wat we willen bereiken als Stad van Kansen, onze ambitie, de druk op de woningmarkt en onze rolinvulling van uitnodigende overheid, zullen de komende jaren in balans gebracht moeten worden met de ambtelijke capaciteit die beschikbaar is. Nieuwe innovatieve manieren van samenwerken in de regio en met bijvoorbeeld marktpartijen kan daarbij kansen bieden. De huisvestingsverordening die op 1 juli 2019 van kracht werd, speelt in op de behoefte om de doorstroom te vergroten.

### **Wat hebben we bereikt?**

#### **Doel**

Heerhugowaard wil een aantrekkelijke stad blijven om in te wonen, werken en verblijven.

### **Ambities uit de Woonvisie**

In de Woonvisie is dat vertaald naar ambities voor duurzaamheid en ambities in het sociaal, fysiek en economisch domein en ambities voor duurzaam wonen. Deze ambities worden

uitgewerkt in een woonagenda voor de komende vier jaar. Hieronder staan de te leveren prestaties per ambitie.

### **Woningmarktmonitor**

Er is behoefte aan een monitor dat doorlopend kan worden ingezet om de woningmarkt in Heerhugowaard te peilen. Een monitor die op ieder gewenst moment geraadpleegd kan worden en aangeeft welk programma nodig is op een bepaalde plek, op basis van de doelen die wij stellen. Met de steeds meer beschikbaar komende big data en data science lijkt de tijd rijp om een dergelijk instrument te ontwikkelen. Daarvoor is inhuur van externe expertise nodig. Het opzetten van een dergelijke monitor vergt een startinvestering. De blijvende beschikbaarheid van actuele rapportages uit een dergelijke monitor zal een structurele kostenpost vormen.

#### **Welke prestaties hebben we geleverd?**

De woonagenda is voor een belangrijk deel afhankelijk van een actueel en compleet beeld van de woningbehoefte en de te verwachten ontwikkeling daarvan. De te ontwikkelen datagestuurde woningmarktmonitor is het beoogde instrument dat kan worden ingezet om ons doorlopend van het meest actuele beeld te voorzien. Dit in tegenstelling tot de traditionele manier van woningbehoefteonderzoek, waar sprake is van een momentopname (een voorspelling op basis van de op dat moment beschikbare informatie).

Het vinden van externe expertise om ons te ondersteunen bij het opzetten van de monitor bleek moeilijker dan verwacht. Tot het tweede kwartaal van 2019 is vergeefs gezocht. In juni diende zich alsnog een partij aan die na de zomer met een plan van aanpak zou komen. Inmiddels was binnen de organisatie de keuze gemaakt om aan de slag te gaan met een gemeentebrede aanpak van datagestuurde werken. De ontwikkeling van de woningmarktmonitor wordt daarin meegenomen, waardoor deze later zal worden opgeleverd. Om op korte termijn toch invulling te kunnen geven aan de actuele woningbouwopgave laat het college een verdiepingsslag uitvoeren op de regionale onderzoeksresultaten i.h.k.v. de regionale woningbouwafspraken. Dit moet leiden tot inzicht in de benodigde woningbouwprogramma's voor de verschillende actuele bouwlocaties. Dat is naar verwachting gereed in het 2e kwartaal van 2020.

### **Duurzaam wonen**

- Wonen zo veel mogelijk energieneutraal;
- Aardgasvrij wonen: nieuwbouw al aardgasloos vanaf 2018, aanpak bestaande bouw formuleren;
- Klimaatadaptatie: opvang van water en bestrijding hittestress;
- Gezond binnenklimaat: werken aan bewustwording bij bewoners en extra aandacht hiervoor bij toetsing van nieuwbouw en renovatie.

#### **Welke prestaties hebben we geleverd?**

Nieuwe ontwikkelingen in Heerhugowaard in 2019 zijn duurzaam aangepakt. Voorbeelden hiervan zijn de (voorbereidingen op) de bouw van De Coraal (80 appartementen) en Lapis Lazuli (207 appartementen) in het Stadshart, en De Groene Trede (60 appartementen) in het Stationsgebied. Deze appartementengebouwen zijn onder meer gasloos, met de hoogste energielabels en zijn voorzien van duurzame ingrepen als zonnepanelen. In het geval van De Coraal wordt het gebouw aangesloten op het HVC warmtenet. Lapis Lazuli en De Groene Trede hebben beide een WKO-systeem en zijn voorzien van groene ingrepen om hevige regenval (tijdelijk) op te slaan.

## Fysieke domein

- (Her)ontwikkeling van wonen met aandacht voor groene en dorpse elementen;
- De aandacht van stedelijke vernieuwing verschuift van uitbreiding naar inbreiding (in en om het Stationsgebied, inclusief het Stadshart en de gebieden van de Economische Boulevard);
- Het stationsgebied, ons ov-knooppunt, wordt in samenhang ontwikkeld met het verbeteren van het openbaar vervoerssysteem in de regio en in de provincie. Het uitwerken van de oplossing voor de Zuidtangent, wegenstructuur en openbare ruimte naar een concreet project en het begeleiden en realiseren van particuliere ontwikkelinitiatieven gaan gelijk op.

### *Welke prestaties hebben we geleverd?*

Eind 2019 heeft de provincie de subsidie beschikt. Hiermee zal in 2020 gestart worden met de voorbereidingen van de verdere transformatie van de openbare ruimte in het Stationsgebied, met onder meer de planologische procedure. Het masterplan voor het Stationsgebied wordt bovendien samen met Langedijkse inzichten verrijkt om het gebied meer het hart van de fusiegemeente te maken. Dat kost tijd, maar biedt ook mogelijkheden om de nieuwste inzichten vanuit de energietransitie en klimaat te verwerken. Recente particuliere initiatieven worden afgestemd met het in de maak zijnde masterplan. In en om het Stationsgebied zijn een aantal versnellingslocaties die tot ontwikkeling worden gebracht. Begin 2020 wordt het masterplan besproken met de raad.

1. Nieuwe appartementencomplexen met ook gemengde functies, een groener, fraaier en ook op het NS-station ingerichte openbare ruimte en meer voorzieningen zijn gewenst, zodat de verblijfs- en vervoerswaarde van ons ov-knooppunt toeneemt.
2. De aanpak van de N242 langs het stationsgebied wordt in overleg met wegbeheerder provincie Noord-Holland geagendeerd. Meer clustering van stedelijke functies in en om het stationsgebied betekent een basis voor toekomstige verbeteringen in het ov-systeem. Verbeteringen in het ov-systeem maken ons een interessante stad om te vestigen, ondernemen en bezoeken;
3. De minister vindt het bouwen in 'het groen' ook een optie, om woningbouwproblemen in de Randstad aan te pakken. Noord-Holland Noord is in beeld om te kunnen verruimen en versnellen ten opzichte van de huidige woningbouwtaakstelling. In het licht van deze complexe discussie zal een bestuurlijk standpunt ingenomen moeten worden hoe dit alles vertaald kan worden naar nieuwe ontwikkelingen nabij ons ov-knooppunt.

### *Welke prestaties hebben we geleverd?*

Op basis van de ontvangen subsidiebeschikking heeft het gemeentebestuur aan Gedeputeerde Staten laten weten samen te willen werken aan een gebiedsgerichte opgave rondom lokale projecten en de N242. Bovendien wordt samen met private en publieke partners gekeken of deze gebiedsgerichte opgaven een plek kunnen krijgen in een regionale investeringsagenda.

4. In stedelijke vernieuwing aandacht hebben en houden voor duurzaamheid, klimaatadaptatie, vergroening en langzaam verkeer. Snelle en veilige langzaam verkeersroutes zijn belangrijk in de stad. Beheer, intensiever groen onderhoud (met aandacht voor zieke bomen) en ontwerp gaan bij stedelijke vernieuwing hand in hand;
5. Het ontwikkelen en hanteren van een 'strategisch afwegingskader voor nieuwe woningbouwlocaties'.

### *Welke prestaties hebben we geleverd?*

Dit is voor een belangrijk deel afhankelijk van het onderzoek naar de woningbehoefte, waarvan de resultaten in 2020 beschikbaar worden

#### **Sociaal domein**

- Iedereen doet mee en dat kan met een passend dak boven het hoofd, in een voor iedereen toegankelijke leefomgeving: uitzoeken wat daarvoor precies nodig is;
- Betaalbare huisvesting en woonvormen met ambulante begeleiding voor doelgroepen jeugdzorg en WMO: uitzoeken wat aanwezig is en wat mist;
- Tijdelijke huisvesting in geval van calamiteiten: onderzoeken wat de mogelijkheden hiervoor zijn.

### *Welke prestaties hebben we geleverd?*

Er vindt overleg plaats met Woonwaard en Woonstichting Langedijk over mogelijkheden voor nieuwbouw van sociale huurwoningen met een huurprijs onder de 1e aftoppingsgrens. Direct beschikbare grond is beperkt. Ingezet wordt op het zoeken van combinaties met initiatiefnemers van binnenstedelijke projecten met een gemengd programma, waaronder wonen.

Flexwonen wordt gezien als een mogelijkheid om te voorzien in tijdelijke huisvesting bij calamiteiten. Er zijn enkele locaties in beeld waar deze woonvorm een plek zou kunnen krijgen. Daarnaast wordt gewerkt aan een beleidslijn dat antwoord moet geven op de vraag hoe we hier als gemeente in willen en kunnen voorzien.

#### **Economisch domein**

- Voor de economische vitaliteit is het belangrijk voldoende huisvesting te bieden voor de werkenden die veelal op zoek zijn naar een betaalbare eengezinswoning, daarom doorstroming van 'empty nesters' aanmoedigen met een passend woningaanbod;
- Faciliteren van de vraag naar huurwoningen: minder vaste arbeidscontracten door flexibilisering arbeidsmarkt leidt tot afname van hypotheekmogelijkheden, dus meer vraag naar huurwoningen, zowel sociaal als in de vrije sector (middenhuur);

### *Welke prestaties hebben we geleverd?*

Mede hierop wordt ingezet bij de programmering van binnenstedelijke locaties.

*Effectindicatoren*

per 1.000 woningen	Heerhugowaard	Nederland
<b>Nieuw gebouwde woningen</b>	<b>18,1</b>	<b>8,2</b>

	Heerhugowaard	Nederland
<b>Demografische druk</b>	<b>55,6%</b>	<b>53,9%</b>

**Wat heeft het gekost?**

Bedragen x € 1.000

<b>Lasten</b>	<b>Rekening 2018</b>	<b>Begroting 2019</b>	<b>Rekening 2019</b>	<b>Afwijking</b>
Ruimtelijke Ordening	3.125	3.561	3.420	142
Grondexploitatie (niet-bedrijven ter	14.624	13.459	13.459	0
Wonen en bouwen	1.121	2.806	3.406	-599
<b>Totaal lasten</b>	<b>18.870</b>	<b>19.826</b>	<b>20.284</b>	<b>-458</b>
<b>Baten</b>				
Ruimtelijke Ordening	1.556	1.182	1.285	103
Grondexploitatie (niet-bedrijven ter	24.513	13.343	13.366	23
Wonen en bouwen	1.997	1.395	2.054	659
<b>Totaal baten</b>	<b>28.066</b>	<b>15.919</b>	<b>16.705</b>	<b>785</b>
<b>Totaal programma exclusief mutaties reserves</b>	<b>-9.196</b>	<b>3.907</b>	<b>3.579</b>	<b>328</b>
Toevoeging reserves	0	22	22	0
Onttrekking reserves	0	2.204	2.324	121
<b>Totaal programma inclusief mutaties reserves</b>	<b>-9.196</b>	<b>1.725</b>	<b>1.277</b>	<b>448</b>

**Toelichting****Toelichting op de Lasten***Taakveld Ruimtelijke Ordening*

Door het doorlopen van een aantal initiatieven in 2020 vallen de lasten voor 2019 lager uit en hebben we een voordeel van € 142K.

*Taakveld Wonen en Bouwen*

V.w.b. de legeskosten is sprake van een administratieve correctie van overgehevelde legesinkomsten uit 2018 naar 2019, omdat de kosten, die uit deze legesinkomsten gedekt dienen te worden, pas vanaf 2019 verwacht werden. (per saldo 443K (N)) Dit bedrag was abusievelijk (als creditpost) op de lasten geboekt i.p.v. als legesinkomsten op de batenkant. Daarnaast zijn de inhuurkosten iets lager uitgevallen dan begroot 27K (V).

Daarnaast zijn voorbereidingskosten voor projecten (m.n. spoortunnel Zuidtangent) op dit product verantwoord 183K (N). Deze kosten worden gedekt door een onttrekking aan de Reserve NBK-1 (opgenomen aan de batenkant van het product Wonen en Bouwen).

**Toelichting op de Baten***Taakveld Ruimtelijke ordening*

We genereren extra opbrengsten wegens verleende diensten in de regio, het voordeel is €82K. Er zijn lagere opbrengsten voor Pre-projecten, waardoor een nadeel van €32K ontstaat. Door vrijval van subsidies ontstaat een voordeel van € 52K.

*Taakveld Wonen en Bouwen*

Er worden t.a.v. de legesinkomsten aanzienlijk meer baten verantwoord als gevolg van een administratieve correctie van overgehevelde legesinkomsten uit 2018 naar 2019. Dit bedrag was abusievelijk aan de lastenkant van dit product geboekt.

Daarnaast zijn de legesinkomsten over het jaar 2019 hoger uitgevallen dan ten tijde van de BURAP was verwacht. Dit wordt m.n. veroorzaakt door twee grote bouwprojecten, waarvan de aanvraag eind 2019 pas is ontvangen 599K (V).

Tenslotte is op het product Wonen en Bouwen een incidentele extra bate verantwoord vanwege de verkoop van een woonwagen 42K (V). Het resterende verschil omvat diverse kleine posten 21K (V).

"Daarnaast zijn niet begrote voorbereidingskosten voor projecten op dit product verantwoord 183K (N). Een deel is toerekenbaar aan voorbereidingskosten voor het NBK-1 project Spooronderdoorgang Zuidtangent, waar eerder voorbereidingskrediet voor gevoteerd is. Deze kosten worden gedekt door een onttrekking aan de Reserve NBK-1 (opgenomen aan de batenkant van het product Wonen en Bouwen) en hebben dus geen effect op het resultaat. De onttrekking is bovendien conform gepland verloop van de Reserve NBK-1."

## Paragrafen

### Lokale heffingen

U leest hier meer over de lokale heffingen en de gehanteerde tarieven.

#### Algemeen

U leest hier meer over de lokale heffingen en de gehanteerde tarieven. De gemeentelijke heffingen vinden hoofdzakelijk hun weerslag in de programma's 'Duurzaamheid' en 'Bestuur en ondersteuning'. De werkzaamheden met betrekking tot de gemeentelijke heffingen zijn belegd bij de gemeenschappelijke regeling Cocensus. Het betreft de uitvoering van de wet WOZ (herwaardering), de aanslagoplegging, de afhandeling van bezwaar -en beroepschriften, de (dwang)invordering en de afhandeling van verzoeken om kwijtschelding, alsmede de contacten met de waarderingskamer, CBS, dataland en de gemeentelijke afnemers (belastingdienst en waterschap).

#### Gerealiseerde inkomsten

Voor de gemeentelijke heffingen geldt dat de realisatiecijfers 2019 € 97 duizend hoger zijn dan begroot.

*Bedragen x € 1.000*

	Begroot 2019	Werkelijk 2019
Onroerende zaakbelasting:		
- Eigenaar woningen	€ 5.915	€ 5.916
- Eigenaar niet-woningen	€ 3.304	€ 3.291
- Gebruiker niet-woningen	€ 2.494	€ 2.543
Rioolheffing	€ 4.963	€ 5.001
Afvalstoffenheffing	€ 5.711	€ 5.722
Parkeerbelasting	€ 254	€ 275
Lijkbezorgingsrechten	€ 140	€ 124
Marktgelden	€ 26	€ 31
<b>Totaal opbrengsten</b>	<b>€ 22.807</b>	<b>€ 22.903</b>

### Gerealiseerd beleid

Uit onderzoek van het Centrum voor Onderzoek van de Economie van Lagere Overheden (COELO) van 2019 blijkt dat de gemeente Heerhugowaard onder het landelijk gemiddelde ligt in de zogenaamde woonlastenindex. Heerhugowaard staat op nummer 88 van alle Nederlandse gemeenten (nummer 1 is het goedkoopst, 372 het duurst).

Naam heffing	Specificatie	Tarief 2018	Tarief 2019
OZB woningen	Eigendom	0,11638%	0,10896%
OZB niet-woningen	Gebruik	0,25905%	0,26417%
	Eigendom	0,29044%	0,29283%
Rioolrecht	Aansluiting	€ 169,55	€ 179,89
	< 25m2	€ 42,39	€ 44,97
	Gebruik/ 1 m2	€ 0,68	€ 0,72
	Afstromend oppervlak/m2	€ 0,20	€ 0,23
Afvalstoffenheffing	Eénpersoons	€ 210,03	€ 225,82
	Tweepersoons	€ 231,58	€ 246,60
	Meerpersoons	€ 253,13	€ 267,37

### Ontwikkelingen

De werkzaamheden met betrekking tot de gemeentelijke heffingen OZB, riool-en afvalstoffenheffing zijn belegd bij Cocensus. Dit betreft de uitvoering van de Wet WOZ (herwaardering), de aanslagoplegging, de afhandeling van bezwaar-en beroepschriften, de (dwang)invordering en de afhandeling van verzoeken om kwijtschelding alsmede de contacten met de Waarderingskamer, CBS, dataland en de gemeentelijke afnemers (belastingdienst en waterschap). Cocensus heeft de Waarderingskamer gerapporteerd over de herwaardering die in het kader van de Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ) zijn uitgevoerd naar de waarde peildatum 1 januari 2019. Het oordeel over de uitvoering van deWet WOZ door Cocensus wordt als 'voldoende' betiteld.

*Toelichting op de heffingen die onderdeel zijn van de ontwikkeling van de woonlasten  
1 Onroerende zaakbelasting*

**Taakveld 7.2 Riolering**

Bedragen x € 1.000

	Begroot	Werkelijk
<b>Netto kosten</b>		
Kosten riolering inclusief toegerekende rente	€ 4.530	€ 4.589
Inkomsten, exclusief heffingen	€ -288	€ -310
<b>Totaal netto kosten</b>	<b>€ 4.242</b>	<b>€ 4.279</b>
<b>Toe te rekenen kosten</b>		
Overhead inclusief toegerekende rente	€ 406	€ 406
BTW	€ 316	€ 316
<b>Totaal toe te rekenen kosten</b>	<b>€ 722</b>	<b>€ 722</b>
<b>Totaal kosten</b>	<b>€ 4.964</b>	<b>€ 5.001</b>
<b>Opbrengsten rioolheffing</b>	<b>€ 4.963</b>	<b>€ 5.001</b>
<b>Dekkingspercentage</b>	<b>100%</b>	<b>100%</b>

**3 Afvalstoffenheffing**

**Taakveld 7.3 Afval**

Bedragen x € 1.000

	Begroot	Werkelijk
<b>Netto kosten</b>		
Kosten inzameling inclusief toegerekende rente	€ 5.946	€ 5.970
Inkomsten, exclusief heffingen	€ -1.191	€ -1.112
<b>Totaal netto kosten</b>	<b>€ 4.755</b>	<b>€ 4.858</b>
<b>Toe te rekenen kosten</b>		
Overhead inclusief toegerekende rente	€ 602	€ 602
BTW	€ 600	€ 600
<b>Totaal toe te rekenen kosten</b>	<b>€ 1.202</b>	<b>€ 1.202</b>
<b>Totaal kosten</b>	<b>€ 5.957</b>	<b>€ 6.060</b>
<b>Opbrengsten afval</b>	<b>€ 5.711</b>	<b>€ 5.722</b>
<b>Dekkingspercentage</b>	<b>96%</b>	<b>94%</b>

**Toelichting op de overige gemeentelijke belastingen en heffingen**  
**1 Parkeergelden**

	<i>Bedragen x € 1.000</i>	
	Begroot	Werkelijk
<b>Taakveld 2.2 Parkeren</b>		
<b>Netto kosten</b>		
Kosten	€ 317	€ 304
Inkomsten, excl. heffingen	€ -12	€ -13
<b>Totaal netto kosten</b>	<b>€ 305</b>	<b>€ 291</b>
<b>Toe te rekenen kosten</b>		
Overhead incl. toegerekende rente	€ 128	€ 128
BTW		
<b>Totaal toe te rekenen kosten</b>	<b>€ 128</b>	<b>€ 128</b>
<b>Totaal kosten</b>	<b>€ 433</b>	<b>€ 419</b>
<b>Opbrengsten parkeren</b>	<b>€ 254</b>	<b>€ 275</b>
<b>Dekkingspercentage</b>	<b>59%</b>	<b>66%</b>

**2 Lijkbezorgingsrechten**

	<i>Bedragen x € 1.000</i>	
	Begroot	Werkelijk
<b>Taakveld 7.5 Begraafplaatsen</b>		
<b>Netto kosten</b>		
Kosten	€ 108	€ 106
Inkomsten, excl. heffingen		
<b>Totaal netto kosten</b>	<b>€ 108</b>	<b>€ 106</b>
<b>Toe te rekenen kosten</b>		
Overhead incl. toegerekende rente	€ 39	€ 39
BTW		
<b>Totaal toe te rekenen kosten</b>	<b>€ 39</b>	<b>€ 39</b>
<b>Totaal kosten</b>	<b>€ 147</b>	<b>€ 145</b>
<b>Opbrengsten</b>	<b>€ 140</b>	<b>€ 124</b>
<b>Dekkingspercentage</b>	<b>95%</b>	<b>86%</b>

### 3 Marktgeden

<b>Taakveld 3.3 Marktgeden</b>	<i>Bedragen x € 1.000</i>	
	<b>Begroot</b>	<b>Werkelijk</b>
<b>Netto kosten</b>		
Kosten	€ 37	€ 37
Inkomsten, excl. heffingen		
<b>Totaal netto kosten</b>	<b>€ 37</b>	<b>€ 37</b>
<b>Toe te rekenen kosten</b>		
Overhead incl. toegerekende rente	€ 8	€ 8
BTW		
<b>Totaal toe te rekenen kosten</b>	<b>€ 8</b>	<b>€ 8</b>
<b>Totaal kosten</b>	<b>€ 45</b>	<b>€ 45</b>
<b>Opbrengsten marktgeden</b>	<b>€ 26</b>	<b>€ 31</b>
<b>Dekkingspercentage</b>	<b>58%</b>	<b>69%</b>

### 4 Leges

<b>Taakveld 0.2 Leges</b>	<i>Bedragen x € 1.000</i>			
	<b>Legesverordening</b>	<b>Titel 1*</b>	<b>Titel 2*</b>	<b>Titel 3*</b>
<b>Netto kosten</b>				
Kosten	€ 694.352	€ 1.015.347	€ 132.491	
Inkomsten, excl. heffingen				
<b>Totaal netto kosten</b>	<b>€ 694.352</b>	<b>€ 1.015.347</b>	<b>€ 132.491</b>	
<b>Toe te rekenen kosten</b>				
Overhead incl. toegerekende rente	€ 359.380	€ 721.218	€ 91.429	
BTW				
<b>Totaal toe te rekenen kosten</b>	<b>€ 359.380</b>	<b>€ 721.218</b>	<b>€ 91.429</b>	
<b>Totaal kosten</b>	<b>€ 1.053.732</b>	<b>€ 1.736.565</b>	<b>€ 223.920</b>	
<b>Opbrengsten leges</b>	<b>€ 851.230</b>	<b>€ 1.552.807</b>	<b>€ 24.197</b>	
<b>Dekkingspercentage</b>	<b>81%</b>	<b>89%</b>	<b>11%</b>	

\*

Titel 1 Algemene Dienstverlening

Titel 2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning

Titel 3 Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn

Zie ook leges verordening [AVV19-018](#)

### Bezwaar en beroep

	2018	2019	% afwijking
<b>Bezwaar WOZ</b>			
- Ingekomen	419	520	24%
- Afgedaan	378	445	18%
- Percentage gereed	90%	86%	-4%
- Nog te doen (31 december)	41	75	83%
<b>Bezwaar heffingen</b>			
- Ingekomen	183	150	-18%
- Afgedaan	175	131	-25%
- Percentage gereed	96%	87%	-9%
- Nog te doen (31 december)	8	19	138%
<b>Beroep</b>			
- Ingekomen	12	5	-58%
- Afgedaan	2	1	-50%
- Percentage gereed	17%	20%	18%
- Nog te doen (31 december)	10	4	-60%

### Kwijtscheldingsbeleid

	2018	2019	% afwijking
Automatische kwijtscheldingen	575	584	2%
Aantal verzoeken, waarvan:	841	836	
- nog in behandeling	21	40	90%
- toegewezen	343	347	1%
- gedeeltelijk toegewezen	4	6	50%
- afgewezen	457	426	-7%
- ingetrokken	16	15	-6%
- buiten behandeling	0	2	

## Weerstandvermogen en risicobeheersing

### Aanleiding en achtergrond

In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de risico-inventarisatie. Op basis van de geïnterpreteerde risico's is ook het weerstandsvermogen berekend.

De tien, in financiële zin, grootste risico's zijn opgenomen in de volgende paragraaf.

Een vraag bij deze risico-inventarisatie is hoe hierbij om te gaan met de nieuwe situatie in 2020 van de Corona crisis. In de paragraaf Gebeurtenissen na balansdatum is een nadere uiteenzetting gegeven van de mogelijke financiële gevolgen van deze crisis en de daarbij bestaande onzekerheden. Hierbij is ook aangegeven dat de uiteindelijke financiële impact van deze omstandigheden op dit moment niet redelijkerwijs is in te schatten. Hierbij maken we wel de opmerking dat een aantal van de onzekerheden verbonden aan deze crisis een plaats hebben in ons risicoprofiel. Voorbeelden hiervan zijn risico's verbonden aan de grondexploitaties, toename beroep op BUIG en extra bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen

De raad heeft op 26 mei 2015 (RB2015-030) besloten een streefwaarde voor de ratio weerstandsvermogen te hanteren van 1,1 en een zekerheidspercentage van 80% te hanteren bij de bepaling van de benodigde weerstandscapaciteit. Ook is besloten om bij de bepaling van de beschikbare weerstandscapaciteit, naast de algemene reserve, de onbenutte belastingcapaciteit te betrekken.

Uit het risicoprofiel volgt dat met een bedrag van € 12.157.000 met 80% zekerheid alle risico's financieel kunnen worden afgedekt. De omvang van het weerstandsvermogen (de algemene reserve plus de onbenutte belastingcapaciteit) is, € 14.218.000. Dit resulteert in een ratio voor het weerstandsvermogen van 1,17.

### Risicoprofiel

In het onderstaande overzicht staan de 10 risico's met de hoogste bijdrage aan de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit.

Risico	Kans	Financieel gevolg
<b>Jeugd</b> De jaarrekening 2019 heeft een overschrijding van € 4,8 mln laten zien van het in de begroting opgenomen budget voor kosten jeugdzorg. Op het moment van opmaken van het in de jaarrekening 2020 opgenomen risicoprofiel is het budget voor kosten jeugdzorg nog niet bijgesteld vanaf de begroting 2020. Afwegingen worden gemaakt op beheersmaatregelen om de grip op uitgavenontwikkeling zo mogelijk te kunnen vergroten. Tegen deze achtergrond wordt het risico ingeschat van een overschrijding van het budget jeugdzorg met een omvang van € 5 mln en een kans van 70%.	70%	max.€ 5.000.000
<b>De Draai</b> Bij de 11e herziening van De Draai (RB2020037) is het risicoprofiel van de grondexploitatie geactualiseerd. Hierbij is natuurlijk ook de coronacrisis betrokken. Een worst case scenario wordt gezien in een combinatie van de factoren vertraging van de afzet met 4 jaar, geen opbrengsten index over de gehele looptijd en een daling van de grondwaarden met 10%. Het effect op de NCW van dit worst case scenario is ca. € 16 miljoen. Gelet op het huidige NCW resultaat van € 10,3 miljoen wordt een bedrag van € 5,7 miljoen meegenomen in het risicoprofiel.	50%	max.€ 5.700.000

<p><b>Garantstelling Warmtenet</b> De gemeente heeft zich garant gesteld bij het warmtenet door Heerhugowaard van de HVC. De garantie richt zich erop om 2.500 woning equivalenten aan te sluiten op het warmtenet. Als deze aansluitingen niet worden gerealiseerd bestaat het risico dat aanspraak wordt gemaakt op de afgegeven garantie.</p>	50%	max.€ 1.000.000
<p><b>Zieke bomen</b> Kosten die verband hebben met zieke bomen (kappen en nieuwe bomen planten e.d.) worden gedekt uit beschikbare budgetten. Ziekten onder bomen in Heerhugowaard nemen toe waardoor de kans groter wordt dat te maken kosten om bomen te kappen en vervangen niet meer gedekt kunnen worden uit de reguliere budgetten. De nieuwe risico-inschatting is gebaseerd op het huidige beleid en de huidige inzichten over (mogelijke) aantallen zieke bomen in de gemeente.</p>	50%	max.€ 1.000.000
<p><b>BUIG</b> In onze begroting hebben we een inschatting gemaakt van zowel het te ontvangen budget inkomensdeel WWB als de verwachte uitgaven voor uitkeringen WWB (uitvoering door Halte Werk). De inkomsten kunnen afwijken van de inschatting door een nieuwe verdeelmethode van het rijk en ook de uitgaven kunnen anders zijn door bijvoorbeeld mindere economische omstandigheden (meer klanten).</p>	70%	max.€ 700.000
<p><b>Vaandel Zuid</b> Bij de 1e grondexploitatie Vaandel Zuid (RB2020026) is een risico-inschatting gemaakt: vertraging van de afzet met 2 jaar en een daling van de grondwaarden met 10%.</p>	50%	max.€ 875.000
<p><b>Sanering/Bodemverontreiniging</b> Bij de herinrichting van de Rivierenwijk is duidelijk geworden dat het in het verleden gebruikte slakkenzand verontreinigd is met de stof Vanadium. Voor de kosten van sanering, bij vooral de Rivierenwijk, over de periode 2017 t/m 2020 wordt een reserve gevormd van € 2,5 mln. Pas vanaf 2025 staan werkzaamheden ingepland waarbij het risico bestaat dat sanering nodig is van verontreinigd slakkenzand. De omvang van dit risico wordt met de huidige kennis op maximaal € 4 mln ingeschat</p>	10%	max.€ 4.000.000
<p><b>Gemeenschappelijke regelingen</b> Begrotingsoverschrijdingen bij gemeenschappelijke regelingen worden doorbelast aan de gemeente Heerhugowaard. Naast het afzonderlijk in het risicoprofiel opgenomen risico voor de gemeenschappelijke regeling WNK bestaat dit risico ook bij andere gemeenschappelijke regelingen zoals de GGD, RHCA en de veiligheidsregio.</p>	80%	max.€ 500.000
<p><b>WMO</b> Het risico bestaat dat de beschikbare budgetten voor individuele voorzieningen, zorg in natura en persoonsgebonden budgetten niet toereikend zijn voor de vraag onder inwoners.</p>	50%	max.€ 750.000
<p><b>Algemene uitkering</b> De hoogte van de algemene uitkering is van jaar tot jaar geen vast gegeven en kan variëren</p>	70%	max.€ 500.000
<b>Totaal grote risico's</b>		€ 20.025.000
<b>Overige risico's</b>		€ 44.640.000
<b>Totaal alle risico's</b>		€ 64.665.000

Op basis van de ingevoerde risico's is een risicosimulatie uitgevoerd. De risicosimulatie wordt toegepast omdat het reserveren van het maximale bedrag (€ 64.665.000 -) ongewenst is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. De uitkomst van deze simulatie is dat, bij een zekerheid van 80% met een bedrag van € 12.157.000 de risico's kunnen worden afgedekt.

### Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de algemene reserve en de onbenutte belastingcapaciteit. In onderstaande tabel wordt de huidige stand van de weerstandscapaciteit op een rij gezet.

Algemene reserve (Balans ultimo 2019)	€ 18.994.000
Resultaat Jaarrekening 2019	- € 3.987.000
Vaststellen begroting 2019 – Jaarschijven 2019-2021	-€ 2.413.000
Voorjaarsnota 2019: Dekking begroting 2021-2022	-€ 1.076.000
Resterend saldo Algemene reserve	€ 11.518.000
Onbenutte belastingcapaciteit	€ 2.700.000
Beschikbare weerstandscapaciteit	€ 14.218.000

### Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de gewenste weerstandscapaciteit met de beschikbare weerstandscapaciteit.

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit, kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{€ 14.218.000}{€ 12.157.000} = 1,17$$

De raad heeft op 26 mei 2015 (RB2015-030) besloten een streefwaarde voor de ratio weerstandsvermogen te hanteren van 1,1.

### Kengetallen

Naar aanleiding van de vernieuwing in het BBV zijn alle gemeenten vanaf begrotingsjaar 2017 verplicht een tabel met financiële kengetallen op te nemen in de begroting en de jaarstukken. Deze cijfers geven uw raad een globaal inzicht in de verwachte financiële ontwikkelingen van de gemeente. Ook moet er in de begroting een toelichting worden gegeven op de onderlinge verhouding tussen deze kengetallen en wat dat betekent voor de financiële positie van de gemeente.

Omdat het voor gemeenten bijna niet mogelijk is om eigen normen te formuleren heeft de Provincie op 30 november 2015 een brief naar de gemeente gestuurd met een mogelijke categoriale indeling voor deze normen. Deze categoriale indeling is in deze begroting overgenomen om een oordeel te kunnen vormen over de gepresenteerde kengetallen.

Verslagjaar 2019 Kengetallen	Verloop van de kengetallen			Indeling kengetallen provincie		
	Rekening 2018	Begroting 2019	Rekening 2019	Categorie A	Categorie B	Categorie C
Netto schuldquote	35,95%	51,04%	42,82%	<90%	90-130%	>130%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	35,39%	50,54%	42,37%	<90%	90-130%	>130%
Solvabiliteitsratio	50,11%	42,94%	44,61%	>50%	20-50%	<20%
Structurele exploitatieruimte	5,55%	1,94%	-2,88%	>0%	0%	<0%
Grondexploitatie	33,64%	25,81%	32,41%	<20%	20-35%	>35%
Belastingcapaciteit	92,49%	96,53%	102,84%	<95%	95-105%	>105%

Begroting 2019 Kengetallen	Verloop van de kengetallen						Indeling kengetallen provincie		
	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Categorie A	Categorie B	Categorie C
Netto schuldquote	53,12%	53,64%	51,04%	52,37%	49,19%	40,60%	<90%	90-130%	>130%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	52,50%	53,08%	50,54%	51,90%	48,76%	40,20%	<90%	90-130%	>130%
Solvabiliteitsratio	46,15%	44,15%	42,94%	39,29%	39,02%	41,61%	>50%	20-50%	<20%
Structurele exploitatieruimte	4,05%	1,09%	1,94%	1,26%	0,71%	1,52%	>0%	0%	<0%
Grondexploitatie	38,36%	32,78%	25,81%	23,05%	21,55%	15,83%	<20%	20-30%	>35%
Belastingcapaciteit	90,46%	92,49%	96,53%	96,53%	96,53%	96,53%	<95%	95-105%	>105%

*Schuldquote:*

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft dus een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. Een laag percentage is gunstig.

De netto schuldquote voor de gemeente is voor de begroting 2019 bijna 51% hetgeen ruimschoots onder de 90% is, waarmee de uitkomst in categorie A als zeer gunstig wordt bestempeld. De verwachting is dat de schuldquote de komende jaren verder zal dalen omdat de leningenportefeuille langzaam zal worden afgebouwd.

*Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen:*

Omdat bij verstrekte leningen onzekerheid bestaat of ze allemaal worden terugbetaald, wordt dit kengetal zowel berekend inclusief als exclusief de doorgeleende gelden. Zo wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en wat dit betekent voor de schuldenlast. Hoe lager deze percentages, hoe beter.

De netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen is min of meer gelijk aan die van de netto schuldquote. Dit omdat de gemeente bijna geen leningen heeft uitstaan, alleen leningen in het kader van de starterswoningen. De netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen voor de gemeente is voor de begroting 2019 bijna 50% hetgeen ruimschoots onder de 90% is, waarmee de uitkomst in categorie A als zeer gunstig wordt bestempeld.

*Solvabiliteit:*

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger dit percentage, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid van de gemeente. Dit cijfer geeft dus een soort toekomstvisie weer.

De verwachting is dat de solvabiliteitsratio van de gemeente voor het begrotingsjaar 2019 uit zal komen op ongeveer 43%. De gemeente komt nog uit in categorie B, hetgeen een verhoogd risico bestempeld. De verwachting is dat de solvabiliteit op de lange termijn jaren zal stijgen richting categorie A. Deze stijging wordt vooral veroorzaakt door het afnemen van de schuldpositie van de gemeente.

*Structurele exploitatieruimte:*

Dit cijfer drukt uit welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Wanneer dit cijfer negatief is, betekent het dat het structurele deel van de begroting onvoldoende ruimte biedt om de lasten te blijven dragen. De indexcijfer geeft aan dat de gemeente voor de gehele begrotingsperiode een structureel positieve exploitatie heeft. De jaarrekening van de gemeente geeft een structureel positief beeld van de exploitatieruimte.

*Grondexploitatie:*

De boekwaarde van de voorraden grond moet worden terugverdiend bij de verkoop. Kenmerkend voor grondexploitaties is dat de looptijd meerdere jaren is. Naarmate de inkomsten verder in de toekomst liggen, brengt dit meer rentekosten en risico's met zich mee. Voor de begroting 2019 zal het kengetal voor de grondexploitaties uitkomen rond de 26%. Het cijfer grondexploitatie van 20 % of hoger wordt beschouwd als kwetsbaar. Door het aantrekken van de woningmarkt zal de komende jaren de boekwaarde van de grondexploitaties omlaag gaan. Dit heeft een positief effect op het kengetal en de verwachting is dat deze dan ook naar categorie A gaat.

*Belastingcapaciteit:*

Dit cijfer geeft inzicht in hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het

landelijk gemiddelde. Als dit percentage hoog ligt, betekent het dat de gemeente meer inkomsten uit belastingen zou kunnen verwerven. Of dit wel of niet gebeurt is een beleidskeuze.

## Financiering

Treasury is de beheersing, door sturing en bewaking, van financiële posities en de aan deze posities en stromen verbonden kosten en risico's. Concreet betekent dit voor Heerhugowaard dat de financiering van het beleid tegen zo gunstig mogelijke voorwaarden plaats vindt en de rente- en kredietrisico's afgedekt worden. De treasuryfunctie binnen Heerhugowaard dient hierbij uitsluitend de publieke taak en geschiedt binnen de financiële kaders van de Wet financiering decentrale overheden (fido) waarbij prudent beheer een basisvoorwaarde is. Het treasurybeleid is in hoofdlijnen vastgelegd in het 'Treasury-statuuat 2014' (RB2014-009 18 februari 2014).

## Liquiditeitsprognose

Ten behoeve van de korte en lange termijn financieringsplanning wordt gewerkt met een liquiditeitsprognose. Deze prognose geeft inzicht in de financiële inkomsten- en uitgavenstromen en bestaat uit de volgende onderdelen:

- Een jaarprognose, waarin op maandniveau de verwachte mutaties zijn opgenomen; en
- Een meerjarenprognose over een periode van vijf jaar, waarin per jaar een beeld wordt gegeven van de verwachte financiële ontwikkelingen.

De prognose wordt opgebouwd aan de hand van informatie over:

- De lopende exploitatie en het daaruit voortvloeiende meerjarenperspectief;
- De grote projecten / investeringen;
- Grondexploitaties;
- Vervangingsinvesteringen; en
- Geplande uitgaven voor groot onderhoud.

Periodiek wordt deze informatie geactualiseerd waardoor een zo betrouwbaar en duidelijk mogelijk inzicht bestaat in de toekomstige financieringsbehoefte en de wijze waarop in deze behoefte kan worden voorzien.

## Leningenportefeuille en rentelasten

In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de samenstelling en omvang van de afgesloten vaste geldleningen per 31 december 2019.

De huidige leningenportefeuille past binnen de gestelde kaders van het Treasurystatuut 2014. Belangrijk is, dat de wettelijke kaders zoals de renterisiconorm niet structureel worden overschreden en dat nieuwe leningen worden afgestemd op de bestaande financiële positie, op de prognose van die positie en op de actuele rentestand.

Bedragen x € 1.000

	Jaar afsluiten	Looptijd (in jaren)	Rente percentage	Boekwaarde 31-12-2019	Opname	Aflossingen	Boekwaarde 31-12-2018	Rentelast
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	2005	25	4,07%	6.600		600	7.200	274
De Nederlandse Waterschapsbank N.V.	2005	25	3,61%	6.600		600	7.200	252
De Nederlandse Waterschapsbank N.V.	2006	25	3,68%	2.400		200	2.600	88
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	2007	30	4,60%	8.750		500	9.250	414
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	2008	20	5,10%	6.750		750	7.500	354
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	2015	5	0,33%	4.000		4.000	8.000	20
De Nederlandse Waterschapsbank N.V.	2017	5	0,08%	12.000		4.000	16.000	10
<b>Totaal</b>				<b>47.100</b>		<b>10.650</b>	<b>57.750</b>	<b>1.412</b>

In het volgende overzicht is te zien dat de schuldpositie van de gemeente de afgelopen 4 jaar aanzienlijk is verbeterd. Waar de gemeente in 2015 nog een schuld van € 110 miljoen (langlopend € 107 miljoen en kortlopend € 3 miljoen) had is deze in de afgelopen jaren teruggelopen tot € 77 miljoen (langlopend € 47 miljoen en kortlopend (€ 30 miljoen). Wel is er in 2019 weer een stijging te zien van kortlopende kasgeldleningen.

*Ontwikkeling  
schuldpositie*

*Bedragen x € 1.000*

	<b>31-11 2015</b>	<b>31-12 2016</b>	<b>31-12 2017</b>	<b>31-12 2018</b>	<b>31-12 2019</b>
Vaste Geldleningen	-107.100	-75.050	-68.400	-57.750	-47.100
Kasgeldleningen	0	-22.000	-10.000	-7.000	-30.000
Liquide middelen	-2.907	5.840	5.914	3.823	805
<b>Totaal</b>	<b>-110.007</b>	<b>-91.210</b>	<b>-72.486</b>	<b>-60.927</b>	<b>-76.295</b>

***Uitzettingen en rentebaten***

De tabel geeft inzicht in de samenstelling en grootte van aan derden verstrekte leningen ultimo 2019 en in de van hen ontvangen rente en aflossingen. Er zijn in 2019 geen nieuwe geldleningen verstrekt.

Leningenoverzicht u/g

Bedragen x € 1.000

	Jaar van afsluiten	Looptijd (in jaren)	Rente percentage	Boekwaarde 31-12-18	Opname	Aflossingen	Boekwaarde 31-12-19	Ontvangen rente
Startersleningen	2014-2015	3-30 jaar	onbekend	853	0	193	660	29
Overige				37	0	1	36	0
<b>Totaal</b>				<b>890</b>	<b>0</b>	<b>194</b>	<b>696</b>	<b>29</b>

## Financieringsstructuur

In de tabel is de financieringsstructuur van de gemeente weergegeven over een periode van vier jaar.

Financieringspostitie	Bedragen x € 1.000			
	31-12 2016	31-12 2017	31-12 2018	31-12 2019
<b>Vaste financieringsmiddelen</b>				
Eigen vermogen	98.555	96.678	106.110	97.100
Vorzieningen	16.124	20.417	24.364	28.370
Onderhandse Geldleningen	75.050	68.400	57.750	47.100
<b>Totaal</b>	<b>a. 204.327</b>	<b>185.495</b>	<b>188.224</b>	<b>172.570</b>
<b>Boekwaarde investeringen</b>				
Vaste activa	149.001	138.187	136.476	143.833
Grondexploitaties	57.218	54.236	53.659	50.470
<b>Totaal</b>	<b>b. 209.242</b>	<b>192.423</b>	<b>190.135</b>	<b>194.303</b>
<b>Saldo vaste financieringsmiddelen (a-b)</b>	<b>-4.915</b>	<b>-6.928</b>	<b>-1.911</b>	<b>-21.733</b>
<b>Schulden op korte termijn</b>				
Kasgeldleningen	22.000	10.000	7.000	30.000

Bij mutatie reserves en voorzieningen en mutatie geldleningen zijn positieve bedragen een toename van de vaste financieringsmiddelen en negatieve bedragen een afname van de financieringsmiddelen.

Bij mutaties investeringen gemeentelijke exploitatie en mutaties grondexploitaties zijn positieve bedragen een afname in de boekwaarde investeringen en de negatieve bedragen en toename van de van de boekwaarde in investeringen.

*Specificatie financieringspositie*

Resultaat 2019	+ €	-3.914
Dotaties aan reserves en voorzieningen	+ €	45.946
Onttrekkingen reserves en voorzieningen	-/- €	32.121
<b>Mutatie reserves en voorzieningen</b>	<b>+ €</b>	<b>9.911</b>
Mutatie geldleningen	-/- €	10.650
<b>Mutatie geldleningen</b>	<b>-/- €</b>	<b>10.650</b>
Investerings	-/- €	16.414
Bijdrage derden	+ €	2.243
Afschrijvingen	+ €	6.368
Afwaarderingen + Desinvesteringen	+ €	162
<b>Mutatie investeringen gemeentelijke exploitatie</b>	<b>-/- €</b>	<b>-7.641</b>
Rente	-/- €	633
Grondaankopen	-/- €	2.744
Ontwikkelingskosten	-/- €	8.879
Grondverkoop	+ €	14.911
Overige opbrengsten	+ €	534
Winst en verliesnemingen	-/- €	0
Mutatie verliesvoorzieningen	+ €	0
Herrubrisering	-/- €	0
<b>Totaal mutatie investeringen grondexploitaties</b>	<b>-/- €</b>	<b>3.189</b>

**Financiële risico's**

Voor de beheersing van onze financiële risico's worden de instrumenten uit het treasury statuut en van de wet FIDO toegepast.

**Renterisico**

Met het renterisico wordt bedoeld het gevaar van ongewenste veranderingen van de (financiële) resultaten van de gemeente als gevolg van wijzigingen van het rentepercentage op geldleningen en gelduitzettingen.

Bij de beoordeling van dit risico wordt gebruik gemaakt van de kasgeldlimiet en van de wettelijk verplichte renterisiconorm.

De kasgeldlimiet wordt op basis van de wet FIDO gehanteerd voor de beheersing van de renterisico's op korte termijn. Die limiet is een percentage (8,50%) van de totale omvang van de begroting, uitgedrukt in geld.

Het gemiddelde saldo van de netto vlottende schuld (=het saldo van alle schulden en middelen/vorderingen met een looptijd korter dan één jaar) moet onder deze limiet blijven. De verhouding van de netto vlottende schuld tot de kasgeldlimiet wordt per kwartaal berekend. In de tabel is het verloop van de kasgeldlimiet over 2019 weergegeven. Uit de tabel

blijkt dat de gemeente in 2019 niet afwijkt van de wettelijke kaders m.b.t. kasgeldlimiet. (maximaal 3 aaneengesloten kwartalen boven toegestane kasgeldlimiet)

	<i>Bedragen x € 1.000</i>			
	<b>kwartaal</b>			
	<b>1</b>	<b>2</b>	<b>3</b>	<b>4</b>
<b>Verloop kasgeldlimiet 2019</b>				
<b>1. Berekening kasgeldlimiet</b>				
Primaire begroting	159.182	159.182	159.182	159.182
Percentage van de begroting	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%
<b>Kasgeldlimiet in een bedrag</b>	<b>13.530</b>	<b>13.530</b>	<b>13.530</b>	<b>13.530</b>
<b>2. Vlottende schuld</b>	7.799	11.470	19.027	13.495
<b>3. Vlottende middelen</b>				
Toegestane kasgeldlimiet (1)	13.530	13.530	13.530	13.530
<b>Ruimte onder kasgeldlimiet</b>	5.731	2.060	-5.497	35

De renterisiconorm heeft betrekking op het renterisico op lange(re) termijn. Het renterisico is de optelsom van de eventueel hogere rente die: gedurende een jaar moet worden betaald als gevolg van renteherzieningen op bestaande leningen; en/of betaald moet worden door herfinancieringen gedurende het jaar. De wet FIDO geeft door middel van een renterisiconorm aan hoe hoog deze renteverhogingen gedurende een jaar mogen zijn. Die norm is een gefixeerd percentage (20%) van de totale omvang van de begroting op 1 januari; die norm mag niet worden overschreden. Uit de tabel risiconorm blijkt dat de gemeente in 2019 ruimschoots binnen de norm is gebleven.

	<i>Bedragen x € 1.000</i>			
	<b>Ultimo</b>			
	<b>2016</b>	<b>2017</b>	<b>2018</b>	<b>2019</b>
<b>Renterisiconorm</b>				
Renteherziening	1	0	0	0
Aflossingen	2	26.650	26.650	10.650
<b>Renterisico (1+2)</b>	<b>3</b>	<b>26.650</b>	<b>26.650</b>	<b>10.650</b>
<b>Renterisiconorm</b>	<b>4</b>	30.410	26.294	29.144
Ruimte onder risiconorm (4-3)	<b>5a</b>	3.760	18.494	21.186
Overschrijding renterisiconorm (3-4)	<b>5b</b>		-356	
<b>Berekening renterisiconorm</b>				
Primaire begroting	4a	152.052	131.472	145.721
percentage regeling	<b>4b</b>	<b>20%</b>	<b>20%</b>	<b>20%</b>
<b>Renterisiconorm (4a x 4b)</b>		<b>30.410</b>	<b>26.294</b>	<b>29.144</b>

### **Kredietrisico**

Het kredietrisico gaat over de kans op een waardedaling van een vordering als gevolg van het niet (tijdig) nakomen van de verplichtingen door de wederpartij.

Deze risico's staan in de tabel. Het gaat dan om aan derden verstrekte gelden (kredieten) en/of garanties voor de rente- en aflossingsverplichtingen van geldleningen.

Uit de tabel blijkt dat het grootste deel van de garantstellingen leningen aan sociale woningcorporaties betreft. Deze leningen zijn gewaarborgd door het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Wanneer corporaties hun rente- en aflossingsverplichtingen niet nakomen, kan de geldgever op grond van de garantstelling deze bedragen in eerste instantie verhalen bij het WSW. Deze zal dan in eerste instantie aankloppen op de bij het WSW aangesloten woningcorporaties en vervolgens bij het waarborgfonds.

Als dat borgfonds óók niet in staat is aan deze verplichtingen te voldoen, dan kan de gemeente (als achtervang) worden aangesproken tot het bedrag waarvoor de gemeente garant staat.

<i>Kredietrisico</i>	<i>Bedragen x € 1.000</i>			
	<b>Ultimo</b>			
	<b>2016</b>	<b>2017</b>	<b>2018</b>	<b>2019</b>
Garanties				
Achtervangfunctie woningcorporaties	122.823	105.505	125.734	71.814
Diverse plaatselijke instanties	27.451	45.478	44.732	42.904
<b>Totale garanties</b>	<b>150.274</b>	<b>150.983</b>	<b>170.466</b>	<b>114.718</b>

Naast de achtervangfunctie die de gemeente voor de leningen van de sociale woningcorporaties heeft de gemeente garanties voor leningen van diverse plaatselijke instanties afgegeven. Dit zijn vooral garanties aan sportverenigingen, culturele en zorginstellingen, gemeenschappelijke regelingen, garanties voor hypotheek van personeelsleden, de HVC en de SOVON.

### Schatkistbankieren

Vanaf 1 december 2013 moet de gemeente Heerhugowaard de overtollige middelen boven een drempelbedrag van 0,75% van de begroting aanhouden bij de Nederlandse staat. Dit betekent dat gemiddelde saldo van de bankrekeningen op kwartaalbasis niet hoger dan deze drempel mag zijn. In de tabel staat een berekening van het gemiddelde saldi van de bankrekeningen per kwartaal en hoe deze zich verhouden tot de het drempelbedrag. Uit onderstaand overzicht blijkt dat de gemeente in 2019 onder de drempel van het verplicht afstorten van de overtollige middelen aan de Nederlandse staat is gebleven.

<i>Benutting drempelbedrag verplicht schatkistbankieren</i>	<i>Bedragen x € 1.000</i>
Begrotingstotaal	159.182
Vastgesteld percentage	0,75%
<b>Drempelbedrag</b>	<b>1.194</b>
Benutting kwartaal 1 gemiddeld	157
Benutting kwartaal 2 gemiddeld	477
Benutting kwartaal 3 gemiddeld	270
Benutting kwartaal 4 gemiddeld	154

## Bedrijfsvoering

De samenleving verandert constant. De uitdaging voor de organisatie is onze dienstverlening daarop af te stemmen. Daarom verandert ook onze organisatie permanent.

De bedrijfsvoering betreft de processen (primair en ondersteunend) binnen de gemeente die ervoor zorgen dat de beleidsdoelstellingen worden gerealiseerd. De processen dienen efficiënt en effectief te worden ingericht waarbij de doelen worden gerealiseerd volgens de wettelijke kaders.

De kernpunten op het gebied van bedrijfsvoering zijn hieronder weergegeven.

1. Personeel en Organisatie.
2. Juridisch.
3. Informatie.
4. Budgetcyclus en risicomanagement.
5. Communicatie.

Ontwikkelingen

### **Personeel en organisatie**

In 2019 maakten de organisaties van de gemeenten Langedijk en Heerhugowaard zich op voor de ambtelijke fusie met elkaar. Zowel de personele kant als de organisatorische kant werd daarvoor aangepakt. Bovendien maakte Heerhugowaard zich – net als andere overheden – op voor de invoering van de nieuwe wet ‘Wet normalisering rechtspositie ambtenaren’ (WNRA). Het lukte om – ondanks de complexe plannen – deze zaken voor 1 januari 2020 op te leveren.

### **Het creëren van een nieuwe organisatie**

Een nieuwe organisatie vraagt om een nieuwe inrichting. Het eerste product was een *bedrijfsplan* (maart 2019) dat de filosofie achter de fusie schetst en langs welke *organisatieprincipes* de nieuwe organisatie dient te worden opgericht. Al snel volgt een *grof- en fijnstructuur*. Halverwege 2019 is de werving gestart van functieboek 1 – het voltallige lijnmanagement, strategen en kernfuncties. Dit heeft geleid tot een nieuwe bezetting die deels uit de eigen geledingen komt en aangevuld is met externe inhuur. Het is een bezetting die past bij de beoogde ontwikkeling van de nieuwe organisatie. Dit komt mede doordat in het organisatieontwerp ook posities zijn terug te vinden die in de oorspronkelijke organisaties niet bestonden (bv. strategen).

Na de zomer vond de plaatsing van medewerkers in functieboek 2 plaats. Uiteindelijk wist iedere medewerker voor het eind van het jaar waar hij of zij aan toe was.

### **Voorbereiding van medewerkers en bestuur**

Naast de ‘technische voorbereidingen’ van de fusie is er ook volop aandacht geweest aan de mensen in de organisatie. Medewerkers werden van A naar B geleid in sessie vanuit Plan B (een organisatiebureau). Gedurende het hele jaar is daar zorgvuldig over gecommuniceerd langs diverse kanalen. In het hoofdstuk ‘communicatie’ wordt daar nader op in gegaan.

### **Ontwikkeling van de medewerkers**

In 2018 is gestart met de ontwikkeling van medewerkers om hen te begeleiden naar de nieuwe organisatie en te sturen op de beoogde kwalitatieve invulling van het werk. Er is veel energie gestopt in het gewenste *leiderschapsmodel* zowel bij leidinggevendenden als bij de professionals. Bovendien is de *TOP-gesprek-cyclus* ingevoerd – een gesprek waarin de ontwikkeling van de mens in de organisatie centraal staat in het licht van de gewenste professie. Tot slot is er een begin gemaakt met een HR-ontwikkelcentrum om deze professionaliseringslag te ondersteunen. Van hieruit wordt ingezet op talentontwikkeling, versterking van de

basisvaardigheden en het inzetten op basisleveranciers. Het ontwikkelcentrum staat nog aan het begin van haar bestaan en zal de komende tijd verder worden uitgewerkt.

#### **Juridische voorbereiding op de werkorganisatie**

Een fusie kent ook een instrumentele kant met een zeer strakke planning en met het opleveren van veel ingewikkelde en samenhangende producten. Dit betrof onder andere een 'Akkoord Lokale Arbeidsvoorwaarden', een helder organogram, een Sociaal Plan, een Formatieplan, HR21 functieprofielen voor zowel Functieboek 1 als Functieboek 2 en een personeelshandboek. Alles sluit daarbij aan op de CAO SGO. De producten zijn allemaal in nauwe samenwerking en afstemming met BOR en BGO tot stand gekomen.

De ambtelijke fusiedatum (1 januari 2020) viel ook tegelijk met *de invoering van de WNRA* (De Wet normalisering rechtspositie ambtenaren). De voorbereidingen van deze wetwijziging liep in 2019 parallel op met de werkzaamheden voor de ambtelijke fusie. Ook deze voorbereidingen waren voor de invoeringsdatum gereed.

#### **De dienstverlening ging door**

De ambtelijke fusie en de invoering van de WNRA heeft in 2019 een behoorlijk beslag gelegd op de medewerkers. Aan de ene kant was er aandacht nodig voor de fusie en de invoering van de nieuwe wet. Aan de andere kant ging de (interne) dienstverlening op het gebied van HR gewoon door wat niet mogelijk was zonder de inzet van externe inhuur.

#### **Ziekteverzuim**

In 2019 was het ziekteverzuimpercentage 4,81% en de meldingsfrequentie 0,92 in de gemeente Heerhugowaard.

#### **Formatie**

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Begroting 2019	Realisatie 2019
Aantal fte's	301,13	341,25	366,56	330,62

#### **Loonkosten**

*Bedragen x € 1.000*

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Begroting 2019	Realisatie 2019
Loonkosten	21.377	23.329	27.178	25.427

#### **Inhuur**

*Bedragen x € 1.000*

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Begroting 2019	Realisatie 2019
Inhuur	4.613	3.531	497	6.057

#### **Ziekteverzuim**

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Begroting 2019	Realisatie 2019
Verzuimpercentage	4,67%	4,95%	3,50%	4,81%
Meldingsfrequentie	0,7	1,0	1,0	0,9

## Juridisch

Juridische kwaliteitszorg heeft tot doel om op het juridische taakveld tot verbetering van de bedrijfsvoering te komen. In 2019 is hierbij expliciet de blik gericht op de ambtelijke fusieorganisatie met Langedijk.

De Gemeenschappelijke regeling Werkorganisatie Langedijk en Heerhugowaard, de vaststelling van een mandaatregeling, klachtenregeling, Reglement van Orde voor het bestuur, contractenbeheer en verzekeringsportefeuille zijn nieuw ingericht, zodat een solide basis is ontstaan voor de werkorganisatie. Tevens is hiermee al voor een belangrijk deel invulling gegeven aan de harmonisatieopdracht die noodzakelijk is op weg naar de gemeentelijke herindeling.

Heerhugowaard is, als het gaat over juridische kwaliteitszorg, sinds een aantal jaar in de beheerfase beland. De activiteiten zijn er op gericht om de juridische kwaliteit te behouden en uit te breiden.

Vanwege de interne reorganisatie en regionale samenwerking is het van belang de juridische kwaliteitszorg als onderdeel van integrale kwaliteitszorg voldoende aandacht te geven.. Ook in bredere regio's vindt afstemming, rolbepaling en overleg plaats. Bij het ontwerp en aanpassingen van regelingen wordt gezorgd dat juristen vooraan in het proces hun rol hebben. Dat is nog eens expliciet aan de orde geweest bij de aansluiting van de GR'en bij de WSGO om zodoende CAO binding voor het personeel te bewerkstelligen. Regelmatig was een aanpassing van de regeling nodig om te komen tot het gewenste resultaat.

De bestuurlijke stukken worden wekelijks inhoudelijk gezien om te monitoren waar extra aandacht en mogelijk scholing gewenst is.

Integratie van de doelstellingen van juridische kwaliteitszorg met die van deregulering en '*pre-mediation*' blijft een voortdurend streven. Ook bij verbonden partijen.

### *Integriteit*

Voor de werkorganisatie is in 2019 hard gewerkt aan een nieuwe infrastructuur voor de bevordering van integriteit binnen de organisatie. De basis voor een "sociale bodemplaat" is gelegd.

Voor de raad is een beheersituatie bereikt. De infrastructuur voor een integere overheid is neergezet. Van belang is nu vooral aandacht te houden voor de feitelijke uitvoering op basis van dit fundament.

## Informatie

### Digitale dienstverlening.

In de raadsagenda is aandacht gevraagd voor het verbeteren van onze digitale dienstverlening. Gemeente Heerhugowaard en gemeente Langedijk pakken dit nu in de WLH aan. De gezamenlijke "bodemplaat" is medio 2019 opgeleverd in beide gemeenten. In het kader van het bedrijfsplan voor de fusie is een toekomstbestendig plan voor de generieke informatievoorziening uitgewerkt. Nadat de ICT-bodemplaat in werking is gegaan, zijn de voorbereidingen gestart voor de implementatie van een nieuwe "Hoofdader" voor documentcreatie, -afhandeling en -opslag. Deze "Hoofdader" bestaat uit een aantal componenten die een centrale rol vervullen om de mogelijkheden van (digitale) dienstverlening en bedrijfsvoering te vergroten. De komende jaren sluiten we verschillende vakapplicaties daar op aan.

### Grip en samenhang.

Met het plan voor een generieke informatievoorziening is de richting voor de komende jaren duidelijk. We staan voor een complexe veranderopgave in een dynamische omgeving waarbij de ontwikkelingen snel gaan.

Daarbij zal de weg van verandering van IST naar SOLL bewandeld moeten worden terwijl de dienstverlening en bedrijfsvoering door kan blijven gaan. Dit vraagt een zorgvuldige aanpak, waarbij gefaseerd de bestaande producten/diensten, processen, applicaties en gegevens overgezet moeten worden naar de nieuwe (moderne) ICT omgeving. Voor een deel zal dit gaan in de vorm van evolutie (geleidelijk aan en slim gekozen), maar ook enkele revolutie stappen zullen nodig zijn.

Door de toepassing van het 'just enough en just in time' principe wordt op dynamische wijze grip gekregen op de ontwikkeling van onze informatievoorziening. Zowel strategisch, tactisch en operationeel, als op de samenhang tussen bedrijfsvoering, informatievoorziening en ICT. Het gegeven dat de twee gemeenten op 1 januari 2022 tot één gemeenten worden samengevoegd bepaalt mede het benodigde tempo van de harmonisatie.

### Betrouwbaar en data gedreven

Door meer gebruik te maken van betrouwbare en beschikbare data -*weten wat er gebeurt en onderzoeken waarom dat gebeurt*- worden potentiële kansen voor de optimalisering van onze beleidsvorming, uitvoering, verantwoording en bedrijfsvoering benut. De samenvoeging van de twee gemeenten biedt een goede kans om de organisatie rond kwaliteit en gebruik van gegevens verder te verbeteren. Dit staat uiteindelijk ten dienste van de verdere verbetering van de dienstverlening aan onze inwoners en ondernemers en kan het inzicht vergroten in de effectiviteit van beleidsmaatregelen. Het is een voortdurende ontwikkeling van verbetering en toepassing van (gebruik van) data, waar we systematisch aan werken.

### I organisatie

De ambtelijke en straks bestuurlijke samenvoeging van de twee gemeenten is op het gebied van informatievoorziening en gebruik van systemen en applicaties een omvangrijke en complexe operatie, zowel technisch als organisatorisch en financieel. De harmonisatie van bedrijfsvoeringsprocessen gaat gepaard aan de geleidelijke vervanging van verschillende vak applicaties. Zoals hierboven al aangegeven bepaalt de datum van de bestuurlijke fusie per 1 januari 2022 voor een belangrijk deel de prioritering in aanpak van harmonisatie.

### Informatiebeveiliging en privacy

Op 1 januari 2020 heeft de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG) definitief vervangen. Het doel is te voldoen aan de

minimumvereisten van landelijke en Europese wet- en regelgeving en de aanpak te baseren op een risicoafweging.

*Beheersmaatregelen*

Een belangrijke beheersmaatregel is, naast het opzetten van de beleidscyclus, het bewustmaken van het management en de medewerkers binnen de gemeentelijke organisatie van hun verantwoordelijkheid ten aanzien van informatieveiligheid en privacy en deze te borgen in de werkprocessen. Door deze borging ontstaat een stabiele basis, die een voorwaarde vormt voor de vervolgstappen naar technische en organisatorische voorzieningen en/of aanvullende procedures. Het is daarnaast van belang dat het strategisch beleidskader wordt geactualiseerd en de uitvoering meer wordt vastgelegd en geborgd.

Ten aanzien van informatiebeveiliging worden geprioriteerde beveiligingsmaatregelen geïmplementeerd. Hierdoor wordt steeds meer voldaan aan de uitgangspunten van de BIO en worden de risico's voor de beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van de informatievoorziening beperkt. Voorbeelden zijn het op orde krijgen van de processen die ervoor zorgen dat de continuïteit van de bedrijfsvoering wordt beheerst en het voorkomen van onbevoegde fysieke toegang tot gemeentelijke terreinen en/of informatie.

### Budgetcyclus en risicomanagement

In het afgelopen jaar lag het accent op het verder concretiseren van de organisatievisie en met het voorbereiden tot het 'inregelen' naar een nieuwe werkorganisatie. Het inregelen had betrekking op de inrichting van een nieuwe administratieve omgeving en de daaraan gekoppelde ondersteunende systemen. Nieuwe overlegstructuren, het opnieuw vaststellen van verantwoordelijkheden en vooral de manier waarop de (financiële) organisatie dagelijks samenwerkt.

Het tot stand brengen van P&C documenten vindt steeds meer plaats m.b.v. de applicatie LIAS. Dit vraagt van alle betrokken partijen om een andere manier van werken die meer en meer op elkaar wordt afgestemd, een leuk en interactief proces.

Daarnaast hebben we een tweetal pilots uitgevoerd die het de Raad makkelijker moeten maken om binnen de beleidsprogramma's op resultaten te sturen. In 2020 zullen we hier verder invulling aan geven.

Risicomanagement wordt steeds belangrijker bij het formuleren en realiseren van onze doelen. Ook het afgelopen jaar zijn er o.b.v. het goed voeren van risicomanagement binnen het zowel fysieke als het sociale domein bijstellingen in het benodigd weerstandsvermogen geweest.

## Communicatie

*Communicatie/ Participatie / Actief Burgerschap*

### **Communicatie rond de ambtelijke fusie**

In 2019 stond de voorbereiding van de ambtelijke fusie met de gemeente Langedijk centraal. Het gehele fusieproces tot 1 januari 2020 is gepaard gegaan met een zorgvuldige communicatie naar medewerkers, bestuur, raad en naar de samenleving.

De medewerkers zijn meegenomen in de *workshops en sessies* om hen voor te bereiden op de nieuwe situatie – het samenwerken in een werkorganisatie. Maandelijks was er een *nieuwsbrief* (Fusion) en de gemeentesecretarissen waren met regelmaat *in gesprek met het personeel*.

Ook in de *wervings- en plaatsingsprocessen* - voor de invulling van de functieboeken in de nieuwe werkorganisatie – is helder gecommuniceerd naar medewerkers en bestuur over de stappen in het proces en de verwachting die men daar bij mag hebben.

Op 2 september 2019 gingen de organisaties van de gemeente Langedijk en Heerhugowaard – op basis van een inspirerend programma - *samenwerken onder een dak*, verdeeld over de vier werklocaties Parelhof, de Binding, de Berrie en de werf aan de Beukenlaan. De start in deze samenwerking was een succes.

De uiteindelijke formele start van de werkorganisatie was op 6 januari 2020. De inzet van bovengenoemde communicatiekanalen en – middelen heeft bijgedragen aan een gedragen en soepele start.

### **Communicatie rond de bestuurlijke fusie**

In 2019 is er rondom de bestuurlijke fusie uitgebreid gecommuniceerd met de Heerhugowaardse en Langedijkse samenleving. Er zijn bijeenkomsten met inwoners, ondernemers en organisaties geweest. Deze input is gebruikt voor het herindelingsadvies.

Er is een website ontwikkeld waarbij de mogelijkheid was voor alle inwoners om hun mening te geven over de nieuwe gemeente. Dit was ook input voor het herindelingsadvies.

Inwoners hebben twee keer een magazine op de mat gekregen met alle uitleg over de fusie. Er is een prijsvraag voor de nieuwe naam uitgezet. Hier zijn duizenden reacties op gekomen. Uit een selectie van zes namen, hebben de raden de naam Dijk en Waard gekozen voor de nieuwe gemeente.

### **Democratische Vernieuwing**

Democratische vernieuwing staat hoog op de agenda van het bestuur. In 2019 is de opdracht voor democratische vernieuwing vastgesteld, werd Centrumwaard als pilotproject aangewezen. Naast deze elementen is de gehele organisatie in verandering. Het betrekken van de omgeving bij de ontwikkeling van Heerhugowaard wordt meer en meer gemeengoed. De invoering van de Omgevingswet en de gebiedsontwikkeling van het centrum- en stationsgebied zijn voorbeelden van ontwikkelingen die een versnelling geven aan het denken in termen van co-creatie met elkaar. Deze 'manier van werken' – gebaseerd op luisteren en relaties opbouwen - is ingezet en zal in 2020 verder worden vormgegeven.

### **Communicatie als samenwerkingspartner**

Om een goede samenwerkingspartner te zijn moeten we weten wat de inwoners, organisaties en ondernemers bezighoudt en daarop inspelen. Dit betekent het *monitoren* van de samenleving en het ontwikkelen van een goede *contentstrategie*. Social media spelen hierbij een belangrijke rol. Het nieuwe Nieuwsplein ondersteunt dit en heeft zich in 2019 steeds meer ontwikkeld als een belangrijke bron voor de advisering aan de organisatie en het bestuur. Bovendien regisseert en creëert het Nieuwsplein centraal de communicatie via diverse communicatiekanalen (social media, nieuwsbrieven, website, Stadsnieuws etc.). Deze ontwikkeling en verdere professionalisering van communicatie zal de komende tijd worden doorgezet.

In 2019 hebben de adviseurs bij Communicatie een meer en meer centralere rol gekregen bij de advisering aan het college en de collega's in het ruimtelijk- en sociale domein. Hierdoor werd het mogelijk om meer verbinding te maken met inwoners, ondernemers en lukt het steeds beter om het gemeentelijke beleid begrijpelijk en transparant over het voetlicht te brengen. De versnippering aan communicatie maakt plaats voor een communicatie die een herkenbare toon en uitstraling heeft. Het werken met een duidelijke communicatiekalender of het kiezen van centrale thema's zijn een paar middelen die daarbij geholpen hebben. Ook de komende jaren zal deze professionalisering van communicatie verder worden doorgezet.

### **Organisatieontwikkeling**

Communicatie heeft een adviserende en ondersteunende rol gehad bij de organisatieontwikkeling in de breedste zin van het woord en in het bijzonder in het proces rond de ambtelijke fusie. Er is flink ingezet op interne communicatie om de saamhorigheid te versterken en de integrale samenwerking te verbeteren. Dit heeft geresulteerd in een goede basis om te starten met de werkorganisatie op 1 januari 2020. Ook in 2020 zal communicatie een actieve rol blijven spelen in de vorming van een professionele organisatie.

## Verbonden partijen

### Inleiding

Een verbonden partij is een instelling buiten de eigen organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Verbonden partijen zijn in elk geval alle gemeenschappelijke regelingen waaraan de gemeente deelneemt en alle NV's en BV's waarvan ze aandeelhouder is. Een verbonden partij is één van de drie vormen voor de Gemeente Heerhugowaard om haar taken uit te (laten) voeren: eigen activiteiten, een commerciële partij of door een verbonden partij.

Verbonden partijen leveren soms bestuurlijk complexe verhoudingen op, omdat de gemeente bestuurder en klant is. Bovendien doen meestal meerdere partijen mee aan de verbonden partij. De Gemeente Heerhugowaard is dan niet de enige bestuurder en niet de enige klant. Zij moet haar bestuurlijke doelen en wensen afstemmen met die van de andere deelnemers. Dit kan de aansturing complex maken. Voordelen van verbonden partijen zijn de grotere schaal en de regionale aanpak van een regionaal onderwerp.

In overeenstemming met de aanpassingen op het Besluit Begroting en Verantwoording wordt vanaf de Begroting 2017 de informatie over een verbonden partij opgenomen bij het programma waartoe de verbonden partij bijdraagt aan de realisatie van het betreffende programma. Op basis van artikel 15 van de BBV is het verplicht om óók een totaal overzicht van de verbonden partijen op te nemen in de begroting met daarin een aantal vaste onderdelen. Dit overzicht is verder in de paragraaf weergegeven.

### Kader

De notitie verbonden partijen (oktober 2016) is met ingang van begrotingsjaar 2018 in werking getreden. Deze notitie geeft een overzicht van de relevante aspecten van verbonden partijen met betrekking tot vraagstukken van begroting, verantwoording en governance voor gemeenten, provincies en waterschappen.

De gemeente Heerhugowaard heeft middels haar kadernota verbonden partijen (RB 2015137; Bij 15-676) verder invulling gegeven aan het vraagstuk verbonden partijen.

Hieronder volgt kort een uitleg van het begrip verbonden partij (conform BBV)

Het begrip **verbonden partij** is in artikel 1, eerste lid, onderdeel b van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) als volgt gedefinieerd: *“Een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de provincie onderscheidenlijk de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft.”*

### Financieel belang

In artikel 1, eerste lid, onderdeel c BBV wordt **financieel belang** gedefinieerd als: *“Een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is als de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt”.*

### Bestuurlijk belang

In artikel 1, eerste lid, onderdeel d BBV tenslotte wordt **bestuurlijk belang** gedefinieerd als: *“Zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht”.*

### **Beheer verbonden partijen**

De wettelijke regels voor de verantwoordelijkheden en bevoegdheden en voor de wijze waarop verantwoording wordt afgelegd, inclusief die in het BBV, zijn gericht op de goede werking van het openbaar bestuur inclusief de toezichthoudende functie.

Gemeenten hebben een groot aantal publieke taken die verschillend van aard en omvang zijn. In het streven naar betere oplossingen voor maatschappelijke vragen en een optimale uitvoering van taken worden sommige van deze taken gemeenschappelijk met andere (regio) partijen uitgevoerd. Dit is vaak efficiënter, effectiever, er is meer expertise, burgersvriendelijk en een grotere bestuurlijke kracht. Met deze partijen treffen gemeenten op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen (WGR) een samenwerkingsovereenkomst of nemen zij deel in naamloze of besloten vennootschappen.

Grip hebben op verbonden partijen is een onderwerp dat bij steeds meer gemeenteraden speelt. Mede in het licht van de ontwikkelingen, zoals de decentralisaties, en de bezuinigingsdiscussies van de afgelopen jaren, is het een onderwerp dat steeds meer in de belangstelling is komen te staan.

Grip op verbonden partijen is samen te vatten in een viertal begrippen:

- Duidelijkheid over de rollen, taken en verantwoordelijkheden – wie gaat waarover?
- Grip hebben door de gemeenteraad is toezicht houden op in plaats van sturen en beheersen – op welke wijze houdt je toezicht?
- Creëren van een informatiepositie – welke informatie wil je hebben en op welk moment?;
- Kennen en benutten van de beïnvloedingsmogelijkheden- denk hierbij bijvoorbeeld aan stemverhoudingen die gelden.

De spelregels over verbonden partijen zijn in te delen in drie fasen die een verbonden partij kent: oprichten, beheersen en evalueren (en beëindigen). In de kadernota verbonden partijen van de gemeente Heerhugowaard worden de spelregels die voor de verschillende fasen gelden uitgewerkt. Daarbij bestaat de keuze tot om te komen tot samenwerken uit een aantal stappen:

- Bij welke taken willen we samenwerken en bij welke niet, waarom willen we samenwerken? – dit vertaalt zich in de visie op samenwerken;
- Welke uitvoeringsvorm kiezen we voor de uitvoering van taken (zelf doen), samenwerken, uitbesteden of niet meer doen?;
- Bij de keuze voor samenwerken: met welke partners willen we als gemeente samenwerken (gemeenten, Provincie, private partijen), hoe organiseren we dat (afstemming, netwerkconstructie, zelfstandige entiteit) en voor welke rechtsvorm kiezen we dan?

### **(Landelijke) ontwikkelingen**

#### **Volksgezondheid**

Een gezond Heerhugowaard betekent dat burgers zich gezond voelen, gezond zijn en gezond blijven. Om inwoners zo gezond mogelijk te laten zijn en houden zet de gemeente in op preventie en het stimuleren van een gezonde en sportieve levensstijl ongeacht iemands afkomst. Dit gebeurt samen met partners in het sociaal domein. De organisatie van collectieve preventie op het gebied van gezondheid is belegd bij de GGD. Het basispakket jeugdgezondheidszorg wordt ingezet voor het vroegtijdig signaleren, begeleiden, ondersteunen en monitoren van problemen bij het gezond en veilig opgroeien en ontwikkelen van kinderen en jeugdigen. De GGD streeft daarbij naar het zo hoog mogelijk houden van de vaccinatiegraad. Veilig Thuis -een taak die wordt uitgevoerd door de GGD- biedt advies en ondersteuning aan mensen die huiselijk geweld, kindermishandeling of ouderenmishandeling vermoeden en fungeert tevens als meldpunt. De

welzijnsorganisatie, MET Welzijn, heeft tevens een rol om het preventieve voorveld te versterken en samen met andere partners binnen het sociaal domein wordt gestreefd om zorg zo veel mogelijk op de nulde en eerste lijn te houden.

### **Welzijn**

Speerpunten van de gemeente Heerhugowaard zijn het versterken van eigen kracht en samen kracht. De doelgroep bestaat zowel uit kwetsbare mensen als zelfredzame mensen die hun steentje bij willen dragen aan de samenleving.

Alle partners binnen het sociaal domein hebben hierin een opgave, maar de welzijnsdiensten in het bijzonder kunnen een grote rol spelen in het signaleren van problemen in de buurt en het zo nodig plegen van (preventieve) interventies aangezien zij de 'oren en ogen' in de wijk zijn.

### **Onderzoek vorming één Participatiebedrijf naar verbonden partijen**

De besturen van WNK en Halte Werk hebben besloten over te gaan tot een formeel onderzoek naar de vorming van één Participatiebedrijf voor de HAL-gemeenten. Dat maakt een aanpassing van de gemeenschappelijke regelingen noodzakelijk. Het maatschappelijk doel achter deze beweging is om met inzet van de medewerkers van Halte Werk en WNK Personeelsdiensten en met inzet van de huidige participatiemiddelen meer mogelijkheden te creëren om mensen met afstand tot de arbeidsmarkt aan (deels) betaald. Het nieuwe Participatiebedrijf speelt flexibel in op 'vraag en aanbod' op de arbeidsmarkt. Werkgevers zijn immers nodig om mensen een plek op de arbeidsmarkt te geven (en die plek te behouden). Het werkgeversservicepunt wordt in de regio Alkmaar gezamenlijk met het Regionaal Platform Arbeidsmarkt verder ontwikkeld. Het Participatiebedrijf speelt met nieuwe vormen van werkgeverschap in op de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt.

**Gemeenschappelijke regelingen**

Naam	Plaats	Openbaar belang (doel)	Financieel belang	Peildatum 01-01-2019 (x € 1.000)		Peildatum 31-12-2019 (x € 1.000)		Realisatie
				2019	EV	VV	EV	
Veiligheidsregio Noord-Holland Noord	Alkmaar	Het gezamenlijk behartigen van belangen die de schaal van de individuele gemeenten te boven gaan, ten behoeve van de veiligheid van de bevolking in het samenwerkingsgebied.	€ 3.077.041	€ 5.010	€ 53.311			€ 3
GGD Hollands Noorden	Alkmaar	Het gezamenlijk behartigen van belangen die de schaal van de individuele gemeenten te boven gaan, ten behoeve van de gezondheid van de bevolking in het samenwerkingsgebied.	€ 2.723.362 (algemene bijdrage, bijdrage JGZ en VT)	€ 241	€ 12.542			€ 180
Regionaal Historisch Centrum Alkmaar	Alkmaar	Het laten uitvoeren van de wettelijk verplichte taak tot beheer van het gemeentearchief.	€ 2.17.916	€ 303	€ 1.325			€ 0
Vuilverbrandingsinstallatie Alkmaar en omstreken (VVI)	Alkmaar	Het behartigen van het belang van de verwerking van de door de deelnemende gemeenten in gevolge de 'Afvalstoffenwet' verkregen afvalstoffen.	€ 1.928.900	€ 24	€ 2.552	€ 24	€ 2.552	€ 0
Werkvoorzieningschap Noord-Kennemerland (WNK)	Alkmaar	Het uitvoeren van de vernieuwde 'Wet Sociale Werkvoorziening' vanaf 2008.	€ 82.000	€ 71	€ 4.736			€ -414
Recreatieschap Geestmerambacht	Haarlem	Als gemeenschappelijk openbaar lichaam invulling te geven aan: <ul style="list-style-type: none"> <li>het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie;</li> <li>het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu;</li> <li>het tot stand brengen en onderhouden van een landschap, dat is afgestemd op het hiervoor geformuleerde. Het gebied is aangegeven in de regeling.</li> </ul>	€ 113.441	€ 8.318	€ 245	€ 7.050	€ 205	€ 0

Naam	Plaats	Openbaar belang (doel)	Financieel belang	Peildatum 01-01-2019 (x € 1.000)		Peildatum 31-12-2019 (x € 1.000)		Realisatie
				2019	EV	VV	EV	
Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN)	Hoorn	De regeling is getroffen ter ondersteuning van de deelnemers bij de uitvoering van hun taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving. De taken betreffen in elk geval de wettelijk bepaalde taken op het gebied van het omgevingsrecht in het algemeen en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in het bijzonder, alsmede de taken op het terrein van vergunningverlening, handhaving en toezicht op grond van de in artikel 5.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht genoemde wetten.	€ 635.839	€ 2.595	€ 4.118			
Cocensus	Alkmaar	Samenwerking (uitvoeringswerkzaamheden) op het gebied van belastingen. Het betreft de uitvoering van de wet WOZ (herwaardering), de aanslagoplegging, de afhandeling van bezwaar- en beroepschriften, de (dwang)invordering en de afhandeling van verzoeken om kwijtschelding, alsmede de contacten met de Waarderingskamer, CBS, dataland en de gemeentelijke afnemers (belastingdienst en waterschap).	€ 868.000	€ 205	€ 4.176	€ 305	€ 7.806	€ 99
Bedrijfsvoeringsorganisatie Halte Werk	Alkmaar	Het uitvoeren van de Participatiewet en daaraan verwante regelingen.	€ 3.326.936	€ 0	€ 6.493	€ 0	€ 5.389	€ 0

**Vennootschappen met gemeentelijke deelname**

Naam	Plaats	Openbaar belang (doel)	Financieel belang	Peildatum 1-1-2019 (x € 1.000)		Peildatum 31-12- 2019 (x € 1.000)		Realisatie 2019
				2019	EV	VV	EV	
NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	Den Haag	Uitoefening van het bedrijf van bankier ten dienste van de overheden.		€ 4.991.000	€ 132.518.000			
Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland-Noord NV	Alkmaar	Optimale benutting van de economische potenties van Noord-Holland Noord door professionele wervingskracht en versterking van de kernkwaliteiten van de regio, die moeten leiden tot extra autonome groei van arbeidsplaatsen in de regio en meer nieuwe vestigingen.	€ 121.497					
Heerhugowaard Sport NV	Heerhugowaard	Het beheren en exploiteren van (binnen) sportaccommodaties, voorts al hetgeen met één en ander verband houdt, alles in de ruimste zin van het woord.	€ 2.336.285	€ 45	€ 1.339	€ 45	€ 1.491	€ 0
Alliander NV	Duiven	Alliander staat voor een energievoorziening die iedereen onder gelijke condities toegang geeft tot betrouwbare, betaalbare en duurzame energie.		€ 4.129.000	€ 1.984.000	€ 4.224.000	€ 2.304.000	

**Deelname in coöperaties en verenigingen**

Naam	Plaats	Openbaar belang (doel)	Realisatie	Peildatum 01-01-2019 (x € 1.000)		Peildatum 31-12-2019 (x € 1.000)		Financieel belang (bijdrage)
			2019	EV	VV	EV	VV	2019

Coöperatie Coöperatief Stimuleringsfonds Duurzame Energie Coöperatie Regio Alkmaar U.A.	Alkmaar	De Coöperatie heeft als doel te voorzien in bepaalde stoffelijke behoeften van haar Leden, krachtens met hen gesloten Leden Inbreng Overeenkomsten, in het bedrijf dat voor hun behoefte uitoefent of doet uitoefenen, met betrekking tot de doelen zoals opgenomen in artikel 2.1 van de oprichtingsakte van de coöperatie.						
-----------------------------------------------------------------------------------------	---------	------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	--	--	--	--	--	--

Naam	Plaats	Openbaar belang (doel)	Realisatie	Peildatum 01-01-2019 (x € 1.000)		Peildatum 31-12-2019 (x € 1.000)		Financieel belang (bijdrage)
			2019	EV	VV	EV	VV	2019
Vereniging van Nederlandse Gemeenten	Den Haag	<p>1. De Vereniging heeft ten doel haar leden collectief en individueel bij te staan bij de vervulling van hun bestuurstaken.</p> <p>2. De Vereniging heeft voorts tot doel voor de leden of groepen van leden afspraken te maken met andere overheden over het arbeidsvoorwaardenbeleid in de overheidssector en overeenkomsten inzake de arbeidsvoorwaarden van personeel in de sector gemeenten aan te gaan met werknemersorganisaties. De Vereniging bindt een lid dat zijn lidmaatschap heeft opgezegd gedurende de in artikel 6, sub b, bedoelde opzeggingstermijn niet aan overeenkomsten waarvoor de onderhandelingen zijn aangevangen op of na de datum van de opzegging, voor zover het lid in de kennisgeving daarvan de wens niet langer gebonden te worden nadrukkelijk heeft aangegeven.</p> <p>3. De Vereniging heeft tevens ten doel het behartigen van de belangen van haar leden welke samenhangen met de door hen uitgevoerde bestuurs- en beheerstaken alsook de met deze taken samenhangende:</p> <p>a. voorwaarden, tarieven en prijzen voor (onder andere energie gerelateerde) producten en diensten, alsmede;</p> <p>b. de overige aan het gebruik van hierboven genoemde producten gerelateerde kosten en voorwaarden.</p> <p>Dit alles in de meest ruime zin des woords.</p>	€ 76.568	€ 61.975	€ 78.875			

## Verbonden partijen

### 1 Veiligheidsregio Noord-Holland Noord

#### **Met wie is een bestuurlijke relatie aangegaan?**

De Veiligheidsregio Noord-Holland Noord is een gemeenschappelijke regeling tussen 17 gemeenten in Noord-Holland Noord. De Veiligheidsregio NHN is officieel van start gegaan per 1 januari 2004. Elk lid van het algemeen bestuur heeft een aantal stemmen afhankelijk van het aantal inwoners van de gemeente, welke het vertegenwoordigd. Het stemgewicht van Heerhugowaard bedraagt 8,22%.

#### **Kader**

De Veiligheidsregio NHN is een gemeentelijke dienst gericht op de brandweezorg, de rampenbestrijding, de crisisbeheersing en de geneeskundige hulpverlening, op basis van de Wet Veiligheidsregio's. Deze wet is in 2010 ingevoerd, maar is al vele jaren voorafgegaan door voorgangers van deze wet. De regio-indeling is wettelijk vastgelegd.

#### **Risico's**

Voor het betalen van rente en aflossing van geldleningen en in rekening-courant opgenomen gelden staan de deelnemers, op grond van de gemeenschappelijke regeling, garant voor zover ter zake door andere overheidsorganen geen garantie is verstrekt. De deelnemers nemen aan de garantie deel in de verhouding van de verdeelsystematiek.

### 2 GGD Hollands Noorden

#### **Met wie is een bestuurlijke relatie aangegaan?**

De GGD Noord-Kennemerland is per 1 april 2007 opgegaan in de nieuwe gemeenschappelijke regeling GGD Hollands Noorden, die ontstaan is uit een opschaling van de drie GGD's in Noord-Holland Noord. Het betreft een samenwerkingsverband van 17 gemeenten in Noord-Holland Noord. Elk lid van het algemeen bestuur heeft een aantal stemmen afhankelijk van het aantal inwoners van de gemeente, welke het vertegenwoordigd. Het stemgewicht van Heerhugowaard bedraagt 8,22%.

#### **Kader**

De GGD is een gemeentelijke dienst voor publieke gezondheidszorg, op basis van de Wet Publieke Gezondheidszorg. Deze wet is in 2015 ingevoerd, maar is al vele jaren voorafgegaan door voorgangers van deze wet. De GGD is naar regio wettelijk gelijk met de Veiligheidsregio. De GGD heeft naast taken voortvloeiend uit de Wet publieke gezondheidszorg ook andere taken op zich genomen, op verzoek van de deelnemende gemeenten. Deels zijn dit taken die onder de gemeenschappelijke regeling vallen (WPG, zoals bestrijding / monitoring infectieziekten (vaccinatiecampagnes), rampen-plantaken, inspectie (milieuvolksgezondheid), gezondheids-onderzoeken, lijkschouwing en meer), deels zijn dit taken die onder andere wetten vallen, zoals de Jeugdwet (Jeugdgezondheidszorg), en Kinderopvangregelgeving (inspectie van kindercentra). De GGD voert ook de wettelijke Veilig Thuis taak (Wet Huiselijk geweld) uit. Deze valt niet onder de gemeenschappelijke regeling. De 17 gemeenten hebben hiervoor een dienstverleningsovereenkomst met de GGD gesloten.

### **Risico's**

Onderstaand zijn de belangrijkste ontwikkelingen opgenomen die we met betrekking tot GGD Hollands Noorden kennen en die financiële gevolgen voor de begroting 2019 (kunnen) hebben.

#### **Taakstelling**

Voor een sluitende begroting 2019 resteert er een taakstelling ad € 65.000. Dit bedrag komt bovenop de taakstelling 2018 (ad. € 338.000). Hierdoor is sprake van een gecumuleerde taakstelling van € 403.000. Indien structurele compensatie van de nacalculatie van de indexering van de gemeentelijke bijdrage over 2016-2017-2018 niet wordt verstrekt, heeft GGD Hollands Noorden een grote uitdaging om de taakstelling daadwerkelijk te kunnen realiseren.

#### **Bedrijfsondersteuning GGD en Veilig Thuis**

GGD Hollands Noorden komt in toenemende mate in knel met de bedrijfsondersteuning van het primaire proces van zowel GGD Hollands Noorden als van Veilig Thuis. In 2015 is gestart met de uitvoering van Veilig Thuis, waarvoor GGD Hollands Noorden een ontwikkelbudget heeft ontvangen € 300.000. Over 2016 en 2017 hebben gemeenten geen aanvullende middelen beschikbaar gesteld voor de verdere ontwikkeling en de bedrijfsondersteuning van Veilig Thuis. De benodigde extra inzet voor Veilig Thuis is uit de bestaande capaciteit van GGD Hollands Noorden opgevangen.

Van de totale begroting Veilig Thuis wordt 6% (€ 234.000) besteed aan bedrijfsondersteuning door GGD Hollands Noorden. Door de aanhoudende knelpunten in de bekostiging van Veilig Thuis zijn middelen die bedoeld waren voor bedrijfsondersteuning ingezet op de uitvoering en het wegwerken van de wachtlijsten.

De werkelijke kosten voor ondersteuning zijn door GGD Hollands Noorden ingeschat op € 835.000 (18%).

GGD Hollands Noorden heeft een belangrijk synergievoordeel gerealiseerd met de uitvoering van Veilig Thuis. Maar inmiddels is gebleken dat de ondersteuning voor Veilig Thuis nog niet op het gewenste niveau is en de ondersteuning bij de andere GGD-activiteiten begint te eroderen. Dit is een onwenselijke ontwikkeling. GGD Hollands Noorden zal in 2018 nader onderzoek doen naar de bedrijfsondersteuning en een voorstel doen voor het oplossen van deze problematiek.

#### **GGD Rampen Opvang Plan**

In de kaderbrief 2019 is opgenomen dat de begroting onder druk is komen te staan door intensievere inzet van GGD Hollands Noorden bij incidenten. Het GGD Rampen Opvang Plan (GROP) is geactualiseerd en start in 2018 een project om te komen tot een integraal crisisplan, wat inhoudt dat maatregelen getroffen worden om de interne GGD-organisatie ten tijde van crisis voorbereid te hebben om verantwoorde zorg te blijven leveren. Tot nu toe zijn de kosten gedekt uit de lopende begroting zonder dat een specifiek GROP-budget beschikbaar is.

Onderstaand zijn de belangrijkste ontwikkelingen opgenomen die we met betrekking tot GGD Hollands Noorden kennen en die financiële gevolgen voor de begroting 2019 (kunnen) hebben.

#### **Taakstelling**

Voor een sluitende begroting 2019 resteert er een taakstelling ad € 65.000. Dit bedrag komt bovenop de taakstelling 2018 (ad. € 338.000). Hierdoor is sprake van een gecumuleerde taakstelling van € 403.000. Indien structurele compensatie van de nacalculatie van de indexering van de gemeentelijke bijdrage over 2016-2017-2018 niet wordt verstrekt, heeft GGD Hollands Noorden een grote uitdaging om de taakstelling daadwerkelijk te kunnen realiseren.

#### **Bedrijfsondersteuning GGD en Veilig Thuis**

GGD Hollands Noorden komt in toenemende mate in knel met de bedrijfsondersteuning van het primaire proces van zowel GGD Hollands Noorden als van Veilig Thuis. In 2015 is gestart met de uitvoering van Veilig Thuis, waarvoor GGD Hollands Noorden een ontwikkelbudget heeft ontvangen €

300.000. Over 2016 en 2017 hebben gemeenten geen aanvullende middelen beschikbaar gesteld voor de verdere ontwikkeling en de bedrijfsondersteuning van Veilig Thuis. De benodigde extra inzet voor Veilig Thuis is uit de bestaande capaciteit van GGD Hollands Noorden opgevangen.

Van de totale begroting Veilig Thuis wordt 6% (€ 234.000) besteed aan bedrijfsondersteuning door GGD Hollands Noorden. Door de aanhoudende knelpunten in de bekostiging van Veilig Thuis zijn middelen die bedoeld waren voor bedrijfsondersteuning ingezet op de uitvoering en het wegwerken van de wachtlijsten.

De werkelijke kosten voor ondersteuning zijn door GGD Hollands Noorden ingeschat op € 835.000 (18%).

GGD Hollands Noorden heeft een belangrijk synergievoordeel gerealiseerd met de uitvoering van Veilig Thuis. Maar inmiddels is gebleken dat de ondersteuning voor Veilig Thuis nog niet op het gewenste niveau is en de ondersteuning bij de andere GGD-activiteiten begint te eroderen. Dit is een onwenselijke ontwikkeling. GGD Hollands Noorden zal in 2018 nader onderzoek doen naar de bedrijfsondersteuning en een voorstel doen voor het oplossen van deze problematiek.

#### GGD Rampen Opvang Plan

In de kaderbrief 2019 is opgenomen dat de begroting onder druk is komen te staan door intensievere inzet van GGD Hollands Noorden bij incidenten. Het GGD Rampen Opvang Plan (GROP) is geactualiseerd en start in 2018 een project om te komen tot een integraal crisisplan, wat inhoudt dat maatregelen getroffen worden om de interne GGD-organisatie ten tijde van crisis voorbereid te hebben om verantwoorde zorg te blijven leveren. Tot nu toe zijn de kosten gedekt uit de lopende begroting zonder dat een specifiek GROP-budget beschikbaar is.

#### Beleidsvoornemens en ontwikkelingen voor 2019

De focus van de GGD verandert: van ziekte en zorg naar gezondheid en gedrag. Er wordt steeds meer uitgegaan van het functioneren, de veerkracht en eigen regie van burgers.

Binnen jeugdgezondheidszorg zijn belangrijke aandachtspunten schoolverzuim, kindermishandeling, armoede en de doorontwikkeling van het digitaal dossier. Het Rijksvaccinatieprogramma wordt gedecentraliseerd naar de gemeenten. De uitvoering van de vaccinaties verandert niet, de wijze van financiering wel. Hierover worden eind 2018 afspraken gemaakt tussen de GGD en de gemeenten.

Binnen het programma kwetsbare burgers zijn personen met verward gedrag en statushouders aandachtspunten. Binnen het programma infectieziekten zijn antibioticaresistentie, seksuele gezondheid, prostitutie en medische milieukunde aandachtspunten. GGD breed zijn het GGD rampen opvang plan en de omgevingswet aandachtspunten. Voor de GGD zelf is de aanpak van het personeelsverloop en de krapte op de arbeidsmarkt een belangrijk aandachtspunt.

### 3 Regionaal Historisch Centrum Alkmaar

#### ***Met wie is een bestuurlijke relatie aangegaan?***

Het Regionaal Historisch Centrum Alkmaar (RHCA) is een samenwerkingsverband van de gemeenten Alkmaar, Bergen, Castricum, Heerhugowaard, Heiloo en Langedijk. Het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) doet mee op basis van een convenant tussen het RHCA en HHNK. Het RHCA is per 1 juli 2003 gestart.

Elk lid van het algemeen bestuur heeft een aantal stemmen afhankelijk van het aantal inwoners van de gemeente, welke het vertegenwoordigd. Het stemgewicht van Heerhugowaard bedraagt 12,50%.

#### ***Kader***

De taken van de gemeenschappelijke regeling Regionaal Historisch Centrum Alkmaar zijn vastgelegd in de Archiefwet 1995. In het wetsartikel 30 Archiefwet is vastgesteld dat de gemeenteraad een verordening moet vaststellen waarin de zorg voor de archiefbescheiden van de gemeentelijke organen is geregeld. Op grond van de archiefverordening van de deelnemende gemeenten bewaart het Regionaal Historisch Centrum Alkmaar het archief van deze gemeenten waaronder dat van Heerhugowaard. Een gemeente heeft de mogelijkheid om zelf het archief te beheren. Hierbij dient er wel rekening te worden gehouden met de eisen die de Archiefwet stelt aan de ruimte waar het archief beheerd moet worden. Daarnaast dienen medewerkers opgeleid te zijn tot archivariissen en moet de functie van kenniscentrum ingevuld kunnen worden.

#### ***Risico's***

Als belangrijkste risicocomponent bij het RHCA wordt het percentage van de begroting dat flexibel is gezien. Door de aard van de begroting (groot aandeel van niet direct beïnvloedbare kosten) is de regeling zelf minder goed in staat om ontwikkelingen binnen de eigen begroting op te vangen en zal de regeling in voorkomende gevallen eerder een beroep doen op de deelnemers.

#### ***Visie op deelname***

De visie van deelname aan de GR RHCA is burgers en bestuur (actief) voorzien van betrouwbare historische informatie over de stad en de regio op basis van de archieven en de collecties die het beheert. Door dit in een GR te doen heeft de bewoner één plek waar hij historische informatie kan vinden. Daarnaast is het voordeel van deelname aan de GR dat de gemeente grootschalige projecten zoals het bouwen en in stand houden van een archiefbewaarplaatsen en een e-depot gemeenschappelijk kan oppakken en hiermee de risico's kan spreiden.

#### ***Beleidsvoornemens en ontwikkelingen voor 2019***

Ook in 2019 zal een van de belangrijkste thema's de implementatie van het e-depot zijn. Het project E-depot'18 is inmiddels opgestart en het streven is dat in 2020 alle partijen hierop aangesloten zijn. Aangezien de in 2013 opgeleverde archiefbewaarplaats 'op de groei' gebouwd is, is niet alle depotruimte direct nodig. De nog niet gebruikte ruimte wordt zo veel als mogelijk ingezet om archief van derden in bewaring te nemen, waardoor inkomsten kunnen worden gegenereerd. Het voordeel hiervan is dat de afgelopen jaren niet de volledige huisvestingskosten doorberekend hoefden te worden aan de aangesloten gemeenten. Daarnaast wordt er gewerkt aan het op verzoek verder uitbouwen van andere vormen van dienstverlening aan de deelnemende gemeenten en andere aangesloten overheden, zoals 'scanning on demand' en het beschikbaar stellen van bouwdoSSIERS aan zowel de gemeentelijke administratie als aan de burger via het speciale 'E-Loket BouwdoSSIERS' op de website.

#### 4 Vuilverbrandingsinstallatie Alkmaar en omstreken (VVI)

##### **Met wie is een bestuurlijke relatie aangegaan?**

Het Openbaar Lichaam Vuilverbrandingsinstallatie Alkmaar en omstreken (VVI) is een gemeenschappelijke regeling van de gemeenten in de regio Noord-Kennemerland. De VVI is aandeelhouder van de NV Huisvuilcentrale (HVC). Van de in totaal 2.914 uitgezette aandelen zijn er 484 stuks in bezit bij de VVI gemeenten. De gemeente Heerhugowaard beschikt over 82,37 aandelen ad € 45,45. Het totaal aantal aandelen kan jaarlijks wijzigen, omdat toewijzing van aandelenpakketten plaatsvindt op basis van het aantal inwoners van de VVI-gemeenten. De HVC is in eigendom van 46 gemeenten en 6 waterschappen. Het stemgewicht van Heerhugowaard binnen de VVI bedraagt 17,83%.

##### **Risico's**

Het risicoprofiel van de VVI is laag. De verbintenis en verplichtingen tussen de gemeente en de VVI zijn beperkt. Dit maakt uittreden tot een reële mogelijkheid.

De kracht van de VVI zit in het verbinden van deelnemers en het faciliteren van het platform dat dit mogelijk maakt. De deelnemers zijn zelfstandig in hun beleidskeuzes.

De VVI heeft geen personeel in dienst. Ondersteuning wordt bij HVC ingehuurd. De financiële bijdrage vanuit de gemeente aan de VVI (als organisatie) is beperkt (ca. € 6.600 per jaar).

Het feit is wel dat de VVI aandeelhouder is van HVC. Hier zitten financiële verplichtingen aan vast (via ballotageovereenkomst). Zo staan aandeelhouders gezamenlijk garant voor de gezamenlijke exploitatie van HVC door onderlinge verrekening van een eventueel nadelig saldo, op het moment dat het eigen vermogen niet langer toereikend is (art. 7 van overeenkomst).

De aandeelhouders staan garant voor de leningen van HVC en de door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders vastgestelde financieringsstructuur (art. 9 van overeenkomst).

Van een hoofdelijke garantstelling per aandeelhouder is sinds eind 2017 geen sprake meer. Iedere aandeelhouder staat garant naar rato van de aandelen. Alle gemeentelijke aandeelhouders (aandeelhouder A) staan op deze manier samen garant voor een leningen totaal van 600 miljoen. Bij HVC is echter ook sprake van garantstelling op basis van de ballotageovereenkomst. Over de uitstaande leningen wordt jaarlijks 1% provisie afgedragen aan de aandeelhouders. Dit wordt via de VVI verdeelt naar rato van het aantal inwoners.

##### **Visie op deelname**

Deelname in de VVI is een eigen keuze die lang geleden is gemaakt, met als doel om samen een vuilverbrandingsinstallatie te realiseren. Bij vervanging van deze centrale, waarbij mede een bredere samenwerking is ontstaan in de vorm van HVC, is het doel en samenwerking deels veranderd. De huidige insteek is nog steeds om samen te zorgen voor de best mogelijke verwerking van het brandbare huishoudelijke afval. Dit gaat echter nu als één van de grootste aandeelhouders in HVC. Hiervoor heeft de VVI, als aandeelhouder, een ballotageovereenkomst afgesloten met HVC. Directe zeggenschap over de te varen koers heeft plaats gemaakt voor gezamenlijk standpuntbepaling en waar mogelijk (bestuurlijk) lobbyen bij andere aandeelhouders. De kracht van de VVI is dat de deelnemende gemeenten makkelijker kennis kunnen uitwisselen, op zowel bestuurlijk als ambtelijk niveau. Binnen de VVI wordt op basis van solidariteit de geografische ligging ten opzichte van HVC verrekend, waardoor de kosten van de afvalverwerking (inclusief transport) gelijk zijn. Dit alles bevordert de samenwerking binnen de regio.

### **Beleidsvoornemens en ontwikkelingen voor 2019**

"Afval is grondstof" en de "circulaire economie" zijn zaken die in 2019 binnen de VVI en HVC verder worden doorgevoerd. De beleidsinmenging van de VVI binnen de gemeente is zeer beperkt. Binnen de begroting / kadernota is één algemeen doel opgenomen "het behartigen van het belang van de verwerking van de door de deelnemende gemeente verkregen afvalstoffen". Er zijn verder geen meetbare grootheden of andere beleidsambities opgenomen. Via de reguliere overleggen (ambtelijk en bestuurlijk) de daaruit volgende acties wordt het algemene doel vormgegeven binnen de VVI en indien gewenst doorgezet naar de deelnemende gemeente. HVC is in deze periode bezig met de financiële herstructurering. Hierbij wordt de garantstelling naar de aandeelhouders afgebouwd (minder leningen) en de solvabiliteit versterkt. Voor de aandeelhouders betekent dit dat zij minder garantstellingsprovisie gaan ontvangen. Uiterlijk 2024 dient de balans van HVC zodanig op orde te zijn, dat aandeelhouders de gewenste keuzevrijheid van financiering kan worden geboden.

## **5 Werkvoorzieningschap Noord-Kennemerland (WNK)**

### **Met wie is een bestuurlijke relatie aangegaan?**

Het Werkvoorzieningschap Noord-Kennemerland is een gemeenschappelijke regeling van de gemeenten Alkmaar, Bergen, Castricum, Heerhugowaard, Heiloo en Langedijk. Elk lid van het algemeen bestuur heeft een aantal stemmen afhankelijk van het aantal inwoners van de gemeente, welke het vertegenwoordigd. Het stemgewicht van Heerhugowaard bedraagt 20,00%.

### **Kader**

De gemeenschappelijke regeling WNK is oorspronkelijk opgericht om de Wet sociale werkvoorziening (WSW) uit te voeren. Tegenwoordig omvat de gemeenschappelijke regeling ook het uitvoeren van andere wettelijke taken.

De gemeente zou de sociale werkvoorziening ook zelf mogen uitvoeren of er voor kunnen kiezen om taken bij andere gemeenschappelijke regelingen onder te brengen.

### **Risico's**

Door WNK is in 1999 en 2002 een drietal geldleningen afgesloten bij BNG. Het openstaand saldo per 31 december 2017 bedraagt € 2.460.000. Op grond van artikel 24 lid 4 van de gemeenschappelijke regeling staan de deelnemers garant voor deze leningen naar evenredigheid van het aantal inwoners op 1 januari van het jaar waarin de overeenkomst wordt gesloten.

Daarnaast blijft het transitietraject dat het WNK in 2014 is ingeslagen een belangrijk aandachtspunt.

### **Beleidsvoornemens en ontwikkelingen voor 2019**

Het raadsvoorstel bij programmabegroting 2018 van het WNK is door uw raad vastgesteld op 28 juni 2018 (RB2018071). In dat voorstel is ingegaan op de Beleidsresultaten en ontwikkelingen 2019.

De besturen van WNK en Halte Werk hebben besloten over te gaan tot een formeel onderzoek naar de vorming van één Participatiebedrijf voor de HAL-gemeenten. Dat maakt als daartoe wordt besloten op termijn aanpassing van de gemeenschappelijke regelingen noodzakelijk.

Het nieuwe Participatiebedrijf zal flexibel moeten inspelen op 'vraag en aanbod' op de arbeidsmarkt. Werkgevers zijn immers nodig om mensen een plek op de arbeidsmarkt te geven (en die plek te behouden). Het werkgeversservicepunt wordt in de regio Alkmaar gezamenlijk met het Regionaal Platform Arbeidsmarkt verder ontwikkeld. Het Participatiebedrijf zal met nieuwe vormen van werkgeverschap inspelen op de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt.

## 6 Recreatieschap Geestmerambacht

### ***Met wie is een bestuurlijke relatie aangegaan?***

Het Recreatieschap Geestmerambacht is een openbaar lichaam dat op basis van een gemeenschappelijke regeling tussen de gemeente Alkmaar, Bergen, Heerhugowaard en Langedijk functioneert.

Het bestuur van het recreatieschap heeft een overeenkomst met Recreatie Noord-Holland afgesloten voor beleid-, beheer- en uitvoeringswerkzaamheden.

### ***Kader***

Het Recreatieschap heeft op basis van de doelstellingen in de gemeenschappelijke regeling een doelenboom opgesteld voor de beheergebieden Geestmerambacht en Park van Luna.

Deze doelstellingen worden in vier uitvoeringslijnen uitgewerkt:

- 1) Behoud volwaardig en uniek recreatielandschap
- 2) Vergroten gebruik
- 3) Versterken duurzaamheid
- 4) Vergroten maatschappelijk draagvlak

Beide recreatiegebieden (Geestmerambacht en Park van Luna) zijn duurzaam, volwaardig en uniek. Ze zijn verweven met de regio en bieden verschillende recreatiemogelijkheden voor inwoners uit de wijde regio.

### ***Risico's***

Het risicoprofiel van het Recreatieschap Geestmerambacht is neutraal.

De provincie Noord-Holland en de gemeente Schagen zijn uit de regeling getreden en de overgebleven deelnemers hebben zich unaniem uitgesproken over het behouden van dit recreatiegebied.

Financiële risico's die aan de uittreding zijn gebonden, zijn verlaagd sinds er een minnelijke schikking met de provincie is bereikt. De uittreding van de gemeente Schagen is nog niet afgerond maar op 9-08-2018 heeft de rechtbank in deze zaak een uitspraak gedaan en naar verwachting wordt er binnenkort een schikking getroffen.

### ***Visie op deelname***

Door deel te nemen aan het recreatieschap wil de gemeente bijdragen aan:

1. behoud van volwaardig en uniek recreatielandschap
2. vergroten van gebruik
3. versterken van duurzaamheid van het gebied

### ***Beleidsvoornemens en ontwikkelingen voor 2019***

De minnelijke schikking inzake provinciale uittreedsom is door beide partijen (provincie en het recreatieschap) in februari 2018 bekrachtigd.

Daarnaast werd in 2018 door het recreatieschap gewerkt aan de verdere uitwerking van het in 2017 opgestelde transitieplan. In deze uitwerking is een nadrukkelijke rol voor de gemeenteraadsleden weggelegd, die tijdens een bijeenkomst op 21 november 2018 aan hun toekomstvisie voor het recreatieschap gaan werken.

## 7 Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN)

### ***Met wie is een bestuurlijke relatie aangegaan?***

De Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord (RUD NHN) is een gemeenschappelijke regeling tussen 17 gemeenten in Noord-Holland Noord en de Provincie Noord-Holland. De RUD NHN is officieel van start gegaan per 1 juli 2013.

Elk lid van het algemeen bestuur heeft een vastgesteld aantal stemmen, waarbij de stemverdeling voor de gemeenten is gebaseerd op de combinatie van inwoneraantal en in te brengen budget en het aantal stemmen voor de Provincie is gebaseerd op het in te brengen budget. Het stemgewicht van Heerhugowaard bedraagt 5,00%.

### ***Kader***

In landelijke bestuurlijke afspraken is vastgelegd dat in Nederland regionale uitvoeringsdiensten (RUD's) moesten worden opgericht.

### ***Risico's***

Door de aard van de regeling (uitvoeringsorganisatie) is de RUD in sterke mate afhankelijk van de bijdragen van haar deelnemers. Wij zijn mede eigenaar en is het in ons belang en dat van de overige deelnemers dat de RUD goed kan functioneren.

### ***Visie op deelname***

De gemeente HHW is wettelijk verplicht een groot deel van haar milieutaken (basistaken) onder te brengen bij de RUD NHN. Daarnaast is de de uitvoering van een aantal specifieke milieutaken bij de RUD ondergebracht. De RUD is na de komst van de nieuwe directeur verbeteren van de bedrijfsvoering op de terreinen ICT, Communicatie, HRM en Financiën.

### ***Beleidsvoornemens en ontwikkelingen voor 2019***

Het raadsvoorstel bij programmabegroting 2019 van de RUD is door uw raad vastgesteld op 28 juni 2018 (RB2018052). In dat voorstel is ingegaan op de Beleidsresultaten en ontwikkelingen 2019.

## 8 Cocensus

### ***Met wie is een bestuurlijke relatie aangegaan?***

Cocensus is een gemeenschappelijke regeling die de uitvoeringswerkzaamheden van de gemeentelijke belastingen verricht voor de gemeenten Alkmaar, Bergen, Den Helder, Haarlem, Haarlemmermeer, Heerhugowaard, Hillegom, Langedijk, Beverwijk, Wormerland en Oostzaan. Het stemgewicht wordt vastgesteld aan de hand van de jaarlijkse bijdrage aan Cocensus. Het stemgewicht van Heerhugowaard bedraagt 8,33%.

### ***Visie op deelname***

Gecentraliseerde inning van leges.

### ***Beleidsvoornemens en ontwikkelingen voor 2019***

Cocensus is een uitvoeringsorganisatie en formuleert geen eigen beleid. Wel ondersteunt Cocensus de gemeenten desgevraagd bij de voorbereiding van beleid. Verder adviseert Cocensus de gemeenten over de uitvoering en het bijbehorende kostenplaatje. Het raadsvoorstel bij programmabegroting 2018 van Cocensus is door uw raad vastgesteld op 27 juni 2017 (RB2017032). In dat voorstel is ingegaan op de Beleidsresultaten en ontwikkelingen 2018.

## 9 Bedrijfsvoeringsorganisatie Halte Werk

### ***Met wie is een bestuurlijke relatie aangegaan?***

Per 1 januari 2015 is de GR BVO Halte Werk (bedrijfsvoering organisatie) in werking getreden. In deze GR nemen de gemeenten Alkmaar, Heerhugowaard en Langedijk deel. De gemeenschappelijke regeling is opgericht op grond van efficiency en effectiviteit en vanwege kwetsbaarheid in de uitvoering van de participatiewet.

### ***Kader***

Deze gemeenschappelijke regeling is opgericht op grond van efficiency en effectiviteit en vanwege kwetsbaarheid in de uitvoering van de participatiewet.

### ***Risico's***

Het risicoprofiel van HalteWerk wordt bepaald door de hoge mate van afhankelijkheid voor een gezonde exploitatie van de deelnemende gemeenten. Daarnaast is door de aard van de activiteiten (uitvoering van de participatiewet) het maatschappelijk en politiek afbreukrisico hoger dan gemiddeld. Om dit risico te verkleinen vindt veelvuldig overleg plaats door het bestuur met de directie van HalteWerk.

Op het gebied van administratie en control zijn daarnaast nog verbeterlagen te maken. Dit beeld past echter bij een jonge organisatie als HalteWerk.

### ***Visie op deelname***

Het uitvoeren van de Participatiewet en daaraan verwante regelingen.

### ***Beleidsvoornemens en ontwikkelingen voor 2019***

Het raadsvoorstel bij programmabegroting 2019 van HalteWerk is door uw raad vastgesteld op 28 juni 2018 (RB2018053). In dat voorstel is ingegaan op de Beleidsresultaten en ontwikkelingen 2019. Binnenkort volgt een begrotingswijziging 2019 ivm de hierboven genoemde initiatieven. Het bedrag dat daarmee gemoeid is bedraagt waarschijnlijk circa € 120.000.

De besturen van WNK en Halte Werk hebben besloten over te gaan tot een formeel onderzoek naar de vorming van één Participatiebedrijf voor de HAL-gemeenten. Dat maakt als daartoe wordt besloten op termijn aanpassing van de gemeenschappelijke regelingen noodzakelijk. Het nieuwe Participatiebedrijf zal flexibel moeten inspelen op 'vraag en aanbod' op de arbeidsmarkt. Werkgevers zijn immers nodig om mensen een plek op de arbeidsmarkt te geven (en die plek te behouden). Het werkgeversservicepunt wordt in de regio Alkmaar gezamenlijk met het Regionaal Platform Arbeidsmarkt verder ontwikkeld. Het Participatiebedrijf zal met nieuwe vormen van werkgeverschap inspelen op de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt.

## 10 NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

### ***Met wie is een bestuurlijke relatie aangegaan?***

De gemeente Heerhugowaard is aandeelhouder van de bank NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). De gemeente heeft zeggenschap in de BNG via het stemrecht op de BNG aandelen van de gemeente. 50% van de aandelen is in bezit van gemeenten en provincies. De andere 50% heeft het Rijk in bezit. Heerhugowaard heeft 9.789 aandelen met een nominale waarde van € 2,50.

**Visie op deelname**

Uitoefening van het bedrijf van bankier ten dienste van de overheden.

**Beleidsvoornemens en ontwikkelingen voor 2019**

Voor de beleidsresultaten en ontwikkelingen van de BNG voor 2019 wordt verwezen naar de site van de BNG ([www.bng.nl](http://www.bng.nl)). Deze zijn op dit moment nog niet bekend.

**12 Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland-Noord NV**

**Met wie is een bestuurlijke relatie aangegaan?**

De gemeente Heerhugowaard is samen met de provincie Noord-Holland, de Kamer van Koophandel en de gemeenten in Noord-Holland Noord aandeelhouder van Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord NV. Het ontwikkelingsbedrijf is in 2006 opgericht en 1 januari 2007 van start gegaan. In 2017 is de gemeente Uitgeest als aandeelhouder toegetreden. Dit heeft geleid tot een herverdeling van het aantal aandelen. Heerhugowaard bezit 1.683 aandelen met een nominale waarde van € 1,00. Daarnaast betaalt de gemeente een jaarlijkse bijdrage. Aandeelhouderschap/ deelname is eigen keuze vanuit de doelen van het ontwikkelingsbedrijf.

**Risico's**

Risico is beperkt tot maximum van onze jaarbijdrage.

**Visie op deelname**

Wij zijn aandeelhouder en opdrachtgever van ONHN. Zij is onze regionale economische uitvoeringsorganisatie die de economische ontwikkeling en samenwerking in Noord-Holland Noord in de breedste zin van het woord, aanjaagt.

**Beleidsvoornemens en ontwikkelingen voor 2019**

Het aandeelhouderschap is voortgezet.

**13 Heerhugowaard Sport NV**

**Met wie is een bestuurlijke relatie aangegaan?**

De organisatie is per 1 januari 2016 door de gemeente opgericht ten behoeve van het beheer en exploitatie van de gemeentelijke sportaccommodaties, waarbij de gemeente 100% aandeelhouder is.

**Visie op deelname**

Het beheren en exploiteren van (binnen) sportaccommodaties, voorts al hetgeen met één en ander verband houdt, alles in de ruimste zin van het woord.

**Beleidsvoornemens en ontwikkelingen voor 2019**

Heerhugowaard Sport NV heeft voor 2019 het voornemen om nadere invulling te geven aan het onderdeel sporten en bewegen.

#### 14 Coöperatie Coöperatief Stimuleringsfonds Duurzame Energie Coöperatie Regio Alkmaar U.A.

##### **Met wie is een bestuurlijke relatie aangegaan?**

De coöperatie is in november 2014 opgericht door de gemeenten Alkmaar, Bergen, Castricum en Heerhugowaard. Ook de HVC is lid van coöperatie. In het laatste kwartaal van 2016 hebben de raden van de gemeenten Uitgeest en Heiloo besloten om toe te treden tot DECRA. Elk van de oprichters is lid van het bestuur van de coöperatie. Tevens is door elk lid ledenkapitaal ingebracht.

##### **Visie op deelname**

Het stimuleringsfonds is een middel om de lokale duurzaamheidsdoelstelling op termijn te kunnen realiseren. Bij de financiering en participatie in projecten wordt door de coöperatie een ruime definitie van het begrip duurzaamheid gehanteerd. Aspecten zoals regionale werkgelegenheid en innovatie worden nadrukkelijk in de afweging meegenomen. Hierdoor kan een diversiteit aan duurzame projecten worden ontwikkeld.

##### **Beleidsvoornemens en ontwikkelingen voor 2019**

Op het moment van het schrijven van deze paragraaf zijn de Beleidsresultaten 2019 nog niet bekend.

#### 15 Vereniging van Nederlandse Gemeenten

##### **Visie op deelname**

1. De Vereniging heeft ten doel haar leden collectief en individueel bij te staan bij de vervulling van hun bestuurstaken.
2. De Vereniging heeft voorts tot doel voor de leden of groepen van leden afspraken te maken met andere overheden over het arbeidsvoorwaardenbeleid in de overheidssector en overeenkomsten inzake de arbeidsvoorwaarden van personeel in de sector gemeenten aan te gaan met werknemersorganisaties. De Vereniging bindt een lid dat zijn lidmaatschap heeft opgezegd gedurende de in artikel 6, sub b, bedoelde opzeggingstermijn niet aan overeenkomsten waarvoor de onderhandelingen zijn aangevangen op of na de datum van de opzegging, voor zover het lid in de kennisgeving daarvan de wens niet langer gebonden te worden nadrukkelijk heeft aangegeven.
3. De Vereniging heeft tevens ten doel het behartigen van de belangen van haar leden welke samenhangen met de door hen uitgevoerde bestuurs- en beheerstaken alsook de met deze taken samenhangende:
  - a. voorwaarden, tarieven en prijzen voor (onder andere energie gerelateerde) producten en diensten, alsmede;
  - b. de overige aan het gebruik van hierboven genoemde producten gerelateerde kosten en voorwaarden.Dit alles in de meest ruime zin des woords.

#### 18 Alliander NV

##### **Met wie is een bestuurlijke relatie aangegaan?**

De gemeente Heerhugowaard was samen met 27 andere gemeenten aandeelhouder van de NV Houdstermaatschappij GKNH. De NV is begin 2018 geliquideerd. In plaats van aandelen in de NV heeft de gemeente 278.170 aandelen Alliander met een nominale waarde van € 5 gekregen.

##### **Beleidsvoornemens en ontwikkelingen voor 2019**

Voor de beleidsresultaten en ontwikkelingen van Alliander voor 2019 wordt verwezen naar de site van Alliander ([www.alliander.com](http://www.alliander.com)). Deze zijn op dit moment nog niet bekend.

## Grondbeleid

### Inleiding

Op grond van artikel 16 BBV bevat de paragraaf grondbeleid tenminste:

- Een visie op het grondbeleid in relatie tot realisatie van de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting;
- Een aanduiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert;
- Een actuele prognose van de te verwachten resultaten op de grondexploitaties;
- Een onderbouwing van de winst- en/of verliesneming;
- De beleidsuitgangspunten omtrent de reserves in relatie tot de risico's van de grondzaken.

In voorliggende paragraaf wordt achtereenvolgens op de hierboven genoemde aspecten ingegaan.

### Visie

Grondbeleid is een sturingsmiddel voor de gemeente. Het gaat bij dat beleid om het stimuleren of uiteindelijk afdwingen van gewenst gebruik van grond door de inzet van de instrumenten die de gemeente hiervoor beschikbaar heeft.

Het gewenst gebruik van grond wordt ontleend aan de doelen die zijn opgenomen in de raadsagenda en de daaraan ten grondslag liggende beleidsnotities op het gebied van wonen, et cetera.

De werking van het grondbeleid heeft voornamelijk effect op de doelstellingen die zijn opgenomen in het ambitiedocument 2018-2022 '*(f)luiserend besturen*' en onder programma 3. '*Stedelijke ontwikkeling en bereikbaarheid*'.

De basis voor het grondbeleid ligt in de kaderstellende beleidsnota's '*Structuurvisie 2020*' vastgesteld in de raad van 27 september 2011 (RB2011-076), en de '*Bouwstenen Hoofdwegenstructuur Heerhugowaard*' en de '*Woonvisie*' (RB20180-49 5-6-2018)

### Beleid

De raad heeft op 24 juni 2008 de kadernota '*Grondbeleid 2008: Grond onder de voeten*' (RB2008074) vastgesteld. In deze nota wordt achtereenvolgens ingegaan op de diverse aspecten van grondbeleid:

- Verwerving inclusief strategische verwerving;
- Tijdelijk beheer;
- Gronduitgifte, inclusief grondprijnsbeleid;
- Kostenverhaal;
- Financieel management.

In de notitie grondexploitaties 2016 en de nota faciliterend grondbeleid van de commissie BBV (maart 2016) zijn daarnaast stellige uitspraken en aanbevelingen gedaan over de grondexploitaties en de verwerking in begroting en jaarrekening.

In de opzet van onze grondexploitaties en de te nemen maatregelen zijn deze notities leidraad, in combinatie met de op 24 juni 2008 vastgestelde nota '*Grondbeleid 2008*' en de 18 december 2018 vastgestelde nota '*Grondprijnsbeleid 2019: Prijsvorming op gegronde basis*' (BW18-0608). De kaders bieden voldoende ruimte en aanleiding om naar solide en creatieve oplossingen te zoeken en om in te spelen op de wijzigende omstandigheden. Uitgangspunt voor de bepaling van de grondprijzen is dat de uitgifte van gronden tegen marktconforme (grond)prijzen plaatsvindt. In

september 2016 zijn *algemene erfpachtvoorwaarden* door de gemeenteraad vastgesteld in aanvulling op de nota Grondbeleid (RB2016075).

Bij actief grondbeleid bestaat de mogelijkheid om naast de kosten voor het bouwrijpmaken van de uit te geven kavels ook de kosten voor het aanleggen en inrichten van de openbare buitenruimte en de afdracht voor 'Bovenwijkse voorzieningen' bij de marktconforme verkoopopbrengsten van bouwgrond te betrekken. De voorschriften voor de systematiek van afdracht voor de Nota Bovenwijkse Kosten zijn in 2016 gewijzigd en zijn daarom in 2017 (RB2017006) opnieuw vastgelegd.

In de situaties dat de gemeente geen grondexploitatie voert verhaalt de gemeente de gemaakte kosten. Dit gebeurt op minnelijke wijze (privaatrechtelijk) en als dat niet mogelijk is kan de gemeente alsnog via de 'Grondexploitatiewet' een bijdrage in de te maken en reeds gemaakte kosten afdwingen (publiekrechtelijk).

Bij ontwikkeling van gebieden als onderdeel van de 'Structuurvisie 2020' (of een actualisatie hiervan), zal bij de beoordeling over het toepassen van actief dan wel passief grondbeleid en het bepalen van de verwervingsstrategie ook de werking van de '*Grondexploitatiewet*' worden betrokken.

#### **Prognose resultaten**

Het BBV schrijft voor dat de presentatie van de te verwachten resultaten in de paragraaf grondbeleid dient te gebeuren tegen nominale waarde. Wanneer bij de berekening van de voorziening voor de verliesgevende grondexploitaties een andere waarderingsgrondslag wordt gehanteerd (de contante waarde), dan moet het effect hiervan op de te verwachten resultaten voor zowel de negatieve als de positieve grondexploitaties worden toegelicht in de paragraaf grondbeleid."

De resultaten van de grondbedrijfcomplexen zijn in de MPG en in de jaarrekening weergegeven op eindwaarde en op netto contante waarde (NCW). De hoogte van de verliesvoorzieningen is gebaseerd op de netto contante waarde. Om deze reden worden zowel de resultaten op netto contante waarde, op eindwaarde en op nominale waarde weergegeven.

- De nominale waarde is de waarde van een post op het moment waarop de grondexploitatie is opgesteld (de actuele waarde van een post). In de nominale waarde zijn de effecten van de inflatie en rente niet verwerkt.
- De reële waarde is de nominale waarde, vermeerderd met inflatie tot het moment waarop die post gerealiseerd wordt.
- De eindwaarde van een post in de grondexploitatie is de reële waarde, vermeerderd met rentekosten dan wel -opbrengsten tot het einde van de looptijd van de grondexploitatie.
- De netto contante waarde van de eindwaarde, verdisconteerd met rente tot het moment van opstellen van de grondexploitatie of de datum van de laatste herziening.

Bedragen x € 1.000

Complex	Verwachte einddatum exploitatie	Nog te realiseren opbrengsten gecumuleerd en geïndexeerd excl. renteopbrengst	Nog te maken kosten gecumuleerd en geïndexeerd excl. rentekosten	Verwacht resultaat op nominale waarde	Verwacht resultaat op eindwaarde	Prognose resultaat jaarstukken 2019 NCW per 1- 1-2020	verlies- of winstneming	Mutatie verlies voorziening
<b>Actief grondbeleid</b>								
G.735 van Foreeststraat	31-12-2020	0	27	24	24	24	0	0
G.736 van Duivenvoordestraat	31-12-2022	671	233	427	450	424	0	0
G.737 Stationsgebied - Gildestraat e.o.	31-12-2028	1379	1342	562	684	575	4	0
G.749 Zandhorst III	31-12-2020	716	168	84	89	87	16	0
G.763 De Horst e.o.	31-12-2020	515	42	75	69	68	0	0
G.771 De Vaandel Midden	31-12-2029	14332	6606	4884	4528	3715	0	0
G.774 De Vaandel zuid	31-12-2026	9094	8953	221	14	12	0	0
G.779 De Ronde	31-12-2021	641	143	492	504	485	0	0
G.780 De Draai	31-12-2030	120233	66568	13396	12828	10318	0	0
G.800 HHW-Zuid (Stedelijk gebied)	31-12-2023	19346	10131	1481	1452	1341	0	0
G.842 Stadshart	31-12-2026	6026	5283	-5901	-6633	-5774	0	0
G.850 Beveland	31-12-2020	995	36	119	108	106	57	0
<b>SUBTOTAAL</b>		<b>173948</b>	<b>99532</b>	<b>15864</b>	<b>14117</b>	<b>11381</b>	<b>77</b>	<b>0</b>
<b>Passief grondbeleid</b>								
G.753 Broekhorn		6	837	0	0	0	0	0
<b>SUBTOTAAL</b>		<b>6</b>	<b>837</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

### Winst- en verliesneming

#### (Tussentijdse) Winstneming

Bij winstnemingen worden o.a. de bepalingen uit het zogenaamde “Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten” (hierna BBV) als leidraad gebruikt. Deze bepalingen zijn, mede op advies van de commissie BBV, nader uitgewerkt naar een lokale afweging tussen het voorzichtigheidsbeginsel en het realisatiebeginsel

Het voorzichtigheidsbeginsel leidt ertoe dat realisatie van winst moet worden uitgesteld tot daarover voldoende zekerheid bestaat. Dit betekent echter niet dat pas winst moet worden genomen bij het afsluiten van het grondexploitatiecomplex. Voor winstneming geldt de percentage of completion methode: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd kan tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie wel op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat. Dit is mogelijk wanneer het waarschijnlijk is dat de economische voordelen die aan het project zijn verbonden naar de gemeente zullen toevloeien. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Volgens het realisatiebeginsel dient in deze gevallen de winst ook te worden genomen.

Met deze voorwaarden in ogenschouw moeten de volgende (tussentijdse) winstnemingen worden gedaan in 2019:

G.737 Stationsgebied - Gildestraat e.o.	€	4.000
G.749 Zandhorst III	€	16.000
G.850 Beveland	€	57.000
<b>Totaal</b>	<b>€</b>	<b>77.000</b>

De totale winstneming is ten gunste gebracht van het rekeningresultaat 2019.

#### Verliesneming

Voor een aantal complexen geldt dat er een verlies dient te worden genomen. Voor deze complexen geldt dat er bij de huidige uitgangspunten een tekort is ontstaan in de exploitatie van deze complexen en het niet aannemelijk is dat dit tekort nog zal verdwijnen.

Vanuit de grondexploitatie is gebleken dat voor de volgende complexen verliezen dienen te worden genomen:

G.733 Middenweg 30	€	6.000
G.797 Acacialaan	€	18.000
<b>Totaal</b>	<b>€</b>	<b>24.000</b>

Conform de bepalingen opgenomen in het BBV moeten verwachte verliezen direct ten laste van het rekeningresultaat 2019 worden gebracht.

Het is echter mogelijk dat er in de toekomst aanpassingen worden gedaan binnen de plannen (zoals wijzigingen in het programma, bezuinigingen binnen het plan, et cetera) waardoor het voorziene verlies zal slinken of zelfs zal verdwijnen. Jaarlijks wordt bekeken of de getroffen voorzieningen nog toereikend zijn. Gebleken is dat de voorziening in het Stadshart nog toereikend is.

Per saldo is het financiële effect op het rekeningresultaat 2019 als volgt:

Winstnemingen 2019	€	77.000
Verliezen 2019	-/- €	24.000
Mutatie voorzieningen 2019	€	-
<b>Totaal</b>	<b>€</b>	<b>53.000</b>

### **Risicobeheersing**

Aan het voeren van grondexploitaties zijn risico's verbonden en is tevens geen exacte wetenschap. Dit maakt het noodzakelijk goed duidelijk te maken op basis waarvan een grondexploitatie is opgebouwd. Zo kan worden ingeschat hoe groot de risico's de komende tijd zijn en of er aanvullende maatregelen nodig zijn. Dit is belangrijk om te weten omdat ze effect hebben op de balans en reservepositie.

Het betekent dat er een meest waarschijnlijk geacht scenario voorgelegd wordt, dat is gebaseerd op marktanalyse, prijsontwikkeling, eigen beleidsvoornemens en die van andere overheden, woningbouwprognoses, enz. Hierbij worden de zogenaamde P's gehanteerd als waardebepalers: Programma, Prijs, Planning, Parameters en Plaats. Daarnaast wordt in beeld gebracht wat de effecten zijn als een van de P's anders uitpakt. Deze scenario analyses worden in het voortraject van een grondexploitatieherziening gemaakt.

Het meest waarschijnlijk geachte scenario is er een waarin de onzekerheden zo veel als mogelijk zijn gereduceerd en onderbouwd en beïnvloedingsopties zijn benoemd. Zo kan ook een alternatief scenario gemaakt worden. In de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' wordt het verschil tussen deze scenario's als risicobedrag opgenomen als dekking van deze risico's.

Indien in het meest waarschijnlijk geachte scenario een grondexploitatie met een negatief resultaat zal sluiten, wordt er een verliesvoorziening getroffen ter grootte van het verwachte negatieve resultaat op netto contante waarde.

## Raadsthema's

Thema / Programma	1.Heerhugowaard inclusief en zorgzaam	2. Duurzaam wonen in Heerhugowaard	3.Heerhugowaard goed ontsloten, groen en veilig	4.Economie en werkgelegenheid	5.Heerhugowaard goed beheerd	6.Democratische vernieuwing
0.Bestuur en ondersteuning	-Zorgdragen voor een toegankelijk en gastvrij Heerhugowaard				- Interne organisatie	- Democratische vernieuwing
1. Veiligheid			- Veilig HHW			
2.Verkeer vervoer en waterstaat	-Zorgdragen voor een toegankelijk en gastvrij Heerhugowaard -Een goed niveau van voorzieningen	- Energie neutraal Heerhugowaard 2030	- Veilig HHW - Bereikbaarheid HHW			
3.Economie	-Zorgdragen voor een toegankelijk en gastvrij Heerhugowaard	- Energieneutraal Heerhugowaard 2030	- Bereikbaarheid HHW - Groen HHW	- Vestigingsklimaat - Aan het werk		
4.Onderwijs		- Energieneutraal Heerhugowaard 2030		- Aan het werk		
5.Sport cultuur en recreatie	- Een goed niveau van voorzieningen	- Energieneutraal Heerhugowaard 2030				
6.Sociaal domein	-Zorgdragen voor een toegankelijk en gastvrij Heerhugowaard - Ontwikkelen effectief armoedebeleid		- Veilig HHW	- Aan het werk	- Zorg goed besteed	

Thema / Programma	1.Heerhugowaard inclusief en zorgzaam	2. Duurzaam wonen in Heerhugowaard	3.Heerhugowaard goed ontsloten, groen en veilig	4.Economie en werkgelegenheid	5.Heerhugowaard goed beheerd	6.Democratische vernieuwing
	- Voorkomen en tegengaan van eenzaamheid					
<b>7.Duurzaamheid</b>	- Zorgdragen voor een toegankelijk en gastvrij Heerhugowaard	- Energieneutraal Heerhugowaard 2030	- Veilig HHW - Groen HHW			
<b>8.Volkshuisvesting, RO en stedelijke vernieuwing</b>	- Zorgdragen voor een toegankelijk en gastvrij Heerhugowaard	-Uitvoeringsplan Woonvisie - Energieneutraal Heerhugowaard 2030	- Bereikbaarheid HHW - Groen HHW	- Vestigingsklimaat	- Interne organisatie	

**Thema 1**  
**Heerhugowaard inclusief en zorgzaam**

Als gevolg van de verdergaande vergrijzing en individualisering van onze maatschappij zal eenzaamheid onder alle leeftijdsgroepen de komende jaren eerder toenemen dan afnemen. Tevens neemt het aantal dementerenden toe en mensen moeten langer thuis wonen. De vraag naar dagbesteding, begeleiding, huishoudelijke hulp, vervoer en woningaanpassingen zal toenemen.

Het huidige armoedebeleid is onderverdeeld in twee onderwerpen: voorzieningen voor minima en schuldhulpverlening. Voor beide onderwerpen zijn recent beleidskaders vastgesteld door de Raad en voor beide onderwerpen is een uitvoeringsagenda opgesteld. Er is echter ook een groep inwoners die door een gebeurtenis, bijvoorbeeld echtscheiding, in een armoedesituatie terecht komen, maar die niet in aanmerking komen voor de huidige voorzieningen. Ook deze inwoners willen we bijstaan en helpen.

De gemeente faciliteert en stimuleert het gebruik van passende en aantrekkelijke sport-, cultuur- en recreatievoorzieningen die toegankelijk en laagdrempelig zijn voor iedereen die er gebruik van wil maken.

Een nieuwe taak die, zoals het nu naar uitziet, per 2021 onder verantwoordelijkheid van de individuele gemeenten gaat komen is het 'beschermd wonen'. Het gaat om maatschappelijke opvang van bijzondere doelgroepen die soms met grote spoed, veelal tijdelijk, dag- of nachtopvang nodig hebben. Vaak met een vorm van begeleiding. Denk aan verslavingszorg en huiselijk geweld.

## **Thema 2**

### **Duurzaam wonen in Heerhugowaard**

De gemeente Heerhugowaard werkt aan een toekomstbestendige duurzame stad. Duurzaamheid gaat in Heerhugowaard over meer dan energie. We werken aan een gezonde stad, voor de mensen die nu in Heerhugowaard wonen, maar ook voor de toekomstige bewoners. Een gebalanceerde groei op zowel sociaal, economisch, als ruimtelijk vlak is voor een duurzame stad cruciaal.

Om de energietransitie tot een succes te brengen, zullen we moeten samenwerken met alle stakeholders die te maken hebben met de energietransitie. In Heerhugowaard heeft de gemeente deze partijen samengebracht in het Slim Energienet Heerhugowaard. Dit is een samenwerkingsverband met als doel om de energietransitie op een slimme, duurzame manier vorm te geven.

In Heerhugowaard moet het aantrekkelijk wonen zijn voor iedereen. Het is belangrijk dat we beschikken over een divers aanbod aan woningen: betaalbare woningen voor jongeren, starters, ouderen en voldoende beschikbaarheid van woningen in de verschillende prijsklassen. Duurzaam ontwikkeld.

Een goed schoolgebouw is een randvoorwaarde om het primaire onderwijsproces goed te faciliteren. Uiteraard is er aandacht voor duurzaamheid bij het realiseren van nieuwe huisvesting. De laatste tien jaar worden alle nieuwe gebouwen voorzien van warmte-koude-opslag en zonnepanelen en zijn daarmee in beginsel 'van gas los').

Met een toenemende regionale oriëntatie zullen we beter in staat blijven ons goed te positioneren en uit te dragen wat we te bieden hebben. We werken in Regio Alkmaar en Noord-Holland Noord zo aan een toekomstbestendige, innovatieve en duurzame economie, waar vraag en aanbod naar (werk-)locaties in evenwicht zijn.

### **Thema 3**

#### **Heerhugowaard goed ontsloten, groen en veilig**

Bereikbaarheid is een belangrijke voorwaarde voor de aantrekkelijkheid van Heerhugowaard, of het nu gaat om wonen, werken, ondernemen of bezoeken. Alle vervoersmiddelen leveren daarin hun deel: auto, openbaar vervoer en fiets. Daarbij gaat het niet alleen om toegang tot Heerhugowaard vanuit de regio, maar ook om directe, snelle verbindingen tussen regio's en om comfortabele en veilige verkeersbewegingen binnen onze gemeentegrenzen.

We richten ons zo op het bereikbaar houden van locaties die van essentieel belang zijn voor de economische ontwikkeling en de vitaliteit van Heerhugowaard, voor zowel personen- als vrachtvervoer. We zorgen voor een goede en veilige doorstroming van het verkeer binnen de gemeente en regio en we zetten ons voortdurend in voor goede verbindingen met ons omliggende regio's.

Openbaar groen draagt bij aan een gezonde leefomgeving waarin bewoners kunnen recreëren. Groen versterkt de ruimtelijke structuur, de leefbaarheid en klimaatbestendigheid van de stad. Groen draagt bij aan sociale doelstellingen en doelstellingen op het gebied van gezondheid, biodiversiteit, luchtkwaliteit en reductie van hittestress en waterdoelstellingen.

Oplossingen voor vraagstukken op het gebied van veiligheid en openbare orde vragen in veel gevallen om een brede aanpak, zowel in het fysieke als het sociale domein. Het is daarom belangrijk dat de samenwerking tussen de diverse partners binnen en tussen deze twee domeinen goed verloopt. Deze verbindingen en samenwerkingsvormen worden steeds belangrijker voor een effectieve aanpak van maatschappelijke vraagstukken.

#### **Thema 4**

##### **Economie en werkgelegenheid**

Economische ontwikkelingen manifesteren zich op verschillende schaalniveaus en de gemeente heeft daarin een belangrijke rol. Trends en ontwikkelingen in de regio noodzaken ons voortdurend na te denken over de positie, de betekenis en de ambitie van Heerhugowaard in de regio. Van daaruit zal tactisch en strategisch naar samenwerkingen gezocht worden.

Een aantrekkelijke stad is een stad waar mensen graag wonen, bedrijven zich graag vestigen en bezoekers graag komen. Heerhugowaard zet in op een gezonde economische positie als belangrijke schakel in Regio Alkmaar, Noord-Holland Noord, goed verbonden over de weg en met openbaar vervoer met andere stedelijke regio's. Daarom is één van de doelstellingen van onze gemeente om een stad te zijn met een goed investerings- en vestigingsklimaat, dat kansen biedt voor iedereen.

Wij werken aan een duurzame, ontwikkelingsgerichte en inclusieve arbeidsmarkt waarin iedereen die kan werken, werkt. Daarom speelt Heerhugowaard een aanjagende, stimulerende en faciliterende rol in het accountmanagement van bedrijven.

We willen met ondernemers, bewoners en ontwikkelaars in gesprek gaan om nieuwe initiatieven een plek te kunnen geven. Het verleggen van die accenten in gebiedsontwikkeling komt enerzijds door beleid van hogere overheden: binnenstedelijk en bij ov-knooppunten ontwikkelen.

Tegelijkertijd leiden behoeften in de stad zelf tot meer binnenstedelijk ontwikkelen: vergrijzing, (geclusterde) woon-zorg opgaven, langer thuiswonen, jongerenhuisvesting, een trend van kleinere huishoudens en kleinere woningen en ook de behoefte aan tijdelijke woonoplossingen. Er is nu eenmaal een grote diversiteit aan doelgroepen en leefstijlen in onze gemeente en regio.

De gemeente Heerhugowaard vindt het belangrijk om in te zetten op kwalitatief goed onderwijs, toegesneden op de behoefte van ieder kind. Daartoe wordt samengewerkt met de schoolbesturen in onze gemeente en regionale samenwerkingsverbanden binnen het onderwijs. De gemeente faciliteert en stimuleert, in samenwerking met het onderwijs, jongeren bij het behalen van een startkwalificatie voor een goede aansluiting op vervolgonderwijs en de arbeidsmarkt.

Voor elke bijstandsklant wordt gezocht naar een passend aanbod. De leefsituatie van de klant is hierbij bepalend voor de integrale benadering, waarbij geredeneerd wordt vanuit de klant en zijn behoeftes. Klanten worden zo mogelijk direct verbonden aan werkgevers.

## **Thema 5**

### **Heerhugowaard goed beheerd**

De doorontwikkeling van onze organisatie is belangrijk gezien de voortdurend veranderende context waarin de gemeente werkt. Het vraagt om een lerende organisatie waarbinnen professionals zich blijven ontwikkelen. Soms zijn veranderingen in manieren van werken nodig.

TOP dienstverlening is ons uitgangspunt. Onze professionals in de organisatie leveren dit door altijd een stap voor te zijn, door de zaken met elkaar en voor elkaar aan te pakken en uit te voeren en door het werk met passie te verrichten.

Na de transitieperiode, waarin de gemeente verantwoordelijk werd voor de Wmo, participatie en jeugd, staan we voor de opgave om een verdergaande transformatie te realiseren. De transformatie is reeds in gang gezet. Het gaat hierbij om de verandering van de structuur en de verandering van werkwijze en houding. De komende periode zetten we sterk in op een verdere verbetering van de integrale samenwerking in onze toegang tussen jeugdhulp, Wmo, participatie en onderwijs.

Dat doen we vanuit de leefwereld van mensen en vanuit de 'bedoeling' in plaats vanuit systemen en protocollen. En vanuit de beweging: van ingewikkeld naar eenvoudig en slim organiseren.

Binnenstedelijk ontwikkelen vereist veel van een gemeentelijke organisatie, terwijl de druk op de woningmarkt toeneemt en versnelling in bouwprojecten op alle bestuursniveaus wordt uitgedragen. Al onze opgaven in bestaand stedelijk gebied zijn lastiger te realiseren in geld, organisatie en tijd. De relatie tussen wat we willen bereiken als Stad van Kansen, onze ambitie, de druk op de woningmarkt en onze rolinvulling van uitnodigende overheid, zullen de komende jaren in balans gebracht moeten worden met de ambtelijke capaciteit die beschikbaar is.

**Thema 6**

**Democratische vernieuwing**

Vertrouwen in onze samenleving en elkaars handelen vormt de basis voor democratische vernieuwing. Met de gemeenteraad is afgesproken dat we gezamenlijk dit thema vorm zullen geven. De afgelopen raadsperiode heeft in het teken gestaan van luisteren naar de samenleving (Politiek Testament 2018). Door te luisteren ontdekken we wat de samenleving zelf kan doen en waar wij als overheid kunnen faciliteren en stimuleren.

## Jaarrekening

### Waarderingsgrondslagen

#### *Grondslagen consolidatie, waardering en resultaatbepaling*

##### Inleiding

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) daarvoor geeft.

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling. De gehanteerde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling zijn derhalve gebaseerd op deze continuïteitsveronderstelling.

##### Vergelijking met voorgaande jaren

De grondslagen voor waardering van activa, passiva en van de resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van voorgaand jaar.

##### Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden. De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden. Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen ofwel schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke. Voor arbeidskostengerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen.

##### Balans

##### Vaste activa

##### *Activeringsgrens*

Er wordt een activeringsgrens (ondergrens voor activeren) gehanteerd van € 10.000.

##### Investeringsgrens

onder de € 10.000 worden rechtstreeks ten laste van het resultaat gebracht. Deze ondergrens geldt per artikel of voor een groep van samenhangende artikelen

##### Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- ofwel vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in 5 jaar afgeschreven. De afschrijving van de geactiveerde kosten van onderzoek en ontwikkeling vangt

aan bij ingebruikneming van het gerelateerde vaste actief. Afsluitkosten van opgenomen geldleningen worden afgeschreven in de looptijd van de betrokken geldlening.

#### Materiële vaste activa met economisch nut

##### Art.59 BBV

1. Alle investeringen worden geactiveerd.
2. In afwijking van het eerste lid worden kunstvoorwerpen met een cultuur-historische waarde niet geactiveerd.

##### In erfpacht uitgegeven gronden

De in erfpacht uitgegeven percelen zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs (dit is de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen).

Percelen waarvan de erfpacht eeuwigdurend is afgekocht, zijn tegen een geringe registratiewaarde opgenomen.

##### Oud NIEGG gronden

De nog niet in exploitatie genomen bouwgronden (NIEGG) zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, dan wel lagere marktwaarde.

##### Overige investeringen met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven. Conform de kaders opgenomen in de 'Nota vaste activa 2017' (RB2016-124 d.d. 28 februari 2017) worden slijtende investeringen vanaf het moment van ingebruikneming lineair dan wel annuïtair tot nihil afgeschreven in de verwachte gebruiksduur. Voor investeringen die zijn aangeschaft voor de vaststelling van deze nota geldt het moment van ontvangst van de eerste factuur. Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven. Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is. Dergelijke afwaarderingen worden teruggenomen als ze niet langer noodzakelijk blijken.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn (in jaren):

Activa	Methode	Termijn
<b>Immateriële vaste activa:</b>		
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	Lineair	5 jaar
Bijdragen in activa in eigendom van derden	Lineair	20 jaar
<b>Materiële vaste activa:</b>		
In erfpacht uitgegeven gronden	Geen	Geen
Gronden en terreinen	Geen	Geen
Woonruimten	Lineair	15-50 jaar
Bedrijfsgebouwen	Lineair	5-40 jaar
Grond, weg-, en waterbouwkundige werken	Lineair	10-60 jaar
Vervoersmiddelen	Annuïtair/lineair	7-10 jaar
Machines, apparaten en installaties	Annuïtair/lineair	2-15 jaar
Overige materiële vaste activa	Annuïtair/lineair	5-40 jaar



de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd. De onderhoudsegalisatievoorzieningen stelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn. In de paragraaf C. 'Onderhoud kapitaalgoederen' die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid ter zake nader uiteengezet.

#### Art.44 BBV

1 Voorzieningen worden gevormd wegens:

- a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
- b. op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
- c. kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren;
- d. de bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven als bedoeld in [artikel 35, eerste lid, onder b.](#)

2 Tot de voorzieningen worden ook gerekend van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen, bedoeld in [artikel 49, onderdeel b.](#)

3 Voorzieningen worden niet gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume.

#### *Vaste schulden*

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rente typische looptijd van één jaar of langer.

#### *Vlottende passiva*

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

#### *Vennootschapsbelasting*

Met ingang van 1 januari 2016 is de wet vennootschapsbelasting voor overheidsondernemingen van kracht geworden. Deze wet bepaalt dat overheidsondernemingen die economische activiteiten ontplooiën op een markt waarop ook niet-overheidsondernemingen (private ondernemingen) actief zijn, op dezelfde wijze aan de heffing van vennootschapsbelasting worden onderworpen als die private ondernemingen.

In Heerhugowaard heeft in 2016 en 2017 een inventarisatie plaatsgevonden van mogelijke economische activiteiten. Hieruit is naar voren gekomen dat vooral de activiteiten in de grondexploitatie voldoen aan de criteria voor vennootschapsbelasting. Deze zijn opgenomen in de fiscale openingsbalans. Ten behoeve van de bepaling van de af te dragen vennootschapsbelasting wordt jaarlijks een fiscale winstberekening opgesteld.

Op grond van de bepalingen in het BBV worden geen verlieslatenties opgenomen.

Op grond van de ingenomen standpunten van de gemeente is er in 2017 nog geen last met betrekking tot de vennootschapsbelasting verantwoord. Ten aanzien van de last (van nihil) geldt dat er sprake is van een onzekerheid omdat de belastingdienst de standpunten nog niet heeft bevestigd.

*Algemene uitkering gemeentefonds*

Bij de bepaling van baten inzake de algemene uitkering gemeentefonds is uitgegaan van de informatie zoals opgenomen in de septembercirculaire 2018 van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

*Borg- en Garantstellingen*

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

## Balans

	<i>Bedragen x € 1.000</i>	
<b>Vaste activa</b>	<b>31-12-2019</b>	<b>31-12-2018</b>
<b><i>Immateriële vaste activa</i></b>	<b>2.251</b>	<b>2.340</b>
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	4	4
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	2.247	2.336
<b><i>Materiële vaste activa</i></b>	<b>140.669</b>	<b>133.028</b>
Investerings met een economisch nut		
• In erfpacht uitgegeven gronden	1.198	658
• overige investeringen met een economisch nut	116.240	113.358
• waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	11.469	12.042
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	11.762	6.970
<b><i>Financiële vaste activa</i></b>	<b>914</b>	<b>1.108</b>
Kapitaalverstrekkingen aan:		
• Deelnemingen	218	218
Overige langlopende leningen	696	890
<b><i>Totaal vaste activa</i></b>	<b>143.834</b>	<b>136.476</b>

Bedragen x € 1.000

<b>Flottende Activa</b>	<b>31-12-2019</b>	<b>31-12-2018</b>
<b><i>Vorraden</i></b>	<b>50.489</b>	<b>53.675</b>
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	50.470	53.659
Gereed product en handelsgoederen	19	16
<b><i>Uitzettingen met een rentetypische-looptijd korter dan één jaar</i></b>	<b>18.420</b>	<b>18.484</b>
Vorderingen op openbare lichamen	8.733	8.383
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	4.623	3.934
Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	1.774	1.511
Kruisposten	1	0
Overige vorderingen	3.289	4.656
<b><i>Liquide middelen</i></b>	<b>805</b>	<b>30</b>
Kassaldi	8	4
Banksaldi	797	26
<b><i>Overlopende activa</i></b>	<b>3.965</b>	<b>3.087</b>
• Rijk	43	43
• Overige Nederlandse overheidslichamen	75	54
Vooruitbetaalde en nog te ontvangen bedragen	3.847	2.990
<b><i>Totaal vlottende activa</i></b>	<b>73.679</b>	<b>75.276</b>
<b><i>Totaal activa</i></b>	<b>217.513</b>	<b>211.752</b>

Bedragen x € 1.000

Vaste passiva	31-12-2019	31-12-2018
<b><i>Eigen vermogen</i></b>	<b>97.028</b>	<b>106.110</b>
Algemene reserve	18.994	22.486
Bestemmingsreserves	82.021	68.709
Gerealiseerd resultaat	-3.987	14.915
<b><i>Voorzieningen</i></b>	<b>28.370</b>	<b>24.364</b>
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	3.830	2.489
Egalisatievoorzieningen	24.340	21.556
Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden	25	161
Bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven	175	158
<b><i>Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer</i></b>	<b>47.442</b>	<b>58.104</b>
Binnenlandse banken en overige fin. instellingen	47.100	57.750
Waarborgsommen	342	354
<b><i>Totaal vaste passiva</i></b>	<b>172.840</b>	<b>188.578</b>

Bedragen x € 1.000

Vlottende passiva	31-12-2019	31-12-2018
<b>Netto-vlottende schulden met een rente-typische looptijd korter dan één jaar</b>	<b>35.449</b>	<b>13.191</b>
Overige kasgeldleningen	30.000	7.000
Banksaldi	0	136
Overige schulden	5.449	6.055
<b>Overlopende passiva</b>	<b>9.224</b>	<b>9.983</b>
Vooruitontvangen bedragen	445	969
Van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen, nog te besteden voorschotten op specifieke uitkeringen		
• Rijk	0	0
• Overige Nederlandse overheidslichamen	1.670	346
Nog te betalen bedragen	7.109	8.668
<b>Totaal vlottende passiva</b>	<b>44.673</b>	<b>23.174</b>
<b>Totaal passiva</b>	<b>217.513</b>	<b>211.752</b>

*Bedragen x € 1.000*

	31-12-2019	31-12-2018
Gewaarborgde geldleningen	125.869	125.869
Garantstellingen	44.597	44.597

## Toelichting op de Balans

### *Immateriële vaste activa*

De post immateriële vaste activa kan als volgt worden gespecificeerd

*Bedragen x € 1.000*

	<b>Boekwaarde 31-12-2019</b>	<b>Boekwaarde 31-12-2018</b>
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	4	4
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	2.247	2.336
<b>Totaal immateriële vaste activa</b>	<b>2.251</b>	<b>2.340</b>

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de immateriële vaste activa gedurende het jaar 2019

*:Bedragen x € 1.000*

	<b>Boekwaarde 31-12-2019</b>	<b>Investeringen</b>	<b>Desinvesteringen</b>	<b>Afschrijvingen</b>	<b>Bijdragen van derden</b>	<b>Afwaarderingen</b>	<b>Boekwaarde 31-12-2018</b>
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	4	0	0	0	0	0	4
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	2.247	0	-3	-86	0	0	2.336
<b>Totaal immateriële vaste activa</b>	<b>2.251</b>	<b>0</b>	<b>-3</b>	<b>-86</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>2.340</b>

**Materiële vaste activa**

De post materiële vaste activa kan als volgt worden gespecificeerd:

*Bedragen x € 1.000*

	<b>Boekwaarde 31-12-2019</b>	<b>Boekwaarde 31-12-2018</b>
Investerings met een economisch nut		
• in erfpacht uitgegeven gronden	1.198	658
• investeringen met een economisch nut	116.240	113.358
• investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	11.469	12.042
Investerings met een maatschappelijk nut	11.762	6.970
<b>Totaal materiële vaste activa</b>	<b>140.669</b>	<b>133.028</b>

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de in erfpacht uitgegeven gronden gedurende het jaar 2019:

*bedragen x € 1.000*

	<b>Boekwaarde 31-12-2019</b>	<b>Investerings</b>	<b>Desinvesteringen</b>	<b>Afschrijvingen</b>	<b>Bijdragen van derden</b>	<b>Afwaarderingen</b>	<b>Boekwaarde 31-12-2018</b>
Gronden in erfpacht	1.198	540	0	0	0	0	658
<b>Totaal in erfpacht uitgegeven gronden</b>	<b>1.198</b>	<b>540</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>658</b>

de (des)investeringen in gronden in erfpacht uitgegeven kunnen als volgt worden gespecificeerd:

#### Investerings

In 2019 is een erfpachtovereenkomst gesloten voor een kavel op bedrijventerrein De Vaandel. De grondwaarde van deze kavel (Foxtrot 14) bedraagt € 540.000.

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de materiële vaste activa met een economisch nut gedurende het jaar 2019:

*Bedragen x € 1.000*

	Boekwaarde 31-12-2019	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2018
Gronden en terreinen	22.177	502	-6	-45	0	0	21.726
Woonruimten	1	0	0	0	0	0	1
Bedrijfsgebouwen	80.433	5.255	-77	-3.019	0	0	78.274
Vervoermiddelen	258	0	0	-76	0	0	334
Machines, apparaten en installaties	9.095	1.415	0	-1.435	0	0	9.115
Overige materiële vaste activa	4.276	898	-79	-451	0	0	3.908
<b>Totaal investeringen met een economisch nut</b>	<b>116.240</b>	<b>8.070</b>	<b>-162</b>	<b>-5.026</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>113.358</b>

De (des)investeringen in materiële vaste activa met een economisch nut kunnen als volgt worden gespecificeerd:

*Investeringen*

*Gronden en terreinen*

In 2019 is een perceel grond aan de Titaniaaan aangekocht (€ 502.000).

*Bedrijfsgebouwen*

Op 23 april heeft de raad ingestemd met de 1e fase renovatie van het gemeentehuis om de inhuizing van ambtenaren van de gemeente Langedijk mogelijk te maken (RB2019032). De investering bedroeg € 2.186.000.

In 2019 is de uitbreiding van zwembad Waardergolf met een therapiebad en een dagbestedingsruimte voor Esdégé Reigersdaal opgeleverd. De investeringen bedroegen € 1.671.000 in 2019.

Ten behoeve van de uitbreiding van de gemeentewerf aan de Beukenlaan is geïnvesteerd in een nieuwe loods (€ 681.000).

In 2019 is gestart met de bouw voor de uitbreiding van school De Helix in de Draai (€ 480.000).

*Machines, apparaten en installaties*

In 2019 zijn op de gebouwen zwembad en sporthal Waardergolf en Cool PV-panelen geplaatst in verband met het verduurzamen van gemeentelijke gebouwen (€ 423.000).

Naast investeringen in het (bedrijfs-)gebouw hebben er ook investeringen in installaties voor de uitbreiding van zwembad Waardergolf plaats gevonden (€ 473.000).

De uitgaven voor installaties in de nieuwe loods bedroegen € 131.000.

Er zijn in 2019 werktuigdragers voor de buitendienst aangeschaft (€ 171.000).

*Overige materiële vaste activa*

De vijf gerenoveerde vloervelden in het gemeentehuis zijn voorzien van nieuw meubilair (€ 391.000).

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven:

*Bedragen x € 1.000*

	<b>Boekwaarde 31-12-2019</b>	<b>Investerings</b>	<b>Desinvesteringen</b>	<b>Afschrijvingen</b>	<b>Bijdragen van derden</b>	<b>Afwaarderingen</b>	<b>Boekwaarde 31-12-2018</b>
Rioolinvesteringen	7.397	1.100	0	-319	-1.847	0	8.463
Inzameling huishoudelijk afval	3.792	936	0	-428	0	0	3.284
Exploitatie jachthaven	172	0	0	-8	0	0	180
Begraven	108	0	0	-7	0	0	115
<b>Totaal investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding een heffing kan worden geheven</b>	<b>11.469</b>	<b>2.036</b>	<b>0</b>	<b>-762</b>	<b>-1.847</b>	<b>0</b>	<b>12.042</b>

De (des)investeringen in materiële vaste activa met een economisch nut waarvan ter bestrijding van de lasten een heffing kan worden geheven kunnen als volgt worden gespecificeerd:

#### Investeringen

Als gevolg van het bouwrijp maken van plandeel 4B in Heerhugowaard-Zuid zijn investeringen gedaan in rioolwerken (€ 695.000). Daarnaast is geïnvesteerd in rioleringswerken en drainage in de Rivierenwijk (€ 268.000).

In 2019 zijn twee vrachtwagen voor het inzamelen van huisvuil en één vrachtwagen met afzetsysteem en kraan aangeschaft (€ 772.000).

#### Bijdragen van derden

Conform raadsbesluit RB2013-059 d.d. 23 april 2013 heeft er een afwaardering plaatsgevonden van geactiveerde vervangingsinvesteringen riool.

Het De (des)investeringen in materiële vaste activa met een maatschappelijk nut kunnen als volgt worden gespecificeerd:  
 Investerings

*Bedragen x € 1.000*

	<b>Boekwaarde 31-12-2019</b>	<b>Investerings</b>	<b>Desinvesteringen</b>	<b>Afschrijvingen</b>	<b>Bijdragen van derden</b>	<b>Afwaarderingen</b>	<b>Boekwaarde 31-12-2018</b>
Gronden en terreinen	240	0	0	-10	0	0	250
Grond-, weg-, en waterbouwkundige werken	11.484	5.769	0	-564	-396	0	6.675
Overige materiële vaste activa	38	0	0	-7	0	0	45
<b>Totaal investeringen met een maatschappelijk nut</b>	<b>11.762</b>	<b>5.769</b>	<b>0</b>	<b>-581</b>	<b>-396</b>	<b>0</b>	<b>6.970</b>

Het project herinrichting Middenweg Zuid is in 2019 afgerond. De investeringen bedroegen € 2.108.000. De provincie Noord-Holland heeft voor dit project een subsidie verstrekt (bijdragen van derden).

Daarnaast is in 2019 geïnvesteerd in de herinrichting Kerkweg/Veenhuizerweg (€ 3.621.000).

#### Bijdragen van derden

De provincie Noord-Holland heeft voor de herinrichting Middenweg Zuid een subsidie verstrekt van € 396.000. onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de investeringen met een maatschappelijk nut:

**Financiële vaste activa**

De post financiële vaste activa kan als volgt worden gespecificeerd:

*Bedragen x € 1.000*

	<b>Boekwaarde 31-12-2019</b>	<b>Boekwaarde 31-12-2018</b>
Kapitaalverstrekkingen aan:		
• deelnemingen	218	218
Overige langlopende leningen	696	890
<b>Totaal financiële vaste activa</b>	<b>914</b>	<b>1.108</b>

Het De (des)investeringen in financiële vaste activa kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Desinvesteringen

*Bedragen x € 1.000*

	Boekwaarde 31-12-2019	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2018
Kapitaalverstrekkingen aan:							
• deelnemingen	218	0	0	0	0	0	218
Overige langlopende leningen	696		-193	-1	0		890
<b>Totaal financiële vaste activa</b>	<b>914</b>	<b>0</b>	<b>-193</b>	<b>-1</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>1.108</b>

De desinvesteringen op de Overige langlopende leningen bestaan uit de ontvangen aflossingen in 2019 op startersleningen. onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de financiële vaste activa gedurende het jaar 2019:

**VLottende activa**

Vorraden

De balanspost voorraad kan als volgt worden gespecificeerd:

*Bedragen x € 1.000*

	<b>Boekwaarde 31-12-2019</b>	<b>Boekwaarde 31-12-2018</b>
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	50.470	53.659
Gereed product en handelsgoederen	19	16
<b>Totaal voorraden</b>	<b>50.489</b>	<b>53.675</b>

De bouwgronden in exploitatie kunnen als volgt worden gespecificeerd:

*Bedragen x € 1.000*

Bouwgronden in exploitatie	Balans-waarde 31-12-2019	Voorziening verlies-latende complexen	Boek-waarde 31-12-2019	Investerings			Opbrengsten		Herrubri- cing	Winst- /verlies- neming	Boek- waarde 31-12- 2018
				Grond-aankopen	Rente	Ontwik- kelings- kosten	Grond- verkoop	Overige			
Middenweg 30	6		6			0		-22			28
van Foreeststraat	-50		-50			82		-1			-131
Stationsgebied - Gildestraat e.o.	-652		-652			14		-7			-659
Zandhorst III	436		436		4	1		0			431
Broekhorn	-822		-822			8		-253			-577
De Horst	399		399		4	8		0			387
De Vaandel Midden	3.319		3.319		54	176	-2.075	-28			5.192
De Vaandel Zuid	107		107		0	107	0	0			
De Draai	38.148		38.148	2.744	338	5.652	-2.782	-240			32.436
Tamarixplantsoen/Ter Kimme	0		0			0	0	0			0
Acacialaan	18		18		0	32	0	48			-62
Heerhugowaard-Zuid	7.572		7.572		159	2.172	-10.052	0			15.293
Middenweg 4	0		0			0	0	0			0
Middenweg 27 - Zonnestein	0		0		0	0	0	0			0
Stadshart	1.205	-5.774	6.979		67	550	-2	-31			6.395
Beveland	784		784		7	77	0	0			700
<b>Totaal Bouwgronden in exploitatie</b>	<b>50.470</b>	<b>-5.774</b>	<b>56.244</b>	<b>2.744</b>	<b>633</b>	<b>8.879 0</b>	<b>-14.911</b>	<b>-534</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>59.433</b>

In de tabel prognose resultaat in paragraaf G: Grondbeleid is opgenomen een raming van de nog te maken kosten en opbrengsten. Daarnaast is er opgenomen het geraamde eindresultaat en de berekeningswijze hiervoor.

**Winst/verliesnemingen**

per 19 maart 2020 zijn er nog geen verliesnemingen bekend

**Herrubricering**

in 2019 zijn er geen her rubriceringen

**Verliesvoorziening**

*Bedragen x € 1.000*

<b>Verliesvoorzieningen</b>	<b>Boekwaarde 31-12-2019</b>	<b>Onttrekking</b>	<b>Toevoeging</b>	<b>Boekwaarde 31-12-2018</b>
Stadshart	5.774			5.774
<b>Totaal verliesvoorzieningen</b>	<b>5.774</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>5.774</b>

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De balanspost uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar kan als volgt worden gespecificeerd:

*Bedragen x € 1.000*

	<b>Boekwaarde 31-12-2019</b>	<b>Boekwaarde 31-12-2018</b>
Vorderingen op openbare lichamen	8.733	8.383
Uitzettingen in Rijks schatkist met een rente typische looptijd korter dan één jaar	4.623	3.934
Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	1.774	1.511
Kruisposten	1	
Overige vorderingen	3.289	4.656
<b>Totaal uitzettingen meteen rente typische looptijd van korter dan één jaar.</b>	<b>18.420</b>	<b>18.484</b>

Met ingang van 1 januari 2014 is de wet Schatkistbankieren van kracht geworden. Dit betekent dat gemeenten hun overtollige liquide middelen verplicht moeten uitzetten bij ofwel de Nederlandse staat of bij openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden als zij boven een bepaald drempelbedrag uitkomen. Uit onderstaande tabel blijkt dat de liquide positie van de gemeente Heerhugowaard zodanig was dat in 2019 geen verplichting is ontstaan om overtollige liquide middelen weg te zetten bij de hierboven genoemde partijen.

Bedragen x € 1.000

	Drempel- bedrag	Gemiddeld aangehou- den buiten Rijks schatkist	Ruimte onder 's drempel- bedrag
Kwartaal 1	1.194	157	1.037
Kwartaal 2	1.194	477	716
Kwartaal 3	1.194	270	924
Kwartaal 4	1.194	154	1.040

Het onderdeel "Vorderingen openbare lichamen" kan als volgt worden gespecificeerd:

Bedragen x € 1.000

	Balans waarde 31-12-2019	Voorziening oninbaar- heid	Boek waarde 31-12-2019
• Rijk	7.685		7.685
• Gemeenten	901		901
• Gemeenschappelijke regelingen	0		0
• Waterschappen	147		147
<b>Totaal Vorderingen op openbare lichamen</b>	<b>8.733</b>	<b>0</b>	<b>8.733</b>

Het onderdeel "Overige vorderingen" kan als volgt worden gespecificeerd

Bedragen x € 1.000

	Balans waarde 31-12-2019	Voorziening oninbaar- heid	Boek waarde 31-12-2019
• Creditfacturen (crediteuren)	0		0
• Reguliere debiteuren	2.141	-84	2.225
• Belasting debiteuren	472	-60	532
• Debiteuren Sociale Zaken	637	-1.222	1.859
• Debiteuren Heerhugowaard Sport N.V.	39		39
<b>Totaal Overige vorderingen</b>	<b>3.289</b>	<b>-1.366</b>	<b>4.655</b>

Liquide middelen

De balanspost liquide middelen kan als volgt worden gespecificeerd:

*Bedragen x € 1.000*

	Boekwaarde 31-12-2019	Boekwaarde 31-12-2018
Kassaldi	8	4
Banksaldi	797	26
<b>Totaal liquide middelen</b>	<b>805</b>	<b>30</b>

Overlopende activa

De balanspost overlopende activa kan als volgt worden gespecificeerd:

*Bedragen x € 1.000*

	Boekwaarde 31-12-2019	Boekwaarde 31-12-2018
Nog van Europese en Nederlandse overheidslichamen te ontvangen voorschotten op specifieke uitkeringen		
• Rijk	43	43
• Overige overheidslichamen	75	54
Vooruitbetaalde bedragen	2.636	850
Nog te ontvangen bedragen	1.211	2.140
<b>Overlopende activa</b>	<b>3.965</b>	<b>3.087</b>

De nog van Europese en Nederlandse overheidslichamen te ontvangen voorschotten op specifieke uitkeringen kunnen als volgt worden gespecificeerd

*Bedragen x € 1.000*

	Boekwaarde 31-12-2019	Toevoe- gingen	Ontvangen bedragen	Boekwaarde 31-12-2018
<b>Rijk</b>				
• Uitkoopregeling woningen onder hoogspanningskabels	43			43
<b>Totaal</b>	<b>43</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>43</b>

	Boekwaarde 31-12-2019	Toevoe- gingen	Ontvangen bedragen	Boekwaarde 31-12-2018
<b>Overige overheidslichamen</b>				
• Subsidie Beeldkwaliteit	27	27		0
• Fietsroute de Helix	27			27
• Campagne 'Dat is heel normaal' - dl 2	0		24	24
• Solarise 2019	15	15		0
• Verduurzaming bestaande woningen	6	3		3
<b>Totaal</b>	<b>75</b>	<b>45</b>	<b>24</b>	<b>54</b>

***Niet uit de balans blijvende rechten***

Aan de actiefzijde van de balans wordt conform artikel 40b BBV de buiten de balanstelling het bedrag opgenomen waarvan het recht bestaat op verliescompensatie krachtens de Wet op de vennootschapsbelasting 1969.

	Voor verrekening	Verrekening	Resterend
Verlies over 2016	€ 2.688.226	€ 0	€ 2.688.226
Nog te verrekenen verliezen			€ 2.688.226

**Vaste passiva**

Eigen vermogen

Het eigen vermogen per 31-12-2019 kan als volgt worden gespecificeerd:

*Bedragen x € 1.000*

	<b>Boekwaarde 31-12-2019</b>	<b>Boekwaarde 31-12-2018</b>
Algemene reserve	18.994	22.486
Bestemmingsreserves	82.021	68.709
Gerealiseerd resultaat	-3.987	14.915
<b>Totaal eigen vermogen</b>	<b>97.028</b>	<b>106.110</b>

Het verloop van de Algemene Reserve kan als volgt worden weergegeven

	Boekwaarde 31-12-2019	Toevoeging			Onttrekking		Boekwaarde 31-12-2018
		Rente	Overige toevoegingen	Bestemming rekeningresultaat vorig jaar	Overige onttrekkingen	Vermindering ter dekking van afschrijvingen	
Algemene reserve	18.994			14.915	-18.407		22.486
<b>Totaal Algemene reserve</b>	<b>18.994</b>			<b>14.915</b>	<b>-18.407</b>		<b>22.486</b>

Het verloop van de bestemmingsreserves kan als volgt worden weergegeven

	Boekwaarde 31-12-2019	Toevoeging			Onttrekking		Boekwaarde 31-12-2018
		Rente	Overige toevoegingen	Bestemming rekeningresultaat vorig jaar	Overige onttrekkingen	Vermindering ter dekking van afschrijvingen	
• Bovenwijkse voorzieningen (NBK 1) hoofdinfrastructuur	19.345	395	996		-1.802		19.756
• Bovenwijkse voorzieningen gebouwen (NBK 2)	3.662	74			-132		3.720
• Reserve beheer & sociale structuur	3.018		2.287		-2.861		3.592
• Grote projecten	10.736	268	2.850			-4.537	12.155
• Decentralisatie huisvesting onderwijs	41					-35	76
• BWS en overwinstregeling	36						36
• Erfgoedreserve	38						38
• Kunstgrasvelden & Accommodaties	284					-92	376
• Reserve Schoolwoningen	2.644					-328	2.972
• Impulsregeling combinatiefuncties	201				-60		261
• Duurzaamheid	1.253		193		-111		1.171
• IKS (co-financiering)	110						110
• ISV-2					-178		178
• Rente egalisatiereserve							
• Reserve voortgezet onderwijs	1.525		123				1.402
• Reserve Vervanging zieke kastantjes Zuidwijk/Huigenhoek							
• Reserve marketing De Vaandel	6						6
• Reserve School en Sporthal De Draai	3.507		157			-460	3.810
• Decentralisaties AWBZ, Jeugdzorg							
• Integrale gebiedsontwikk.Stationsgebied	523		22		-128		629
• Transitie-/frictiekosten ISD/SSC	133		251		-118		

	Boekwaarde 31-12-2019	Toevoeging			Onttrekking		Boekwaarde 31-12-2018
		Rente	Overige toevoegingen	Bestemming rekeningresultaat vorig jaar	Overige onttrekkingen	Vermindering ter dekking van afschrijvingen	
• Groei op het spoor	11						11
• Videosysteem raadszaal	70				-10		80
• Actief burgerschap	68						68
• Onderwijshuisvesting AZC leerlingen	440						440
• Reserve BYOD	621		426		-133		328
• Reserve Arbitrage Stadshart	65						65
• <b>Reserve Verduurz. gem gebouwen</b>	<b>200</b>						<b>200</b>
• Reserve OZB het nieuwe MC					-237		237
• Reserve Middenweg Zuid	7.199					-46	7.245
• Reserve De Vaandel - Heliomare	1.000						1.000
• <b>Reserve E-depot</b>	<b>40</b>				-17		<b>57</b>
• Reserve Vanadium	2.415				-5		2.420
• Reserve Volkstuinen HHW zuid	362				-19		381
• Reserve verhoogde asielinstream	296				-130		426
• Reserve ontschot werken	13						13
• Reserve nieuwbouw Huygenscollege	853						853
• Reserve bewonersparticipatie							
• Reserve opkomstbevordering	1						1
• Reserve omgevingswet	294				-216		510
• Reserve Dotatie Sportvoorziening	3.216				-302		3.518
• Reserve Westpoort	96						96
• Reserve bedrijfsvoering Sociaal Domein	21				-116		137
• Reserve voorschoolse voorziening peuters	58						58

	Boekwaarde 31-12-2019	Toevoeging			Onttrekking		Boekwaarde 31-12-2018
		Rente	Overige toevoegingen	Bestemming rekeningresultaat vorig jaar	Overige onttrekkingen	Vermindering ter dekking van afschrijvingen	
• Ontwikkeling organisatiebudget	91						91
• Egalisatiereserve afvalstoffenheffing	50						50
• Herstel dak de Vierspan	136						136
• Reserve beleidswensen	1.575		1.888		-313		
• Reserve ecozone Broekhorn	634		634				
• Reserve bedrijfsvoering werkvoorraad CUP	3.405		4.024		-619		
• Reserve Expertisescentrum	602		602				
• Reserve Motie sociale woningbouw	1.251		1.251				
• Reserve Projecten leefomgeving en voorz.	9.100		9.100				
•							
• Reserve Aanleg riolering Genestetlaan	26		90		-64		
• Reserve Uity.organisatie Participatiewet	750		750				
<b>Totaal Bestemmingreserves</b>	<b>82.021</b>	<b>737</b>	<b>25.644</b>		<b>-7.571</b>	<b>-5.498</b>	<b>68.709</b>

In de onderstaande tabel worden de mutaties per reserve nader toegelicht

Reserve	Doel reserve	Mutatie	Toelichting
Algemene Reserve	Deze reserve is de basis van het financiële weerstandsvermogen van de gemeente.	14.915  18.409	<p><b>Toevoegingen</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Vanuit de resultaatbestemming 2018 ( RB2019065) is een bedrag toegevoegd van € 14.915.000</li> </ul> <p><b>Onttrekkingen</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>In de Voorjaarsnota 2019 (RB2019064) is besloten om voor een bedrag van € 16.519.000 over te hevelen naar diverse andere reserves Op basis van raadsbesluit RB2018-104 (Vaststellen begroting 2019) wordt een bedrag van € 1.888.000 overgeheveld naar de Reserve Beleidswensen</li> </ul>
Bovenwijkse voorzieningen – hoofdinfrastructuur (NBK 1)	Het doel van deze reserve is de dekking van de investeringen in de hoofdinfrastructuur van de bovenwijkse voorzieningen.	1.391  1.802	<p><b>Toevoegingen</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>In de Voorjaarsnota 2019 (RB2019064) is besloten om een bedrag van € 698.000 toe te voegen aan deze reserve</li> <li>In 2019 heeft een rentedotatie plaatsgevonden van € 395.000</li> <li>Op basis van RB2017006 wordt er met ingang van 2018 jaarlijks € 298.000 gedoteerd aan de reserve</li> </ul> <p><b>Onttrekkingen</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Dit betreffen onttrekkingen ter dekking van kosten die voortkomen uit NBK-1 gerelateerde projecten. In 2019 betroffen dit voornamelijk voorbereidingskosten voor de spoorse doorsnijding van de Zuidtangent en een bijdrage aan de provincie inzake de reconstructie van de N242</li> </ul>
Bovenwijkse voorzieningen - gebouwen (NBK 2)	Het doel van deze reserve is de dekking van de investeringen in de gebouwen van de	74	<p><b>Toevoegingen</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>In 2019 heeft een rentedotatie plaatsgevonden van € 74.000</li> </ul>

	bovenwijkse voorzieningen.	132	<p><b>Onttrekkingen</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Ter dekking van de kapitaallasten van diverse sport- en recreatieve voorzieningen is een bedrag van € 82.000 onttrokken</li> <li>Ter dekking van de lasten van de Makeover Waarderhout is een bedrag van € 50.000 onttrokken</li> </ul>
Reserve beheer en sociale structuur	Het doel van deze reserve is de dekking van de (beheers)lasten van voorzieningen als gevolg van de groei van de gemeente op het sociaal en maatschappelijk veld.	2.287	<p><b>Toevoegingen</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Overeenkomstige de begroting 2019 is een bedrag van € 2.287.000 in de reserve gestort.</li> </ul> <p><b>Onttrekkingen</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Aan de reserve is € 2.861.000 onttrokken voor pieklasten beheer en onderhoud.</li> </ul>
Grote projecten	De reserve is ingesteld voor de dekking van de lasten van investeringen die voortvloeien uit de grote projecten.	3.118	<p><b>Toevoegingen</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Conform de innovatie methode wordt een jaarlijks oplopend bedrag gedoteerd aan de reserve. Voor 2019 betreft dit een bedrag van € 2.850.000.</li> <li>In 2019 heeft een rentedotatie plaatsgevonden van € 268.000</li> </ul> <p><b>Onttrekkingen</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Ter dekking van kapitaallasten die voortvloeien uit de grote projecten (zwembad, Trinitascollege, nieuwbouw gemeentehuis, COOL en brandweerkazerne) is € 4.537.000 onttrokken.</li> </ul>
Decentralisatie huisvesting onderwijs	Het doel van de reserve is de dekking van huisvestingsvoorzieningen voor het onderwijs en voor het onderhoud van gymzalen in Heerhugowaard.	35	<p><b>Onttrekkingen</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Ter dekking van kapitaallasten brandalarmsystemen diverse scholen is € 35.000 onttrokken aan de reserve.</li> </ul>

Kunstgrasvelden & Accommodaties	Het doel van de reserve is de aanleg van twee kunstgrasvelden bij twee sportverenigingen en de aanleg van een kunsthockeyveld.	92	<p><b>Onttrekkingen</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Ter dekking van de kapitaalasten van de kunstgrasvelden op de Vork, de Kabel en de Wending wordt € 92.000 onttrokken.</li> </ul>
Reserve Schoolwoningen	Het doel van de reserve is de dekking van de rentelasten van de investeringen in de schoolwoningen.	328	<p><b>Onttrekkingen</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Ter dekking van de kapitaallasten schoolwoningen wordt conform de begroting 2019 een bedrag van € 328.000 onttrokken.</li> </ul>
Reserve impulsregeling combinatiefuncties	Het doel van de reserve is het dekken van lasten die samenhangen met de uitvoering van combinatiefuncties	60	<p><b>Onttrekkingen</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Overeenkomstig de begroting 2019 is ter gedeeltelijke dekking van de kosten van de combinatiefuncties een bedrag onttrokken van € 60.000</li> </ul>
Duurzaamheid	Het doel van de reserve is het mogelijk maken van investeringen in duurzaamheid.	193	<p><b>Toevoegingen</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Conform <u>RB2010-145 d.d. 14 december 2010</u> wordt de jaarlijkse opbrengst windturbines (€ 48.000) in de reserve gestort.</li> <li>De in 2016 gerealiseerde besparing ad € 2.000 als gevolg van zonnepanelen op het gemeentehuis wordt jaarlijks gestort in de reserve.</li> <li>De ontvangen subsidies (€ 143.000) voor het aanleggen van PV-installaties op woningen zijn gestort in de reserve.</li> </ul> <p><b>Onttrekkingen</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Ter dekking van de volgende lasten is in totaal een bedrag van € 111.000 aan de reserve onttrokken: <ul style="list-style-type: none"> <li>Duurzaam begrazen € 26.000</li> <li>Nul op de meter € 85.000</li> </ul> </li> </ul>
ISV 2	Het doel van deze reserve is de kosten te dekken van de kosten die	178	<p><b>Onttrekkingen</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Ter dekking van de lasten van de sanering van de Rietkuil heeft een onttrekking plaatsgevonden van € 178.000</li> </ul>

	samenhangen met de sanering van de Rietkuil		
Reserve primair onderwijs	Het doel van deze reserve is te zorgen voor middelen ten behoeve van (toekomstgerichte) investeringen in locaties die overblijven na afstoten van onderwijsgebouwen primair onderwijs	123	<p><b>Toevoegingen</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Bij de Burap is een voordeel gemeld op de huurinkomsten onderwijshuisvesting basisonderwijs van € 123.000; op grond van RB2012070 worden deze extra inkomsten gestort in deze reserve.</li> </ul>
Reserve school en sport hal De Draai	Realisatie van een sportgebouw en een school in De Draai, tijdelijke huisvesting van de Jeroen Bosch en uitbreiding van De Zevensprong en de Pater Jan Smitschool.	157  460	<p><b>Toevoegingen</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Overeenkomstig de begroting 2019 heeft een dotatie aan deze reserve plaatsgevonden van € 157.000</li> </ul> <p><b>Onttrekkingen</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Ter dekking van de kapitaallasten die voortvloeien uit de bouw van de nieuwe school in De Draai (de Helix) is een bedrag van € 460.000 onttrokken.</li> </ul>
Reserve Integrale gebiedsontwikkeling Stationsgebied	Het doel van de reserve is om de kosten te dekken van activiteiten die noodzakelijk zijn om een integrale ontwikkeling van het Stationsgebied mogelijk te maken	128  22	<p><b>Onttrekkingen</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>De lasten van het ontwikkelen van een masterplan openbare ruimte en parkeerstrategie Stationsgebied zijn gedekt door een onttrekking aan deze reserve.</li> </ul> <p><b>Toevoegingen</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Van Prorail is een op basis van de eindafrekening een bedrag terugontvangen betreffende de realisatiekosten betere benutting fietsenstalling station Heerhugowaard. Dit bedrag is teruggestort in de reserve.</li> </ul>
Reserve Toekomstige samenwerkingen	Het doel van deze reserve is de kosten te dekken van frictie- en transactiekosten in de bedrijfsvoering.	251	<p><b>Toevoegingen</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>In de Voorjaarsnota 2019 (RB2019064) is besloten om een bedrag van € 251.000 toe te voegen aan deze reserve</li> </ul>

		118	<p><b>Onttrekkingen</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Voor de ontwikkeling van de ICT-bodemplaat is een bedrag van € 118.000 aan de reserve onttrokken</li> </ul>
Reserve Videosysteem raadzaal	De reserve dient ter gedeeltelijke dekking van de kapitaallasten die voortvloeien uit de investering in meubilair en audio/videoapparatuur in de raadzaal.	10	<p><b>Onttrekkingen</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Overeenkomstig de begroting 2018 is een bedrag van € 10.000 aan deze reserve onttrokken</li> </ul>
Reserve Byod	Het doel van deze reserve is om over voldoende middelen te beschikken om het personeel in het kader van Byod een laptop/telefoon te verschaffen.	426	<p><b>Toevoegingen</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Conform de begroting 2019 is een bedrag van € 256.000 gestort in de reserve.</li> <li>In de Voorjaarsnota 2019 (RB2019064) is besloten om een bedrag van € 170.000 toe te voegen aan deze reserve</li> </ul> <p><b>Onttrekkingen</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>De uitgaven voor nieuwe computers en telefoons voor het personeel worden gedekt door een onttrekking aan deze reserve.</li> </ul>
Reserve OZB het nieuwe MCA	In het meerjarenperspectief zijn OZB-opbrengsten ingerekend t.a.v. het nieuwe MCA. Omdat deze inkomsten niet eerder dan 2020 worden verwacht zal tot dan een jaarlijks nadeel ontstaan. Dit nadeel kan worden gedekt door een onttrekking aan deze reserve.	237	<p><b>Onttrekkingen</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Overeenkomstig de begroting 2018 is een bedrag onttrokken aan de reserve van € 237.000</li> </ul>
Reserve Middenweg Zuid	Vanuit deze reserve worden de kapitaallasten	46	<p><b>Onttrekkingen</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Ter dekking van de kapitaallasten die voortvloeien uit de herinrichting</li> </ul>

	van de herinrichting van Middenweg-Zuid gedekt.		van de Middenweg Zuid is een bedrag van € 46.000 onttrokken.
Reserve E-depot	Deze reserve dient ter dekking van de bijdrage die de gemeente betaalt aan de digitalisering van het regionale archief.	17	<b>Onttrekkingen</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>Het onttrokken bedrag dient ter dekking van de overschrijding op de bijdrage aan het Regionaal Archief</li> </ul>
Reserve Vanadium	Ter dekking van de kosten die voortvloeien uit het saneren van vanadium in de fundering van de wegen is deze reserve gevormd	5	<b>Onttrekkingen</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>De lasten van het afvoeren van slakkenzand uit de Rivierenwijk zijn gedekt door een onttrekking aan deze reserve.</li> </ul>
Reserve volkstuinten HHW Zuid	Deze reserve is gevormd om de kosten te dekken die het mogelijk maken om de kosten te dekken die samenhangen met het realiseren van volkstuinten in Heerhugowaard Zuid	19	<b>Onttrekkingen</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>De interne ambtelijke kosten en het huren van de grond aan de Molendijk worden gedekt door een onttrekking aan deze reserve</li> </ul>
Reserve verhoogde Asielinstroom	Doel van deze reserve is het dekken van kosten in 2017 met betrekking tot (re)integratie- en participatietrajecten voor vergunninghouders	130	<b>Onttrekkingen</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>De onttrekking heeft hoofdzakelijk betrekking op het dekken van de lasten van het project Open Embassy</li> </ul>
Reserve omgevingswet	Deze reserve dient ter dekking van de kosten die voortvloeien uit de invoering van de nieuwe Omgevingswet	216	<b>Onttrekkingen</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>Voor de implementatie van de Omgevingswet is o.a. externe capaciteit ingehuurd. De lasten van deze inhuur worden gedekt door een onttrekking aan deze reserve.</li> </ul>
Reserve Dotatie Sportvoorziening	Deze reserve dient ter dekking van de aanvullende dotatie aan de voorziening Groot	302	<b>Onttrekkingen</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>De verhoging van de lasten als gevolg van de aanvullende dotatie aan de voorziening Groot onderhoud gebouwen in beheer NV</li> </ul>

	<p>onderhoud gebouwen in beheer NV Sport waartoe in de Voorjaarsnota 2017 is besloten</p>		<p>Sport worden gedekt door een onttrekking aan deze reserve (€ 137.000)</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>De extra lasten van de renovatie van de atletiekbaan als gevolg van hogere aanbestedingsprijzen en onvoorziene werkzaamheden worden gedekt uit deze reserve (€ 165.000)</li> </ul>																
<p>Reserve bedrijfsvoering Sociaal Domein</p>	<p>Het doel van deze reserve is de kosten te dekken die worden gemaakt om de knelpunten in de sturing en uitvoering van het sociaal domein op te lossen.</p>	<p>116</p>	<p><b>Onttrekkingen</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Binnen het sociaal domein zijn 2 strategen aangesteld waarvan de loonkosten / kosten van inhuur gedekt worden uit deze reserve.</li> </ul>																
<p>Reserve beleidswensen</p>	<p>Bij het vaststellen van de Raadsbegroting 2019 (RB2018-104) is besloten een Reserve beleidswensen in te stellen. Doel van deze reserves is de lasten te dekken van een aantal specifieke beleidswensen welke een directe relatie hebben met de raadsagenda.</p>	<p>1.888</p> <p>313</p>	<p><b>Toevoegingen</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Conform RB2018-104 is een bedrag van € 1.888.000 overgeheveld vanuit de Algemene Reserve</li> </ul> <p><b>Onttrekkingen</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>De volgende bedragen zijn ten laste van de reserve gebracht</li> </ul> <table> <tr> <td>Evenementenbudget</td> <td>€ 100.000</td> </tr> <tr> <td>Citymarketing</td> <td>€ 29.000</td> </tr> <tr> <td>Taallessen ROC</td> <td>€ 38.000</td> </tr> <tr> <td>VMBO on stage</td> <td>€ 35.000</td> </tr> <tr> <td>Hugo Hopper</td> <td>€ 30.000</td> </tr> <tr> <td>Boekstart</td> <td>€ 52.000</td> </tr> <tr> <td>Vakantiefun</td> <td>€ 9.000</td> </tr> <tr> <td>GIS-pilot</td> <td>€ 20.000</td> </tr> </table>	Evenementenbudget	€ 100.000	Citymarketing	€ 29.000	Taallessen ROC	€ 38.000	VMBO on stage	€ 35.000	Hugo Hopper	€ 30.000	Boekstart	€ 52.000	Vakantiefun	€ 9.000	GIS-pilot	€ 20.000
Evenementenbudget	€ 100.000																		
Citymarketing	€ 29.000																		
Taallessen ROC	€ 38.000																		
VMBO on stage	€ 35.000																		
Hugo Hopper	€ 30.000																		
Boekstart	€ 52.000																		
Vakantiefun	€ 9.000																		
GIS-pilot	€ 20.000																		
<p>Reserve ecozone Broekhorn</p>	<p>Bij het vaststellen van de Voorjaarsnota 2019 (RB2019064) is besloten een Reserve ecozone Broekhorn in te stellen. Doel van deze reserves is de lasten te dekken die samenhangen met het toekomstig onderhoud van de ecozone Broekhorn</p>	<p>634</p>	<p><b>Stortingen</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>In de Voorjaarsnota 2019 (RB2019064) is besloten om een bedrag van € 634.000 te storten in deze reserve</li> </ul>																



<p>Reserve Projecten leefomgeving en voorzieningen</p>	<p>Bij het vaststellen van de Voorjaarsnota 2019 (RB2019064) is besloten een Reserve Projecten leefomgeving en voorzieningen in te stellen. Doel van deze reserves is de lasten te dekken die samenhangen met het uitvoeren van een aantal projecten die richting geven aan de ontwikkeling van de gemeente Heerhugowaard.</p>	<p>9.100</p>	<p><b>Stortingen</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>In de Voorjaarsnota 2019 (RB2019064) is besloten om een bedrag van € 9.100.000 te storten in deze reserve</li> </ul>
--------------------------------------------------------	--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	--------------	--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

Voorzienngen

De voorzieningen per 31-12-2017 kunnen als volgt worden gespecificeerd:

*Bedragen x € 1.000*

	<b>Boekwaarde 31-12-2019</b>	<b>Boekwaarde 31-12-2018</b>
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	3.830	2.489
Egalisatievoorzieningen	24.340	21.556
Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden	25	161
Bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven	175	158
<b>Totaal voorzieningen</b>	<b>28.370</b>	<b>24.364</b>

Het verloop van de voorzieningen kan als volgt worden weergegeven

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2019	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Boekwaarde 31-12-2018
<b>Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's</b>					
Pensioenvoorziening politieke ambtsdragers	3.829	1.426	0	-86	2.489
Arbeidsvoorwaardenbeleid	0	0	0	0	0
Voorziening BYOD	1	0	0	1	0
	<b>3.830</b>	<b>1.426</b>	<b>0</b>	<b>-85</b>	<b>2.489</b>

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2019	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Boekwaarde 31-12-2018
<b>Egalisatievoorzieningen</b>					
Groot onderhoud gemeentelijke gebouwen	1.287	489	0	-284	1.082
Groot onderhoud Wegen/Kunstwerken	19.569	4.875	0	-1.614	16.308
Groot Onderhoud Openbare Verlichting	1.618	626	0	-1.018	2.010
Groot onderhoud speeloppervlakten buitensport	455	334	0	-618	739
Groot onderhoud bijzondere kunstwerken	434	70	0	-1	365
Groot onderhoud gebouwen in beheer NV Sport	977	671	0	-746	1.052
	<b>24.340</b>	<b>7.065</b>	<b>0</b>	<b>-4.281</b>	<b>21.556</b>

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2019	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Boekwaarde 31-12-2018
<b><i>Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden</i></b>					
Egalisatie afvalstoffenheffing	25	0	0	-136	161
	<b>25</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>-136</b>	<b>161</b>

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2019	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Boekwaarde 31-12-2018
<b><i>Bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven</i></b>					
Voorziening egalisatie riolering	175	1.888	0	-1.871	158
	<b>175</b>	<b>1.888</b>	<b>0</b>	<b>-1.871</b>	<b>158</b>

In de onderstaande tabel worden de mutaties per voorziening nader toegelicht

Voorziening	Doel voorziening	Mutatie	Toelichting
<b>Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's</b>			
Pensioenvoorziening politieke ambtsdragers	Het doel is een voorziening te treffen voor toekomstige pensioenclaims van voormalige politieke ambtsdragers.	1.426	<p><b>Toevoegingen</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Jaarlijkse toevoeging conform de Beleidsnota reserves en voorzieningen 2017</li> <li>• Voor één van de zittende wethouders heeft een pensioenoverdracht naar de gemeente plaatsgevonden</li> <li>• Op basis van actuariële berekeningen bleek dat de stand van de voorziening te laag was en dat er een aanvullende storting moest plaatsvinden om de voorziening op niveau te brengen</li> </ul> <p>86</p> <p><b>Aanwending</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• De pensioenuitkeringen van vier voormalige wethouders zijn ten laste van deze voorziening gebracht.</li> </ul>

Voorziening	Doel voorziening	Mutatie	Toelichting
<b>Egalisatievoorzieningen</b>			
Groot onderhoud gemeentelijke gebouwen	Het doel van deze voorziening is het periodiek groot onderhoud van gebouwen.	489	<b>Toevoegingen</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Toevoeging conform de in de begroting 2019 ingerekende bedragen</li> </ul>
		284	<b>Aanwending</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>• In 2019 zijn voornamelijk kosten van de dakbedekking van Ambachtcentrum De Vonder en het aanbrengen van LED-verlichting in het gemeentehuis ten laste van de voorziening gebracht.</li> </ul>
Groot onderhoud Wegen/Kunstwerken	Het doel van de voorziening is het periodiek groot onderhoud van wegen, kunstwerken en waterhuishouding.	4.875	<b>Toevoegingen</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Toevoeging conform de in de begroting 2019 ingerekende bedragen.</li> </ul>
		1.614	<b>Aanwending</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>• In 2019 zijn voornamelijk kosten van                             <ul style="list-style-type: none"> <li>- herinrichting Middenweg Zuid,</li> <li>- groot onderhoud asfalt</li> <li>- onderhoud brugdekken</li> </ul>                             ten laste van de voorziening gebracht.</li> </ul>

Voorziening	Doel voorziening	Mutatie	Toelichting
Groot Onderhoud Openbare Verlichting	Het doel van de voorziening is het periodiek onderhoud van de openbare verlichting.	626	<p><b>Toevoegingen</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Toevoeging conform de in de begroting 2019 ingerekende bedragen.</li> </ul>
		1.018	<p><b>Aanwending</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• In 2019 zijn voornamelijk kosten van vervangen armaturen en het aanpassen van OV-kasten ten laste van de voorziening gebracht.</li> </ul>
Groot onderhoud speeloppervlakten buitensport	Het doel van de voorziening is de renovatie van buitensportaccommodaties zonder dat er schommelingen in de jaarlijkse lasten optreden.	334	<p><b>Toevoegingen</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Toevoeging conform de in de begroting 2019 ingerekende bedragen</li> <li>• Als gevolg van aanpassingen in de BTW-wetgeving is de BTW op onderhoudslasten niet langer aftrekbaar. Dit leidt tot hogere onderhoudslasten, ter compensatie hiervan is het corresponderende deel in de uitkering SPUK (Specifieke uitkering sport) gestort in de voorziening</li> </ul>
		618	<p><b>Aanwending</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• In 2019 is voornamelijk het groot onderhoud kunstgrasvelden Reigerboys en SVW ten laste van de voorziening gebracht</li> </ul>
Groot onderhoud bijzondere kunstwerken	Het doel van de voorziening is het periodiek groot onderhoud bijzondere kunstwerken.	70	<p><b>Toevoegingen</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Toevoeging conform het in de begroting 2019 ingerekende bedrag.</li> </ul>

Groot onderhoud  
binnensportaccommodaties

Het doel van de voorziening is  
het periodiek groot onderhoud  
van  
binnensportaccommodaties

671 **Toevoegingen**

- Toevoeging conform het in de begroting 2019 ingerekende bedrag (541.000)
- Als gevolg van aanpassingen in de BTW-wetgeving is de BTW op onderhoudslasten niet langer aftrekbaar. Dit leidt tot hogere onderhoudslasten, ter compensatie hiervan is het corresponderende deel in de uitkering SPUK (Specifieke uitkering sport) gestort in de voorziening

746 **Aanwending**

- In 2019 zijn voornamelijk kosten van
    - onderhoud kleedruimten Waardergolf
    - onderhoud glijbanen Waardergolf
    - onderhoud dakbedekking gymzalen De Geul en Plutolaan
- ten laste van de voorziening gebracht.

Voorziening	Doel voorziening	Mutatie	Toelichting
-------------	------------------	---------	-------------

**Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden**

Voorziening egalisatie afvalstoffenheffing	Het doel van de voorziening is te streven naar een gelijkmatig patroon in de tariefstelling.	136	<p><b>Aanwending</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Bij het opstellen van de begroting 2019 en het berekenen van de tarieven afvalstoffenheffing 2019 is rekening gehouden met een onttrekking aan de voorziening voor een bedrag van € 136.000. Dit bedrag is ook daadwerkelijk onttrokken aan de voorziening.</li> </ul>
--------------------------------------------	----------------------------------------------------------------------------------------------	-----	----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

Voorziening	Doel voorziening	Mutatie	Toelichting
-------------	------------------	---------	-------------

**Bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven**

Voorziening egalisatie riolering	Het doel van de voorziening is het verkrijgen van een planmatige systematiek in rioleringsinvesteringen.	1.888	<p><b>Toevoegingen</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>De toevoeging betreft het voordelig resultaat op de producten Riolering en Rioolheffing.</li> </ul>
		1.872	<p><b>Aanwending</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Conform Raadsbesluit <a href="#">RB2013-059 d.d. 23 april 2013</a> wordt het voordelig resultaat op de producten Riolering en Rioolheffing ingezet om een inhaalafschrijving te dekken op in het verleden geactiveerde rioleringswerken.</li> </ul>

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

*Bedragen x € 1.000*

	<b>Boekwaarde 31-12-2019</b>	<b>Boekwaarde 31-12-2018</b>
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	47.100	57.750
Waarborgsommen	342	354
<b>Totaal</b>	<b>47.442</b>	<b>58.104</b>

In de onderstaande tabel wordt het verloop van de langlopende leningen weergegeven

Bedragen x € 1.000

	Jaar afsluiten	Looptijd (in jaren)	Rente percentage	Boekwaarde 31-12-2019	Opname	Aflossingen	Boekwaarde 31-12-2018	Rentelast
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	2005	25	4,07%	6.600		600	7.200	274
De Nederlandse Waterschapsbank N.V.	2005	25	3,61%	6.600		600	7.200	252
De Nederlandse Waterschapsbank N.V.	2006	25	3,68%	2.400		200	2.600	88
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	2007	30	4,60%	8.750		500	9.250	414
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	2008	20	5,10%	6.750		750	7.500	354
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	2015	5	0,33%	4.000		4.000	8.000	20
De Nederlandse Waterschapsbank N.V.	2017	5	0,08%	12.000		4.000	16.000	10
<b>Totaal</b>				<b>47.100</b>		<b>10.650</b>	<b>57.750</b>	<b>1.412</b>

### Flottende passiva

Flottende passiva met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2019	Boekwaarde 31-12-2018
Kasgeldleningen	30.000	7.000
Banksaldi		136
Overige schulden	5.449	6.055
<b>Totaal</b>	<b>35.449</b>	<b>13.191</b>

### Overlopende passiva

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2019	Boekwaarde 31-12-2018
Vooruitontvangen bedragen	445	969
Van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen, nog te besteden voorschotten op specifieke uitkeringen		
• Overige Nederlandse overheidslichamen	1.670	346
Nog te betalen bedragen	7.109	8.668
<b>Totaal</b>	<b>9.224</b>	<b>9.983</b>

De van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen, nog te besteden voorschotten op specifieke uitkeringen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2019	Toevoeging	Vrijgevallen bedragen	Boekwaarde 31-12-2018
<b>Rijk</b>				
723054 Uitkoopregeling woningen	675	642		33
<b>Overige Nederlandse overheidslichamen</b>				
723021 Project Naar een nuchter N Ken	0		2	2
723024 OAB 2011-2014	981	962		19
723025 ISV -3	0		44	44
723030 PV subsidie Stad van de Zon	0		174	174
723037 Levensloopbestendig wonen	14		8	22
723045 Bijdrage VNG	0		8	8
723050 Revit bedrijv.terr.Zandhorst -	0		44	44
<b>Totaal</b>	<b>1.670</b>	<b>1.604</b>	<b>280</b>	<b>346</b>

De nog te betalen bedragen kunnen als volgt worden gespecificeerd

*Bedragen x € 1.000*

	<b>Boekwaarde 31-12-2019</b>	<b>Boekwaarde 31-12-2018</b>
Nog te betalen facturen	5.737	7.867
Nog te betalen subsidie	261	0
Nog te betalen rente	527	592
Terug te betalen rijksuitkeringen	584	209
<b>Totaal</b>	<b>7.109</b>	<b>8.668</b>

Waarborgen en garanties

Bedragen x € 1.000

Waarborgen en garanties	Hoofdsom	Schuld 31-12-2018	Nieuwe garanties 2019	Aflossing 2019	Schuld 31-12-2019	Gemiddeld percentage van de garantstelling	Garant- stelling 2019
Sportverenigingen SWS gewaarborgd	515	271	0	36	235	51%	119
Sportverenigingen niet SWS gewaarborgd	894	391	0	22	369	100%	367
Culturele- en Zorginstellingen	10.208	4.816	0	461	4.356	100%	4.376
Garantstelling MCA	17.697	5.899	0	2.360	3.539	9%	325
Geldleningen werknemers	1.824	1.637	0	0	1.637	99%	1.615
Garantstelling HVC	18.842	18.842	0	0	18.842	100%	18.842
SOVON	18.957	17.693	0	632	17.061	100%	17.061
Poldermuseum	75	70	0	5	65	100%	65
Garantstelling Cocencus	4.600	2.610	0	480	2.130	6%	133
<b>Totaal Sportverenigingen, culturele- en zorginstellingen</b>	<b>73.612</b>	<b>52.229</b>	<b>0</b>	<b>3.995</b>	<b>48.234</b>		<b>42.904</b>
Stichting Woonwaard Noord-Kennemerland	239.266	214.638	0	107.769	106.869	50%	53.434
Ymere	27.500	35.000	0	0	35.000	50%	17.500
Woonzorg Nederland	2.082	1.829	0	69	1.760	50%	880
<b>Totaal achtervang door WSW</b>	<b>268.848</b>	<b>251.467</b>	<b>0</b>	<b>107.839</b>	<b>143.628</b>		<b>71.814</b>
<b>Totaal gegarandeerde en gewaarborgde geldleningen</b>	<b>342.460</b>	<b>303.696</b>	<b>0</b>	<b>111.834</b>	<b>191.862</b>		<b>114.718</b>

Langlopende financiële verplichtingen

*Bedragen x € 1.000*

Huur- of leaseobject	Jaarlijks huur- of leasebedrag	Totaal huur- of leasebedrag
<b>Software</b>		
• Algemene software	430	657
• Document management	285	285
• SAP licenties + onderhoud	242	828
• Omgevingsvergunning	94	94
• Website	96	154
• Overige	196	196
<b>Hardware</b>		
• Printers	8	24
<b>Abonnementen</b>		
• Telefonie	172	190
<b>Huur gebouwen</b>		
• Huur A. Polaktuin 29-35	36	36
• Huur MFA De Horst, grond en gebouwen	397	6.583
• Overige	19	117
<b>Overige</b>		
• Elektrische dienstauto's	35	77
• Planten gemeentehuis	13	19
• Onderhoudscontracten materieel	69	69
• Catering kantine	62	251

## Overzicht toevoegingen en onttrekkingen reserves

Bedragen x € 1.000

	Toevoeging		Onttrekking	
	Incidenteel	Structureel	Incidenteel	Structureel
Algemene reserve	14.915		-18.407	
<b>Totaal mutatie Algemene reserve</b>	<b>14.915</b>		<b>-18.407</b>	

Bedragen x € 1.000

	Toevoeging		Onttrekking	
	Incidenteel	Structureel	Incidenteel	Structureel
• Bovenwijkse voorzieningen (NBK 1) hoofdinfrastructuur	698	693	-1.802	
• Bovenwijkse voorzieningen gebouwen (NBK 2)		74	-50	-82
• Reserve beheer & sociale structuur		2.287		-2.861
• Grote projecten		3.118		-4.537
• Decentralisatie huisvesting onderwijs				-35
• BWS en overwinstregeling				
• Kunstgrasvelden & Accommodaties				-92
• Reserve Schoolwoningen				-328
• Impulsregeling combinatiefuncties				-60
• Duurzaamheid	142	51	-85	-26
• ISV-2			-178	
• Rente egaliseringsreserve				
• Reserve voortgezet onderwijs	123			
• Reserve Vervanging zieke kastanjes Zuidwijk/Huigenhoek				
• Reserve School en Sporthal De Draai		157		-460
• Decentralisaties AWBZ, Jeugdzorg				
• Integrale gebiedsontwikk.Stationsgebied	22		-128	
• Transitie-/frictiekosten ISD/SSC	251		-118	
• Groei op het spoor				
• Videosysteem raadszaal				-10
• Actief burgerschap				
• Reserve BYOD	170	256	-133	
• Reserve Arbitrage Stadshart				
• Reserve OZB het nieuwe MC			-237	
• Reserve Middenweg Zuid				-46
• Reserve E-depot			-17	
• Reserve Vanadium			-5	
• Reserve Volkstuinen HHW zuid			-19	
• Reserve verhoogde asielinstroom			-130	
• Reserve bewonersparticipatie				
• Reserve omgevingswet			-216	

• Reserve Dotatie Sportvoorziening			-165	-137
• Reserve Westpoort				
• Reserve bedrijfsvoering Sociaal Domein			-116	
• Ontwikkeling organisatiebudget				
• Egalisatiereserve afvalstoffenheffing				
• Herstel dak de Vierspan				
• Reserve beleidswensen	1.888		-313	
• Reserve ecozone Broekhorn	634			
• Reserve bedrijfsvoering werkvoorraad CUP	4.024		-619	
• Reserve Expertisecentrum	602			
• Reserve Motie sociale woningbouw	1.251			
• Reserve Projecten leefomgeving en voorz.	9.100			
•				
• Reserve Aanleg riolering Genestetlaan	90		-64	
• Reserve Uitv. organisatie Participatiewet	750			
<b>Totaal mutatie Bestemmingsreserves</b>	<b>19.745</b>	<b>6.636</b>	<b>-4.395</b>	<b>-8.674</b>
<b>Totaal mutatie reserves</b>	<b>34.660</b>	<b>6.636</b>	<b>-22.802</b>	<b>-8.674</b>
		<b>9.820</b>		

#### Toelichting

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de reserves per saldo zijn toegenomen met een bedrag van € 9.820.000. Deze toename kan als volgt worden gespecificeerd:

Toename als gevolg van resultaatbestemming 2018	€ 14.915.000
Effect afrondingen	€ 2.000
Afname reserves ten gunste van exploitatie	-€ 5.097.000
Per saldo gemuteerd op reserves	€ 9.820.000

Uit het overzicht van baten en lasten blijkt dat via de exploitatie per saldo een bedrag van € 5.098.000 wordt gemuteerd op de reserves. Dit bedrag is bestaat uit 2 componenten, dotaties en onttrekkingen. Het bedrag ad € 5.098.000 kan als volgt worden gespecificeerd:

	Begroot	Werkelijk	Vershil
Storting reserves	€ 7.868.000	€ 9.864.000	-€ 1.996.000
Onttrekking reserves	-€ 12.688.000	-€ 14.961.000	€ 2.273.000
Saldo mutatie reserves	-€ 4.820.000	-€ 5.097.000	€ 277.000

De afwijkingen uit bovenstaande opstelling worden per programma toegelicht in hoofdstuk 2 Programmaplan onder het kopje "Wat mag het kosten"

## Overzicht baten en lasten

### Overzicht baten en lasten

In het onderstaand overzicht van baten en lasten over het jaar 2019 zijn ter vergelijking ook de cijfers over 2018 (jaarrekening) en de actuele begroting 2019 (inclusief de reeds gemelde effecten bij de bestuursrapportage) weergegeven. Voor wat betreft de cijfers over 2018 dient te worden opgemerkt dat de begroting en jaarrekening in dat jaar een andere programma-indeling kenden dan in 2019. Om een goede vergelijking mogelijk te maken zijn de jaarrekeningcijfers 2018 omgezet naar de gehanteerde programma-indeling voor 2019.

De toelichting op hoofdlijnen (> € 50.000) op de rekeningcijfers ten opzichte van de oorspronkelijke begroting zijn gegeven bij de afzonderlijke programma's in het jaarverslag. Voor een nadere onderbouwing verwijzen wij u naar de toelichting bij de desbetreffende programma's in het jaarverslag.

	Bedragen x € 1.000			
	Rekening 2018	Primaire begroting 2019	Actuele begroting 2019	Rekening 2019
<b>Lasten</b>				
0 Bestuur en ondersteuning	7.886	9.971	9.274	10.205
1 Veiligheid	5.373	5.358	5.615	5.591
2 Verkeer en vervoer	10.090	10.123	10.645	10.224
3 Economie	3.258	1.176	2.480	2.507
4 Onderwijs	6.842	6.644	6.968	6.976
5 Sport, cultuur en recreatie	13.817	13.701	15.389	15.382
6 Sociaal Domein	60.568	61.113	66.131	67.193
7 Duurzaamheid	9.543	10.487	10.920	10.990
8 Volkshuisvesting, ruimelijke ordening en stedelijke vernieuwing	18.870	22.333	19.826	20.285
<b>Totaal lasten</b>	<b>136.247</b>	<b>140.906</b>	<b>147.248</b>	<b>149.353</b>
<b>Baten</b>				
0 Bestuur en ondersteuning	3.299	1.098	2.619	2.990
1 Veiligheid	57	84	64	98
2 Verkeer en vervoer	1.144	1.011	1.316	1.267
3 Economie	3.205	1.088	2.180	2.195
4 Onderwijs	1.004	363	725	729
5 Sport, cultuur en recreatie	3.587	2.834	3.725	3.822
6 Sociaal Domein	14.542	14.059	13.751	13.989
7 Duurzaamheid	11.200	12.385	12.438	12.677
8 Volkshuisvesting, ruimelijke ordening en stedelijke vernieuwing	28.066	20.844	15.920	16.705
<b>Totaal baten</b>	<b>66.104</b>	<b>53.766</b>	<b>52.738</b>	<b>54.472</b>

### Saldo

0 Bestuur en ondersteuning	-4.587	-8.873	-6.655	-7.215
1 Veiligheid	-5.316	-5.274	-5.551	-5.493
2 Verkeer en vervoer	-8.946	-9.112	-9.329	-8.957
3 Economie	-53	-88	-300	-312
4 Onderwijs	-5.838	-6.281	-6.243	-6.247
5 Sport, cultuur en recreatie	-10.230	-10.867	-11.664	-11.560
6 Sociaal Domein	-46.026	-47.054	-52.380	-53.204
7 Duurzaamheid	1.657	1.898	1.518	1.687
8 Volkshuisvesting, ruimelijke ordening en stedelijke vernieuwing	9.196	-1.489	-3.906	-3.580
<b>Totaal saldo</b>	<b>-70.143</b>	<b>-87.140</b>	<b>-94.510</b>	<b>-94.881</b>
Algemene dekkingsmiddelen	93.411	97.638	100.733	101.257
Overhead	-13.836	-13.521	-15.073	-15.460
Onvoorziene uitgaven	0	-75	0	0
<b>Het gerealiseerde saldo van baten en lasten</b>	<b>9.432</b>	<b>-3.098</b>	<b>-8.850</b>	<b>-9.084</b>
Mutatie reserves	5.482	3.098	4.820	5.097
<b>Resultaat na bestemming</b>	<b>14.914</b>	<b>0</b>	<b>-4.030</b>	<b>-3.987</b>

### Overzicht incidentele baten en lasten

Op grond van artikel 28 lid c van het BBV is onderstaand overzicht van de incidentele baten en lasten opgenomen.

<i>Bedragen x € 1.000</i>			
<b>Programma</b>	<b>Opsomming (niet limitatief) van incidentele lasten en baten volgens de BBV</b>	<b>Lasten</b>	<b>Baten</b>
Bestuur en ondersteuning			
Veiligheid	In verband met besluitvorming over het resultaat jaarrekening 2018 van de Veiligheidsregio zijn er gelden terugbetaald aan de gemeenten.		5
Verkeer en Vervoer	Meerwerk project Westdijk	36	
	Beeldkwaliteit Zandhorst	70	
	Subsidies Provincie Noord-Holland		89
	Projecten NL Schoon	96	
	Subsidie NL Schoon		132
	Schade-uitkering fietsbrug		15
Economie	Bijdrage EK wielrennen	45	
Onderwijs	Incidentele huuropbrengsten onderwijshuisvesting		123
Sport, cultuur en recreatie	Renovatie top laag atletiekbaan en 2 kunstgrasvelden (inclusief BTW)	994	
Sociaal domein	Haltewerk heeft van de belastingdienst een naheffing op de loonbelasting gekregen voor het jaar 2015. Het aandeel voor HHW is als last opgenomen.	88	
	Met de afbouw van Transferium als JeugdzorgPlus voorziening zijn bovenregionaal afspraken gemaakt om de lege bedden deels te compenseren.	151	
Duurzaamheid	Vrijval subsidie Stad van de Zon		174
	Uitgaven m.b.t. Duurzaamheid (subsidiabel)	66	
	Diverse ontvangen subsidies		66

<i>Bedragen x € 1.000</i>			
<b>Programma</b>	<b>Opsomming (niet limitatief) van incidentele lasten en baten volgens de BBV</b>	<b>Lasten</b>	<b>Baten</b>
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	Uitkering planschade (windturbines)	79	
	De grondverkopen binnen de grondexploitaties bedroegen in 2019 € 14.911.000	14.911	14.911
	Winst/verliesnemingen grondexploitaties, conform paragraaf G: Grondbeleid	24	77
	Reconstructie N242	1.600	
		<b>18.160</b>	<b>15.592</b>

## Overzicht gerealiseerde baten en lasten per taakveld

Bedragen x € 1.000

Programma: Bestuur en ondersteuning		Actuele begroting 2019		Realisatie 2019	
		Lasten	Baten	Lasten	Baten
0.1	Bestuur	3.302	397	4.764	773
0.2	Burgerzaken	1.607	736	1.665	764
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	683	528	702	628
0.4	Overhead	16.011	938	16.951	1.491
0.5	Treasury	3.198	5.677	3.171	5.763
0.61	OZB woningen	0	5.915	0	5.916
0.62	OZB niet-woningen	0	5.798	0	5.834
0.63	Parkeerbelasting	0	254	0	275
0.64	Overige belastingen	446	101	449	146
0.7	Algemene uitkering en overige uitk.	0	86.632	0	86.943
0.8	Overige baten en lasten	3.682	958	3.074	820
0RES	Mutaties reserves	3.374	5.974	5.262	7.796
ONV	Onvoorzien	0	0	0	0
<b>Totaal programma: Bestuur en ondersteuning</b>		<b>32.303</b>	<b>113.907</b>	<b>36.038</b>	<b>117.150</b>

Programma: Veiligheid		Actuele begroting 2019		Realisatie 2019	
		Lasten	Baten	Lasten	Baten
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	3.303	0	3.298	0
1.2	Openbare orde en Veiligheid	2.312	64	2.293	98
1RES	Mutaties reserves	0	0	0	10
<b>Totaal programma: Veiligheid</b>		<b>5.615</b>	<b>64</b>	<b>5.591</b>	<b>108</b>

Programma: Verkeer, vervoer en waterstaat		Actuele begroting 2019		Realisatie 2019	
		Lasten	Baten	Lasten	Baten
2.1	Verkeer en vervoer	9.897	1.304	9.520	1.254
2.2	Parkeren	317	12	304	13
2.4	Economische havens en waterwegen	431	0	400	0
2RES	Mutaties reserves	2.931	2.926	2.980	2.930
<b>Totaal programma: Verkeer, vervoer en waterstaat</b>		<b>13.576</b>	<b>4.242</b>	<b>13.204</b>	<b>4.197</b>

Programma: Economie		Actuele begroting 2019		Realisatie 2019	
		Lasten	Baten	Lasten	Baten
3.1	Economische ontwikkeling	119	0	123	0
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	2.104	2.104	2.104	2.104
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	37	26	37	31
3.4	Economische promotie	220	50	243	60
<b>Totaal programma: Economie</b>		<b>2.480</b>	<b>2.179</b>	<b>2.506</b>	<b>2.195</b>

Programma: Onderwijs		Actuele begroting 2019		Realisatie 2019	
		Lasten	Baten	Lasten	Baten
4.1	Openbaar basisonderwijs	171	115	196	133
4.2	Onderwijshuisvesting	5.362	370	5.349	357
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.435	240	1.431	239
4RES	Mutaties reserves	581	827	581	825
<b>Totaal programma: Onderwijs</b>		<b>7.550</b>	<b>1.552</b>	<b>7.558</b>	<b>1.554</b>

Programma: Sport, cultuur en recreatie		Actuele begroting 2019		Realisatie 2019	
		Lasten	Baten	Lasten	Baten
5.2	Sportaccommodaties	6.396	2.769	6.301	2.841
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie	2.878	422	2.875	420
5.4	Musea	229	0	229	0
5.5	Cultureel erfgoed	27	0	29	0
5.6	Media	2.072	315	2.112	309
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.787	219	3.836	252
5RES	Mutaties reserves	96	437	74	653
<b>Totaal programma: Sport, cultuur en recreatie</b>		<b>15.484</b>	<b>4.163</b>	<b>15.455</b>	<b>4.474</b>

Programma: Sociaal domein		Actuele begroting 2019		Realisatie 2019	
		Lasten	Baten	Lasten	Baten
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	6.410	106	6.341	146
6.2	Wijkteams	3.237	0	3.218	0
6.3	Inkomensregelingen	16.176	13.335	15.617	13.493
6.4	Begeleide participatie	3.801	0	3.826	1
6.5	Arbeidsparticipatie	2.201	0	2.445	0
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.210	0	1.184	5
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	7.438	310	7.571	344
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	20.725	0	18.805	0
6.81	Geëscaleerde zorg18+	824	0	815	0
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	1.500	0	4.882	0
6RES	Mutaties reserves	750	236	750	258
7.1	Volksgezondheid	2.609	0	2.489	0
<b>Totaal programma: Sociaal domein</b>		<b>66.881</b>	<b>13.987</b>	<b>67.943</b>	<b>14.247</b>

Programma: Duurzaamheid		Actuele begroting 2019		Realisatie 2019	
		Lasten	Baten	Lasten	Baten
7.2	Riolering	4.605	5.333	4.704	5.440
7.3	Afval	5.746	6.902	5.754	6.834
7.4	Milieubeheer	461	63	426	279
7.5	Begraafplaatsen en crema	108	140	106	124
7RES	Mutaties reserves	114	84	193	163
<b>Totaal programma: Duurzaamheid</b>		<b>11.035</b>	<b>12.522</b>	<b>11.183</b>	<b>12.840</b>

Programma: Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening		Actuele begroting 2019		Realisatie 2019	
		Lasten	Baten	Lasten	Baten
8.1	Ruimtelijke Ordening	3.561	1.182	3.420	1.285
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijven ter	13.459	13.343	13.459	13.366
8.3	Wonen en bouwen	2.806	1.395	3.406	2.054
8RES	Mutaties reserves	22	2.204	22	2.324
<b>Totaal programma: Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening</b>		<b>19.848</b>	<b>18.123</b>	<b>20.306</b>	<b>19.029</b>

## WNT

Op 1 januari 2013 is de 'Wet Openbaarmaking uit Publieke middelen gefinancierde Topinkomens (Wopt)' uit 2006 vervangen door de 'Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)'. Het inkomen van een topfunctionaris in de (semi)publieke sector voor 2019 is vastgesteld op € 194.000.

(Semi)publieke instellingen moeten jaarlijks de bezoldigingsgegevens en eventuele ontslagvergoedingen van hun functionarissen publiceren in de financiële jaarverslagen. Instellingen moeten altijd openbaar maken wat (gewezen) topfunctionarissen verdienen en hoeveel ontslagvergoeding zij hebben ontvangen. Of dit nu meer of minder is dan de toepasselijke norm.

De aangewezen topfunctionarissen binnen de gemeentes zijn de gemeentesecretaris en de raadsgriffier.

### **WNT-verantwoording 2019 Gemeente Heerhugowaard**

De WNT is van toepassing op Gemeente Heerhugowaard. Het voor Gemeente Heerhugowaard toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2019 € 194.000 (dit betreft het algemeen bezoldigingsmaximum).

## 1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling alsmede degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt

Gegevens 2019			
bedragen x € 1	E.A. Schreiner	H. Wijnveen	G.J. de Graaf
<b>Functiegegevens</b>	Griffier	Griffier a.i.	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01/01 – 31/03	01/04 – 31/07	01/08 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja	ja
<b>Bezoldiging</b>			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	27.441	25.483	33.824
Beloningen betaalbaar op termijn	4.042	4.133	5.589
<i>Subtotaal</i>	<i>31.483</i>	<i>29.617</i>	<i>39.413</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	47.836	64.844	81.320
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
<b>Bezoldiging</b>	<b>31.483</b>	<b>29.617</b>	<b>39.412</b>
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
<b>Gegevens 2018</b>			
bedragen x € 1	E.A. Schreiner		
<b>Functiegegevens</b>	Griffier		
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01/01 – 31/12		
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0		
Dienstbetrekking?	ja		
<b>Bezoldiging</b>			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	76.297		
Beloningen betaalbaar op termijn	12.523		
<i>Subtotaal</i>	<i>88.820</i>		
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	189.000		
<b>Bezoldiging</b>	<b>88.820</b>		

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13<sup>e</sup> maand van de functievervulling

<b>Gegevens 2019</b>	
<b>bedragen x € 1</b>	<b>A.S. Meijer</b>
<b>Functiegegevens</b>	Gemeentesecretaris a.i.
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0
Dienstbetrekking?	nee
<b>Bezoldiging</b>	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	192.830
Beloningen betaalbaar op termijn	N.v.t
<i>Subtotaal</i>	<i>192.830</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	194.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.
<b>Bezoldiging</b>	192.830
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.
<b>Gegevens 2018</b>	
<b>bedragen x € 1</b>	<b>A.S. Meijer</b>
<b>Functiegegevens</b>	Gemeentesecretaris a.i.
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01/04 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0
Dienstbetrekking?	nee
<b>Bezoldiging</b>	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	141.240
Beloningen betaalbaar op termijn	
<i>Subtotaal</i>	<i>141.240</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	142.397
<b>Bezoldiging</b>	141.240

1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12

Gegevens 2019			
bedragen x € 1		AS Meijer	
Functiegegevens	Waarnemend gemeentesecretaris		
Kalenderjaar	2019	2018	
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang – einde)		01/01 – 31/03	
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar		3	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum			
Maximum uurtarief in het kalenderjaar		182	
Maxima op basis van de normbedragen per maand <sup>7</sup>		57.300	
Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12		57.300	
Bezoldiging (alle bedragen exclusief btw)			
Werkelijk uurtarief lager dan het maximum uurtarief?		ja	
Bezoldiging in de betreffende periode		47.880	
Bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12		47.880	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag		n.v.t.	
<b>Bezoldiging</b>		<b>47.880</b>	
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan		n.v.t.	
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling		n.v.t.	

## Verantwoording specifieke uitkeringen



SfSa bijlage verantwoordingsinformatie 2019 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sfSa - d.d. 27 januari 2020									
OCW	D8	Onderwijsachterstanden eleid 2019-2022 (OAB)  Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)				
			Aard controle R Indicatornummer: D8 / 01	Aard controle R Indicatornummer: D8 / 02	Aard controle R Indicatornummer: D8 / 03				
			€ 214.714	€ 3.695	€ 0				
		Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid				
		Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D8 / 04	Aard controle R Indicatornummer: D8 / 05	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D8 / 06	Aard controle R Indicatornummer: D8 / 07				
EZK	F1	Regeling aankoop woningen onder een hoogspanningsverbinding	Totale besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen (automatisch berekend)	Projectnaam / UWHS-nummer	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen per woning	Is de bestemming gewijzigd Ja/Nee	Indien woning verplaatst: conform de ingediende percentschets Ja/Nee	Eindverantwoording Ja/Nee	
			Aard controle R Indicatornummer: F1 / 01	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: F1 / 02	Aard controle R Indicatornummer: F1 / 03	Aard controle D1 Indicatornummer: F1 / 04	Aard controle D1 Indicatornummer: F1 / 05	Aard controle D1 Indicatornummer: F1 / 06	
			1	UWHS170072	€ 1.889	Nee	Nee	Nee	
			2	UWHS170074	€ 7.469	Nee	Nee	Nee	
			3	UWHS170076	€ 1.945	Nee	Nee	Nee	
			4	UWHS170080	€ 1.592	Nee	Nee	Nee	
				Kopie Projectnaam / UWHS-nummer	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen tot en met (Jaar T)	Indien (een deel van) de uitkering voor het standaardbedrag voor gemeentelijke uitvoeringskosten is verantwoord als onderdeel van de cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen tot met (jaar T). Vermeld bedrag € 3.500, € 6.500 of € 10.000.			
				Aard controle n.v.t. Indicatornummer: F1 / 07	Aard controle R Indicatornummer: F1 / 08	Aard controle R Indicatornummer: F1 / 09			
				1	UWHS170072	€ 305.077	€ 10.000		
				2	UWHS170074	€ 500.996	€ 10.000		
	3	UWHS170076	€ 286.217	€ 10.000					
	4	UWHS170080	€ 230.131	€ 10.000					
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet, gemeente deel 2019  Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)	
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			1.1 Participatiewet (PW)	1.1 Participatiewet (PW)	1.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	1.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	1.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	1.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	
			Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06	
			€ 9.644.944	€ 188.092	€ 405.280	€ 938	€ 43.816	€ 0	
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee	
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente		
			1.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	1.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	1.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	1.7 Participatiewet (PW)	1.7 Participatiewet (PW)		
			Aard controle R Indicatornummer: G2 / 07	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 08	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 09	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 10	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 11	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2 / 12	
			€ 41.598	€ 3.971	€ 0	€ 733.945	€ 0	Ja	
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen), gemeente deel 2019  Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Baten (jaar T) kapitaalverzekering (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) kapitaalverzekering (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) Bob	
			Aard controle R Indicatornummer: G3 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 02	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 03	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 04	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 05	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 06	
			€ 15.365	€ 6.000	€ 4.421	€ 95.213	€ 28.560	€ 0	
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee				
Aard controle R Indicatornummer: G3 / 07	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3 / 09							
	€ 0	€ 0	Ja						
WVS	H4	Specifieke uitkering Sport  Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Projectnaam / nummer	Totale aanvraag per project (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen (automatisch berekend)	Verrekening (jaar T) Onroerende zaken (sportaccommodaties) per project ten laste van Rijksmiddelen	Verrekening (jaar T) Roerende zaken sportbeoefening en sportstimulering per project ten laste van Rijksmiddelen	Verrekening (jaar T) overige kosten per project ten laste van Rijksmiddelen	
			Aard controle R Indicatornummer: H4 / 01	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: H4 / 02	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 03	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 04	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 05	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 06	
			€ 1.083.550	632024	€ 701.936	€ 235.063	€ 466.873	€ 0	
	Kopie projectnaam / nummer	Totale besteding (Jaar T) per project ten laste van Rijksmiddelen (automatische berekening)	Percentage besteed (Jaar T) per project tenopzichte van aanvraag ten laste van Rijksmiddelen (automatische berekening)	Toelichting	Overig (Jaar T) ten opzichte van ontvangen Rijksbijdrage - automatisch ingevuld				
Aard controle n.v.t. Indicatornummer: H4 / 07	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 08	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 09	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: H4 / 10	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: H4 / 11					
	1	633824	701936	64,78%	€ 381.614				

## Gebeurtenissen na balansdatum

De gehanteerde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling van de jaarrekening 2019 zijn gebaseerd op de continuïteitsveronderstelling van de gemeente. Echter in de regio Wuhan in China startte in december 2019 een uitbraak van het COVID-19 virus. Medio februari 2020 is dit virus in heel Europa (waaronder ook Nederland) doorgedrongen. Om het virus zo goed mogelijk te bestrijden heeft het Kabinet maatregelen getroffen, waaronder het verbieden van bijeenkomsten van (grote) groepen mensen, diverse reisverboden en de sluiting van eet- en drinkgelegenheden en sport- en fitnessclubs, scholen en kinderdagverblijven tot in ieder geval 28 april 2020. Vergaande maatregelen zijn op dit moment niet uitgesloten. Dit heeft een aanzienlijke impact op de economie en werkgelegenheid in zowel binnenland als het buitenland. De uiteindelijke gevolgen hiervan zijn op dit moment nog niet te overzien.

Ook voor onze gemeente heeft de uitbraak van het COVID-19 virus, op het moment van het opmaken van de jaarrekening, directe organisatorische gevolgen c.q. onzekerheden. Deze organisatorische gevolgen c.q. onzekerheden bestaan uit:

- Alle medewerkers werken zoveel als mogelijk vanuit huis en zijn voor onderlinge afstemming aangewezen op telefonie of digitale oplossingen;
- De gemeente onderzoekt welke ondersteuning mogelijk is om inwoners en bedrijven binnen de gemeente die in (financiële) moeilijkheden zijn gekomen te ondersteunen. Dit heeft impact op onze werkzaamheden die we op dit moment nog niet volledig kunnen overzien.

Naast de bovenstaande organisatorische gevolgen heeft dit direct dan wel indirect ook financiële gevolgen c.q. onzekerheden voor onze gemeente. Het Corona virus heeft conform de uitspraak van de commissie BBV geen directe financiële gevolgen voor de jaarrekening 2019. Echter vanaf het boekjaar 2020 kunnen de volgende financiële gevolgen van toepassing zijn voor onze gemeente, voor zover wij kunnen overzien op het moment van het opmaken van de jaarrekening:

- Kasstromen, zo heeft de gemeente uitstel van betaling voor de gemeentelijke belastingen verleend aan alle ondernemers tot 31 augustus 2020. Zo nodig kunnen ondernemers verdere uitstel van betaling krijgen. De uitgestelde betaaltermijn geldt voor alle ondernemers met een inschrijving in de Kamer van Koophandel. Het risico op oninbaarheid van vorderingen zal toenemen;
- Doorschuiven van diverse beleidsactiviteiten, waardoor zaken later gerealiseerd worden dan gedacht;
- Inkomstenderving van gesubsidieerde instellingen en verbonden partijen, is het weerstandsvermogen van die partijen voldoende dit te kunnen opvangen;
- Landelijk ingestelde regelingen zoals de "Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers" of een toename aan zelfstandigen die een beroep doen op het Besluit bijstandverlening zelfstandigen.
- Er wordt opnieuw een economische recessie verwacht. Dit zal leiden tot een grotere werkloosheid die zich door kan vertalen naar een groter beroep op bijstand. Normaliter worden gemeenten hiervoor zo nodig gecompenseerd door het Rijk (t-2) al dan niet met maatwerk (voorfinanciering o.i.d). Een economische recessie kan daarnaast impact hebben op bijvoorbeeld onze grondexploitaties als gevolg van vertraging in de uitgifte;
- Het kabinet gaat in overleg met de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) over de mogelijkheid om (voorlopige) lokale aanslagen aan ondernemers stop te zetten en al opgelegde aanslagen aan bedrijven in te trekken. Het gaat hierbij in het bijzonder om de toeristenbelasting. In Heerhugowaard kent zelf geen toeristenbelasting.

De uiteindelijke financiële impact van bovenstaande zaken is op dit moment niet redelijkerwijs in te schatten.

Wij verwachten qua liquiditeit geen problemen omdat wij zonder problemen bij de Bank voor Nederlandse Gemeenten geld kunnen lenen. Gezien de huidige situatie op de geld- en kapitaalmarkt zijn daaraan geen of nauwelijks rentekosten aan verbonden.

De uitbraak van het COVID-19 virus heeft zoals al vermeld geen invloed op de cijfers over het boekjaar 2019. Het gemeentebestuur heeft passende maatregelen genomen c.q. zorgt ervoor dat passende maatregelen worden genomen om de continuïteit van de bedrijfsactiviteiten te waarborgen. De jaarrekening is dan ook opgemaakt uitgaande van de veronderstelling van continuïteit van de bedrijfsactiviteiten.

## **Bijlagen**

### Classificatie begrotingsafwijkingen

Met ingang van de jaarrekening over het jaar 2004 moet op grond van het Besluit accountantscontrole Provincies en Gemeenten de begrotingsrechtmatigheid specifiek in de accountantscontrole worden betrokken. Daarbij moet de accountant tenminste aangeven of de uitgaven die tot de begrotingsoverschrijdingen hebben geleid binnen het door de gemeenteraad uitgezette beleid passen dan wel dat er sprake is van strijdigheid met een wettelijke bepaling ofwel met een door de gemeenteraad genomen beslissing.

<b>Bij de toetsing van begrotingsafwijkingen kunnen tenminste de volgende 'soorten' begrotingsafwijkingen worden onderkend:</b>	<b>Onrechtmatig, maar telt niet mee voor het oordeel</b>	<b>Onrechtmatig, maar telt mee voor het oordeel</b>
A Kostenoverschrijdingen inzake activiteiten die niet passen binnen het bestaande beleid en waarvoor men tegen beter weten in geen voorstel tot begrotingsaanpassing heeft ingediend. Bijvoorbeeld de doelgroep ofwel de activiteiten zijn in de praktijk aantoonbaar ruimer geïnterpreteerd dan in regelgeving (subsidieregeling, verordening) was gedefinieerd.		X
B Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, maar waarbij de accountant ondubbelzinnig vaststelt dat die ten onrechte niet tijdig zijn gesignaleerd. Bijvoorbeeld: de verwachte kostenoverschrijding op jaarbasis was via tussentijdse informatie al wel bekend, maar men heeft geen voorstel tot begrotingsaanpassing ingediend en dit is in strijd met de budgetregels zoals afgesproken met de raad.		X
C Kostenoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten, bijvoorbeeld via subsidies of kostendeekkende omzet.	X	
D Kostenoverschrijdingen bij open einde (subsidie)-regelingen. Vaak blijkt vanwege dit open karakter in het kader van het opmaken van de jaarrekening een (niet eerder geconstateerde) overschrijding.	X	
E Kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra inkomsten die niet direct gerelateerd zijn. Over de		X

<b>Bij de toetsing van begrotingsafwijkingen kunnen tenminste de volgende 'soorten' begrotingsafwijkingen worden onderkend:</b>	<b>Onrechtmatig, maar telt niet mee voor het oordeel</b>	<b>Onrechtmatig, maar telt mee voor het oordeel</b>
	aanwending van deze extra inkomsten heeft de raad nog geen besluit genomen.	
F	<p>Kostenoverschrijdingen inzake activiteiten welke achteraf als onrechtmatig moeten worden beschouwd omdat dit bijvoorbeeld bij nader onderzoek van de subsidieverstrekker, belastingdienst of een toezichthouder blijkt (bijvoorbeeld een belastingnaheffing). Het zal hier in de praktijk vaak gaan om interpretatieverschillen bij de uitleg van wet- en regelgeving die na het verantwoordingsjaar aan het licht komen. Er zijn dan geen rechtmatigheidsgevolgen voor dat verantwoordingsjaar. Wel zal de gemeente er voor moeten zorgen dat de overschrijdingen getrouw in de jaarrekening worden weergegeven. Ook kunnen er gevolgen zijn voor het lopende jaar:</p> <p>geconstateerd tijdens verantwoordingsjaar</p> <p>geconstateerd na verantwoordingsjaar</p>	<p>X</p> <p>X</p>
G	<p>Kostenoverschrijdingen op activeerbare activiteiten (investeringen) waarvan de gevolgen voornamelijk zichtbaar worden via hogere afschrijvings- en financieringslasten in het jaar zelf of pas in de volgende jaren.</p> <p>jaar van investeren</p> <p>afschrijvings- en financieringslasten in latere jaren</p>	<p>X</p> <p>X</p>
H	<p>Kostenoverschrijding binnen bestaand beleid waarvan kan worden vastgesteld dat deze niet eerder kenbaar was dan bij het opstellen van de jaarrekening.</p>	<p>X</p>

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de baten en lasten per programma en het verschil tussen actuele begroting 2019 en de realisatie van 2019.

Bedragen x € 1.000

	Actuele begroting 2019	Rekening 2019	Vershil	Classificatie
<b>Lasten</b>				
0 Bestuur en ondersteuning	9.274	10.205	-931	H
1 Veiligheid	5.615	5.591	24	
2 Verkeer en vervoer	10.645	10.224	421	
3 Economie	2.480	2.507	-27	H
4 Onderwijs	6.968	6.976	-8	H
5 Sport, cultuur en recreatie	15.389	15.382	7	
6 Sociaal Domein	66.131	67.193	-1.062	H
7 Duurzaamheid	10.920	10.990	-70	H
8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	19.826	20.285	-459	H
<b>Totaal lasten</b>	<b>147.248</b>	<b>149.353</b>	<b>-2.105</b>	

Financiële beheershandelingen, die ten grondslag liggen aan de baten en lasten, evenals balansposten, dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de door de raad geautoriseerde begroting en hiermee samenhangende programma's. In de begroting en in vervolg hierop in de tweede bestuursrapportage zijn de maxima voor de lasten vermeld die door de raad zijn vastgesteld. Dit houdt in dat de financiële beheershandelingen dienen te passen binnen de geautoriseerde begroting. Op grond van bovenstaande tabel kan worden geconcludeerd dat de uitgaven van programma's 1, 2 en 5 binnen de geautoriseerde begroting hebben plaatsgevonden. De programma's 0,3,4, 6, 7 en 8 laten een overschrijding van de lasten zien ten opzichte van de geautoriseerde begroting. Voor deze afwijkingen heeft een toetsing plaatsgevonden van de afwijkingen in overeenstemming met de aan het begin van deze paragraaf opgenomen tabel met toetsingsvoorwaarden. De uitkomst van deze toetsing is dat geen sprake is van onrechtmatige uitgaven. Het betreft overschrijdingen die passen binnen bestaand beleid waarvan kan worden vastgesteld dat melding over deze overschrijdingen niet bewust niet tot een begrotingswijziging hebben geleid.

## Kaderstellende nota's

### *Programma Bestuur en ondersteuning*

<b>Naam Nota</b>	<b>Jaar</b>
Verordening op het burgerinitiatief.	2005
Visie op dienstverlening.	2008
Handvest actieve informatieplicht.	2009
Verordening werkgeverscommissie voor de griffie.	2011
Bestuursconvenant en strategische werkagenda 2012 - 2014 Regio Alkmaar.	2012
Vaststelling archiefverordening 2013	2013
Algemene subsidieverordening Heerhugowaard 2014	2014
Verordening gunning opdrachten door toekenning van een uitsluitend recht	2014
Financiële verordening 2017	2016
Kadernota verbonden partijen	2016
Nota inkoop en aanbestedingsbeleid 2016	2016
Verordening ambtelijke bijstand en fractieondersteuning	2016
Verordening auditcommissie 2016	2016
Wijziging algemene subsidieverordening 2014	2016

**Programma Veiligheid**

<b>Naam Nota</b>	<b>Jaar</b>
Aanpak hondenoverlast	2004
Cameratoezicht openbare ruimten.	2006
Beleidsnota Externe veiligheid	2010
Integraal Veiligheidsplan (IVP)	2013
Invoering nieuwe Drank- en Horecawet	2013
Kadernota handhaving	2013
Verordening Drank- en horecawet	2013
Afwegingskader publiek cameratoezicht	2014
Verordening kwaliteit vergunningverlening, toezicht en handhaving omgevingsrecht	2015

**Programma Verkeer, vervoer en waterstaat**

<b>Naam Nota</b>	<b>Jaar</b>
Geactualiseerd meerjarenplan groot onderhoud openbare verlichting 2005-2065	2005
Parkeerbeleid	2005
Categorisering fiets- en voetpaden ten behoeve van verlichting	2006
Gemeentelijk waterplan 2006 - 2015	2006
Europese kaderrichtlijn 'Water'	2008
Gemeentelijk verkeer en vervoer plan	2008
Openbare verlichting in relatie tot het Keurmerk Veilig wonen	2008
Regioakkoord West-Frisiaweg	2008
Strategisch Beleidskader van het Gemeentelijk Verkeer en Vervoerplan GVVP	2008
Beleid uitgifte openbaar groen	2011
Beleidsplan Openbare Verlichting 2012 - 2016	2011
Beleidsplan Sneeuw- en gladheidsbestrijding	2011
Speelruimtebeleidsplan 2011- 2016	2011
Vaststellen nieuw betaalregime voor betaald parkeervoorzieningen in het Stadshart.	2011
Heerhugowaards Verkeersveiligheidsplan	2013
Plan van aanpak en beleid omtrent elektrisch vervoer en laadpalen	2013
Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuren Heerhugowaard 2014	2014
Convenant leidingen	2016
Meerjarenplanning groot onderhoud / herinrichting wijken	2016

**Programma Economie**

<b>Naam Nota</b>	<b>Jaar</b>
Verhuur gemeentegrond voor terrassen	2012
Vaststelling Regeling Startersleningen Heerhugowaard 2013	2013
Marktverordening Heerhugowaard 2014	2014
Heerhugowaard onderneemt: strategisch kader economisch domein	2015
Pilot actualisatie rondgebruik; aanpassing verhuurregeling	2015
Raadsvoorstel tot vaststelling van economische activiteiten in het algemeen belang	2015
Aanpassing grondbeleid met de mogelijkheid tot gronduitgifte in erfpacht op bedrijventerreinen, en vaststelling van de algemene erfpachtvoorwaarden	2016
Detailhandelsvisie Regio Alkmaar	2017
Verhuur gemeentegrond voor terrassen	2012

**Programma Onderwijs**

<b>Naam Nota</b>	<b>Jaar</b>
Kadernota Brede School	2006
Beleidskader Wet Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie (Wet OKE).	2011
Brede schoolbeleid Heerhugowaard 2013	2013
Integraal Huisvestingsplan Onderwijs	2013
Verhuizing Jeroen Bosch, school en sporthal in de Draai	2013
Verordening Leerlingenvervoer Heerhugowaard 2014	2014
Technische wijziging verordening Leerlingenvervoer	2015
Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs	2015
Raadsbesluit nieuwbouw Huygens College	2016

**Programma Sport, cultuur en recreatie**

<b>Naam Nota</b>	<b>Jaar</b>
Vaststellen beleidskader richtlijnen aanleg kunstgrassportvelden en realisering kunstgrassportvelden voor de voetbalverenigen SVW en Reiger Boys	2008
Beëindiging gebruik bestrijdingsmiddelen bij het onderhoud van openbaar groen	2009
Erf Goed; Archeologie in Heerhugowaard	2010
Groenbeleidsplan 2010 - 2015	2010
Beleidsplan volkstuinten	2011
Beleidskader sport 2012 - 2016: 'Een kansrijk sport- en beweegklimaat in Heerhugowaard'.	2012
BTW-belaste exploitatie gemeentelijke sportaccommodaties	2012
De Kracht van Cultuur: Cultuurbeleid Heerhugowaard 2013 - 2016	2012
Popbeleid Heerhugowaard	2012
Monumentale bomen Heerhugowaard	2013
Verhuurregeling openbaar groen	2013
Evaluatie popbeleid	2014
Liggeldverordening gemeente Heerhugowaard	2014
Oprichting overheids nv voor de sport	2015
Parel aan Zee, toeristische visie regio Alkmaar	2015
Erfgoedprogramma 2015-2016	2016
Herziening volkstuintenbeleid	2016
Aanleg kunstgraskorfbalveld en plaatsen hekwerk sportpark De Vork	2017
Verordening Huygenpas 2018	2017

**Programma Sociaal domein**

<b>Naam Nota</b>	<b>Jaar</b>
Kadernota Lokaal gezondheidsbeleid 2012 - 2016: 'Gezondheid Dichtbij In Heerhugowaard'.	2012
Kadernota vrijwilligersbeleid	2012
Strategische kadernota sociaal domein	2012
Regionale kadernota huisvesting arbeidsmigranten	2013
Aanvulling samenwerkingsovereenkomst gemeente en Esdégé Reigersdaal	2014
Beleidskader 2015 decentralisatie jeugdzorg regio Alkmaar	2014
Beleidsplan en verordening Jeugdhulp	2014
Beleidsplan WMO	2014
Congruente samenwerking 3D en regionale bestuurlijke kalender 3D	2014
Implementatieplan overheveling begeleiding	2014
Juridische vorm inkoopsamenwerking Jeugdzorg en begeleiding AWBZ	2014
Regiovisie huiselijk geweld en kindermishandeling Noord- Holland Noord	2014
Verordening individuele studietoelage	2014
Verordening tegenprestatie	2014
WMO verordening	2014
Verordening cliëntenadviesraad	2015
Verordening cliëntenparticipatie HALte Werk gemeente Heerhugowaard	2015
Aanpassing Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ 2015	2016
Afstemmingsverordening Participatiewet	2017
Beleidskader minimabeleid 2017- 2020	2017
Beleidskader Schuldhulpverlening 2018	2017
HALte Werk (werk en inkomensondersteuning):	2017
Re-integratieverordening Participatiewet	2017
Verordening cliëntenparticipatie wet sociale werkvoorziening	2017
Verordening individuele inkomensvoorziening	2017
Verordening loonkostensubsidie	2017
Verordening sociaal medische indicatie kinderopvang	2017

**Programma Duurzaamheid**

<b>Naam Nota</b>	<b>Jaar</b>
Gebruik bestrijdingsmiddelen bij het onderhoud van verhardingen	2008
Visie 2011 -2020 (inclusief het beleidsplan 2011 -2015 en de verordeningen) begraafplaatsen Heerhugowaard	2011
Actieplan geluid 2013 -2017	2013
Grondstoffenbeleidsplan 2013 - 2016	2013
Herijking kostendekkingsplan gemeentelijk rioleringsplan (GRP) 2011 -2015	2013
Leidraad Flora- en faunawet en de gedragscodes Ruimtelijke Ontwikkelingen en Bestendig beheer	2013
Revolverend Stimuleringsfonds Duurzame Energie Regio Alkmaar	2013
Oprichting Stimuleringsfonds Duurzame energie regio Alkmaar	2014
Gemeentelijk Rioleringsplan 2016 t/m 2020	2015
Strategie Duurzame Ontwikkeling 2016 t/m 2019	2016
Vaststelling regionale nota bodembeheer	2016
Verduurzaming gemeentelijke gebouwen	2017

**Programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing**

<b>Naam Nota</b>	<b>Jaar</b>
Stadsvisie Heerhugowaard, stad van Kansen	2002
Plaatsing herdenkingstekens in de openbare ruimte	2003
Terrassenbeleid (geactualiseerd in 2012)	2003
Bestemmingsplan De Vork	2005
Bouwverordening Heerhugowaard 2006.	2006
Regionale bereikbaarheidsvisie, deel A	2006
Beheerplan bewust ontwerpen	2007
Beheerplan openbare ruimte (IBOR plan)	2007
Beleidsnota Wonen Heerhugowaard 2007 - 2015	2007
Plan wonen	2007
Bestemmingsplan Broekhorn	2008
Kadernotitie de Vork	2008
Nota Grondbeleid	2008
Kadernota ontwikkelingsvisie voor de linten in het zuidelijk deel van Heerhugowaard	2009
Nota grondprijnsbeleid	2009
Visie Hugo-Oord e.o.	2009
Bestemmingsplan Heerhugowaard-zuid	2010
Startnotitie integrale gebiedsgericht aanpak	2010
Structuurvisie Heerhugowaard 'Stad van Kansen' 2020	2011
Wijkvisie Rivierenwijk 2025	2011
Bestemmingsplan Heerhugowaard zuidwest	2012
Uitvoeringsprogramma Rivierenwijk 2012- 2015	2012
Aanpassing verordening Winkeltijden Heerhugowaard 2013	2013
Beheersverordening Stationsgebied	2013
Bestemmingsplan Stadshart	2013
Bouwplannen Gerard Douplantsoen in relatie tot ruimtelijke visie	2013
Braakliggende terreinen, niet zijnde openbaar groen	2013
Concept Regionale woonvisie	2013
Gewijzigde vaststelling bestemmingsplan Aansluiting N242 - Beverkoog	2013
Gewijzigde vaststelling bestemmingsplan Heerhugowaard Oost	2013
Herziening uitvoeringsplan groot onderhoud - herinrichting wijken	2013
Nieuw maaibeleid (begrotingsraad)	2013
Ontwikkeling Stadsrand Zuid-Oost in relatie tot Glastuinbouwontwikkeling	2013
Start voorbereiding Zuidtangenttunnel Stationsgebied	2013
Structuurvisie Stationsgebied	2013
Vaststellen bestemmingsplan 2e partiële herziening Broekhorn	2013
Vaststellen Regionale Woonvisie Regio Alkmaar	2013
Vaststelling Beheerverordening Buitengebied 2013	2013
Vaststelling bestemmingsplan Oud Centrum	2013
Vaststelling bestemmingsplan Zuid-Oost-Hoek	2013
Vaststelling Welstandsnota Heerhugowaard 2013	2013

Bestemmingsplan 2e partiële herziening Heerhugowaard-zuid	2014
Bestemmingsplan Actualisatieplan 2014	2014
Bestemmingsplan De Draai	2014
RB maart 2013 Inbreng regio Noord-Holland Noord voor actualisatie Gebiedsagenda	2014
Wijziging Huisvestingsverordening Heerhugowaard	2014
Beleidskader huisvesting arbeidsmigranten	2015
Bestemmingsplan Buitengebied 2014	2015
Bestemmingsplan Stationsgebied	2015
Huisvestingsverordening Heerhugowaard 2015 (aanpassing RB december 2016 + februari 2017)	2015
Procesvoorstel Omgevingsvisie	2015
Regeling ter stimulering aanleg sedumdaken in Heerhugowaard	2015
Strategie de Vaandel: de gebruiker aan zet	2015
Ontwikkelingsstrategie stationsgebied	2016
Strategie De Boulevard	2016
Vaststelling nota ruimtelijke kwaliteit Heerhugowaard 2016	2016
Vervreemden gemeentelijk gebouw 't Rondeel in De Noord	2016
Woonvisie Heerhugowaard 2050 processtappen	2016
Oplossing en kredietvotering 'Zuidtangent met spooronderdoorgang'	2017
Voortzetting regionale samenwerking Noord-Holland Noord en ontwikkelingsbedrijf	2017
Huisvestingsverordening Heerhugowaard	2019

## CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de raad van de Gemeente Heerhugowaard

### A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2019

#### Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2019 van de Gemeente Heerhugowaard te Heerhugowaard gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2019 als van de activa en passiva van de Gemeente Heerhugowaard op 31 december 2019 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2019 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2019;
2. het overzicht van baten en lasten over 2019;
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen
4. de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen; en
5. de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

#### De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol dat is vastgesteld door de raad op 18 december 2007 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2019 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Gemeente Heerhugowaard zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

### **Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd**

In overeenstemming met het controleprotocol WNT 2019 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

### **Materialiteit**

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 1.757.300. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in de Regeling controleprotocol WNT 2019. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met de raad overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 90.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa- of WNT-redenen relevant zijn.

### **Benadrukking van de gevolgen van het COVID-19 virus**

Het COVID-19 virus heeft ook invloed op de gemeente Heerhugowaard. Wij vestigen derhalve de aandacht op de paragraaf gebeurtenissen na balansdatum in de jaarrekening waarin door het college is toegelicht wat de impact van het virus op de gemeente reeds is geweest en met wat voor impact zij verder nog rekening houdt.

Ook is toegelicht welke maatregelen het college al genomen heeft en welke maatregelen zij voornemens is nog te nemen. Uit de toelichting blijkt ook dat er nog steeds onzekerheden blijven bestaan. Het college geeft daarbij aan dat er geen sprake is van een ernstige onzekerheid met betrekking tot de continuïteit van de gemeente.

Wij hebben de uiteenzetting van de situatie en de hierbij behorende onzekerheden beoordeeld en zijn van mening dat dit gegeven de situatie een adequate toelichting is. Doordat er onzekerheid is over wat de uiteindelijke economische impact van het COVID-19 virus zal zijn, spreekt er ook veel onzekerheid uit deze toelichting.

Op grond van de door ons uitgevoerde werkzaamheden en de verkregen controle-informatie zijn wij van mening dat, rekening houdend met de onzekerheden die er op het moment van afgifte van deze controleverklaring zijn, de gemeente de situatie in haar jaarrekening goed toelicht en haar jaarrekening terecht opmaakt op basis van continuïteit in lijn met het verslaggevingsstelsel. Rekening houdend met deze situatie hebben wij - in lijn met de controlestandaarden - een goedkeurend oordeel over de jaarrekening verstrekt.

## **B. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie**

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- Jaarverslag, waaronder het programmaplan en de paragrafen;
- Bijlagen

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

## **C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening**

### **Verantwoordelijkheden van het college van burgemeester en wethouders en de raad voor de jaarrekening**

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het college van burgemeester en wethouders is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader.

In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van burgemeester en wethouders afwegen of de financiële positie voldoende is om de gemeente in staat te stellen de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Het college van burgemeester en wethouders moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

De raad is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeente.

### **Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening**

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het controleprotocol dat is vastgesteld door de raad op 18 december 2007, het Controleprotocol WNT 2019, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

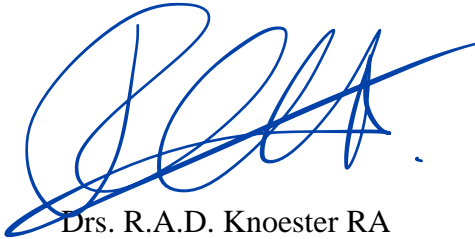
- het identificeren en inschatten van de risico's
  - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
  - dat baten en lasten alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van burgemeester en wethouders en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het college van burgemeester en wethouders gehanteerde afweging dat de gemeente in staat is de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de gemeente haar financiële risico's kan opvangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de gemeente de financiële risico's niet kan opvangen;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van de gemeente, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van de gemeente. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.

Wij communiceren met de raad onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Zoetermeer, 17 juni 2020

Astrium Overheidsaccountants B.V.



Drs. R.A.D. Knoester RA

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

